MARIO PUZO

NOROCOSUL PELERIN

Autorul romanelor NAŞUL şi ARENA SUMBRĂ

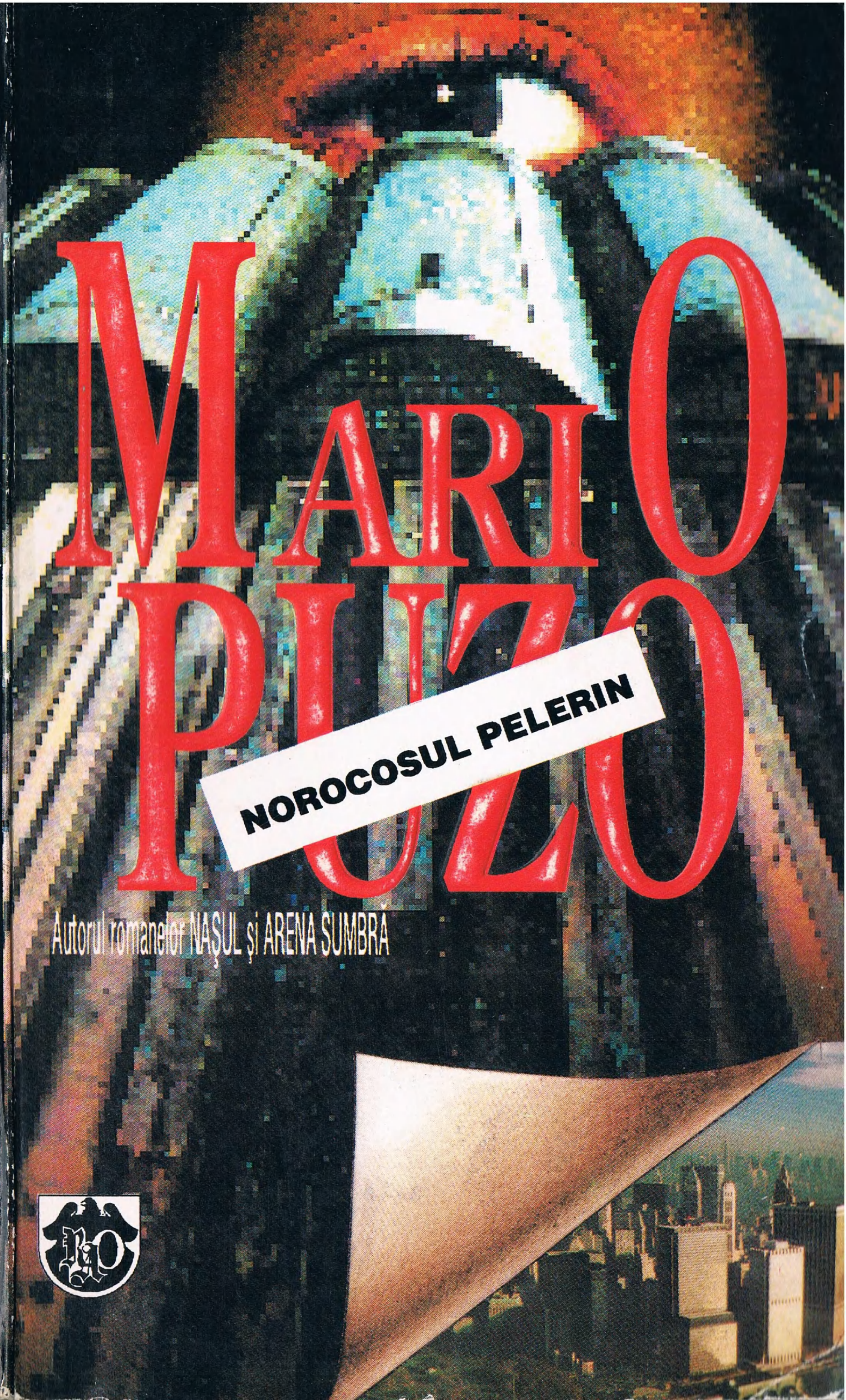

MARIO PUZO

NOROCOSUL PELERIN

RAO International Publishing Company

RAO International Publishing Company S.A.
P.O. Box 37-198 Bucureşti, ROMÂNIA

MARIO PUZO
The Fortunate Pilgrim
Copyright © Mario Puzo, 1964
All rights reserved

Traducere din limba engleză
BOGDAN NICOLAE MARCHIDAN

Ediţia I

Copyright © 1995
RAO International Publishing Company S.A.
pentru versiunea în limba română

Coperta
DONE STAN

Tiparul executat de
ELSNERDRUCK
Berlin, Germania

Mai 1995

ISBN 973-9164-91-9

Pentru familia mea
și pentru Norman

„În adîncul sufletului fiecărei ființe umane, din cea mai fragedă pruncie și pînă în mormînt, există ceva de neînfrînt — în ciuda tuturor crimelor comise, suferite și mărturisite —, o speranță că ei nu i se va face nici un fel de rău, ci numai bine. Această speranță este ceea ce are sacru fiecare om, mai presus de orice altceva."

SIMONE WEIL

PARTEA ÎNTÎI

CAPITOLUL 1

Larry Angeluzzi dădu, mîndru, pinteni calului său negru, printr-o trecătoare formată din două șiruri imense de case. În fața fiecărei clădiri, izolați pe porțiunile lor de trotuar albastru, copiii se opriră din joacă și-l priviră cu admirație. Larry își agită felinarul roșu cu mișcări ample în formă de arc de cerc; de sub copitele calului ieșiră scîntei cînd acestea bocăniră pe șinele de cale ferată montate pe caldarîmul lui Tenth Avenue*. În urma calului, a călărețului din șa și a felinarului său, venea încet lungul tren de marfă, croindu-și drum înspre nord dinspre depoul St. John's Park de pe strada Hudson.

În 1928, Căile Ferate Centrale din New York foloseau străzile orașului ca să tranziteze garnituri de tren înspre nord sau sud, folosindu-se de agenți călare care mergeau înaintea trenurilor și avertizau populația de trecerea lor. Peste cîțiva ani această situație avea să se schimbe, prin construirea unui pasaj de trecere suspendat. Neștiind, însă, că era printre ultimii „vestitori", și că urma curînd să devină o biată pagină de istorie urbană, Larry Angeluzzi călărea în șa drept și arogant, ca un cowboy din Vest. Pintenii săi erau albi, era încălțat cu bocanci solizi și pe cap purta, în loc de sombrero, o șapcă cu cozoroc, plină de insigne. Pantalonii lui albaștri erau prinși la glezne cu agrafe mari și strălucitoare.

---

* Tenth Avenue — denumire americană a unei străzi, de lățimea unui bulevard. Echivalent cu „bulevardul al zecelea" (n.tr.).

Galopă ușor prin seara fierbinte de vară. Cimentul orașului era deșertul lui. Pretutindeni se vedeau femei, stînd la o mică bîrfă așezate pe cutii de lemn, bărbați, pe la colțuri de stradă, pufăind din trabuce, copii riscîndu-și viața în diverse jocuri periculoase sau părăsindu-și spațiile lor izolate ca să se cațere pe trenul în mișcare. Acțiunea se petrecea în lumina gălbui cețoasă a felinarelor de stradă și a becurilor albe din vitrinele magazinelor de dulciuri. La fiecare intersecție de străzi, dinspre Twelfth Avenue*, bulevard aflat pe malul rîului Hudson, sosea o boare de aer proaspăt care înviora calul și călărețul și răcorea locomotiva, neagră și încinsă ce șuiera în chip de avertisment în spatele lor.

În dreptul Străzii 27, în peretele de case din dreapta lui Larry Angeluzzi apăru o spărtură. În spațiul creat se afla parcul Chelsea, plin pînă la refuz cu forme întunecate ghemuite, copii ce ședeau direct pe pămînt ca să vadă filmele proiectate gratis, pe un ecran uriaș, de către compania Hudson Guild Settlement House. În trecere, Larry Angeluzzi zări un cal și un călăreț monstruoși, scăldați în lumina unui soare artificial, gonind ca un fulger către el. Simți cum calul lui tresare alarmat cînd prinse de veste că spre el se îndreptau acele năluci mari. Imediat, însă, ajunseră la intersecția cu Strada 28 și zidul de case se refăcu.

Larry mai avea puțin pînă acasă. Trebuia doar să mai ajungă la pasajul pietonal ce unea Tenth Avenue cu Strada 30 ; după ce avea să treacă pe sub pod avea să fie acasă, cu munca terminată. Își așeză mai bine șapca pe cap și se îndreptă în șa. Toți oamenii ce stăteau pe trotuarul dintre străzile 30 și 31 erau rudele și prietenii lui. Își îndemnă calul la galop.

---

* Twelfth Avenue — vezi nota de la Tenth Avenue. Echivalentul românesc ar fi „bulevardul al doisprezecelea" (n.tr.).

Trecu ușor pe sub pasaj și le făcu semn cu mîna copiilor care stăteau agățați de piloane, deasupra capului lui Larry. Își determină calul să se ridice pe picioarele dindărăt pentru lumea de pe trotuarul din dreapta, apoi întoarse animalul către stînga în depoul deschis, plin cu șine de cale ferată, ce forma un cîmp de oțel pînă la rîul Hudson.

În spatele lui, uriașa locomotivă neagră pufăia norișori albi de abur. Ca printr-o minune, podul și copiii dispărură. În urma lor se auziră mici țipete de încîntare ce se înălțară către stelele de-abia vizibile. Imediat, însă, trenul coti în depou, podul reapăru și roiurile de copii se năpustiră pe scări în jos ca s-o ia la fugă în lungul străzii.

Larry își legă calul de o bară aflată lîngă cabina acarului și se așeză pe o bancă, sprijinindu-se de zidul construcției. De cealaltă parte a șoselei, lumea familiară pe care o iubea se trezea la viață bucățică cu bucățică.

Brutăria strălucitor luminată se găsea la colțul Străzii 30, iar standul de vînzare cu răcoritoare era înconjurat de copii. *Il panettiere* în persoană umplea paharele de hîrtie albă cu cuburi de gheață cireșii, gălbui pal sau alb strălucitor. Patronul nu se zgîrcea la porții, căci era bogat și participase chiar și la curse ca să-și mărească capitalul.

Lîngă brutărie, către Strada 31, se afla băcănia, cu vitrinele pline de rotocoale galbene de parmezan înfășurate în pînză cerată și strălucitoare și bucăți mari de șuncă cărnoasă, atîrnînd învelite cu diverse hîrtii colorate. După aceea urma frizeria, acum închisă clientelei, dar deschisă practicării jocurilor de noroc. Frizerul era un individ pasionat de meserie, permanent invidios pe orice scăfîrlie tunsă care nu purta amprenta foarfecelor sale. Caldarîmul era ocupat de copii ce se agitau ca niște furnici, iar femeile, greu de observat în întuneric, stăteau adunate în mici ciorchini în fața fiecărei uși de intrare în case. Din mijlocul fiecărui astfel de ciorchine se înălța în văzduh un zumzet de voci agitate.

Dinspre șinele de cale ferată își făcu apariția acarul, care semăna cu-n pitic, și care anunță :

— În seara asta gata cu trenurile, pușțiule.

Larry dezlegă calul, se cățără în șa și înghionti animalul să se întoarcă și să se ridice pe picioarele dinapoi.

Înălțîndu-se în aer odată cu calul, Larry avu senzația că zidul de vest al marelui oraș se unduiește și se răstoarnă către el, precum o uriașă pînză de tablou. La etajul de sus al clădirii din fața lui, în dreptul ferestrei deschise a propriului apartament, Larry zări forma întunecată a celui care trebuia să fi fost fratele lui mai mic, Vincent. Larry făcu semn cu mîna dar nu primi nici un răspuns pînă ce nu făcu semn din nou. Pe toată lungimea fațadei nu se vedeau decît cîteva dreptunghiuri luminoase. Toată lumea era jos în stradă și toți se uitau la el. Își plesni calul peste gît și porni în galop pe caldarîmul lui Tenth Avenue, către grajdul de pe Strada 36.

În aceeași seară, dar mai devreme, pe la asfințit, în timp ce Larry Angeluzzi își înșeua calul în St. John's Park, mama lui, Lucia Santa Angeluzzi-Corbo, de asemenea mamă a Octaviei și a lui Vincenzo Angeluzzi, văduvă a lui Anthony Angeluzzi, actualmente soție a lui Frank Corbo și mama celor trei copii ai lui, pe nume Gino, Salvatore și Aileen, se pregătea să plece din apartament, să se ascundă de înnăbușitoarea căldură a verii, să-și petreacă seara cu vecinii la o mică bîrfă și, mai important decît toate, să-și păzească copiii în timp ce aceștia se jucau în bezna străzilor orașului.

În seara asta Lucia Santa se simțea în largul ei, căci vara era anotimpul cel bun — copiii nu se îmbolnăveau niciodată de răceală sau gripă, nu trebuia să-și facă griji în legătură cu hainele călduroase, mănușile și cizmele de protecție contra zăpezii iernii, și nici cu banii pentru cheltuielile școlare. La cină toată lumea îi dădea zor să-nfulece ca să evadeze din camerele lipsite de aer,

alăturîndu-se larmei și vieții străzii. Dispăreau certurile de seară. Deoarece era aproape întotdeauna goală, casa era ușor de ținut curată. Pentru Lucia Santa, însă, și mai important era că avea propriile ei seri libere ; strada se transforma într-un loc de întîlniri, iar vara într-un anotimp în care vecinii deveneau prieteni. Ca atare, după ce-și strînsese părul negru într-un coc, îmbrăcată cu o rochie neagră curată, ea apucă un scaun de bucătărie fără spătar și coborî cele patru rînduri de trepte ca să se așeze în fața casei.

Fiecare locuință era un adevărat sat în miniatură ; fiecare avea grupul ei de femei, îmbrăcate toate în negru, șezînd pe scaune și tot felul de cutii, și bîrfind. Toate femeile își aminteau povești vechi și se certau între ele pe tema moralei și a societății, luîndu-și întotdeauna exemple din satul de munte aflat în sudul Italiei de unde plecaseră cu mulți ani în urmă. Și cum mai știau să împodobească exemplele pe care le dădeau ! Cîteva mostre : Cum s-ar fi descurcat tații lor cu problemele pe care le înfruntau *ele* în fiecare zi ? Sau mamele lor cu mîinile lor iuți și grele ? Cîte țipete s-ar fi auzit dacă *ele* ca fiice ar fi îndrăznit să se comporte precum acești copii americani ? *Ele* nici nu s-ar fi încumetat să se gîndească măcar la vreo obrăznicie.

Femeile vorbeau despre copiii lor ca despre niște străini. Coruperea celor inocenți de către Noul Continent era un subiect la modă. O altă mostră : Felicia, care locuia la colțul Străzii 31. Ce fel de fiică era asta care nu-și scurtase luna de miere cînd fusese înștiințată, de către propria mamă, că nașa sa se îmbolnăvise grav ? O adevărată curvă. Nu, nu, nu era o interpretare răuvoitoare a unor vorbe. Chiar mama Feliciei povestise întîmplarea. Și cum era cu fiul, sărăcuțul de el, care nu mai putuse să aștepte un an ca să se însoare, așa cum îi poruncise tatăl lui ? Ahh, lipsa de respect ! *Figlio disgraziato*. Așa ceva nu s-ar fi putut

întîmpla în Italia. Tatăl și-ar fi ucis fiul insolent ; da, l-ar fi ucis ! Cît despre fată ? În Italia — și aici mama Feliciei se apuca să jure cu voce fremătînd de pasiune, deși evenimentele se încheiaseră în urmă cu trei ani, nașa își revenise, și apăruseră și nepoți care să-i lumineze viața — ahh, în Italia mama ar fi tras-o de păr pe curvă din camera nupțială și ar fi cărat-o așa pînă ce ar fi băgat-o în spital. Ah, Italia, Italia ! Cît se schimbase lumea în rău ! Datorită cărei nebunii își părăsiseră ele pămîntul natal, unde tații porunceau și mamele erau tratate cu respect de către copii ?

Cînd îi venea rîndul, fiecare femeie povestea o istorie despre insolență și sfidare, pozîndu-se pe sine într-o eroină care suferise enorm. Pînă la urmă copiii scăpau de demoni, salvați prin aplicarea disciplinei italiene — cureaua de ascuțit briciul sau, cum se mai numea ea, *„tackeril-ul"*. La sfîrșitul fiecărei povești, fiecare femeie se autocăina, jeluindu-se. *Mannaggia America* ! — Blestemată să fie America ! Cu toate astea, în noaptea fierbinte de vară, vocile lor răsunau cu o speranță și o vigoare neîntîlnite în patria natală. Aici și acum existau bani în bancă, copiii știau să scrie și să citească, iar nepoții puteau ajunge chiar profesori dacă totul mergea bine. Vorbeau toate cu o loialitate oarecum rușinată despre obiceiuri pe care ele însele le aruncaseră la gunoi.

Adevărul : Aceste țărănci venite din satele montane ale Italiei, ale căror tați și bunici muriseră în aceleași încăperi în care se născuseră ele, iubeau oțelul și betonul marelui oraș, mugetul trenurilor în goană pe șinele de pe stradă, luminile farului din Palisade, de vizavi de rîu. Copile fiind, trăiseră însingurate într-o țară atăt de săracă încît oamenii ajunseseră să caute chiar și pe cele mai abrupte pante ale munților o modalitate de a-și făuri o existență.

Îndrăzneala le eliberase. Erau pionieri, deși nu aveau sentimentul că erau americance și nici nu simțiseră

adevăratul pămînt al acestei țări sub picioarele lor. Se mișcau triste într-o lume în care limba le era străină și în care copiii lor deveneau membrii unei alte rase. Era un preț care trebuia plătit.

În toată această zarvă, Lucia Santa rămase tăcută. O aștepta pe prietena și aliata ei, Zia Louche. Se odihnea, păstrîndu-și forțele pentru lungile ore de sporovăială veselă care o așteptau. Seara era abia la început și nimeni n-avea să se întoarcă în case înainte de miezul nopții. Abia atunci aveau să se răcorească și camerele în care dormeau. Își încrucișă mîinile în poală și-și întoarse fața către adierea blîndă ce se făcea simțită dinspre rîu, mai jos de Twelfth Avenue.

Minionă, dolofană, arătoasă, Lucia Santa se simțea în depline puteri fizice, psihice și morale ; era curajoasă și n-avea frică de viață și de pericolele acesteia. Nu era însă o naivă sau o nesăbuită. Era energică, avea experiență, era atentă la ce se întîmpla în jurul ei, bine dotată cu ceea ce era necesar ca să-și asume marea responsabilitate a creșterii familiei ei numeroase pînă la stadiul în care aveau să fie toți adulți și liberi. Singura ei slăbiciune era lipsa acelei viclenii și răutăți care pentru multă lume înseamnă mai mult decît niște virtuți.

Cu douăzeci de ani în urmă, pe cînd avea numai șaptesprezece ani, Lucia Santa își părăsise căminul ei din Italia. Traversase cele trei mii de mile de ocean întunecat către o țară și un popor ciudat și începuse o viață alături de un bărbat pe care-l cunoscuse numai în fragedă pruncie, cînd se jucaseră împreună.

Își spusese adeseori povestea, dînd din cap, mirată de propria furie, și totuși cu o oarecare mîndrie în voce.

La un moment dat, tatăl ei o anunțase, cu duritate, pe ea, care era fiica lui favorită, că nu mai putea să aibă o zestre de nuntă. Ferma era prea săracă. Existau datorii mari, și perspectivele păreau și mai sumbre. Ca atare, nu-i rămînea decît șansa unui soț orbit de iubire.

În acea clipă își pierduse orice respect pentru tatăl ei, pentru casa ei și pentru țara ei. O mireasă fără dotă era o rușine la fel de mare ca o mireasă sculîndu-se în noaptea nunții din pat fără a fi avut nici cea mai mică sîngerare. Era mai rău chiar, căci o sîngerare se mai putea aranja, dacă se lucra cu șiretenie. Ce bărbat, însă, ar fi luat o femeie ce purta cu ea stigma unei sărăcii lucii ?

Numai săracii pot înțelege rușinea sărăciei, mai mare decît rușinea celui mai grozav păcat, căci păcătosul, înfrînt de eul interior, are șansa de a se căi de fapta sa. Săracii, însă, sînt cu adevărat niște învinși : de către lumea lor, de către *padrones* ai lor, de către noroc și de către timp. Sînt niște cerșetori ce au permanentă nevoie de milă. Pentru săracii care au fost așa din moși strămoși, nobilitatea muncii cinstite e doar o legendă. Povara lor îi duce, inevitabil, la umilință și rușine.

Pe Lucia Santa o cuprinsese disperarea, în ciuda faptului că-și vărsase năduful printr-o furie devastatoare, tipic adolescentină. Atunci sosise o scrisoare din America ; un băiat de la o fermă învecinată, tovarășul ei de joacă din copilărie, îi scria și o invita alături de el pe Noul Continent. Reușise să capete și acordul ambilor părinți.

Așa se face că, într-o zi cu soare, Lucia Santa și alte două fete din sat au fost escortate la primărie, apoi la biserică, de către părinții, mătușile și surorile lor, înlăcrimați cu toții. Cele trei fete s-au urcat la bordul unui vas și au pornit la drum, mirese prin procură, deja americance prin lege, din Napoli către New York.

Ca în vis, Lucia Santa intrase într-o țară de piatră și oțel. În aceeași noapte se culcase cu un străin care-i era soț legal, după care născuse doi copii și rămăsese însărcinată cu cel de-al treilea cînd el se lăsase, din neglijență, omorît într-unul dintre acele accidente ce stăteau la baza construirii Americii. Acceptase totul fără a-și plînge de

milă. E adevărat că se lamentase, dar asta nu însemna același lucru ; pur și simplu implorase soarta pentru un pic de îndurerare.

Văduvă, cu burta la gură, tînără încă, cu nimeni alături care s-o ajute, nu sucombase în fața groazei și a disperării. Avusese o tărie ieșită din comun, neobișnuită la femei, să înfrunte adversitatea destinului. Nu era, însă, o ființă de piatră. Soarta n-o acrise ; acreala era rezervată pentru prieteni și vecini — aceiași vecini cu care împărțea, atît de intim acum noaptea de vară.

Ahh, tinerele neveste, tinerele mame, toate celelalte tinere italience aflate într-o țară ciudată ! Ce mai prietene de nădejde erau ! Cum mai alergau din apartament în apartament, în sus și-n jos pe scări, dintr-o casă în alta.

— *Cara* Lucia Santa, gustă din felul ăsta nemaipomenit — un platou pe care se odihnea un sos nou, sau pască făcută cu germeni de grîu, cu brînză închegată și glazurată cu o crustă făcută din ouă, sau, în cîte o zi de sărbătoare, budincă cu bucățele de carne și sos de roșii. Cîtă agitație, cîte complimente și cești de cafea și destăinuiri și promisiuni de bună năsție a viitorului nou-născut. După tragedie, însă, după mila și condoleanțele de la început, Lucia Santa descoperise adevărata față a lumii.

Saluturile au devenit reci, ușile i s-au închis în nas și potențialele nașe au dispărut. Cine ar fi dorit să fie prietenă cu o văduvă tînără și îndurerată ? Preferaseră să-și păzească soții slabi de înger și să evite posibilele chemări în ajutor. În acel cartier viața era rigidă ; o tînără femeie fără un soț era periculoasă. Putea suci mințile bărbaților, deposedîndu-i de bani și de bunuri, ca o lipitoare însetată de sînge. A nu se înțelege că erau rău intenționate ; demonstrau numai acea prudență a săracului, de care e atît de ușor să-ți bați joc cînd nu-i înțelegi frica organică.

O singură prietenă i-a stat aproape. Zia Louche, o văduvă bătrînă, fără copii. Ea a sărit în ajutorul ei, ea a fost naşa lui Vincenzo cînd acesta s-a născut, ea i-a cumpărat finului un minunat ceas de aur la Confirmare*, astfel încît Lucia Santa să-şi poată ţine capul sus ; un astfel de cadou însemna respect şi credinţă. Zia Louche a fost, însă, doar o floare rară. După ce a trecut perioada de doliu, Lucia Santa a început să vadă lumea cu ochi noi. A devenit mai înţeleaptă.

Timpul a vindecat rănile şi acum era din nou prietenă cu toate. Poate că — cine ştie ? — tînăra văduvă fusese prea aspră în judecata ei, căci aceleaşi vecine, adevărat, în propriul lor interes, o ajutaseră să găsească un al doilea soţ care să-i hrănească şi să-i îmbrace copiii. A existat şi cununie la biserică. Aceleaşi vecine i-au organizat o nemaipomenită petrecere de nuntă. Cu toate astea, Lucia Santa nu s-a mai lăsat niciodată fără arme în faţa lumii.

Aşa se face că acum, în această seară zăpuşitoare de vară, cu primul ei rînd de copii crescuţi şi aflaţi în siguranţă, cu cel de-al doilea rînd trecut de pruncie, cu excepţia Lenei, şi cu ceva bani puşi deoparte într-o căsuţă poştală, după douăzeci de ani de luptă şi suferinţi, Lucia Santa Angeluzzi-Corbo se bucura de acea prosperitate pe care săracii o atingeau, de obicei, după un asemenea efort încît, odată ajunşi acolo, credeau că bătălia e cîştigată şi că viaţa le era la adăpost, cu puţină grijă. Lucia Santa îşi trăise deja viaţa ; pentru ea povestea se încheiase.

Ajunge ! Iat-o pe Zia Louche, completînd cercul. Lucia Santa deveni atentă, pregătindu-se să ia parte la şueta aprinsă. O văzu, însă, pe fata ei, Octavia, venind dinspre colţul Străzii 30 şi trecînd de *panettiere* şi de vitrina

* Confirmare — ritual în Biserica Catolică de întărire a botezului. (n.tr.)

lui, de sticlă roșie, cu pizza și cutii gălbui de suc de lămîie. După asta Lucia Santa nu-și mai văzu fiica. Pentru o clipă, privirea îi fu atrasă de tejgheaua de lemn a *panettiere*-ului, sclipind din pricina monedelor de argint și cupru înșirate pe ea. Simți un scurt acces de mînie la gîndul că ea n-avea să posede niciodată o asemenea comoară și că acel brutar urît avusese parte de o soartă atît de generoasă. După aceea, însă, o zări și pe nevasta lui — bătrînă, cu mustață, nemaiputînd să aibă copii — păzind tejgheaua, cu ochi de scorpie ce aruncau săgeți de foc în noaptea de vară.

Lucia Santa o simți pe Octavia așezîndu-se lîngă ea pe scaunul fără spătar; șoldurile și coapsele li se atinseră. Gestul o irita întotdeauna pe mamă, dar fiica s-ar fi simțit jignită dacă s-ar fi mișcat din loc, așa că acceptă situația. Văzîndu-și fiica cît de frumoasă e, îmbrăcată în stil american, se uită la vechea ei amică Zia Louche cu un zîmbet în care se putea deslușI mîndrie și o tușă de ironie. Atentă la tot și păstrînd o tăcere respectuoasă, Octavia zări acel zîmbet și-l înțelese. Cu toate astea, fu din nou tulburată de felul de a fi al maică-sii.

Ca și cum maică-sa ar fi înțeles că Octavia vroia să fie tot ceea ce nu erau aceste femei ! Cu naivitatea și spiritul de frondă tipice tinerilor, purta un costum bleu ce-i ascundea bustul și-i încadra rotunjimea șoldurilor. Purta mănuși albe, așa cum o învățase profesoara de la liceu. Avea sprîncene negre și groase, lăsate nepensate. Își ținea buzele ei roșii și pline presate una de alta și adoptase o expresie serioasă a ochilor — totul ca să-și ascundă senzualitatea explozivă ce ar fi constituit un subiect de bîrfă pentru femeile din jurul ei. Octavia pricepuse că nevoia meschină a acestor femei de a diseca pe toată lumea reducea la tăcere orice alte nevoi și simțea o nesfîrșită milă pentru aceste ființe ce duceau o viață lipsită de vise, de plăcerile patului conjugal și chinuite de roiuri de copii.

Asta n-avea să fie soarta *ei*. Stătu acolo cu capul plecat, ascultînd, ca o Iudă ; dîndu-se drept fidela lor, își pregătea trădarea și evadarea.

Avînd acum numai femei în jurul ei, Octavia își scoase haina ; cămașa albă cu jaboul tivit cu roșu era mai seducătoare decît și-ar fi imaginat. Nici o deghizare nu i-ar fi putut ascunde amploarea bustului. Fața senzuală, coroana de șuvițe și bucle negre albăstrui a părului, ochii mari și languroși, toate acestea anulau severitatea costumului. Nici dacă ar fi vrut n-ar fi fost mai provocatoare decît așa cum era acum, în inocența ei.

Lucia Santa luă haina și o împături pe braț într-un gest de iubire maternă, ce însemna în același timp posesiune și dominare. Mai presus de toate, însă, era un gest de împăcare, căci, mai devreme în acea seară, mamă și fiică se certaseră.

Octavia vroia să urmeze școala la seral ca să învețe pentru a deveni profesoară. Lucia Santa refuzase să-i acorde pemisiunea. Nu ; avea să se îmbolnăvească dacă muncea ziua și învăța seara.

— De ce ? De ce ?, întrebase mama. Tu ești o croitoreasă atît de frumoasă și cîștigi bani buni.

Mama se opusese mai mult dintr-o superstiție. Octavia apucase deja pe un drum. Viața nu îți acordă prea multe șanse și dacă vrei să schimbi drumul pe care ai pornit, îți asumi un mare risc. Te pui la dispoziția soartei. Fiica ei era prea tînără ca să-nțeleagă toate astea.

Pe neașteptate, oarecum rușinată, Octavia declarase :

— Vreau să fiu fericită.

La aceste cuvinte, femeia mai în vîrstă se înfuriase și devenise disprețuitoare — redevenise acea mamă care căutase întotdeauna să se opună căilor ciudate alese de fiica ei, care își bătuse joc de faptul că Octavia citea cărți și care lua în derîdere costumele croite și purtate de aceasta. În replică, Lucia Santa se apucase să o ironizeze

pe Octavia, imitînd perfect superficialitatea unei fetițe care n-ar fi știut despre ce era vorba :

— *Vrei să fii fericită.* Apoi, în italiană, cu seriozitate : Slavă Domnului că ești în viață.

Octavia acceptă gestul împăciuitor al maică-sii și rămase pe loc, șezînd grațioasă, cu mîinile una peste alta în poală. Amintindu-și de acea ceartă, meditâ cîteva clipe la misterul faptului că maică-sa vorbea o engleză perfectă cînd își ironiza copiii. Cu colțul ochiului, Octavia îl zări pe Guido, brunetul fiu al brutarului, croindu-și drum către lumina împrăștiată de cămașa ei albă. În mîna lui bronzată și puternică ținea un cornet înalt cu înghețată de lămîi și portocale, pe care i-l dărui Octaviei cu o înclinare respectuoasă a capului, șoptind în grabă ceva de genul : „nu-ți păta cămașa", după care se grăbi să se întoarcă la magazin ca să-și ajute tatăl. Octavia zîmbi, gustă din înghețată de cîteva ori, mai mult din politețe, și pasă cornetul maică-si, care avea pasiune pentru înghețate și consuma astfel de produse cu lăcomia unui copil. Întrerupt o clipă, bîzîitul vocilor de femei reveni la normal.

Tatăl ei vitreg dădu colțul străzii și intră pe bulevard, împingînd de la spate căruciorul bebelușului. Octavia îl urmări plimbîndu-se între intersecția cu Strada 31 și cea cu Strada 30. Pe cît o tulburau ironiile maică-si, pe atît o nedumerea tandrețea tatălui ei vitreg, căci îl ura, ca pe cineva crud, ticălos și rău. Îl văzuse lovind-o pe maică-sa și comportîndu-se ca un tiran cu copiii lui vitregi. Octavia păstra, vie încă, senzația ei din copilărie că măritișul maică-si cu acest individ urmase prea rapid morții tatălui ei adevărat.

Vroia să se uite la făptura adormită în cărucior, la acea soră mai mică pe care o iubea cu pasiune, cu toate că era copilul tatălui ei vitreg. Nu putea suferi, însă, să-i vorbească acelui bărbat și nici să-i privească ochii albaștri și reci și fața colțuroasă și aspră. Știa prea bine că tatăl ei vi-

treg o ura la fel de mult precum îl ura ea pe el, și mai știa că se temeau unul de altul. El niciodată nu-ndrăznise s-o lovească, așa cum îl mai plesnea din cînd în cînd pe Vinnie. Nu i-ar fi păsat de loviturile pe care i le administra fiului lui vitreg dacă s-ar fi comportat ca un tată în alte privințe. El, însă, aducea cadouri pentru Gino, Sal și Aileen și niciodată pentru Vincent, deși acesta era încă un copil. Îl ura pentru că nu-l lua niciodată pe Vincent cu el la plimbare sau la frizer, așa cum făcea cu copiii lui naturali. Se temea de el pentru că era ciudat — el era străinul misterios și rău din romane, italianul cu ochi albaștri și cu un chip mefistofelic ; în ciuda acestor temeri, Octavia știa că el era în realitate un țăran analfabet, un biet imigrant demn de dispreț, care-și dădea aere. Într-o zi îl văzuse la metrou prefăcîndu-se că citește un ziar. Fugise atunci cît putuse de repede acasă ca să-i relateze maică-si evenimentul, cu dispreț în voce și rîzînd. Aceasta se mulțumise să zîmbească straniu și nu-i răspunsese.

Una dintre femeile îmbrăcate în negru se apucă să spună o poveste despre o tînără ticăloasă (născută în America, evident). Octavia ciuli urechile.

— Da, da, rosti femeia. Erau căsătoriți de o lună și tocmai se terminase călătoria de nuntă. Oh, ea-l iubea. Obișnuia să stea pe genunchii lui, în casa mamei lui. Cînd se ducea în vizită acolo se juca cu mîna lui. Cam așa...

Femeia își apropie palmele ridate, cu degete noduroase, una de alta într-un gest obscen.

— ...și după aia se duceau să danseze în biserică. Tîmpenia acelor preoți tineri care nici măcar nu vorbesc italienește ! La un moment dat soțul ei a cîștigat un premiu pentru că intrase în acea biserică. A luat premiul și a căzut la pămînt mort. Biata lui inimă fusese mereu bolnavă. Maică-sa îl avertizase mereu și se-ngrijise de el. Acum, însă, se zvonește că tînăra mireasă dansează cu un alt bărbat. Aleargă ea lîngă prea iubitul ei soț ? Țipă.

Strigă : „Nu, nu. Nu pot". Se teme de moarte ca un copil, nu ca o femeie. Cel iubit zace, singur, în propriul lui pișat, dar *ea* nu-l mai iubește. Țipă ca din gură de șarpe : „Nu, n-o să mă uit la el".

Mușcată de șarpele ironiei, Zia Louche rosti :

— Ah ! Poți să fii sigură, însă, că s-a uitat la „a lui" cînd „a lui" era încă vioaie.

Femeile izbucniră toate într-un hohot imens de rîs, atrăgînd invidia celorlalte grupuri de femei. Octavia se simți dezgustată și furioasă de faptul că pînă și mama ei zîmbise, încîntată de această glumă proastă.

Se întoarseră la lucruri mai serioase. Lucia Santa și Zia Louche luară poziție împotriva restului găștii asupra unui subiect intrat de acuma în istorie, și anume detaliile legate de un scandal petrecut cu douăzeci de ani înainte, dincolo de ocean, în Italia. Pe Octavia o amuză să vadă că maică-sa o apără pe Zia Louche și că aceasta dă o adevărată bătălie, tratîndu-se reciproc precum două ducese. Maică-sa se-ntorcea către Zia Louche și întreba plină de respect :

— *E vero, Comare ?*

La rîndul ei Zia răspundea :

— *Si, signora.*

Nici o altă femeie nu beneficia de un asemenea respect. Octavia știa de relația aflată în spatele acestui mod de adresare, știa că maică-sa era recunoscătoare pentru ajutorul primit în orele acelea de grea cumpănă.

Curînd, însă, discuția degeneră și Octavia se plictisi. Se ridică să-și privească sora vitregă, uitîndu-se fix la cărucior și neacordîndu-i nici o atenție tatălui ei vitreg. Se uită la bebeluș cu tandrețe, cu o emoție pe care n-o simțise nici măcar pentru Vincent. După asta se îndreptă către colțul Străzii 31 ca să se uite după Gino. Îl văzu jucîndu-se, și-l văzu și pe Sal, șezînd la curbă pe bordură. Îl luă pe Sal și-l duse înapoi la maică-sa. Lipsea Vinnie. Privind în sus, îl văzu mult deasupra ei, așezat pe pervazul ferestrei apar-

tamentului, nemișcat, cu o expresie întunecată pe față, supraveghindu-i pe toți.

Sobru, Frank Corbo își urmări fata vitregă aplecîndu-se deasupra copilului lui. Un individ ciudat, cu ochi albaștri, subiect de ironii (care bărbat italian își mai plimba bebelușul în cărucior seara ?), analfabet, cam încet la minte, el privea frumusețea orașului de beton printr-o ceață neagră. Simțea ura fiicei vitrege fără a urî în schimb. Fața colțuroasă tăinuia o durere devoratoare și tăcută. Viața lui era un vis de frumusețe simțit și neînțeles, de iubire transformată în cruzime. Comorile vieții treceau pe lîngă el ca niște năluci, iar lumea era o entitate total separată de el. În căutarea eliberării, era oricînd în stare să părăsească orașul și să-și abandoneze familia. Visa că se furișează noaptea din casă, că ia un camion și dispare fără un cuvînt, fără a se certa și fără a da cu pumnul. Își dorea să muncească undeva, pe cîmpul verde și nesfîrșit, să obțină pacea interioară cu ajutorul dragostei pentru pămînt, să-și refacă forțele.

Suferea. Suferea așa cum suferă un surdo-mut care ar vrea să cînte văzînd frumusețea și care nu poate țipa cînd îl doare ceva. Se simțea plin de dragoste dar nu putea oferi mîngîiere. Prea mulți oameni dormeau în camerele din jurul lui și prea multe ființe se plimbau pe străzile pe care mergea și el. Adeseori avea coșmaruri cumplite. Îmbrăcați în negru, nevasta și copiii lui îl înconjurau și scoteau fiecare din mijlocul frunții cîte un pumnal. Atunci țipa în somn.

Era tîrziu, foarte tîrziu ; copiii trebuiau să fie în pat dar era încă pre cald. Frank Corbo își privi fiul, pe Gino, alergînd ca nebunul într-un fel de joacă de-a leapșa, imposibil de înțeles pentru tată, așa cum erau de neînțeles graiul american al copilului, cărțile și ziarele, culoarea cerului de seară, splendoarea nopții de vară și toate bucuriile lumii de care el se simțea desprins, căci pentru el toate acestea aveau un gust al durerii. Lumea era un

imens mister. Marile pericole, în fața cărora alții știau să-și protejeze copiii, îl dărîmau pe el și pe cei dragi lui. Duritatea vieții îi învăța copiii să-l urască.

Cu toate astea, acest tată continua să plimbe cărucio-rul înainte și-napoi, neștiind că în curînd va fi mîntuit.

Habar n-avea că undeva în profunzimile trupului lui, în micuțele celule misterioase ale creierului, se forma o nouă lume. Treptat, zi după zi, durere după durere, fru-musețe pierdută după frumusețe pierdută, zidurile lumii de care se temea atît de mult se fărîmițau în negura minții sale. În mai puțin de un an o nouă lume fantastică avea să răsară, în care el avea să fie și dumnezeu și rege, în care inamicii lui aveau să i se încline cu teamă și respect, iar cei dragi aveau să fie pentru totdeauna pierduți, deși această pierdere n-avea să fie nici simțită și nici plînsă. Avea să fie o lume haotică, în care el se va afunda în extaz, uitînd de misterele și frica celeilalte lumi. Avea să fie liber.

Astfel de evenimente, însă, se întîmplă dintr-odată, și nimeni și nimic nu te avertizează dinainte. Ca atare, în această noapte, Frank își punea nădejdea într-un viitor moment de evadare, așa cum făcuse cu mult timp înainte, în Italia, cînd era doar un băiețel.

Pentru copii, lumea are o lumină specială, iar sunetele ei sînt magice. Gino Corbo alerga printre zgomote de mo-toare și luminile felinarelor de stradă, auzea tinere fete rîzînd și se juca, cu atîta pasiune, încît îl durea capul. Fugea înainte și înapoi pe Strada 31, încercînd să prindă alți copii sau să-i înconjoare. Întotdeauna, însă, cineva se lipea cu spatele de zid și întindea mîinile în sus. O dată și Gino fusese prins în capcană, dar un taxi îl salvase în ultima clipă, separîndu-l de adversari, astfel încît putuse să fugă înapoi pe porțiunea lui de trotuar. La un moment dat îl zări pe taică-său urmărindu-l și alergă către el, strigînd :

— Dă-mi un penny pentru înghețată !

Înșfăcînd moneda, o luă la fugă în lungul Tenth Avenue. În minte i se formase un plan excelent de a-i șmecheri pe ceilalți. Încercă să treacă în fugă de maică-sa și de prietenele ei, dar Zia Louche întinse un braț, îl prinse de umăr și-l atrase lîngă ea cu degete de oțel.

Cu ochii măriți și nerăbdători, zări un cerc de chipuri feminine îmbătrînite, unele dintre ele cu păr și mustață. Dornic să plece, temîndu-se să nu se sfîrșească jocul, Gino încercă să fugă. Zia Louche îl ținu locului ca pe o muscă, zicînd :

— Stai — așază-te lîngă maică-ta și odihnește-te. Mîine o să ți se facă rău. Se aude de aici cît de tare îți bate inima.

Bătrîna își puse ghearele pe pieptul lui. Băiatul se trase înapoi cu violență. Zgripțuroaica îl ținu și-i zise cu un fel de dragoste feroce.

— *Eh, come e faccia brutta.*

El înțelese că ea îl făcuse urît și asta-l făcu să rămînă nemișcat. Se uită fix la cercul acela de femei. Rîdeau toate, dar Gino n-avea de unde să-și dea seama că erau amuzate de dorința lui aprigă de a fugi și de văpăile pe care le arunca din ochi.

Băiatul scuipă în direcția Ziei Louche, într-un gest tipic italiencelor care vor să-și arate disprețul în mijlocul unei dispute. Chestia asta îl eliberă. Țîșni din loc atît de repede încît maică-sa n-apucă să-i atingă fața cu palma în gestul ei de a-l plesni drept pedeapsă. Dădu iute colțul, urcă pe Strada 30 către Ninth Avenue*, apoi în lungul acestuia, către Strada 31. După ce avea să parcurgă și această ultimă stradă avea să se îndrepte către Tenth Avenue. După ce avea să înconjoare astfel perimetrul de case,

---

* Ninth Avenue — echivalent cu „bulevardul al nouălea". Vezi și notele anterioare (n.tr.).

avea să țîșnească din beznă drept în mijlocul jocului și să-și doboare adversarii cu o singură lovitură măiastră.

Îndreptîndu-se, însă, către Ninth Avenue, se izbi de un zid format din băieți străini de cartier. Gino dădu din picioare, mai repede și mai sus, și se năpusti prin mijlocul lor, dezechilibrîndu-i. Mîini ca niște gheare îi sfîșiară cămașa și pale de aer îi mîngîiară fața. Pe Ninth Avenue băieții îl urmăriră, dar se opriră, temîndu-se să înainteze, cînd Gino coti în bezna de la capătul Străzii 31. Imediat după aceea, băiatul se opri din alergat și merse de-a lungul verandelor de intrare în clădiri. Ajunse la ultima porțiune a drumului. În fața lui, la capătul străzii, lîngă Tenth Avenue, abia vizibili în conurile de lumină chioară date de felinarele străzii, prietenii lui se agitau încoace și-n colo ca niște șobolani negri, continuîndu-și joaca. Ajunsese la timp.

Se odihni o clipă în întuneric, după care porni cu mișcări moi și se furișă în josul străzii. Într-o cameră de subsol văzu o fetiță sprijinindu-se cu fața de un zid, pe jumătate alb, pe jumătate albastru. Își ținea capul pe brațul întins pe zid, ascunzîndu-și ochii de lumina rece și artificială a încăperii pustii din spatele ei. Gino știa că fata se juca de-a v-ați ascunselea și că, dacă aștepta puțin, camera pustie acum avea să se umple, ca prin minune de alte fetițe țipînd de zor. Nu se opri, însă, și își continuă drumul, neștiind că avea să-și amintească întotdeauna de acea fetiță singură care-și ascundea ochii sprijinindu-se de un zid alb și rece. Habar n-avea că această imagine îi va rămîne întotdeauna întipărită în minte ca o imagine veșnică a dezolării și a lașității, ca și cum, neoprindu-se, ar fi abandonat acea mică ființă, lăsînd-o la discreția sorții.

O dîră subțire de lumină îl făcu să încremenească loculuí. Corpul începu să-i tremure. Stînd aplecată peste fereastra apartamentului ei de la nivelul străzii, o babornițã irlandeză își odihnea capul pe o pernă brodată. Îl privise cum trece pe lîngă ea în josul străzii tăcute. În acea lu-

mină slabă nu i se vedeau decît oasele, ascuțite de vîrstă, ale capului și gura subțire și zbîrcită, care părea sîngerie de la luminița dată de o candelă roșie. În spatele acestui chip monstruos, abia vizibile în obscuritatea încăperii, se vedeau o vază, o lampă și un tablou, lucind toate ca niște relicve. Gino se holbă la bătrînă. Aceasta îl salută dezvelindu-și buzele descărnate. Gino fugi.

De acum se auzeau țipetele prietenilor lui; era aproape de luminile de pe Tenth Avenue. Se ghemui pe treptele unei pivnițe, ascunzîndu-se pentru a-și pregăti lovitura. Nici nu se gîndea să se teamă de subsolul întunecat de sub el sau de bezna nopții. Uitase pînă și de mînia maică-si. Trăia numai pentru acest moment și pentru clipa în care avea să-și facă apariția în lumină și să-i surprindă pe ceilalți.

Undeva sus, deasupra lui Tenth Avenue, Vincenzo Angeluzzi, fratele vitreg al lui Gino Corbo, un băiat în vîrstă de 13 ani, asculta îmbufnat șoaptele moi ale nopții de vară ce se-nălțau pînă la el. Stătea pe pervazul ferestrei, ca o cloșcă. Lungul șir al camerelor din spatele lui era întunecat și pustiu, iar ușa dintre hol și bucătărie încuiată. Era, practic, un autoexilat.

I se furaseră toate visele legate de vară, libertate și joacă. Maică-sa îl informase că, începînd cu dimineața următoare, avea să-nceapă să muncească pentru brutar, și asta pînă cînd avea să-nceapă școala, la venirea toamnei. De acum înainte avea să care coșuri grele cu pîine sub soarele fierbinte, în timp ce alți băieți aveau să înoate în rîu, să joace mingea sau „Johnny Ride the Pony"* sau să se ascundă în spatele troleibuzelor ca să se plimbe pe gratis prin oraș. Vor dispărea acele clipe de ședere la umbră,

* „Johnny Ride the Pony" — un fel de „lapte gros", joc tipic pentru băieți (n.tr.).

mîncînd înghețată de lămîie, citind sprijinit de zidul fabricii lui Runkel, sau jucînd, pe bani, hoții și vardiștii și „Seven-and-a-half"*.

Locuind lîngă zidul de vest al orașului, toate minunățiile ale acelei mici lumi, ținutul imens al șinelor de cale ferată, vagoanele goale, locomotivele scoțînd scîntei roșii și țipete de avertizare, i se cuibăriseră în suflet și-l făceau să geamă de durere la gîndul despărțirii de ele. Mai dureros, însă, era că nu se mai putea duce să privească de pe malul zdrențuit al rîului șuvoiul întunecat de ape din Jersey.

Moțăia acolo, pe pervazul ferestrei, percepînd vacarmul vocilor de sub el ca pe un strigăt vag. Undeva, departe pe bulevard, zări felinarul roșu al băiatului ce anunța sosirea trenului de marfă dinspre St. John's Park. Copiii de sub el continuau să se joace și Vincent aștepta cu anticipație mohorîtă țipetele lor de bucurie, savurîndu-și ca un masochist, amărăciunea de a nu împărtăși din plăcerea lor. Curînd toți copiii se apucară să strige și să se cațere pe treptele pasajului ca să aștepte norul de abur alb ce avea să-i facă invizibili.

Vincent era prea tînăr ca să-și dea seama că avea o fire melancolică și că tocmai această fire o tulbura pe Octavia, atît de mult, încît îi aducea foarte des cadouri și dulciuri. Cînd era bebeluș, Octavia obișnuia să-l ia în patul ei, să-i spună povești și să-i cînte pînă ce el avea să adoarmă zîmbind. Nimic, însă, nu-i putea schimba firea.

O auzi, dedesubt, pe Zia Louche certîndu-se cu voce ascuțită și pe maică-sa susținînd-o zgomotos. Vincent o ura pe această bătrînă zgripțuroaică pentru că-i era nașă și pentru că fiecare piesă de aur de cinci dolari pe care i-o făcea regulat cadou, de ziua lui, trebuia plătită cu un sărut — sărut pe care el îl dădea numai de dragul maică-si.

---

* Seven-and-a-half — joc de cărți. (n. tr.).

Pentru el maică-sa era frumoasă, deși era grasă și se îmbrăca întotdeauna în negru, și i se supunea cu sfințenie.

De cînd se știa, însă, Zia Louche îl făcuse s-o urască. Cu mulți ani înainte, în vremea cînd el se juca pe podeaua din bucătărie printre picioarele maică-sii, Zia Louche obișnuia să-l studieze ca pe o insectă. Cele două femei discutau cu aprindere, fără a se formaliza, amintindu-și de necazurile înfruntate în decursul timpului. După o perioadă de vorbărie urma o tăcere în care se uitau amîndouă, gînditoare, la el, sorbindu-și cafelele. După aceea Zia Louche șuiera printre dinții ei îngălbeniți și rostea cu o voce disperată, plină de compătimire mînioasă, către băiat :

— Ah, *mizerabile*, *mizerabile*.Taică-tău a murit înainte să te naști.

Asta era picătura care umplea paharul. Vrăjitoarea se apuca să discute alte lucruri, lăsîndu-l să vadă, zăpăcit, cum maică-sa se albește la față și cum i se înroșesc ochii. În acele clipe ea se apleca întotdeauna să-l mîngîie, dar nu-i zicea niciodată nimic.

Privind jos pe stradă, Vincent o văzu pe sora lui Octavia ridicîndu-se să se uite la bebeluș. O ura și pe ea. Îl trădase, nu protestase deloc cînd maică-sa îl trimisese la lucru. În clipa următoare, pe sub pasaj își făcu apariția, călare, băiatul cu felinarul. Vincent văzu că era fratele lui, Larry, care călărea ca un adevărat cowboy pe calul său negru.

Auzea zgomotul copitelor pe terasament, chiar și de la înălțimea la care se afla. Copiii dispărură și pasajul se făcu nevăzut într-un nor de abur scos de locomotivă. Cu un jet imens de scîntei, trenul începu s-o cotească către depou.

Era tîrziu. Aerul nopții începea să răcorească orașul. Maică-sa și celelalte femei își apucară lucrurile personale și începură să-și strige soții și copiii. Tatăl lui vitreg se

îndreptă cu căruciorul către ușa locuinței. Sosise vremea de culcare.

Vincent părăsi pervazul ferestrei și se-ndreptă către bucătărie. Descuie ușa de la hol și o deschise pentru familie. După aceea luă o bucată groasă de pîine italiană și tăie din ea trei felii zdravene. Turnă peste acestea oțet de vin roșu, apoi un strat gros de ulei de măsline. Se dădu înapoi și împrăștie sare din belșug peste toate trei feliile, cercetîndu-le cu un aer satisfăcut. Fiecare bucată de pîine devenise roșie, înspicată cu insule de verde uleios. Gino și Sal aveau să fie încîntați de această gustare înainte de culcare. Ei doi mîncau totdeauna împreună. Așteptă. Din stradă, prin ferestrele încă deschise, auzi vocea lui Gino înălțîndu-se într-un țipăt.

Acel țipăt o îngheță pe Lucia Santa, cu bebelușul în brațe. Aflată la colțul Străzii 30, Octavia se întoarse către Strada 31. Ceva mai departe, pe bulevard, Larry călărea mîndru pe calul lui. Cu tîmplele zvîcnindu-i de frică, tatăl începu să fugă și să-njure. Țipătul copilului, însă, era unul de triumf isteric. Gino își făcuse apariția din întuneric, își încercuise inamicii și striga :

— Ardeți orașul, ardeți orașul, ardeți orașul !

Deși astfel jocul lua sfîrșit, nu se putea opri din rostitul acestor vorbe magice și nici din alergat. După cîteva secunde de bucurie sălbatică, porni în fugă cu pași mari către enorma siluetă amenințătoare a maică-sii. Amintindu-și că o insultase pe Zia Louche, se furișă ca un șarpe pe ușă și porni în goană în sus pe scări.

Deși intenționa să-l facă una cu pămîntul, Lucia Santa fu copleșită de mîndrie și de blîndețe față de bucuria sălbatică a copilului ei, deși știa că va veni o zi în care va trebui să domolească acel spirit nebunesc. Îl lăsă să treacă fără să-i facă vreun rău.

În cîteva minute, napolitanii dispărură de pe străzile întunecate, lăsînd orașul pradă zgomotului făcut de copitele calului lui Larry Angeluzzi, în drumul lui către grajdurile aflate pe Strada 35.

CAPITOLUL 2

Familia Angeluzzi-Corbo locuia în cea mai bună casă de pe Tenth Avenue. Pe fiecare din cele patru caturi se găsea cîte un singur apartament. Ferestrele tuturor apartamentelor se deschideau către vest, înspre Tenth Avenue, și către est, înspre curtea din spate, asigurîndu-se astfel și o bună ventilație. Avînd întregul etaj la dispoziție — și fiind chiar ultimul etaj al clădirii — familia putea folosi coridorul de la intrare pentru spațiu suplimentar de depozitare. Ca atare, lîngă perete erau stivuite : frigiderul, un birou, nenumărate cutii cu bulion și pachete cu macaroane.

Apartamentul avea forma unui *E* lung, cu linia din mijloc lipsă, și conținea șase încăperi. Bucătăria forma linia de jos. Urmau sufrageria, dormitoarele și camera de zi, cu ferestrele înspre Tenth Avenue. Toate făceau parte din linia lungă verticală. Micul dormitor al Octaviei, ce pleca din camera de zi, închidea forma de literă. Gino, Vinnie și Sal dormeau în camera de zi pe un pat extensibil, care se transforma ziua într-un fotoliu, așezat într-un colț și acoperit cu o cuvertură făcută de mînă. Părinții dormeau în primul dormitor de după camera de zi, iar Larry în cel alăturat acestuia. După aceea venea sufrageria, denumită impropriu bucătărie din pricina unei mese mari de lemn la care se mînca, iar după asta, în unghi drept, venea adevărata bucătărie, cu boiler, chiuvetă și sobă. În comparație cu vecinii, apartamentul era extrem

de comod și un exemplu al felului cum își gospodărise Lucia Santa banii.

Octavia o puse pe Aileen pe patul maică-sii și se duse în camera ei ca să se schimbe într-un capot. Cînd ieși văzu că cei trei băieți dormeau deja profund. Patul lor extensibil fusese desfăcut în mijlocul camerei de zi. Octavia străbătu coridorul pînă în bucătărie, ca să se spele pe față. Maică-sa ședea în sufragerie, așteptînd și sorbind dintr-un mic pahar cu vin. Octavia știa prea bine că maică-sa avea să stea pînă ce avea să încheie discuția începută anterior și că, după aceea, aveau să facă planuri împreună, precum două conspiratoare, pentru viitorul familiei — o casă în Long Island, la ce colegiu să trimită pe cel mai inteligent copil etc.

Lucia Santa începu împăciuitoare, zicînd în italiană :

— Băiatul brutarului a pus ochii pe tine. Îți face cadou înghețate ca să fie sigur că n-o să-i vorbești ?

Se amuză singură de ironia ei, dar ascultă cu atenție cînd auzi un zgomot dinspre dormitor. Îngrijorată, întrebă :

— Ai pus-o pe Lena în mijlocul patului ? N-o să se rostogolească peste margine ?

Octavia era furioasă. N-o deranja tachinarea, deși maică-sa știa cît îi disprețuia ea pe tinerii din cartier. Ea era, însă, cea care o botezase Aileen pe sora ei vitregă. După ce se gîndise multă vreme, Lucia Santa consimțise. Sosise timpul pentru un nume american. Acesta, însă, nu putea fi rostit de o limbă italiană. Imposibil. Ca atare, fusese prescurtat la familiarul Lena. După cîteva încercări de a o mulțumi pe Octavia, într-o zi Lucia Santa își pierduse răbdarea și strigase în italiană :

— Numele ăsta nici măcar nu-i american !

Așa se face că bebelușului i se spunea Lena de către toată lumea, mai puțin de către ceilalți copii din familie. Dacă ar fi îndrăznit vreunul s-o cheme Lena s-ar fi trezit înșfăcat de păr de către Octavia.

Mamă și fiică se pregătiră de bătălie. Octavia își netezi șuvițele de păr, apoi își luă trusa de manichiură de pe un raft din bucătărie. Într-o engleză prețioasă și disprețuitoare, rosti :

— Eu n-o să mă mărit niciodată cu vreunul dintre amărîții ăștia. Nu-și doresc decît o femeie pe care s-o trateze ca pe un cîine. Nu vreau să am parte de ceea ce ai avut tu în viață.

Începu să-și lucreze cu atenție unghiile. Avea să le vopsească abia la noapte. Operațiunea aceasta o irita întotdeauna pe maică-sa.

Lucia Santa își observă fiica cu calm studiat, respirînd scurt și greu. La mînie semănau mult una cu alta — ochii negri și languroși aruncau săgeți, iar trăsăturile senzuale deveneau rigide de furie și îmbufnare. Cînd vorbi, Lucia Santa își păstră vocea în limite normale :

— Ah, rosti ea. Așa vorbește o fată cu mama ei în America ? *Brava*. O să fii o profesoară grozavă.

Își înclină capul cu răceală către Octavia :

— *Mi, mi dispiace*. Mie, mie nu-mi pasă.

Tînăra știu în acea clipă că o altă insolență de acest gen ar fi fost suficientă ca maică-sa să sară ca o pisică și să-și înfigă ghearele în fața ei. Octaviei nu-i era frică, dar avea un dezvoltat simț al datoriei și mai știa că maică-sa, adevăratul șef al familiei, avea nevoie de ea, o respecta și o apăra întotdeauna în fața străinilor. Se simți vinovată pentru că gîndea că maică-sa își irosise viața.

Zîmbi ca să înmoaie cruzimea vorbelor pe care vroia să le zică. Rosti :

— Am vrut doar să spun că nu vreau să mă mărit sau să am copii dacă am de ales. Nu vreau să renunț la viața mea doar pentru *asta*.

Își exprimase prin ultimul cuvînt întregul dispreț și frica ascunsă pentru ceva ce nu cunoștea. Lucia Santa își privi fiica americană din cap pînă în picioare.

— Ah, exclamă ea, bietul meu copil !

Octavia se înroși toată și nu mai scoase o vorbă. Maică-sa se gîndi la altceva. Se ridică, se duse în dormitor și se întoarse cu două bancnote de cinci dolari pliate în interiorul ceculuí de economii.

— Uite, ține repede ăsta și ascunde-l înainte să apară taică-tău și frate-tău. Adu-l mîine la poștă în timpul lucrului.

Pe un ton neutru, dar plin de venin, Octavia zise :

— Nu e tatăl meu.

În ochii maică-sii apărură lacrimi, nu din pricina cuvintelor, ci din cauza urii ghicite în spatele lor. Numai ele două își aminteau de primul soț al Luciei Santa ; numai ele două împărtășiseră acea primă viață și suferiseră împreună. El fusese tată a trei copii, dar numai Octavia avea încă vie amintirea lui. Ca să fie și mai rea situația, fata își iubise tatăl cu pasiune, iar moartea lui o afectase îngrozitor de mult. Mama știa toate astea și mai știa că al doilea mariaj al ei îi ruinase fetei unele sentimente vizavi de ea.

Cu voce joasă, Lucia Santa rosti :

— Ești tînără și nu înțelegi lumea. Frank s-a însurat cu o văduvă disperată, care avea trei copii pe cap. El ne-a dat pîine. El ne-a apărat cînd nimeni, în afară de Zia Louche, nu ne-a întins vreo mînă de ajutor. Tatăl tău n-a fost chiar atît de minunat precum ai tu senzația. Ah, cîte povești ți-aș putea spune despre el — dar e tatăl tău.

Lacrimile dispăruseră și femeia mai în vîrstă își recăpătase obișnuita mască de amărăciune, durere și mînie care o nedumerea în permanență pe fată.

Avuseseră, de multe ori pînă acum, această discuție și descopereau, de fiecare dată, că rana continua să fie proaspătă.

— El nu te ajută la nimic, izbucni Octavia, cu tinerețea și lipsa de milă tipice vîrstei sale. L-ai trimis pe Vinnie, bietul băiat, să muncească pentru ticălosul ăla de brutar. Nu va mai avea nici o distracție în vara asta. Între

timp, frumosul tău soț face pe portarul în schimbul chiriei. De ce nu-și găsește ceva de lucru ? De ce e atît de mîndru ? Cine dracu' crede că e ? Tatăl meu a muncit. A și murit muncind, pentru numele lui Isus !

Se opri, ca să nu izbucnească în plîns, după care continuă încet, ca și cum ar fi crezut sincer c-o putea convinge pe maică-sa :

— El, însă, și-a pierdut slujba de la calea ferată fiindcă s-a dat mare. Șeful i-a zis : „Nu-ți trebuie o zi întreagă ca să aduci o găleată cu apă", iar el a luat găleata și nu s-a mai întors. A crezut că a făcut o glumă bună și s-a mai și fudulit cu ea. Iar tu n-ai zis nimic. Nici un cuvințel. Eu l-aș fi dat afară din casă și m-aș fi asigurat că nu mai intră niciodată înapoi. În plus, nu i-aș mai fi permis să-mi facă un alt copil.

Rostise ultimele vorbe cu țîfnă, cu o privire ce lăsa să se înțeleagă că ea nu l-ar fi lăsat niciodată pe Frank să comită vreun act intim de comuniune și dominare în atari condiții. Lucia Santa, însă, își pierduse răbdarea.

— Ar fi mai bine să vorbești despre ceva ce înțelegi, plezni ea. Ești o fată tînără și proastă și vei ajunge femeie bătrînă și proastă. Cristos mi-a dăruit răbdare.

Își sorbi restul vinului într-o înghițitură și oftă din rănunchi.

— Eu mă duc la culcare. Lasă ușa deschisă pentru fratele tău. Și pentru soțul meu.

— Nu-ți face griji în legătură cu frumosul nostru Lorenzo, replică Octavia.

Începu să-și dea cu ojă pe unghii. Maică-sa se uită cu dispreț la roșul acela strălucitor și se întoarse în încăpere.

— Cu Lorenzo ce mai ai ?, întrebă ea. Doar își termină lucrul la miezul nopții. De ce să nu vină acasă ? Toate fetele au dispărut de pe străzi cu excepția tîrfelor ălora irlandeze de pe Ninth Avenue.

Se grăbi să adauge cu ironie :

— Slavă lui Isus Cristos că nu se duce decît cu italience decente și de viță bună.

Zîmbi, oarecum mîndră de fiul ei.

Octavia rosti cu răceală :

— S-ar putea ca Larry să rămînă peste noapte la familia Le Cinglata. Domnul Le Cinglata e din nou la închisoare.

Maică-sa înțelese imediat. Familia Le Cinglata își fabrica propriul vin și-l vindea la pahar în propria casă. Pe scurt, erau niște infractori care violau legea prohibiției. Cu o săptămînă în urmă, femeia Le Cinglata îi trimisese Luciei Santa trei sticle mari de vin, în aparență ca mulțumire pentru că Lorenzo îi ajutase să descarce un vagon cu struguri. Și cînd se gîndea că Signora Le Cinglata fusese una dintre cele trei fete măritate prin dispensă în acea zi, de mult, în Italia. Fusese chiar cea mai rușinoasă și sfioasă dintre ele. Buuun ! În noaptea asta nu mai era nimic de făcut. Lucia Santa dădu din umeri și se duse la culcare.

Mai întîi, însă, intră în camera de zi și-i acoperi pe cei trei băieți cu un cearșaf, după care privi afară, pe fereastra deschisă, în jos și își văzu soțul plimbîndu-se, încă, pe Tenth Avenue. Strigă încetișor :

— Frank, nu sta prea mult.

El nu se uită în sus.

Ajunse, în sfîrșit, în pat. Acum ezita să adoarmă căci i se părea că putea controla, atîta vreme cît rămînea trează, ceva din acțiunile soțului și fiului ei. Era supărată și simțea o adevărată neplăcere la gîndul că nu-i putea determina să lase strada și să vină acasă ca să se culce cînd se culca și ea.

Întinse mîna. Bebelușul se afla în siguranță, lîngă perete. Strigă :

— Octavia, culcă-te ! E tîrziu. Mîine te duci la lucru.

Nu putea adormi cînd ceilalți din casă erau încă treji. Curînd fiica ei trecu țanțoșă prin încăpere, fără a scoate vreo vorbă.

Noaptea de vară se umplu de respirațiile copiilor ei adormiți. Lucia Santa medită la viața ei. Măritișul cu cel de-al doilea soț îi amărîse pe copiii din prima căsnicie. Știa că Octavia o învinovățea pentru că nu păstrase doliu suficient timp. Nu-i puteai explica, însă, unei tinere fete neprihănite că tatăl ei, acel soț cu care împărțise patul și cu care era pregătită să trăiască tot restul vieții, era un bărbat pe care, în realitate, nu îl plăcea.

El fusese șeful, dar un șef fără perspectivă, de-a dreptul criminal în lipsa lui de ambiție în ceea ce privea familia lui, mulțumit să trăiască toată viața în cocioabele mizere aflate la cîteva zeci de metri de docurile unde lucra. O făcuse adeseori să plîngă pe Lucia Santa. Dăduse întotdeauna bani pentru mîncare, dar își cheltuia restul salariului pe vin și jocuri de noroc cu prietenii în loc să-și facă un carnet de economii. Ei nu-i dăduse niciodată vreun ban pentru sufletul ei. Avusese în permanență credința că fusese extrem de generos cînd o adusese pe Lucia Santa în această nouă țară și în patul lui. Crezuse atît de mult că fusese suficient s-o aducă aici pe cerșetoarea fără zestre din Italia încît nu socotise că e cazul să se mai arate generos vreodată. O eroare pe viață era de ajuns.

Lucia Santa își aminti de toate astea cu o vagă ură, deși știa că adevărul era mai complicat. Fiica lui îl iubise. În fond fusese un bărbat chipeș. Cu dinții lui albi și frumoși mesteca semințe de floarea-soarelui pe care le pasa apoi micuței Octavia. Aceasta le accepta cu o plăcere evidentă, ceea ce nu se petrecea dacă i le-ar fi oferit maică-sa. Era evident că el își iubise fata.

Adevărul era altul. El fusese un bărbat amabil, muncitor, ignorant și ușor de iubit. Sentimentele ei față de el fuseseră identice cu cele ale altor milioane de femei față de bărbații lor nechibzuiți. Bărbatul trebuia să controleze

banii în casă și să aibă tăria de a lua decizii hotărîtoare pentru destinul copiilor. Ce prostie ! Bărbații erau incompetenți pentru așa ceva. Mai mult decît atît, erau neserioși. Lucia Santa începuse deja să se lupte cu el, ca să-i ia controlul din mîini, așa cum fac toate femeile, cînd, într-o zi cumplită, el a fost omorît.

Plînsese. Oh, cum mai plînsese ! Fusese o durere amestecată cu groază. Nu jeluise despărțirea de buzele, ochii și mîinile lui, ci se tînguise pentru dispariția scutului ei de protecție împotriva acelei lumi străine. Plînsese pentru cel care aducea pîinea copiilor ei și care-i apăra fătul din pîntece. Astfel de văduve își smulg părul din cap, își zgîrie obrajii, țipă în neștire, sînt violente și poartă doliu ca lumea să le vadă. Ele sînt adevăratele bocitoare, căci durerea reală e plină de groază. Sînt *îndoliate*. Cei care au iubit, vor iubi din nou.

Moartea lui fusese grotescă. În timpul descărcării unui vas, pasarela de legătură cu malul, aflată cu mult deasupra apei, cedase și căzuse în apă, ducînd cu ea cinci oameni și nenumărate tone de banane pe fundul plin de noroi al rîului. Membre umane și banane au fost înmormîntate împreună. Nimic n-a mai apărut la suprafață.

Amintindu-și acum de eveniment, Lucia Santa îndrăzni să meargă mai departe : fostul ei soț le fusese mai mult de folos mort decît viu. După atîția ani de la dispariția lui, în întunericul camerei, Lucia zîmbi batjocoritor la adresa propriei ei tinereți și a felului ei de a fi de atunci. La gîndul celor pe care le-ar fi crezut acea ființă tînără dacă ar fi știut că va veni și o astfel de noapte, precum cea de acum. Tribunalul le fixase copiilor o pensie de o mie de dolari de persoană — pînă și lui Vincent, nenăscut încă, dar vizibil în burta maică-sii. Banii nu fuseseră puși la dispoziția ei, căci în America lucrurile se făceau cu înțelepciune ; nici măcar părinților nu li se încredințau banii copiilor lor. Ca soție, ea primise trei mii de dolari de care nu știuse nimeni din cartier cu excepția Ziei Louche

și a Octaviei. Ca atare, moartea lui nu fusese cu totul inutilă.

Nici măcar acum, însă, nu putea vorbi și nu se putea gîndi la lunile acelea în care purtase copilul în pîntece. Un copil al cărui tată murise înainte de a se naște el. Exact ca un fiu de demon. Și acum continua să simtă o frică teribilă și superstițioasă ; și acum, după treisprezece ani, amintirile îi provocau lacrimi. Plînsese atunci pentru ea, așa cum era pe vremea aceea, și pentru bebelușul nenăscut, dar nu și pentru moartea soțului. Fiică-sa Octavia n-avea cum să cunoască și să înțeleagă toate acestea.

Pățise apoi o rușine și mai mare : La numai un an de la moartea lui, la numai șase luni de la nașterea copilului lui, se îndrăgostise nebunește — ea, o femeie adultă ! — pentru prima dată în viață de un bărbat, de bărbatul care avea să-i devină al doilea soț. Îl iubise. Nu fusese acea dragoste spirituală, a tinerelor fete sau a preoților, și nici acea emoție pe care o simțea o fată față de eroii din povești de dragoste. Nu. Iubirea fusese un cuvînt pentru carnea fierbinte, pentru măruntaiele arzînd de dorință, pentru ochii și obrajii cuprinși de flăcări. Iubirea însemnase sentimentul cărnii congestionate, îmbibate de poftă. Ah, ce nebunie, cîtă tîmpenie la o mamă a trei copii ! Slavă Domnului că se lecuise acum de așa ceva.

Și pentru ce ? Frank Corbo avea atunci treizeci și cinci de ani și nu fusese niciodată însurat. Era un bărbat subțirel, cu ochi albaștri și era considerat bizar pentru că nu se căsătorise pînă la vîrsta aceea. Era, de asemenea, ciudat în manifestări, cu o reticență neobișnuită în gesturi, cu o fire tăcută și o mîndrie de singuratic — acea mîndrie tipică celor neajutorați în fața societății și a destinului. Căutînd în stînga și în dreapta un tovarăș de viață pentru tînăra văduvă și un om bun să hrănească patru guri înfometate, vecinele l-au găsit pe Frank, capabil de orice prostie și un bun candidat la postura de soț. Era muncitor, în schimbul

de dimineață, la calea ferată și avea după-amiezele libere ca să facă curte. N-avea să fie nici un fel de scandal.

Ca atare, mai mult din amabilitate și instinct de conservare, vecinele îi aduseseră împreună, cu credința clară că aveau amîndoi să facă o afacere bună căsătorindu-se.

Fusese surprinzător de naiv și de tînăr cît timp îi făcuse curte. Frank Corbo avea numai experiența curvelor repezi și reci. Venea în patul conjugal cu dragoste și cu pofta unui adolescent. O urmărise pe mama celor trei copii ca și cum ar fi fost o tînără fată, devenind și mai ridicol în ochii lumii. O vizita, după-amiaza tîrziu, în timp ce ea stătea în fața locuinței ei, păzindu-și copiii care se jucau sau dormeau în cărucior. Uneori el lua cina cu ei și pleca înainte ca micuții să fie băgați în pat. În cele din urmă, într-o bună zi, o ceruse pe Lucia Santa de soție.

În acea clipă ea își arcuise sprîncenele, tratîndu-l ca pe un băiețel. Îl întrebase :

— Nu ți-e rușine să mă ceri de nevastă pe mine, care îmi mai plimb încă în cărucior ultimul copil al fostului meu soț ?

Pentru prima dată zărise atunci în ochii lui acea expresie întunecată de ură. Murmurase că îi iubea copiii precum o iubea pe ea. Că i-ar fi dat bani pentru cei mici chiar dacă ea nu l-ar fi luat de bărbat. Cert era că el cîștiga bani frumoși la calea ferată și le aducea mereu copiilor înghețată și jucării. Uneori chiar îi dăduse ei bani ca să le cumpere îmbrăcăminte. La început ea încercase să refuze, dar el se supărase și exclamase :

— Ce e ? Nu vreți să fiți prieteni cu mine ? Credeți că sînt precum alți bărbați ? Mie nu-mi pasă de bani....

Și începuse să rupă în bucăți bancnotele verzi. Din cine știe ce motiv, gestul lui o făcuse să izbucnească în lacrimi. Luase banii de la el și nu mai făcuse nici un moft în

privința darurilor lui. Curînd ajunsese ea să fie nerăbdătoare.

Într-o duminică de primăvară, Frank Corbo a fost invitat la masa de prînz, sărbătoarea săptămînii pentru familiile italiene. A adus cu el o butelcă de vin italian înțepător, făcut în casă, și o cutie cu produse de patiserie : *gnole* și *soffiati*. Era îmbrăcat cu cămașă, cravată și un costum cu mulți nasturi. Se așezase la masă, cu copiii în jurul lui, sfios, stîngaci, mai timid decît ei.

Lucia Santa pregătise spaghetti peste care turnase cel mai bun suc de roșii, iar perișoarele erau frumos rotunjite și condimentate cu usturoi și pătrunjel verde. Pe masă se mai afla salată verde gătită cu ulei de măsline și oțet de vĩn roșu ca și nuci ce aveau să fie mîncate la un pahar de vin. Totul era iute din pricina usturoiului și a piperului negru. Se ghiftuiseră cu toții. Într-un tîrziu, copiii coborîseră la joacă pe stradă. Din prudență, ca să evite orice scandal, Lucia Santa ar fi trebuit să-i țină lîngă ea în casă, dar n-o făcu.

Așa se face că în acea după-amiază aurie, cu razele soarelui luminînd camerele casei aceleia, ascunzînd ochii nevinovatului bebeluș Vincenzo de păcat cu ajutorul unei perne plasate strategic, cei doi își pecetluiră soarta pe canapeaua din camera de zi, făcînd abstracție de vocile copiilor care se auzeau de pe strada de dedesubt.

Ah, plăcere, plăcere, gustul iubirii. După o abstinență atît de lungă, mirosul de mascul fusese ca un afrodisiac, ca un clopot vestitor al bucuriei ce avea să vină. Chiar și acum, după atîția ani, amintirea acelor clipe era încă proaspătă. Iar în actul amorului ea fusese stăpîna.

Bărbatul, atît de puternic și de aspru în protecție împotriva răutății lumii, îi plînsese la sîn. În acea după-amiază ea înțelesese că în toți cei treizeci și cinci de ani ai lui nu avusese niciodată parte de o mîngîiere delicată. Era prea mult pentru el. După acea zi, însă, se schimbase.

Ajunsese prea bătrîn ca să iubească și își disprețuia slăbiciunea. Pentru acea unică după-amiază, însă, ea îi iertase multe lucruri, deși nu chiar totul. Și ținuse la el așa cum nu ținuse niciodată la primul ei soț.

Pînă la nașterea primului lui copil n-au apărut probleme deosebite. După aceea, însă, dragostea lui pentru Gino devenise maladivă, ucigînd iubirea pentru soție și copiii vitregi. Frank se înrăise.

În primul an de căsnicie, avînd încredere din pricina iubirii, Frank îi povestise despre copilăria lui din Italia, ca fiu al unui biet fermier sărac. Îi fusese adesea foame și frig, dar nu putuse uita niciodată că părinții lui îl făcuseră să poarte pantofi uzați, prea mici pentru piciorul lui. Ca atare, labele lui se deformaseră cumplit, ca și cum fiecare os i-ar fi fost rupt și apoi legat de-a valma înapoi. Îi și arătase picioarele, ca și cum ar fi vrut să spună : „Nu-ți țin nimic ascuns ; nu-i nevoie să te măriți cu un bărbat care are astfel de picioare". Ea rîsese, dar se oprise din rîs cînd aflase că el purta acum numai pantofi de piele maro, de douăzeci de dolari perechea. Era gestul unui adevărat obsedat.

Părinții lui constituiau o specie rară în Italia : țărani beți. Se bazau pe el ca să muncească pămîntul și să le dea pîine. Cînd se îndrăgostise de o tînără din sat îi interziseseră să se însoare. Atunci el fugise și se ascunsese o săptămînă în codru. Cînd îl găsiseră ajunsese să semene cu un animal sălbatic. Era într-o stare profundă de șoc. A fost internat într-un ospiciu. După cîteva luni i s-a dat drumul de acolo, dar a refuzat să se întoarcă acasă. A emigrat către America, unde a început o viață de singurătate extremă în cel mai populat oraș al lumii.

Avusese grijă de el. Nu se mai îmbolnăvise niciodată. Găsise siguranță în viața lui de solitudine și muncă grea. Era protejat atîta vreme cît nu se mai lega emoțional de vreo altă ființă umană. Iubirea pentru Lucia Santa, deși îl readusese la viață, îl făcuse să devină din nou vulnerabil.

Era posibil ca tocmai faptul că simțea acest lucru, să-l fi determinat să fie atît de slab în acea duminică după-amiază.

Acum, după doisprezece ani de viață împreună, soțul ei era la fel de secretos cu ea ca și cu ceilalți oameni.

Cineva intrase pe ușă. Cineva umbla în bucătărie. Pașii, însă, trecură din nou pragul ușii și o luară în jos, pe scări. Din cine știe ce motiv obscur, numai de el știut, soțul ei coborîse din nou în stradă.

Noapte. Noapte. Își dorea ca soțul ei să se fi culcat. Își dorea ca fiul ei cel mare să fie acasă. Vroia ca toată familia să doarmă la acea oră în această locuință sigură, la patru etaje deasupra solului, apărată împotriva lumii exterioare de către un zid de cărămidă, beton și fier. Vroia ca toți să doarmă în întunericul protector, astfel ca ea să nu mai fie nevoită să stea de pază și să poată și ea să închidă ochii.

Oftă. Nu mai avea altă scăpare. Mîine va trebui să se certe cu Frank ca el să-și păstreze slujba de portar. Va trebui să aranjeze cu zarva stîrnită de familia Le Cinglata, cu hainele copiilor, cu cazanul de fiert săpunul de rufe. Ascultă respirațiile copiilor adormiți din jurul ei — Lena lîngă ea în pat, cei trei băieți în camera învecinată, Octavia în dormitorul ei, cu ușa lăsată deschisă pentru circulația aerului. Trase adînc aer în piept de cîteva ori, apoi adormi.

Octavia se întinse pe patul ei îngust. Era îmbrăcată cu combinezonul din mătase artificială pe post de cămașă de noapte. Camera era prea mică pentru alt mobilier în afara unei măsuțe mici și a unui scaun, dar avea o ușă care putea fi închisă.

Era prea tînără și prea încinsă ca să adoarmă imediat. Visa. Visa la tatăl ei adevărat.

Oh, cum îl mai iubise și cît de furioasă fusese cînd el se lăsase omorît, părăsind-o, singură, fără nimeni pe care să-l iubească. Îl aștepta în fiecare zi în fața locuinței și-i săruta chipul murdar și barba țepoasă, atît de tare, încît își zgîria buzele. Îi căra sufertașul gol în sus pe scări și, uneori, îl păcălea și-i fura cîrligul ruginit de docher.

Ajunși în casă îi așeza farfuria pentru cină, punîndu-i, lui și numai lui, furculița cu dinții drepți, cuțitul cel mai ascuțit, paharul de vin frecat și sclipind ca un diamant. Se agita în jurul mesei pînă ce, exasperată, Lucia Santa o gonea de acolo ca să poată servi mîncarea. Stînd pe scaunul lui înalt, Larry nu putea interveni niciodată.

Chiar și acum, după atîția ani, așteptînd să adoarmă, nu-și putea împiedica un gînd ca un țipăt : „De ce n-ai fost mai atent ?“. În reprosul ei mut se făcea ecoul maică-sii, care uneori zicea :

— Nu i-a păsat de familia lui. N-a avut grijă de banii lui. N-a avut grijă de viața lui. Nu i-a păsat de nimic.

Moartea tatălui ei îl adusese pe străinul subțire, cu ochi albaștri și fața deformată. Pe cel de-al doilea soț, pe tatăl vitreg. Nici cînd era mică nu i-a plăcut de el. Accepta darurile lui simțindu-se mizerabil. Stătea lîngă Larry, ținîndu-l de mînă, și se ascundea în spatele maică-sii, pînă ce el o descoperea cu răbdare. O dată el încercase un gest de afecțiune și ea se smulsese din mîna lui ca un animal. Pînă ce au apărut copiii lui, Larry a fost favoritul. Ticălosul nu ținuse niciodată la Vincent.

Nici acum, însă, nu-și putea învinui mama că se remăritase și nu o putea urî pentru că adusese astfel atîta amărăciune. Știa prea bine de ce se căsătorise ea cu acest diavol. Știa.

Fusese una dintre cele mai îngrozitoare perioade din viața Luciei Santa. O mare parte a problemelor apărute după moartea soțului ei se datora prietenilor, rudelor și vecinilor.

Se ținuseră toți, fără excepție, de capul ei ca să accepte să-l dea pe nou-născutul Vincent în grija unei verișoare bogate, Filomena, din New Jersey, doar pentru o vreme, pînă ce Lucia Santa avea să-și recapete puterile :

— Ce binecuvîntare pentru cuplul ăla lipsit de copii. Pe urmă Filomena e de încredere, doar e verișoara ta primară din Italia. Copilul va fi la adăpost, iar bogatul soț al Filomenei va consimți, cu siguranță, să-i fie naș și să-i asigure viitorul.

Cum o mai căinaseră toți, cu ce gingășie se purtaseră :

— Și tu, Lucia Santa, tu ne îngrijorezi pe toți. Cît de slabă ești ! Nu ți-ai revenit după naștere. Mai plîngi încă după soțul tău drag și te lupți cu avocații pentru drepturile de urmaș. Ai nevoie să fii scutită de grija bebelușului. Trebuie să te îngrijești bine pentru copiii tăi. Dacă ai să mori ?

Oh, nici o amenințare nu li se părea suficientă !

— Copiii tăi or să moară sau vor fi luați la casa de copii. Nu vor putea fi trimiși la bunici în Italia. Păzește-ți viața, căci ea e unicul scut de protecție al copiilor tăi.

Și au continuat să pedaleze pe aceeași temă. Și copilul se va întoarce peste cîteva luni, nu, peste o lună, poate chiar peste două-trei săptămîni. Cine putea ști ? Și Filomena ar fi venit duminicile, căci soțul ei conducea o *Forda*. Ar fi luat-o s-o ducă în casa lor frumoasă din Jersey ca să-și viziteze bebelușul. Ar fi fost un oaspete de onoare. Ceilalți doi copii ai ei ar fi avut parte, la rîndul lor, de o zi la țară, la aer curat. Și tot așa, *la, la la la*.

Ei, cum le mai putea respinge astfel de argumente ? Pînă și Zia Louche încuviințase din cap.

Numai micuța Octavia începuse să se smiorcăie, țipînd cu disperare copilărească.

— N-o să ni-l mai dea înapoi !

Toată lumea rîsese de teama ei. Mică-sa zîmbise și îi mîngîiase șuvițele negre de păr, rușinată de propria ei ezitare.

— Numai pînă ce mă fac bine, o asigurase ea pe micuță. După aia Vincenzo se va întoarce acasă.

Ulterior, maică-sa nu fusese în stare să priceapă cum ajunsese ea să dea copilul. Era adevărat că șocul morții soțului ei și duritatea moașei la nașterea lui Vincenzo o slăbiseră enorm, dar astea nu puteau fi scuze. Comisese un gest abominabil, care o făcuse să se disprețuiască atît de mult încît, de atunci înainte, ori de cîte ori avea de luat o decizie dificilă, avea sa-și amintească de acel gest ca să se asigure că nu va comite din nou o lașitate.

Așa se făcuse că micul Vincent fusese luat. Ciudata mătușă Filomena venise într-o după-amiază, cînd Octavia era la școală. Cînd fetița se întorsese acasă, leagănul era gol.

Plînse și țipase. Lucia Santa o pleznise zdravăn, de două ori, făcînd urechile micuței să țiuie și zicînd :

— Uite ceva pentru care să țipi cu adevărat.

Maică-sa era bucuroasă că se descotorosise de bebeluș. Octavia o urî. Propria mamă ajunsese rea, ca o mamă vitregă.

După aceea, însă, sosise și acea minunată zi în care Octavia își recăpătase încrederea și dragostea pentru maică-sa. Fusese chiar ea martoră la o parte a întîmplării, iar restul acesteia fusese istorisit de atîtea ori, încît Octaviei i se părea că văzuse totul. Povestea ajunsese o legendă a familiei ; era menționată în bîrfele de seară și era reluată la masa de Crăciun, la un pahar de vin și o farfurie de nuci.

Necazul începuse după numai o săptămînă. În prima duminică, Filomena nu venise și nici nu trimisese vreo mașină s-o ia pe Lucia Santa ca să-și viziteze fiul. Apăruse numai un mesaj la bomboneric. Filomena anunța că avea să vină cealaltă săptămînă. Ca să demonstreze cît de rău îi părea și ce intenții bune avea, trimisese prin poștă un cec de cinci dolari.

Fusese o duminică neagră pentru Lucia Santa. La un moment dat s-a dus întins să țină sfat cu vecinele de la etajele de dedesubt. Ele o reasiguraseră și o imploraseră să nu se gîndească la prostii. Pe măsură ce trecea ziua, însă, ea devenise tot mai posacă.

Luni dis-de-dimineață o luase pe Octavia și-i zisese :

— Fugi. Du-te pe Strada 31 și ia-o pe Zia Louche.

Octavia se miorlăise :

— Am să întîrzii la școală.

Maică-sa îi replicase :

— Astăzi nu te duci la școala ta frumoasă.

Rostise vorbele atît de amenințător încît fata se topi într-o secundă.

Peste puțin timp apăruse Zia Louche, cu un șal înfășurat în jurul capului, îmbrăcată cu o rochie albastră tricotată ce-i ajungea pînă la genunchi. Lucia Santa servise cafeaua, după care zisese :

— Zia Louche, eu mă duc să-l văd pe cel mic. Ai grijă de fată și de Lorenzo. Fă-mi favoarea asta, te rog.

Se oprise o clipă, apoi reluase :

— Filomena n-a apărut ieri. Crezi c-ar trebui să mă duc acolo ?

Ulterior Lucia Santa insistase mereu că, dacă Zia Louche ar fi încercat s-o liniștească, n-ar fi plecat în acea zi de acasă și că avea să-i rămînă pe vecie îndatorată bătrînei sale prietene pentru sfatul cinstit pe care i-l dăduse, căci Zia Louche, dînd din capul ei de vrăjitoare, zisese :

— Ți-am dat un sfat prost, Signora. Lumea sporovăie vrute și nevrute care mie nu-mi plac.

Lucia Santa o implorase să o pună și pe ea la curent, dar Zia Louche refuzase fiindcă i se părea că totul nu era decît o bîrfă murdară, de nerepetat în fața unei mame neliniștite. Un singur lucru era de reținut : promisiunea de expediere a celor cinci dolari. O astfel de milă devenea suspectă pentru un sărac. Era mai bine ca Lucia Santa să

plece și să se liniștească văzînd cum stau lucrurile în realitate.

Maică-sa plecase într-o zi cenușie de iarnă. Se dusese pe jos pînă la Strada 42, unde se găsea sediul companiei de ferry-boat-uri Weekawken Ferry. Pentru prima dată de cînd venise din Italia călătorea din nou pe apă. Ajunsă în Jersey, găsise un șofer de taxi căruia îi arătase adresa căutată, scrisă pe un petic de hîrtie, apoi parcursese pe jos o distanță apreciabilă pînă cînd o luase de mînă o femeie amabilă și o condusese la reședința Filomenei.

Ah, în ce casă frumoasă locuia zgripțuroaica ! Avea un acoperiș țuguiat, cum Lucia Santa nu mai văzuse în Italia. Locuința era albă și curată, cu jaluzele albastre la ferestre și o verandă închisă în față. Lucia se intimidase brusc. Oameni atît de înstăriți ca aceia nu se puteau preta să jefuiască o femeie sărmană, precum ea. Încălcarea promisiunii se putea explica în multe feluri. Cu toate astea, avu curajul să ciocăne în lemnul verandei. Păși pe poarta de intrare și ciocăni în ușa casei. Repetă gestul de mai multe ori.

Liniștea era înspăimîntătoare. Părea că acea casă era pustie. Lucia Santa simțise că i se înmoaie genunchii de frică. Apoi, însă, din casă se auzea plînsetul copilului ei, așa că Lucia s-a rușinat de bănuielile ei ridicole și îngrozitoare. Răbdare. Plînsetul bebelușului, însă, se transformase rapid în țipete de groază. Lucia simțise că ia foc. Împinsese ușa, intrase în hol, apoi pornise în sus pe scări, către un dormitor de unde proveneau urletele.

Cît de frumoasă era acea încăpere ; era cel mai frumos adăpost pe care l-ar fi putut avea Vincenzo. Era zugrăvit în albastru și avea draperii albastre la ferestre. Vincenzo se odihnea într-un leagăn albastru, iar pe un birou albastru se vedea un căluț de jucărie alb. În această minunată cameră, bebelușul zăcea în propriul lui pipi. Nu era nimeni acolo care să-l schimbe, care să-i liniștească urletele de groază.

Lucia Santa îl luă în brațele ei. Cînd simți acel boț de carne caldă, înmuiat în propria urină, și cînd văzuse acea fețișoară rozã și zbîrcită și puful negru de pe cap, se umpluse de o bucurie sălbatică, știind în sinea ei că din acea clipă înainte numai moartea o va putea despărți de copilul ei. Privise în jurul ei cu furia oarbă a unui animal observînd toate amenajările care fuseseră făcute pentru o cameră de copil de lungă durată. După aceea deschisese un sertar de birou și găsise cîteva haine să îmbrace bebelușul. În timp ce se ocupa cu schimbarea micuțului, în cameră se ivise ca o vijelie Filomena.

Ce mai dramă avusese loc din acea clipă ! Lucia Santa o acuzase pe cealaltă femeie de lipsă de suflet. Lăsase un bebeluș singur ! Filomena protestase. Fusese plecată numai ca să-și ajute soțul să deschidă magazinul. Lipsise doar cincisprezece minute — nu, doar zece. Ce neșansă cumplită ! Dar oare nu-și lăsase și Lucia Santa bebelușul singur cîteodată ? Oamenii săraci nu puteau fi întotdeauna atît de grijulii precum își doreau (cum mai pufnise Lucia Santa cînd Filomena o inclusese printre săraci) ; erau doar și ei forțați să-și lase, uneori, copiii să plîngă.

Lucia Santa n-a vrut să asculte nici un argument. Devenise oarbă din pricina unei furii disperate, agonizante, și nici ea nu mai știuse ce simte. Acasă, cînd bebelușul plîngea în singurătate, în ajutorul lui sosea întotdeauna cineva care era sînge și carne din sîngele și carnea lui. Ce-ar fi putut gîndi un bebeluș dacă ar fi fost abandonat și ar fi văzut că apare în ajutorul lui o față străină ? La explicațiile Filomenei, Lucia Santa se mulțumise să replice :

— Nu-i adevărat. E ușor de văzut că nu-ți pasă de el prea mult, de vreme ce nu-i sînge din sîngele tău. Du-te și ajută-ți bărbatul la magazin. Eu o să-mi iau copilul acasă.

Filomena își ieșise din fire. Ca o nemernică ce era, strigase :

— Și cum rămîne cu tîrgul nostru atunci ? Cum o să apar eu în fața prietenilor mei cu pecetea că nu mi se

poate încredința copilul tău ? Și ce să fac cu toate lucrurile astea pe care le-am cumpărat și care acum vor fi doar bani aruncați în drum ? Făcuse o pauză, apoi reluase, cu viclenie : Și doar știm amîndouă că acest tîrg a însemnat mult mai mult.

— Ce ? Ce ?, se repezise Lucia Santa.

În cîteva clipe ieșise totul la iveală.

De la bun început existase un complot de o cruzime extraordinară. Vecinele Luciei Santa o asiguraseră pe Filomena că, în timp, nefericita văduvă, forțată să muncească pentru pîinea copiilor ei, își va micșora treptat pretențiile asupra bebelușului și o va lăsa pe Filomena să-l adopte. Se comportaseră toate cu viclenie și prudență, dar lăsaseră clar să se înțeleagă că Lucia Santa nutrea chiar dorința de a avea parte de un asemenea noroc. Bineînțeles că nimic nu se putuse rosti pe șleau. Era o chestiune delicată. Auzind toate aceste năzbîtii Lucia Santa izbucnise într-un rîs nebun.

Atunci Filomena încercase altă tactică. Ia uite la hainele astea noi și la camera asta drăguță ? Avea să fie un copil singur la părinți. Avea să aibă de toate, o copilărie fericită, putea urma universitatea, putea deveni avocat, doctor, poate chiar profesor. Lucruri pe care Lucia Santa n-ar fi putut spera în vecii vecilor să i le dăruiască fiului ei. În fond, ce era ea ? N-avea nici un ban și avea să se tîrîie de pe o zi pe alta tot restul vieții ei.

Lucia Santa o ascultase uluită și îngrozită. Cînd Filomena rostise : „Hai, acum înțelegi de ce-ți voi trimite bani în fiecare săptămînă", ea își ridicase capul ca un șarpe și o scuipase pe femeia mai în vîrstă drept în față, după care, cu copilul în brațe, fugise din casă. Filomena alergase după ea, blestemînd-o.

Acesta era sfîrșitul poveștii spuse, poveste care trezea acum hohote de rîs. Octavia, însă, își amintea întotdeauna cu claritate partea nerostită a ei : sosirea maică-sii acasă cu Vincent în brațe.

Intrase în casă tremurînd din pricina frigului, cu haina de pe ea înfășurată în jurul bebelușului care dormea, neagră la față de furie, ură și disperare. Avea frisoane în tot corpul. Zia Louche o poftise :

— Vino. Cafeaua așteaptă. Stai jos. Octavia, cești!

Bebelușul începuse să plîngă. Lucia Santa încercase să-l liniștească dar țipetele lui au devenit din ce în ce mai puternice. Furioasă și rușinată în același timp, maică-sa a făcut în acea clipă un gest dramatic ca și cum ar fi vrut să arunce copilul. Se înfrînse, însă, iute și îl dăduse Ziei Louche, spunîndu-i :

— Na, ține-l !

Prietena ei îl luase și a început de îndată să-l ogoiască cu vocea ei spartă.

Lucia Santa se așezase la masa rotundă din bucătărie. Și-a pus capul pe brațe, ascunzîndu-și fața. Cînd a venit Octavia cu cești le, s-a apucat să spună, continuînd să-și țină chipul acoperit :

— Vezi ? Pînă și-o fată de vîrsta ei știe care e adevărul și noi rîdem.

Își mîngîiase fiica cu degete pline de ură, rănindu-i carnea fragedă.

— Va trebui să ascultăm de copii pe viitor. Noi, oamenii bătrîni sîntem ca niște animale. Animale.

— Ah, cîrîise Zia Louche, cafea, cafea. Cafea firbinte. Calmează-te !

Bebelușul continua să plîngă.

Maică-sa rămăsese nemișcată. Octavia înțelegea că o mînie cumplită pe lume și pe soartă o făcea incapabilă să rostească vreun cuvînt. În timp ce tenul palid i se înnegura văzînd cu ochii, Lucia Santa își reținea lacrimile apăsîndu-și ochii cu degetele.

Prea înspăimîntată ca să i se adreseze mamei, Zia Louche se apucase să înghiontească bebelușul.

— Hai, plîngi, îl îndemna ea. Ah, ce bine e. Cît de ușor e, nu ? În fond, ai tot dreptul s-o faci. Ah, ce frumos. Mai tare. Mai tare !

După aceea, însă, copilul se potolise și începuse să rîdă acelei fețe zbîrcite și lipsite de dinți pe care-o percepea deasupra lui ca venind din alt timp.

Atunci bătrîna rostise cu prefăcută mînie :

— Ce, ai terminat atît de repede ? Hai. Plîngi !

Clătinase copilul încet, dar Vincent îi zîmbi cu gingiile lipsite de dinți, dezvelite.

După aceea bătrîna rostise cu voce tristă și îngînată :

— *Miserabile*, *miserabile*. Tatăl tău a murit înainte de a te naște tu.

La aceste cuvinte, Lucia Santa nu se mai putuse abține. Își înfipsese unghiile în carnea feței. Lacrimile mari țîșnite se amestecaseră cu sîngele din cele două găuri pe care și le făcuse în obraji. Zia ciripise :

— Hai, Lucia, ia niște cafea acum.

Nu primise nici un răspuns. După o vreme, Lucia își înălțase fața. Își ridicase, pe urmă, brațul către tavanul pătat și rostise, cu voce cavernoasă, plină de ură și venin :

— Îl blestem pe Dumnezeu.

Surprinsă într-un moment de mîndrie diavolească, Octavia își iubise, în acea clipă, mama. Acum, însă, după atîția ani, își aminti cu rușine de scena care urmase. Lucia Santa își pierduse orice urmă de demnitate. Blestemase. Zia Louche încercase să o potolească :

— Sst, sst. Gîndește-te la fata ta care te ascultă.

Ea, însă, fugise din apartament și o luase în jos pe scări, strigînd obscenități copiilor, care își încuiaseră imediat ușile în care se apucase ca să bată.

Țipase, în italiană :

— Ticăloaselor ! Curvelor ! Ucigașe de copii !

Alergase în sus și-n jos pe scări, iar din gură îi ieșeau tot felul de măscări pe care nici ea nu știa că le cunoaște, anume că ascultătoarele invizibile se hrăniseră de pomană

în burta mamelor lor, că se comportaseră ca niște bestii împuțite. Turbase. Zia Louche îi dăduse bebelușul Octaviei și pornise pe scări după nebună. O înșfăcase pe Lucia Santa de părul ei lung și o trăsese înapoi în casă. Cu toate că femeia mai tînără era mult mai puternică, se lăsase trasă și se prăbușise, în urlete de durere, neajutorată, pe un scaun.

La cîteva minute după aceea, acceptase o ceașcă cu cafea, după care își venise în fire. Avea prea multe lucruri de făcut. O mîngîiase pe Octavia, spunînd :

— Cum de ai putut tu, o copilă, să înțelegi că era ceva rău ?

Cu toate astea, cînd Octavia o sfătuise să nu se mărite din nou, amintindu-i că avusese dreptate cînd simțise că Filomena îl furase pe Vinnie, maică-sa se mulțumise să rîdă, după care se oprise brusc și exclamase :

— Nu te teme. Sînt mama ta. Nimeni nu va face vreun rău copiilor mei. Nu cît sînt eu în viață.

Maică-sa deținea frîiele puterii și dreptății ; familia nu putea fi niciodată coruptă. Simțindu-se în siguranță și invulnerabilă, Octavia adormi cu o ultimă imagine în fața ochilor : maică-sa întorcîndu-se de la Filomena cu bebelușul în brațe, furioasă, triumfătoare, dar și rușinată că dăduse voie cuiva să-i ia copilul.

La șaptesprezece ani, Larry Angeluzzi (căruia numai maică-sa îi spunea Lorenzo), se socotea un adevărat bărbat. Avea dreptate. Era un tînăr lat în umeri, de înălțime mijlocie, cu brațe musculoase.

La treisprezece ani renunțase la școală ca să conducă un cal și o căruță pentru compania „West Side Wet Wash". În seama lui cădeau colectarea de bani, grija calului și bunăvoința clienților. Era în stare să urce patru etaje, cu sacii grei cu rufe în spate, fără a-și pierde nici o clipă suflul. Toată lumea credea că are cel puțin șaispre-

zece ani, iar femeile măritate, ale căror soți se aflau la lucru, erau de-a dreptul încîntate de el.

Își pierduse virginitatea cu ocazia uneia dintre aceste livrări, cu veselie și bunăvoință, prietenos ca întotdeauna, ca și cum s-ar fi petrecut un eveniment fără prea mare importanță, ca și cum ar fi fost un alt detaliu nesemnificativ al slujbei lui, precum rutina ungerii osiilor căruței, pe jumătate datorie, pe jumătate plăcere, și asta fiindcă femeile cu care intra în contact nu mai puteau fi numite tinere.

Slujba de vestitor al trecerii trenului îi stîrnea ceva din natura eroică a ființei sale, așa cum călărea falnic pe cal, conducînd ditamai monstrul de oțel pe străzile orașului. Cîștiga bani frumoși, munca era ușoară și oricînd putea avansa la postul de frînar sau de acar — două slujbe excelente, pentru toată viața. Larry era ambițios ; vroia să ajungă șef.

Poseda deja acel farmec natural al unui don-juan înnăscut. Cînd zîmbea, dinții îi sclipeau de albeață. Avea trăsături puternice, regulate, părul negru ca tăciunele, sprîncene și gene lungi și negre. Era prietenos din fire și credea în permanență că lumea îl vorbea de bine.

Fiu bun, îi dădea întotdeauna maică-sii banii pe care îi cîștiga. Era adevărat că acum mai păstra la ciorap și niște bani pentru sufletul lui, dar, în definitiv, avea șaptesprezece ani și se găsea în America, nu în Italia.

Nu era vanitos, dar îi plăcea să călărească pe Tenth Avenue în șaua calului lui negru, cu trenul de marfă tîrîndu-se în spatele lui, în timp ce el clătina un felinar roșu ca să avertizeze lumea de pericol. Simțea întotdeauna un fior de bucurie cînd călărea pe sub pasajul de lemn și de oțel din dreptul Străzii 30, intrînd în cartierul său și făcîndu-și calul să se cabreze pentru copiii care îl așteptau pe el și pe locomotiva ce scotea norii aceia albi de abur. Uneori își oprea calul în apropiere de curbă și tinerii se strîngeau în jurul lui, implorîndu-l să-i lase să se urce și ei

în șa, mai ales fetele. Fratele lui, Gino, îl privea întotdeauna ca un expert admirînd o pictură — nu prea de aproape, cu un picior în fața celuilalt, cu capul dat ușor pe spate, cu admirația strălucindu-i în ochi; era atît de încîntat de fratele mai mare ce călărea pe bulevard, încît nu rostea nici măcar o vorbă.

Cu toate astea, deși Larry își cîștiga existența, muncind din greu, deși își asuma responsabilități mari pentru un tînăr de vîrsta lui, avea o hibă. Profita de fetele tinere. Erau o pradă prea ușoară pentru el. Adeseori mame furioase își aduceau fiicele la Lucia Santa și-i făceau scene extrem de urîte, țipînd că el stătea cu fetele pînă noaptea pe afară și că le promitea că se însoară cu ele. *La, la, la, la.* Faimos pentru cuceririle lui, era socotit un Romeo al cartierului. Cu toate astea era extrem de popular printre femeile în vîrstă de pe Avenue, căci era un băiat care știa ce e Respectul. Era ca un tînăr crescut în Italia. Datorită bunelor lui maniere, la fel de firești precum farmecul său, era întotdeauna gata să dea o mînă de ajutor nefericiților. Dacă se muta cineva într-o locuință nouă, el împrumuta imediat un camion ca să fie de ajutor. Dacă vreuna dintre bătrîne era internată în Bellevue Hospital, își găsea mereu cîteva clipe libere ca s-o viziteze acolo. Mai important, însă, era faptul că participa zelos la toate evenimentele vieții publice — nunți, înmormîntări, botezuri, priveghiuri, confirmări, logodne. Toate aceste obiceiuri sacre începuseră să fie luate în derîdere de tinerii americani. De aceea, femeile în vîrstă de pe Tenth Avenue îl ridicau în slăvi; spuneau despre el că știa întotdeauna ce era cu adevărat important. De fapt i se oferise chiar și o onoare cum nici un italian nu-și mai amintea să fi fost oferită înainte vreunui bărbat atît de tînăr. Fusese rugat să fie naș fiului lui Guargios, un văr îndepărtat. Lucia Santa se opusese. Era prea necopt pentru o astfel de responsabilitate; onoarea făcută i s-ar fi suit la cap.

Larry îl auzi pe Gino țipînd: „Ardeți orașul!", îl privi cum fuge, apoi văzu lumea dispărînd de pe străzi în lo-

cuințe. Își îndemnă calul la galop în susul bulevardului, către grajdurile de pe Strada 35. Simți cum îi șuieră vîntul pe la urechi și auzi ropotul puternic al copitelor pe caldarîm. Cînd ajunse la destinație, constată că grăjdarul dormea. Ca atare, Larry se ocupă singur de animal, după care fu liber.

Se duse direct la casa Le Cinglata, aflată la mică distanță de grajd, pe Strada 36. De obicei, signora Le Cinglata servea lichior și vin în bucătăria ei, încasînd banii la pahar și arătîndu-se amabilă cu clienții care beau cel mai mult. Niciodată nu se găseau mai mulți de cinci sau șase clienți odată împreună ; erau cu toții muncitori italieni, celibatari, sau bărbați însurați ale căror neveste nu sosiseră din Italia.

Domnul Le Cinglata își executa una din acele sentințe de treizeci de zile închisoare care constituiau riscul negoțului practicat.

— Ah, poliția !, se plîngea întotdeauna signora Le Cinglata în astfel de situații. Mi-au răstignit soțul pe cruce !

Era o femeie religioasă.

Cînd Larry intră în apartament, găsi înăuntru doar trei bărbați. Unul dintre ei, un sicilian brunet, încurajat de faptul că soțul gazdei era la pîrnaie, o tot înghesuia pe signora, ținîndu-i fusta cînd ea trecea pe lîngă el și cîntînd cîntece italiene cu aluzie. În acțiunile lui nu se observa decît răutatea copilăroasă și pofta inocentă a unui primitiv. Larry se așeză la masă. Îi plăcea să facă o mică bîrfă în italiană cu bărbați mai în vîrstă. Îi întoarse signorei zîmbetul de bun venit. Atitudinea lui de client al casei îl ofensă pe sicilian.

Ridicîndu-și sprîncenele mari și stufoase într-un gest de uimire, acesta strigă în italiană :

— Signora Le Cinglata, ai ajuns să servești și copii aici ? Oare trebuie să-mi beau paharul de vin împreună cu sugarii ?

Femeia îi puse lui Larry în față un pahar de sirop de căpșuni. Sicilianul se uită la pahar, apoi îi privi pe toți din încăpere cu o expresie de stînjeneală.

— Oh, scuzele mele, rosti el într-o engleză stîlcită. E... ăă... fiul tău ? Nepotul tău ? Ah, te protejaz' cînd soțul tă' e băgat la vizuin'. Oh, scuză-mă.

Continuă așa pînă ce se înecă și izbucni într-un acces de tuse.

Dură, frumoasă, aprigă, signora nu părea deloc amuzată.

— Ajunge !, izbucni ea. Termină sau găsește-ți alt loc să bei. Și roagă-te să nu-i povestesc bărbatului meu de manierele tale frumoase.

Dintr-o dată serios, sicilianul se repezi :

— Slavă Domnului dacă nu i-ar povesti nimeni omului tău despre manierele *tale*. De ce nu încerci cu un bărbat în loc să o faci cu un copil ?

Își lovi pieptul cu ambele palme, ca un cîntăreț de operă.

Nestingherită de vorbele individului, dar ieșită din pepeni, signora Le Cinglata comandă scurt :

— Lorenzo, dă-l pe scări afară !

Porunca era o exagerare și însemna doar că individul trebuia convins să plece. Larry începu să zică, împăciuitor, ceva, cu un zîmbet prietenos pe chip. Cu onoarea jignită, însă, sicilianul se ridică în picioare și cîrîi în engleza lui stricată :

— Măi cocoșel american de raha' ! *Tu* mă da' pe mine afară ? Te mănînc cu totu' și cu totu' !

Pe chipul lat și neras al individului se vedeau clar semnele vîrstei. Larry simți un fior de groază copilărească, ca și cum ar fi comis un paricid dacă l-ar fi izbit pe acel om. Sicilianul, însă, vru să atace și Larry îl pocni cu o directă drept în față. Individul se prăbuși pe podeaua bucătăriei. Dintr-o dată, frica lui Larry se topi, lăsînd în urma ei doar

milă și senzația de vină pentru umilința îndurată de acel om.

Căci el nu-și putea folosi mîinile și nu avea de gînd să lovească la propriu. Se comportase ca un urs care intenționase să-și sperie copiii. Nu era decît o ființă umană grotească, incapabilă de cruzime. Larry îl puse pe un scaun, îi dădu să bea un pahar cu lichior, și îngăimă tot felul de cuvinte împăciuitoare. Bărbatul, însă, refuză paharul întins și plecă din apartament.

Noaptea continuă așa. Apăreau noi clienți, iar alții plecau. Unii dintre ei se apucară să joace Brisk cu un pachet de cărți vechi, un obicei al localului.

Larry stătea într-un colț, subjugat de aventură. După un timp, însă, sentimentele i se schimbară. Se simți mîndru. Lumea se gîndea la el cu respect, ca la un bărbat de care trebuia să se țină seama, deși nu era rău sau vicios. El era eroul din filmele cu cowboy. Era ca și Ken Maynard, care nu lovea niciodată un om căzut la podea. Începu să moțăie, fericit. În acea clipă, se trezi că signora Le Cinglata îi vorbește în italiană, în acel fel ciudat, ca și cum ar fi flirtat cu el, și sîngele i se răscoli în vene. Sosise clipa.

Signora se scuză, spunînd că trebuie să mai aducă o damigeană cu vin și o altă sticlă cu lichior. Ieși din bucătărie, trecu prin camerele stil vagon ale apartamentului și ajunse în cel mai îndepărtat dormitor. Avea o ușă acolo. Larry o urmă, murmurînd ca scuză faptul că se duce să o ajute la cărat, de parcă ea ar fi fost surprinsă sau furioasă pe presupunerile lui tinerești. Cînd îl auzi încuind ușa în spatele lor, signora se aplecă să ia o damigeană, roșie ca focul, dintre alte multe asemenea înșirate lîngă zid. În timpul acesta, Larry îi ridică fustele și lenjeria cu ambele mîini. Femeia se întoarse, cu imensii ei chiloți roz în vine, cu pîntecele gol și scoase un rîset de protest :

— *Eh, giovanotto* !

Nasturii mari de la rochie i se desfăcură. Se întinse pe spate pe pat. Sînii mari și frumos curbați, cu sfîrcuri imense, ieșiră imediat din rochie. Larry îi dădu imediat chiloții la o parte. Cu cîteva lovituri sălbatice și prelungi, băiatul termină și se întinse, la rîndul lui, pe pat, aprinzîndu-și o țigară. Imediat, signora se îmbrăcă la loc. Luă damigeana într-o mînă și sticla cu lichior în cealaltă. Se întoarseră împreună la clienți.

În bucătărie, signora Le Cinglata se apucă să toarne vin și să atingă paharele cu aceleași degete cu care îl mîngîiase pe băiat. La un moment dat, ea îi aduse lui Larry un pahar cu sirop proaspăt, dar el nu se atinse de băutură, scîrbit de faptul că ea nu se spălase.

Larry se pregăti să plece. Signora Le Cinglata îl conduse pînă la ușă, șoptindu-i :

— Rămîi, rămîi peste noapte.

El îi zîmbi și șopti la rîndul lui :

— Nu pot, m-ar lua maică-mea la rost.

Cînd avea chef să plece juca întotdeauna rolul fiului neajutorat și ascultător.

Nu se duse acasă. O coti pe după colț și se întoarse la grajduri. Își confecționă un pat din paie, și folosi o pătură și șaua pe post de pernă. Agitația ușoară a cailor priponiți în adăpostul lor îl liniștea ; animalele nu-i puteau tulbura visele.

Zăcînd pe spate, își revăzu viitorul, așa cum făcea adeseori noaptea, așa cum fac toți tinerii. Se simțea plin de putere. Își simțea trupul și mintea, se cunoștea, era pregătit pentru succes și glorie. În lumea în care trăia era cel mai puternic dintre băieții de vîrsta lui, cel mai chipeș și cu cel mai mare succes la fete. Chiar și femeile adulte erau sclavele lui. În seara asta învinsese un bărbat în floarea vîrstei. N-avea decît șaptesprezece ani, iar în mintea lui lucrurile n-aveau cum să se schimbe. El n-avea cum să devină mai puțin puternic, iar lumea mai puternică.

Avea să fie plin de putere. Avea să-și facă familia bogată. Visa la acele tinere americance cu automobile și case mari. Una dintre ele îl va iubi, se va mărita cu el și va avea grijă de familia lui. Chiar mîine, înainte de lucru, avea să se ducă călare pînă în Central Park și să facă o plimbare pe aleile pline cu domnișoare.

Se văzu coborînd pe Tenth Avenue, cu o fată bogată la braț. Toată lumea îl privea cu admirație. Fata avea să-i îndrăgească familia. Larry nu suporta snobismul. Niciodată nu crezuse că se poate uita cineva de sus în jos la familia lui, la maică-sa, la soră-sa și la prietenii lui, căci, pentru el erau cu toții extraordinari, și asta fiindcă făceau cu toții parte din chiar ființa lui. Avea o minte cu adevărat inocentă. Dormind în grajdul mirositor, ca un cowboy pe o cîmpie de piatră, înviorat de victoriile repurtate asupra femeilor și bărbaților, Larry Angeluzzi n-avea nici un dubiu asupra destinului său fericit. Adormi împăcat cu toată lumea.

În sînul familiei Angeluzzi-Corbo, numai copiii — Vincent, Gino și Sal, adunați laolaltă într-un singur pat — visau fără griji.

CAPITOLUL 3

De dimineață, Octavia se trezi în momentul în care afară se stingeau ultimele adieri ale aerului mai răcoros al nopții, înaintea răsăritului soarelui de august. Se dădu jos din pat și se duse să se spele în chiuveta din bucătărie. Pe drumul înapoi observă că tatăl ei vitreg nu se afla în patul lui. El avea, însă, obiceiul de a dormi puțin și de a se scula devreme. Celălalt dormitor, gol și el, îi dovedi Octaviei că avusese dreptate; Larry nu venise deloc acasă în acea noapte. Sal și Gino erau dezveliți, lăsînd să li se vadă organele sexuale prin lenjeria de corp. Octavia îi înveli cu cuvertura ponosită a patului.

Îmbrăcîndu-se pentru lucru, simți că o apucă obișnuita criză de disperare și lipsă de orizont. Se înecă din pricina aerului fierbinte de vară și a mirosului dulce de corpuri umane. Lumina strălucitoare a dimineții arăta clar cît de ponosită era mobila ieftină din apartament, cît de răpciugos ajunsese tapetul de pe pereți și cît de mizerabil devenise linoleumul de pe jos, cu pete negre acolo unde i se rupsese țesătura colorată.

În astfel de clipe Octavia se simțea blestemată : se temea că avea să se trezească într-o dimineață fierbinte de vară, bătrînă, precum maică-sa, într-un pat și o casă ca asta, cu copiii ei trăind în mizerie, în față neavînd altceva decît o muncă brută de gătit și spălat vase și rufe. Octavia suferea. Suferea deoarece viața nu era elegantă, iar ființele umane nu aveau dreptul la intimitate. În concepția ei totul începea cu cîteva momente întunecate într-un pat conjugal. La acest gînd scutură din cap fu-

rioasă, și totuși temătoare, știind cît de vulnerabilă era și știind că într-o zi va *trebui* și ea să se culce într-un astfel de pat.

Cu părul ei negru, cîrlionțat, pieptănat cu grijă, îmbrăcată cu o rochie ieftină în alb și albastru, Octavia părăsi locuința și păși pe trotuarul bulevardului. O luă pe jos, pe caldarîmul deja încins, către atelierul ei de croitorie aflat la întretăierea Străzii 36 cu Seventh Avenue*, trecînd în drum pe lîngă casa familiei Le Cinglata, mai mult din curiozitate și din speranța că-și va vedea fratele.

La scurtă vreme după aceea se trezi și Lucia Santa. Primul lucru de care-și dădu seama fu acela că soțul ei nu venise acasă. Se dădu instantaneu jos din pat și verifică debaraua. Pantofii lui de 20 dolari erau acolo. Frank avea să se întoarcă.

Trecu prin celălalt dormitor către bucătărie. *Bravo.* Lorenzo nu venise acasă. Lucia Santa se-nnegură la față. Își făcu o cafea și-și revăzu planurile din acea zi. Vincenzo va începe munca la brutărie, buun. Gino va trebui s-o ajute cu munca de administrație, buun. Asta era o pedeapsă pentru taică-su, care se eschivase. Se îndreptă spre hol și luă de acolo sticlele de lapte și pîinea italiană, groasă cît coapsa ei și lungă cît un copil mic, lăsate acolo de furnizorul de lapte și pîine. Tăie din pîine cîteva felii mari și își unse una cu unt. Îi lăsă pe copii să mai doarmă.

Acesta era un alt moment al zilei la care ținea enorm. Dimineața era încă răcoroasă, cei mici erau pe punctul de a se scula, cei mari erau deja plecați de acasă, iar ea avea la dispoziție cîteva clipe în care să se-ntărească pentru treburile zilnice care o așteptau.

— *Que bella insalata* !

„Ce salată frumoasă !" Cuvintele ajunseră la urechile copiilor somnoroși în clipa în care se deșteptau. Se

---

* Seventh Avenue — „bulevardul al șaptelea" (n.tr.).

dădură cu toții jos din pat si Gino privi afară pe fereastră. Îl văzu sub el pe un vînzător ambulant, ce stătea pe capra căruței sale întinzînd către cer și către ferestrele caselor cîte o salată verde în fiecare mînă.

— *Que bella insalata !*, strigă el din nou.

Nu cerea nimănui să cumpere, ci doar să-i fie admirate frumoasele zarzavaturi. Cu mîndrie, și fără pic de lingușeală în voce, individul repetă anunțul la fiecare pas alene făcut de calul său pe bulevard. În căruța vînzătorului se vedeau lădițe cu ceapă sclipind albă, cartofi mari cît pumnul, coșuri cu mere, legături de ceapă verde, praz și ardei. Vocea se înălța plină de o admirație deznădăjduită și dezinteresată, ca o chemare către îndrăgostiți.

— Ce salată frumoasă !

La micul dejun Lucia Santa își instrui copiii.

— Fiți atenți, le spuse ea. Tatăl vostru a plecat pentru o vreme. Pînă se va întoarce trebuie să mă ajutați. Vincenzo lucrează de astăzi la *panetteria*. Ca atare, tu, Gino, mă vei ajuta astăzi să spăl scările imobilului. Îmi vei aduce găleți cu apă proaspătă, vei stoarce cîrpele și vei da și cu mătura dacă o să-mi demonstrezi că nu ești neîndemînatic. Salvatore, tu o să ștergi de praf balustrada, și o să ai grijă de Lena.

Le zîmbi celor doi micuți.

Vincenzo își lăsă capul în jos, îmbufnat. Gino, însă, se uită la ea cu răceală și sfidare.

— Sînt ocupat astăzi, mamă, rosti el.

Lucia Santa înclină respectuos capul în direcția lui.

— Aha !, exclamă ea. De altfel tu ești ocupat în fiecare zi, numai că astăzi sînt și eu ocupată.

Era amuzată.

Gino încercă să speculeze atitudinea ei în avantajul lui și hotărî să fie sincer.

— Mamă, trebuie să iau astăzi gheață din vagoanele de cale ferată. I-am promis lui Joey Bianco. O să-ți fac rost și ție de gheață pe gratis. Făcu o scurtă pauză, apoi,

ca atins de o scînteie de geniu, adăugă : Și o să-i fac rost și Ziei Louche.

Lucia Santa îl privi cu o afecțiune ce stîrni gelozia lui Vinnie. După asta, rosti :

— Bine, dar amintește-ți că vreau să-mi umpli răcitorul — pe al meu, în primul rînd.

Vincent aruncă cu felia de pîine pe care o ținea în mînă. Maică-sa se uită amenințătoare la el, după care i se adresă lui Gino :

— După-amiază, însă, să fii acasă ca să mă ajuți. Altfel o să simți pe spinare mînia prea-sfîntului băț.

Îl amenințase știind că nu se va ține de cuvînt. Oricum, nici Gino nu mai avea prea mult timp la dispoziție ca să se joace.

Ca orice general de zece ani, Gino Corbo își făcuse planuri mari, nemărturisite în întregime maică-sii. Privind pe fereastra camerei din față, văzu depoul de vizavi plin cu vagoane lăsate de izbeliște. În spatele lor, rîul Hudson scînteia albastru. În viziunea lui de copil, aerul era minunat de pur. Fugi prin apartament, ieși din el, coborî scările și ajunse afară, în lumina soarelui de august.

Era extrem de cald. Caldarîmul de sub picioarele lui frigea. Imediat pantalonii și cămașa i se lipiră de corp. Privi în jur după prietenul și partenerul lui, Joey Bianco.

Joey avea doisprezece ani, dar era mai scund decît Gino. Era cel mai bogat puști de pe Tenth Avenue și deținea peste două sute de dolari în bancă. Iarna vindea cărbune, iar vara vindea gheață, ambele furate, bineînțeles, din vagoanele din depou. În plus, mai vindea și sacoșe de cumpărături, făcute din hîrtie, în Paddy's Market, o piață care se întindea de-a lungul străzilor ce dădeau în Ninth Avenue.

După cîteva clipe, Joey își făcu apariția, trăgînd după el o remorcă mare cu cutie de lemn. Era cea mai bună remorcă de pe Tenth Avenue, singura cu șase roți pe care o

văzuse vreodată Gino. Cutia de lemn putea adăposti gheață în valoare de un dolar, sau trei copii împreună. Roțile mici erau învelite cu anvelope de cauciuc dur. O limbă lungă de lemn cîrmea cele două roți din față. Celelalte patru roți susțineau, propriu-zis, cutia. În locul unei frînghii ordinare, Joey își direcționa remorca cu ajutorul unei curele lungi.

Ca să le meargă bine, își luară amîndoi cîte o porție de înghețată de lămîie. Îi servi însuși brutarul, atît de încîntat de ceea ce aveau ei să facă, încît le puse o doză suplimentară fiecăruia.

Joey Bianco era fericit. Gino îl lăsa să strîngă și să numere banii. Gino se urca pe vagoane. Și lui Joey îi plăcea să se urce pe vagoane, dar nu putea suferi ideea de a-și lăsa remorca nesupravegheată. După ce-și terminară înghețata, Gino îl pofti pe Joey :

— Hai, urcă. O să te duc eu.

Joey apucă hățul, stînd mîndru în remorcă, iar Gino se apucă să împingă din spate. Traversară bulevardul, trecură de ghereta acarului și ajunseră pe pietrișul dintre șine. Se opriră cînd văzură că sînt ascunși vederii celorlalți de către vagoanele înalte împrăștiate prin depou. Joey zări o trapă deschisă și scoase cleștii de gheață din remorcă.

Gino rosti poruncitor :

— Dă-mi mie cleștii ăia !

Se îndreptă în fugă către vagon, se cățără pe scara metalică și ajunse la trapa deschisă de pe acoperiș.

Stînd acolo, la mare înălțime față de sol, se simți liber. Undeva, departe, zări fereastra de la dormitorul din față al apartamentului lui și întregul șir de locuințe de pe Avenue. Se mai vedeau magazine, oameni, cai, căruțe și camioane. Avu senzația că navighează într-un ocean de vagoane de marfă — maro, negre, galbene, cu nume ciudate pe ele, precum Union Pacific, Santa Fe, Pennsylvania. Aerul era plin de mirosul provenit de la cîteva vagoane

goale folosite la transportul vitelor. Răsucindu-se pe loc, zări dealurile Jersey Palisades împestrițate cu verde, și apa albastră de dedesubtul lor. Printre sutele de vagoane imobile, cîteva locomotive negre pufăiau alene, fumul lor alb adăugînd un parfum aparte la mireasma plăcută a acelei dimineți de vară.

Joey îi strigă :

— Hai, Gino, aruncă naibii gheața aia înainte să apară gaborul !

Gino înșfăcă cleștii strălucitori de oțel și începu să extragă blocuri de gheață prin trapă. Vagonul era ticsit pînă în vîrf cu marfă, așa că blocurile se puteau scoate ușor. Pe măsură ce scotea blocuri, Gino le așeza pe marginea acoperișului și le lăsa să cadă la pămînt, privindu-le. De fiecare dată săreau aschii mari, argintii, care zburau în sus aproape pînă la el. Joey se folosea de brațe ca să apuce fiecare bloc cristalin și să-l urce în remorcă. În cîteva minute cutia de lemn se umplu. Gino coborî scara și se apucă să împingă, în timp ce Joey se așeză la cîrmă, trăgînd, în același timp și de limba de lemn.

Gino intenționa să umple, cu acest transport, răcitorul maică-sii. În timp ce traversau bulevardul, însă, fură interceptați de brutar, care cumpără întreaga încărcătură cu un dolar. După asta, micii hoți se întoarseră după altă încărcătură, pe care o cumpără, pentru un dolar, băcanul. În plus, acesta le dărui cîte un pahar cu sifon și un sandwich.

Amețiți de succes, cei doi se deciseră să-și lase mamele să aștepte cu răcitoarele goale. Vîndură cea de-a treia încărcătură locatarilor de la etajul unu. Era deja aproape amiază. La cel de-al patrulea transport apărură necazurile.

Paznicul de la calea ferată îi zărise mai devreme, în timp ce ei se tot afundau în depou, deschizînd vagoane noi de gheață, ca să nu trebuiască să se aprovizioneze dintr-o singură sursă, din ce în ce mai depreciată. Se

comportau ca un animal care ucide trei sau patru victime ca să ia cîte o mușcătură din cele mai bune locuri ale lor. Ca atare, paznicul așteptă clipa potrivită, apoi porni către ei dinspre Tenth Avenue, tăindu-le retragerea.

Primul îl văzu Joey, care-i strigă lui Gino :

— *Butzo*, a venit Charlie Chaplin !

De la înălțime, Gino văzu cum copoiul îl înșfăcă pe Joey de cămașă și-l pocnește peste față.

Ținîndu-l strîns pe Joey, vardistul rosti tare pentru Gino :

— În regulă, puștiule, vino aici jos sau o să urc eu și-o să-ți rup curul.

Gino se uită în jos, cu o expresie gravă pe chip, ca și cum ar fi cîntărit invitația, dar ezita încă. Soarele arunca sulițe fierbinți, care-i încălzeau sîngele în vene, îmbrăcînd universul din jur într-o lumină aparte. Gino tremură de emoție, nesimțind, însă, nici un fel de frică. Știa că se afla în siguranță. Copoiul avea să-l dea afară pe Joey din depou și să-i facă bucăți remorca. Gino, însă, citise odată o poveste despre conducătoarele stolurilor de păsări și preluă de acolo o idee ca să-l salveze pe Joey, cu remorcă cu tot.

Se aplecă intenționat peste marginea vagonului și țipă :

— Ha, ha ! Charlie Chaplin nu poate prinde nici măcar o muscă !

După asta se făcu nevăzut și începu să coboare scara de pe cealaltă parte a vagonului. După cîteva trepte, însă, se opri și așteptă.

Vardistul se întoarse către Joey și tună cu glas feroce :

— Tu stai aici ! !

După asta se ghemui pe sub burta vagonului, ca să-l intercepteze pe Gino. Ajunse la țanc ca să-l vadă pe băiat suind înapoi treptele scării. Copoiul făcu cale întoarsă către Joey.

Gino se apucă să sară pe acoperișul vagonului, cîntînd :

— Charlie Chaplin e-un nevolnic ! Charlie Chaplin e-un nevolnic !

Vardistul îl privi cu o expresie amenințătoare :

— Puștiule, zise el cu voce rea, te avertizez. Dă-te jos de pe vagonul ăla sau o să vezi stele verzi cînd o să te prind !

Amenințarea păru a avea efect asupra lui Gino, care privi serios în jos. O secundă mai tîrziu, însă, își flutură degetele în fața nasului către copoi și începu să alerge încet, prudent, de-a lungul vagonului de marfă, către vagonul următor. La sol, copoiul ținu ușor ritmul cu băiatul, privind, din cînd în cînd, înapoi, cu o expresie amenințătoare pe chip, astfel ca Joey să nu încerce să fugă cu remorca lui. Șirul de vagoane nu număra decît zece sau unsprezece bucăți.

Gino parcurse cîteva vagoane, apoi se prefăcu că o să coboare, din nou pe partea opusă paznicului. Copoiul se ghemui pe sub vagon. Procedînd astfel, îl pierdea din vizor pe Joey, dar nu-i mai păsa. Luase decizia că puștiul de pe acoperișul vagonului avea s-o încaseze.

Profitînd de statura lui mică și suplă, Gino se apucă din nou să sară de pe un vagon pe altul, afundîndu-se tot mai adînc în spațiul depoului. La un moment dat, se opri și așteptă ca paznicul să ajungă în dreptul lui. Înălțîndu-și capul, Gino îl zări pe Joey fugind, cu remorca după el, către libertatea bulevardului.

— Ar fi mai bine să cobori, puștiule, rosti copoiul. M-ai făcut să te urmăresc și o să încasezi chestia asta pe spinare.

Își agită bastonul. Se gîndi să scoată arma ca un bluf-amenințare, dar putea fi văzut de vreun muncitor italian din depou și asta însemna să-și sape singur groapa. Se ghemui înapoi pe sub vagon, la timp ca să-l zărească pe Joey și remorca lui traversînd bulevardul. Se înfurie atît de tare, încît strigă către Gino :

— Măi, pui nenorocit de cățea, dacă nu cobori de acolo îți rup oasele !

Observă, satisfăcut, că amenințarea funcționează, puștiul se întoarse pe acoperiș, pînă ce ajunse în dreptul lui. În acea clipă, însă, văzu cum băiatul se apleacă deasupra lui și cum, cu o voce supărată și disprețuitoare ce presupunea că puștiului nu-i pasă de apărătorul legii, îi strigă :

— Să te f..., Charlie Chaplin !

În aceeași secundă, peste capul copoiului trecu, vîjîind, o bucată albă de gheață. Imediat, Gino își reluă fuga, pe acoperișurile vagoanelor, către interiorul depoului.

Supărat de-a binelea, dar încrezător în sine, vardistul se apucă și el să alerge ca să țină pasul cu băiatul. Din cînd în cînd, își azvîrlea capul în sus într-un gest comic. Puștiul se închidea singur în capcană. Vardistul nu era furios din cauza înjurăturii, ci din pricină că fusese numit „Charlie Chaplin". Era un tip vanitos și picioarele lui crăcănate îl făceau sensibil la orice aluzie.

Brusc, Gino dispăru. Copoiul se ghemui iute pe sub vagon ca să-l prindă în clipa în care puștiul avea să coboare scara. Se împiedică de șine și pierdu o secundă prețioasă. Cînd ajunse dincolo nu mai zări nimic din prada sa. Se dădu înapoi ca să-și lărgească orizontul vizual.

Îl văzu pe Gino aproape zburînd de-a lungul acoperișurilor vagoanelor, sărind din vagon în vagon cu precizie, către Tenth Avenue. După aceea îl observă cum dispare pe o scară laterală a unui vagon. Copoiul țîșni în sprint dar nu apucă decît să-l mai zărească pe băiat traversînd bulevardul către adăpostul locuinței sale, acolo unde Gino se opri să se odihnească și să mănînce o înghețată de lămîie, fără a mai arunca nici o privire înapoi. Din celălalt băiat nu se mai vedea nici urmă.

Copoiul nu se putu abține să nu izbucnească în rîs. Un rahat mic ca puștiul ăla reușise să-l ducă de nas ! Nu-i nimic, însă, avea să vină și vremea lui, o fi fost el Charlie

Chaplin, dar o să sosească și clipa cînd o să-i facă pe nebunaticii aceia să plîngă, și nu cu lacrimi de rîs.

Odată traversat bulevardul, Gino nu se mai obosi să privească înapoi. Trebuia să-l găsească pe Joey Bianco și să-și recupereze partea lui de bani încasați pe gheață. O auzi pe maică-sa strigînd de la fereastra apartamentului.

— Gino, *bestia,* unde-i gheața ? Vino să mănînci ?

Gino privi în sus. Dincolo de maică-sa, zări cerul albastru.

— Urc în două minute, țipă el.

Alergă și dădu colțul Străzii 30. Îl văzu pe Joey șezînd pe o treaptă în fața unei case. Remorca era legată de șina de fier a balustrăzii subsolului.

Joey stătea bosumflat, aproape de punctul de a izbucni în lacrimi. Văzîndu-l pe Gino, țîșni în sus și strigă, emoționat :

— Tocmai mă gîndeam să-i povestesc maică-tii — pfff, nu știam ce să fac.

Strada 30 era prăfuită și însorită. Gino se urcă în remorcă și apucă de cîrmă, iar Joey se apucă să împingă. Pe Ninth Avenue își cumpărară sandwich-uri cu salam și pepsi. După aceea se duseră pe Strada 31 unde era umbră, și se așezară cu spatele de zidul fabricii de ciocolată a lui Runkel.

Se ospătară din sandwich-uri cu mulțumirea și apetitul unor adevărați bărbați, care avuseseră o zi satisfăcătoare : munciseră din greu, avuseseră o aventură și își cîștigaseră pîinea cu propria lor sudoare. Joey era plin de admirație și tot spunea :

— Gino, băiete, m-ai salvat de dracu'. L-ai păcălit al naibii de bine pe copoiul ăla.

Gino nu comenta nimic, căci știa că învățase trucul dintr-o carte despre păsări, și prefera să nu-i mărturisească adevărul lui Joey.

Soarele de vară dispăru de pe cer, ascuns de nori negri și rapizi. Curînd, aerul încins și plin de praf, precum și mirosul de caldarîm firbinte, fură înlocuite de adierea de prospețime adusă de o ploaie cu tunete și fulgere mari ; se simțea vag o aromă de verdeață. Joey și Gino se adăpostiră sub platforma de încărcare a produselor fabricii. Ploaia continuă să cadă ca o perdea de apă. Cîteva șuvițe se strecurară printre crăpăturile platformei. Băieții se lăsară spălați pe fețe de picăturile reci.

În obscuritatea de pivniță a spațiului de adăpost era suficientă lumină ca să se poată juca o partidă de cărți. Joey își scoase pachetul unsuros din buzunarul pantalonilor. Gino n-avea nici un chef să joace, deoarece Joey cîștiga mereu. Se apucară de un „șapte-și-jumate" și Gino își pierdu cei cincizeci de cenți cîștigați pe gheață. Afară continua să plouă.

Ezitînd o clipă, Joey zise :

— Gino, uite înapoi cei cincizeci de cenți fiindcă m-ai salvat de curcanul ăla.

Gino se simți ofensat. Eroii nu sînt niciodată plătiți pentru faptele lor.

— Hai, ia-i, insistă Joey. Doar mi-ai salvat și remorca. Trebuie să mă lași să-ți dau cei cincizeci de cenți înapoi.

Gino nu vroia banii. Dacă Joey l-ar fi plătit s-ar fi dus tot farmecul aventurii. Celălalt băiat, însă, stătea să izbucnească în lacrimi, așa că Gino își spuse că trebuia să accepte oferta.

— Bine, rosti el.

Joey îi înmînă banii.

Continua să plouă. Așteptară în tăcere, în timp ce Joey, neliniștit, amesteca încontinuu cărțile. Într-un tîrziu, Gino aruncă moneda de jumătate de dolar pe cimentul podelei.

Joey se uită la monedă. Gino o culese de jos și și-o introduse în buzunar.

— Vrei să joci „șapte-și-jumate“ la miză dublă ?, întrebă Joey.

— N-nu, răspunse Gino.

În cele din urmă ploaia se opri, lăsînd să se ivească din nou soarele. Cei doi băieți ieșiră și ei din adăpost. Înspre vest, soarele adăsta dincolo de rîul Hudson. Joey zise :

— Isuse, s-a făcut tîrziu. Trebuie să mă duc acasă. Vii și tu, Gino ?

— Ha, ha, răspunse Gino. Nu, nu.

Îl urmări pe Joey trăgîndu-și remorca în lungul lui Tenth Avenue.

Din fabrica lui Runkel ieși schimbul doi. Bărbații miroseau a ciocolată. Duceau cu ei o aromă dulce și grea, ca a florilor, înmiresmînd aerul purificat de ploaie. Gino se așeză pe platforma de încărcare și așteptă să iasă toată lumea.

Era mulțumit cu ceea ce vedea — pietrele caldarîmului, roșii și uscate de soarele fierbinte, copiii care reveneau pe stradă la joacă, cei cîțiva cai care trăgeau leneș de căruțe către bulevard. Unul dintre animale lăsă în urma lui o dîră aurie și groasă de balegă. La ferestrele deschise ale caselor se iviră femei ; pe pervazuri apărură perne ; chipurile femeilor, palide, încadrate de șuvițe de păr negru, atîrnau deasupra străzii precum crenelurile sculptate ale unui zid de castel. În cele din urmă, atenția lui Gino fu atrasă de șuvoaiele de apă de ploaie ce curgeau pe lîngă borduri. Culese o bucată mică de lemn, își scoase moneda de jumătate de dolar, o puse pe bucata de lemn și apoi o plasă pe aceasta pe creasta unui șuvoi de apă. Se uită cum se îndreaptă moneda către bulevard, după care o luă la fugă, observă că se apropie de Tenth Avenue, apucă lemnul și moneda din apă și se înapoie către Ninth Avenue.

Pe drum, trecînd pe lîngă un șir de case goale, observă un grup de băieți, cît Larry de mari, legănîndu-se la capătul unei frînghii atîrnate de acoperișul aflat la patru etaje deasupra lor. Joaca lor consta în a sări de pe perva-

zul unei ferestre și de a străbate aerul, precum Tarzan agățat de o liană, pînă pe pervazul unei alte ferestre aflate mai încolo, în susul străzii.

Gino privi cum un pușți blond făcu un semicerc larg, rată ținta, se împinse cu picioarele în zidul pe care îl atinsese și se întoarse, răsucindu-se în aer, pe drumul pe care venise. O clipă dădu tuturor senzația că zbura de-adevăratelea. Gino îl urmări cu invidie. Degeaba, însă. Tipii n-aveau să-l lase niciodată să se joace și el cu ei. Era prea mic. Resemnat, își continuă drumul.

La colțul dintre Ninth Avenue și Strada 31, Gino își plasă din nou bucata de lemn, cu moneda deasupra ei, pe coama șuvoiului de apă și o urmări plutind către Strada 30, săltînd în sus și-n jos, înfruntînd mici valuri, strecurîndu-se printre resturi jegoase de ziare, coji de fructe și excremente de animale, zgîriind uneori pavajul strălucitor al străzii de sub apă. Curînd, pluta improvizată dădu colțul și porni în josul Străzii 30 către Tenth Avenue, fără a-și pierde încărcătura valoroasă de pe ea. Gino tropăi grijuliu pe lîngă ea, atent și în jurul lui ca să nu dea peste pușții care-l vînaseră cu o seară înainte. Mica lui navă improvizată continuă să navigheze printre cutii goale, se răsuci în jurul unor maldăre de resturi menajere, dar reuși de fiecare dată să se elibereze de piedici, datorită șuvoaielor proaspete care alimentau din loc în loc șuvoiul principal. Cînd pluta ajunse aproape de grătarul unui canal de sub pasajul de deasupra lui Tenth Avenue, Gino culese moneda și lăsă lemnul să se facă nevăzut printre barele de metal. Meditativ, dădu după aceea colțul către bulevard și fu izbit în plin stomac de către micuțul Sal, care, cu capul lăsat în jos, fugea să se ascundă, jucîndu-se de-a „Prindeți hoțul". Sal strigă emoționat :

— Te caută mama. Noi am mîncat deja și a zis că o să te rupă în bătaie.

Gino se întoarse către Ninth Avenue, căutînd să zărească curcubee în apa șuvoaielor. Ajunse în dreptul

caselor goale și descoperi frînghia spînzurînd singură. Gino intră în casă pe la subsol și se cățără pe treptele interioare pînă la etaj. Casa avea un aer sinistru. Instalațiile sanitare fuseseră furate pentru plumbul țevilor, iar soclurile pentru becuri dispăruseră. Podeaua era înșelătoare sub linoleumul subțire. Totul era nemișcat și respira pericol cît timp Gino parcurse camerele fantomatice și trecu pe sub arcadele lipsite de uși. În cele din urmă, ajunse la fereastră și zări strada. Cadrul pătrat pentru geam era gol. Gino păși pe pervaz, se aplecă și înșfăcă frînghia.

Sări de pe pervaz și avu, pentru o clipă, glorioasa senzație că zboară. Se răsuci în aer, trecu pe deasupra străzii, apoi, terminînd arcul de cerc, ateriză pe pervazul unei ferestre a unei case aflate cu trei numere mai sus pe stradă. Sări înapoi, pînă la primul pervaz, apoi reluă ciclul — din ce în ce mai repede, aterizînd pe pervazurile ferestrelor, apoi împingînd înapoi din picioare, ca și cum acestea ar fi fost aripile lui, pînă ce brațele nu-l mai putură susține. Atunci își dădu drumul de-a lungul frînghiei. Aceasta îi fripse palmele, dar Gino n-o scăpă pînă ce nu ajunse aproape de caldarîm, cînd sări. Ateriză cu bine, apoi porni în fugă către Tenth Avenue.

Soarele era la asfințit. Gino fu surprins de constatare. Știind că se afla în dificultate, parcurse Strada 31 către Tenth Avenue, încercînd să-și compună o expresie de surpriză pe chip. Dintre ai lui, însă, nu se găsea nimeni în fața locuinței. Nici măcar Sal. O rupse la fugă pe trepte, în sus, către apartament.

Cînd trecu de etajul doi, începu să le audă pe Octavia și pe maică-sa, țipînd una la alta. Îngrijorat, își încetini goana. Cînd intră în apartament le văzu pe amîndouă, nas în nas, cu pete roșii pe obraji, cu ochii aruncînd scîntei, înfruntîndu-se. Se întoarseră amîndouă către el, tăcînd brusc, amenințătoare. Fascinat de scenă, însă, Gino n-avu ochi decît pentru frate-su Vinnie, așezat deja la masă. Fața acestuia era albă ca varul din pricina făinei de pe ea,

iar hainele erau îmbibate de pudră albă. Părea foarte obosit, iar ochii și-i ținea mari deschiși. Păreau doi cărbuni în masa aceea de alb.

— Ah ! Ai ajuns acasă, izbucni maică-sa. Bravo !

Observînd că femeile se uitau la el ca niște judecătoare, Gino se grăbi să se așeze la masă ca să i se aducă mîncarea. Murea de foame. În acea clipă, fu năucit de o lovitură în moalele capului, ce-l făcu să vadă stele verzi, pe care o primi de la maică-sa. Aceasta se răți oi la el :

— Nenorocitule ! Ai dat bir cu fugiții toată ziua. Ce-ai făcut ? Și acum domnul se așează la masă să mănînce fără a se spăla. Du-te, măgarule ! *Figlio de puttana. Bestia.* Vincenzo, spală-te și tu, o să te simți mai bine.

Cei doi se îndreptară spre chiuveta din bucătărie ca să se spele, apoi se întoarseră la masă.

În ochii lui Gino se zăreau lacrimi — nu din pricina loviturii încasate, ci fiindcă o zi atît de frumoasă se sfîrșea atît de urît. Fusese mai întîi erou, iar acum maică-sa și soră-sa erau furioase pe el, ca și cum l-ar fi urît. Își lăsă capul în jos, rușinat ca un hoț prins cu mîța-n sac. Foamea îi dispăru ca prin minune, pînă ce maică-sa îi puse în față o farfurie cu cîrnați și ardei copți.

Octavia se uită la Gino cu o privire de gheață și i se adresă Luciei Santa :

— Trebuie să-și facă și el partea. De ce dracu' să muncească Vinnie pentru el, cînd propriului lui tată nu-i pasă de nimic ? Dacă nu va munci și el, Vinnie pleacă de la brutărie, ca să aibă parte și el de vacanța lui de vară.

Fără nici o urmă de gelozie, Gino observă că Octavia și mama lui se uită la Vinnie, cu milă și dragoste, cum mănîncă obosit, fără a scoate o vorbă. Văzu clar că soră-sa era pe punctul de a izbucni în lacrimi din cine știe ce motiv. Urmări cum cele două femei se învîrteau pe lîngă Vinnie, ca și cum acesta era deja un adult.

Gino își introduse mîna în buzunar și scoase moneda de cincizeci de cenți, pe care i-o dădu maică-sii.

— I-am cîștigat vînzînd gheață, o informă el. Poți să-i iei tu. Aș putea aduce acasă cincizeci de cenți în fiecare zi.

— Mai bine l-ai opri să fure gheață din depou, o avertiză Octavia pe Lucia Santa.

Aceasta se impacientă.

— Eh, nu le pasă ălora de la căile ferate de copiii care iau și ei un pic de gheață, zise ea.

Îl privi pe Gino, cu un zîmbet ciudat de cald pe față.

— Cu banii ăștia du-l pe frate-tău sîmbătă la film.

Îi tăie o felie mare de pîine.

Chipul lui Vinnie continua să rămînă cadaveric, chiar după ce se spălase. Ciudatele riduri de oboseală și tensiune, întotdeauna absurde pe fața unui copil, o făcură pe Octavia să-l înconjoare pe Vinnie cu brațele și să întrebe, îngrijorată.

— Ce te-au pus să faci, Vinnie ? E munca prea grea ?

Vinnie înălță din umeri.

— Nu, e bine. Doar că e atît de cald acolo. Adăugă, ezitînd : M-am murdărit cărînd saci de făină din pivniță.

Octavia înțelese.

— Ticăloșii, se înfurie ea. Răsucindu-se spre maică-sa, continuă : Porcul ăla nenorocit de *paesan' Panettiere* al tău l-a pus pe un biet copil ca Vinnie să care sacii ăia grei. Cînd o să-mi mai propună fiu-său o întîlnire, o să-l scuip între ochi, drept în mijlocul străzii.

Vinnie urmări, plin de interes, scena. Poate că Octavia, cu furia ei, avea să-l ajute să fie scutit de muncă. Imediat după aceea, însă, se simți rușinat, căci maică-sa avea nevoie de bani.

Lucia Santa dădu din umeri și zise :

— Cinci dolari pe săptămînă și pîinea noastră pe gratis nu-i de colea. Dup'aia mai e înghețată de lămîie pe gratis cînd servește Vincenzo. Asta mai înseamnă ceva bani economisiți vara. Dacă tatăl lor a plecat.....

Octavia se aprinse. Faptul că maică-sa acceptase cu calm dezertarea tatălui ei vitreg o înfuria peste poate.

— Tocmai asta e !, sări ea. Tatăl lui a plecat. Pentru el, fii-su e un căcat.

Chiar și așa, furioasă cum era, se amuză în sinea ei cînd văzu privirea pe care i-o aruncară cei doi băieți — ea, o fată, folosise un cuvînt atît de murdar ! Maică-sa, însă, nu fu defel impresionată. Octavia își moderă tonul.

— Nu-i drept. Nu-i drept pentru Vinnie.

Vorbind în italiană, maică-sa rosti, sumbru :

— Cum vrei să fii tu profesoară cînd ai o gură de curvă ?

Se opri ca să primească un răspuns, dar văzu că o amuțise pe fie-sa, așa că își reluă ideea :

— Dacă vrei să dai ordine într-o casă, mărită-te, fă copii, țipă de durere cînd ei îți ies din pîntece. *Atunci* îi poți bate și poți să decizi cînd vor munci, și cum, și cine.

O privi rece pe Octavia, ca pe un dușman de moarte și încheie :

— Ajunge. *Bastanza* !

Se întoarse spre Gino.

— Și acum tu, *giovaneto*. Nu te văd de dimineață pînă seara. Te poate călca vreo căruță sau te poate răpi careva. Asta e o chestie. Acum altceva. Taică-tu a plecat pentru o vreme și toată lumea trebuie să dea o mînă de ajutor. Dacă dispari și mîine, asta te așteaptă !

Se duse la dulap și scoase de acolo un băț subțire de lemn, folosit pentru întins coca.

— Ăsta-i *tackeril*-ul, anunță ea cu voce aspră. Ai cuvîntul meu că o să-l vezi de aproape. O să te învinețesc cu el atît de tare încît n-ai să te poți face nevăzut nici dacă te-ai transforma în Duhul Sfînt. Acum mănîncă ! După aia, spală vasele, curăță masa și șterge podeaua. Și să nu te prind că mai cobori din casă în seara asta !

Gino era impresionat. Deși nu se temuse, fusese tensionat și cu atenția mărită tot timpul predicii. Uneori, dintr-un asemenea scandal apărea o posibilitate de evadare. Nu se întîmplă nimic, însă. Cele două femei co-

borîră scările. Gino se relaxă și mîncă tot. Aroma cîrnaților mustoși se amestecă în cerul gurii lui cu gustul delicios al ardeilor grași. Furtuna trecuse fără urmări grave. De mîine avea s-o ajute pe maică-sa.

Vinnie se uita în farfuria lui. Nu putea să mănînce. Gino îl încurajă.

— Băiete, dar știu că te-a muncit din greu porcul ăla de *panettiere*. Te-am văzut cărînd un coș mare. De unde ai făcut rost de el ?

— Nu eu, răspunse Vinnie. Au un magazin pe Ninth Avenue. Nu-i așa de rău. Nu fac decît să car făină din pivniță.

Gino se uită la el. Ceva nu era în regulă.

Numai că Vinnie se simțea deja ceva mai bine. Se apucă să înfulece zdravăn, neștiind că, de fapt, ceea ce simțise toată ziua se numea frică. Nu știa că suferise o cruzime banală — fusese smuls din sînul cald al familiei și trimis să i se comande de niște străini. Era prima lui experiență de vînzare a unei părți din ființa lui pentru bani, atît de diferită de clipele în care făcuse ceva pentru maică-sa, sau cînd îi lustruia pantofii fratelui său mai mare pentru un bănuț.

În toamnă, însă, avea să vină școala și, odată cu ea, eliberarea. Avea să uite cum îl expediaseră maică-sa și soră-sa din sînul familiei. Deja nu se mai gîndea că nu mai putea juca mingea dimineața și nici nu mai putea hoinări fără țintă pe străzi, vorbind cu prietenii sau ascunzîndu-se la umbra străzii 31 și savurînd un cornet cu înghețată de lămîie. Simțea acea tristețe cumplită, pe care numai copiii o pot simți, și asta fiindcă ei n-au habar despre tristețea altora și despre disperarea generală a ființelor umane.

Gino curăță masa și începu să spele vasele. Vinnie îl ajută să le șteargă cu cîrpa. Gino îi povesti aventura lui cu paznicul, îi spuse despre casele goale și frînghie, ca și despre jocul de cărți cu Joe. Nu-i menționă, nimic, însă, des-

pre jocul lui cu pluta, deoarece simțea că asta nu mai era o joacă demnă de cei zece ani ai lui.

Curînd le rămase doar un castron murdar de grăsime, pe care Gino îl ascunse în cuptor. După aceea, cei doi băieți se duseră în camera de zi, ca să privească strada de sus. Gino se așeză pe pervazul uneia dintre ferestre, iar Vinnie la cealaltă. Erau amîndoi împăcați.

Gino întrebă :

— De ce naiba sînt mama și Octavia furioase pe mine ? Pur și simplu am uitat. O să fac totul mîine.

— Sînt supărate fiindcă a plecat tata. Nu știu unde s-a dus. Cred că a fugit.

Zîmbiră amîndoi de gluma lui Vinnie. Numai copiii fugeau.

Undeva, departe de bulevard, puteau vedea lanterna roșie a unui „vestitor". În spatele acestuia, ca o fantomă rotundă, se zărea punctul alb al farului locomotivei. Oamenii de pe stradă se vedeau ca niște umbre luminate de felinare, de luminile albastre și roșii ale vitrinei brutarului și de becurile băcăniei și ale magazinelor de dulciuri.

Stînd somnoroși pe pervazele lor, Gino și Vincent simțiră adierea brizei răcoroase dinspre rîul Hudson. Mirosea a apă curgătoare, a iarbă, copaci și celelalte lucruri proaspete și vii din care rîul lua naștere înainte de a ajunge în oraș.

CAPITOLUL 4

În august, toată lumea, în afara copiilor, ura deja vara. Zilele erau saturate de miros de caldarîm încins, asfalt aflat aproape de punctul de topire, benzină și bălegar de la căruțele trase de cai, ce transportau legume și fructe. Dincolo de zidul vestic al orașului, lîngă care locuia familia Angeluzzi-Corbo, se vedeau în permanență nori albi de abur, emanați de locomotive, atîrnînd imobili în aerul fierbinte. Aceleași locomotive mai îmbîcseau atmosfera și cu funingine emanată pe coșuri în timpul manevrelor de formare a garniturilor de tren în depou. În această duminică după-amiază impresia de dezolare era și mai accentuată. Totul zăcea nemișcat. Vagoanele de cale ferată abandonate în depou păreau doar niște figuri geometrice galbene, maronii sau negre, tremurînd în razele aurii și lichide ale soarelui, ca niște biete abstracțiuni într-o junglă de oțel, fier, piatră și cărămidă. Hățișul de șine argintii sclipea nefiresc în oceanul de fluid fierbinte.

În timpul zilei, datorită faptului că mergea paralel cu rîul pînă la conjuncția cu Twelfth Avenue, dar și din pricina lipsei oricărui gard mai înalt care să ofere umbră, Tenth Avenue era mai luminos și mai fierbinte decît alte bulevarde ale orașului. Fiind oră de prînz, el era acum pustiu. Ca de obicei, duminica, orele mesei se transformau într-un festin ce dura pînă dincolo de ora patru, mai ales cînd se încheia cu nuci, vin și istorisitul legendelor de familie. Unii oameni își vizitau rudele mai norocoase care avuseseră succes și se mutaseră în propriile lor case din

Long Island sau Jersey. Alții foloseau ziua ca să ia parte la funeralii, nunți, botezuri, sau — mai important decît toate — ca să își încurajeze și să ducă hrană rudelor bolnave aflate în spitalul Bellevue.

Cei mai americanizați dintre ei foloseau duminica ca să-și ducă familiile în excursii pînă în Coney Island, dar asta nu se întîmpla mai mult de o dată pe an. Drumul era lung, iar mărimea acestor familii determina cheltuieli mari cu sucurile și cîrnații cumpărați acolo, cu toate că își luau hrană și băutură cu ei în sacoșe de hîrtie. În special bărbaților nu le priau deloc astfel de excursii, și asta fiindcă toți acești italieni nu găseau nimic plăcut în a sta întinși pe plajă. Sufereau toată săptămîna din cauza soarelui în timpul lucrului în aer liber. Ca atare, duminica își doreau răcoarea unei case sau unei grădini, simțeau nevoia să-și ocupe mintea cu mrejele unui joc pasionat de cărți, vroiau să bea vin sau să asculte bîrfa femeilor care nu-i lăsau să facă nimic. Pentru ei, dusul pînă în Coney Island echivala cu dusul la lucru.

Cel mai bine era într-o duminică după-amiază fără nici un fel de obligații. Cu copiii plecați pe la filme, tatăl și mama trăgeau un mic pui de somn împreună după prînzul greu și făceau dragoste într-o totală intimitate și relaxare. Duminica era singura zi liberă a săptămînii și tocmai de aceea era neprețuită. În această zi se refăceau puterile și se alinau durerile familiei. Era clar pentru toată lumea că duminica era ziua specială rînduită de Dumnezeu.

Fiind duminică acum, străzile frumoase și drepte ce plecau din Tenth Avenue erau pustii. De vreme ce locuitorii cartierului erau prea săraci ca să dețină automobile, nimic nu putea strica simetria caldarîmului de beton impregnat cu cioburi de ardezie albastre-cenușii. Soarele scînteia pe asfaltul neted și negru, pe barele de fier ale gardurilor din fața subsolurilor și pe treptele de piatră maronie de la intrarea locuințelor. Toate acestea păreau

niște repere fixe în orbitorul ocean luminos ; te amețeau dacă te uitai la ele și îți ardeau ochii, încingîndu-te automat, de parcă ar fi fost niște coșuri de fabrică emanînd flăcări pe gura lor.

În ciuda toropelii, Lucia Santa alesese această zi pentru luptă. Intenționa să prindă inamicul, familia Le Cinglata, descoperit.

Plecaseră toți de acasă. Ca o fată îndatoritoare de italiancă ce era, Octavia îi luase pe Sal și pe Lena la o plimbare. Vincenzo și Gino plecaseră la film. În atari condiții, Lucia Santa era liberă.

Fiul cel mare, acum scutul protector și capul unei familii lipsite de tată, se dovedise lipsit de respectul datorat sîngelui care îi curgea prin vene și mamei sale. Lorenzo nu fusese prezent la masa de duminică. În ultimele două nopți nu dormise acasă și se ivise în fiecare dimineață numai ca să o informeze pe maică-sa că trebuia să muncească pînă tîrziu și că avea să doarmă în grajdul în care își ținea calul. Numai că Lucia Santa descoperise că din dulapul lui lipsea costumul bun, una dintre cele două cămăși albe și o mică valiză de mînă. Descoperirea o făcuse să ia o decizie. *Bastanza*. Cuvîntul ei ultimativ.

Cum îndrăznea un fiu al ei, care n-avea încă optsprezece ani, care nu era căsătorit, nu era stăpînul propriului lui cămin, să plece de sub acoperișul casei unde dicta ea ? Ce rușine pentru numele familiei ! Ce lovitură dată prestigiului ei față de vecini ! Ce sfidare pe față ! Rebeliune ! Nu era decît o rebeliune intolerabilă !

Îmbrăcată în negru, purtînd pălărie și văl de ceremonie, cu o gentuță ce se potrivea unei adevărate doamne și cu picioarele scurte îmbrăcate cu ciorapi maro de bumbac susținuți de jartiere strînse pe coapse, Lucia Santa ieși în soarele arzător și o porni în sus pe Tenth Avenue, către Strada 36, unde locuia familia Le Cinglata. Îndreptîndu-se într-acolo, se ambală în sinea ei pentru scandalul pe care era nevoită să-l facă. Nenorocita aia de tîrfă, parșiva naibii !

Cu douăzeci de ani în urmă plînsese în biserică făcînd un tărăboi îngrozitor că va trebui să se culce cu un bărbat pe care nu-l văzuse niciodată. *Del-i-cato*. Oh, ce cumplit — oh, ce îngrozitor — oh, ah, ah ! Lucia Santa zîmbi întunecat în sinea ei. Ce ți-e și cu oamenii ăștia care-și dădeau aere. Ăsta era adevăratul instinct al curvei înnăscute. Jurăminte matrimoniale și acte legale astfel încît să-ți poți ține capul sus și să privești pe oricine, bogat sau sărac, drept în ochi. Și asta atîta vreme cît nu exista *disgrazia*. Apoi, dacă-ți jignea cineva demnitatea, puteai să comiți o crimă, fără nici o remușcare. Numai că aici nu era Italia. Lucia Santa își lăsă gîndurile de o parte, dîndu-și seama că mintea începuse să i-o ia razna.

Era adevărat, însă, că asta era ceea ce făcea America dintr-o italiancă respectabilă care nu mai avea părinți s-o țină din scurt. Era femeie de acum. Se numea Le Cinglata. Ce aere însă ! Ce lacrimi de autocompătimire ! Oh, astea erau întotdeauna cele mai ticăloase dintre toate.

Și fiul ei. Cu America sau fără ea, șaptesprezece ani sau mai mult, muncind sau nemuncind, Lorenzo va trebui să i se supună, altfel o să-l vadă el pe dracu. Ah, dacă ar mai fi trăit tatăl lui adevărat, ar vedea el pumni peste gură ! Atunci Lorenzo n-ar mai fi îndrăznit să părăsească casa părintească.

Umbra din locuința familiei Le Cinglata îi mai liniști sufletul. Lucia Santa se odihni cîteva clipe în holul întunecos și răcoros, unde mirosea a șoareci, și își adună forțele pentru urcatul scărilor și pentru bătălia ce o aștepta. O clipă simți o disperare bolnăvicioasă, o conștientizare subită a vulnerabilității ei în fața vieții și a sorții — copiii ei alienați de o limbă și un pămînt străin, iar soțul ei un lunatic, complet neputincios în lupta pentru supraviețuire.

Astfel de gînduri, însă, duc la dezastru. Lucia Santa se apucă să urce treptele. N-avea să permită nici unui fiu al ei să ajungă gangster sau întreținutul unei femei în vîrstă

nerușinate. Pentru o secundă Lucia Santa avu o viziune cumplită a scaunului electric și a fiului ei sîngerînd înjunghiat de vreun sicilian sau de către soțul gelos. Cînd ajunse la ușa familiei Le Cinglata, Lucia Santa era gata de război.

De la bun început, însă, avu parte de o surpriză năucitoare. Ușa apartamentului fu deschisă de soțul Le Cinglata, un individ cu mustăți mari cărunte, îmbrăcat cu o cămașă albă și curată și pantaloni susținuți de bretele petrecute peste burdihanul lui mare. Pe chip nu i se vedea nici urmă de paloare de pe urma ședерii în închisoare.

Lucia Santa rămase descumpănită. Ce căuta fiul ei acolo dacă soțul era acasă ? Să fi fost totul bîrfă rău-voitoare ? Lucia Santa nu putea crede asta, mai ales cînd o zări pe femeia Le Cinglata stînd lîngă masă. Pe fața ei se deslușea o expresie tipică de adversar, un amestec ciudat de sfidare, vinovăție și gelozie.

Femeia asta îmbrăcată în negru, doar cu chipul ei mai tînăr și mai tras decît al Luciei Santa, putea fi la fel de bine mama lui Lorenzo. Ce porcărie ca o femeie de vîrsta ei să îndrăznească să corupă un copil ! Oare chiar fuseseră tinere amîndouă pe vremuri ? Cum putuse ea să fie atît de naivă și să creadă că toți ceilalți oameni îi semănau ?

— Ah, Signora, o pofti bărbatul Le Cinglata. Intrați și beți un pahar de vin.

O îndemnă din spate către o masă albă și-i turnă vin dintr-o damigeană.

— Strugurii au fost buni anul trecut. Vinul ăsta miroase a Italia, rosti el. Apoi, făcînd cu ochiul : Credeți-mă că din vinul ăsta nu vînd.

Se subînțelegea că numai un oaspete de vază precum Lucia Santa se putea bucura de o asemenea licoare.

Femeia Le Cinglata aduse o farfurie cu *tarelle*, tari și rumene, pictate cu puncte negre de piper. Le puse pe masă, apoi își încrucișă brațele la piept. Nu bău nimic.

Signor Le Cinglata își turnă un pahar și zise :

— Bea, Lucia Santa.

Vorbise cu asemenea prietenie, din inimă, încît Lucia Santa se simți dezarmată, așa cum se întîmpla întotdeaua cînd era tratată cu neașteptată curtoazie. Bău, apoi rosti, cu voce mai blîndă decît avea intenția :

— Tocmai treceam pe aici și m-am gîndit că Lorenzo ar putea fi aici, ajutînd-o pe Signora Le Cinglata cu clienții.

Bărbatul zîmbi :

— Nu, nu. Duminica după-amiază ne odihnim. Nu facem afaceri pînă seara. La urma urmei nu sîntem evrei.

Puțin forțat, Lucia Santa zise :

— Iartă-mă pentru ce am să-ți spun. Trebuie să înțelegi o mamă. Lorenzo e încă prea tînăr pentru o asemenea muncă. Nu-i capabil să judece. Într-o noapte a bătut un om suficient de bătrîn ca să-i fie tată și, în plus, și sicilian răzbunător. Dar, bineînțeles, Signor Le Cinglata, că dumneata știi prea bine chestiile astea.

Bărbatul adoptă o atitudine tolerantă :

— Ah, da, știu. Bun băiat. *Bravo*, *bravo* pentru Lorenzo al dumitale. L-ai crescut ca pe un bun italian, cu respect pentru vîrstnici, îndatoritor și studios. Știu prea bine că frumoșii bani cu care îl plătim ajung la dumneata. Dată fiind libertatea din casa mea nu mă pot încrede în prea mulți oameni, dar cu Lorenzo n-am nici un dubiu. Ce chip onest are !

Și-i dădu așa înainte.

Curînd Lucia Santa dădu semne de nervozitate și întrerupse brutal logoreea celuilalt :

— Nu-i înger din ceruri. Trebuie să fie ascultător. Am dreptate ? Nu trebuie ca fiul să-i arate respect maică-sii ? Iar acum îi lipsesc din haine. Ca atare, mi-am zis că știți voi, poate s-a odihnit aici în vreo noapte.

În această clipă, femeia Le Cinglata vorbi pentru prima dată, făcînd-o pe Lucia Santa să se minuneze de lipsa ei de rușine, de țîfna din voce și de atitudinea obraznică :

— Ah. Fiul dumitale e bărbat acum. Își cîștigă pîinea singur și le mai dă ceva și fraților lui. Nu sîntem în Italia. Îți place să conduci lucrurile cu o mînă prea de fier, Signora.

Femeia Le Cinglata făcuse o greșeală. Confruntată cu mitocănia, Lucia Santa devenea furioasă și își dădea la iveală adevăratele sentimente. O sfidă pe cealaltă femeie cu răceală, politicoasă :

— Ah, Signora, dumneata habar n-ai de necazurile pe care ți le aduc copiii. Cum poți să ai vreo părere, dumneata care ai avut norocul să n-ai nici un copil ? Ah, grijile unei mame sînt o cruce pe care nu vei fi niciodată nevoită s-o porți. Dă-mi voie, însă, să-ți spun ceva, draga mea Le Cinglata. America sau nu, Africa sau chiar Anglia să fi fost, n-are nici o importanță. Pînă ce se căsătoresc, copiii mei vor dormi sub acoperișul meu. Copiii mei nu vor deveni bețivi sau bătăuși, și nici nu vor ajunge în închisoare sau pe scaunul electric.

Era rîndul femeii Le Cinglata să fie furioasă. Se apucă să țipe :

— Ce ? Ce ? Vrei să spui că *noi* nu sîntem demni de respect ? Fiul tău e prea bun pentru noi ? Dar cine ești tu ? Din ce parte a Italiei vii ? În provincia mea și a ta nu exista nimeni din nobilime pe care să-l cheme Angeluzzi sau Corbo. Cît despre soțul meu, cel mai bun prieten și coleg de muncă cu adevăratul tată al fiului tău, aproape ca un naș pentru acesta, *el* nu poate fi prieten cu Lorenzo ? Asta vrei să spui ?

Lucia Santa era prinsă în capcană. Înjură în gînd viclenia celeilalte femei. Avea un răspuns perfect, dar nu-l putea folosi — și anume că nu se opunea la prietenia soțului, ci la afecțiunea soției. Nu îndrăzni s-o facă. Un soț gelos și înșelat se răzbuna întotdeauna, atît pe soție, cît și pe amantul acesteia. Ca atare, rosti în defensivă :

— Nu, nu, bineînțeles că-i dau voie să vină în vizită aici. Nu vreau, însă, să muncească aici. Nu vreau să stea

atît de tîrziu printre beţivi certăreţi. N-am chef să doarmă aici, încheie ea scurt.

Femeia Le Cinglata zîmbi :

— Soţul meu ştie că fiul tău a dormit aici. N-are el timp să asculte bîrfele ieftine. Nici nu i-ar trece prin minte că nevasta lui s-ar degrada într-atît încît să se culce cu un tînăr care i-ar putea fi fiu. E doar recunoscător pentru faptul că fiul tău m-a protejat. Pentru atitudinea lui, i-a şi dat fiului tău douăzeci de dolari. Şi acum, mărturiseşte. Oare mama unui băiat nu poate avea decît o impresie proastă despre fiul ei ?

Observînd că bărbatul o studiază, Lucia Santa rosti în grabă :

— Nu, nu. Dar oamenii clevetesc. Slavă Domnului că soţul tău e un bărbat ca lumea.

„Un prost şi un idiot", îşi zise ea, mînioasă, în gînd. Cît despre impresia proastă a mamei, cine, în afară de ea, ar fi avut un drept mai mare să-l judece pe Lorenzo ?

În acea clipă, fără a ciocăni la uşă, Lorenzo îşi făcu apariţia de parcă ar fi intrat în propria lui casă. Băiatul se opri scurt, şi mutrele făcute de cei trei fură edificatoare pentru mamă.

Larry le zîmbi cu afecţiune tuturor : maică-sii, apoi tîrfei, apoi soţului încornorat. Ei îi răspunseră la zîmbet. Lucia Santa observă, însă, că bărbatul zîmbise fals şi dispreţuitor ; era rînjetul unui individ care nu se simţea înşelat. Cît despre femeia Le Cinglata — ce nerușinare ca o femeie de vîrsta ei să aibă o asemenea expresie pe chip, cu buzele roşii, pline şi umede, cu ochii negri arzînd, privind direct în ochii tînărului !

Lucia Santa îl studie pe Lorenzo cu ironie severă. Chipeşul ei fiu cu suflet parşiv ! Iar el — cu părul lui ca mătasea neagră, cu trăsăturile puternice şi drepte, cu nasul lui mare, cărnos şi masculin, cu pielea netedă, nepătată de coşurile adolescenţei — el, acest Iuda, îşi

răsuci capul ca să o privească pe maică-sa cu uimire afectuoasă. Își lăsă jos valiza din mînă și întrebă :

— Ma, ce faci aici ? Tocmai mă gîndeam ce ghinion am avut că nu te-am prins acasă.

Lucia Santa știa ce se întîmplase. El o așteptase s-o vadă plecînd, urmărind-o din cine știe ce ascunzătoare. Nici nu visase că ea va veni aici. După aceea intrase iute în casă ca să-și ia un schimb curat de haine. „*Figlio de puttana*", îl înjură ea în gînd, „ce om cu două fețe ești !"

Nu lăsă, însă, să se vadă nimic din supărarea ei.

— Ah, fiule, rosti ea. Te muți în noua ta casă ? Nu ești mulțumit cu felul meu de a găti ? Te adoptă Signorul și Signora Le Cinglata ? Te-a jignit cumva vreo rudă de a ta ? Vrei să faci o schimbare în viața ta, nu ?

Larry rîse și răspunse :

— Ei, hai mamă, termină cu glumele.

Aprecia ironiile maică-sii și le găsea pline de har. O răsplăti cu zîmbetul lui cuceritor.

— Ți-am spus doar că o să stau aici o vreme ca să dau o mînă de ajutor. Vreau să-ți pot oferi ceva bani în plus. Unchiu' Le Cinglata trebuie să meargă la tribunal, apoi la țară să cumpere struguri. Nu-ți face griji, mamă, îți dau ție toți banii pe care-i voi cîștiga.

— *Grazia*, rosti maică-sa.

Zîmbiră cu toții, chiar și Signor Le Cinglata, cu care tînărul credea că poate face pe deșteptul, numindu-l „unchiule".

Signor Le Cinglata intră în atmosfera creată.

— Lucia Santa, rosti el cu familiaritate. Pe Lorenzo îl consider ca pe propriul meu fiu. Ah, ce *dizgrazia* că n-avem copii. Cine o să-mi apere, însă, nevasta cînd eu sînt plecat ? Afacerea pe care o facem noi e dură și periculoasă pentru o femeie singură. Trebuie să fie un bărbat puternic în casă. Fiul tău are orele lui regulate de servici la calea ferată. După aceea vine aici pînă dimineața. Trebuie să doarmă și el în timpul zilei. Ceilalți copii ai tăi,

mai mici, se vîntură tot timpul prin casă, făcînd zgomot. De ce atunci să nu se odihnească aici, unde-i liniște ? Am încredere absolută în fiul tău și nu-mi pasă de gura lumii. Un bărbat care face bani așa cum fac eu nu trebuie să-și facă griji în legătură cu opiniile vecinilor săi.

Pentru mamă totul era clar. Simțea un dispreț profund față de acești oameni. Se strînseseră laolaltă un soț, pe deasupra și italian, care, de dragul banilor, îi permitea soției să-i pună coarne, și o nevastă care știa prea bine că bărbatului ei îi păsa mai mult de afaceri și cîștiguri decît de onoarea și numele ei, făcînd din ea o curvă. Lucia Santa era de-a dreptul șocată, sentiment pe care nu-l încercase decît de cîteva ori în viață.

Oare încotro va apuca fiul ei dacă trăia alături de acești indivizi ? I se adresă lui Lorenzo, fără pic de mînie în voce :

— Strînge-ți toate lucrurile, *figlio mio*, și vino înapoi acolo unde ți-e locul. Nu plec de aici pînă nu vii cu mine.

Larry se uită la toți trei cu un zîmbet chinuit.

— Ei, hai, mamă... De-acum am cinci ani de cînd muncesc și aduc bani acasă. Nu mai sînt un puști.

Lucia Santa se ridică în picioare și adoptă o poziție rigidă. Rosti cu putere :

— Sînt mama ta. Cum îndrăznești să mă înfrunți în fața unor străini ?

Femeia Le Cinglata interveni, batjocoritoare :

— *Va, va, giovanotto.* Du-te cu mama ta. Cînd o mamă spune ceva, copiii trebuie să se supună.

Larry se făcu roșu ca para focului și se uită mînios la maică-sa. Părea o copie fidelă a defunctului său tată.

— Pe dracu o să mă supun !, izbucni el.

Maică-sa se repezi la el și-l plesni zdravăn peste față. Băiatul îi dădu un ghiont care o trimise, împleticindu-se, pînă în masa de bucătărie.

Cei doi Le Cinglata se înfricoșară. Gluma se îngroșa. Se băgară între mamă și fiu.

— Ahhh !, șuieră Lucia Santa, satisfăcută. Un fiu care dă în propria lui mamă. *Animale* ! *Bestia* ! *Sfachim* ! *Figlio de puttana* ! Slavă Domnului că taică-tu e mort. Slavă Domnului că nu-și vede fiul bătîndu-și mama de dragul unor străini.

Pe fața lui Larry se vedeau cîteva dungi roșii, dar băiatul nu mai era furios. Rosti, încăpățînat :

— Hai, mamă, las-o mai moale. Doar te-am împins și eu nițel.

Se simțea vinovat și îl durea sufletul să vadă lacrimi de umilință în ochii maică-sii.

Lucia Santa se întoarse către cei doi Le Cinglata :

— Sînteți satisfăcuți, nu ? Bine. Fiul meu poate sta aici. Să vă spun, însă, ceva. Fiul meu va fi acasă la noapte. Altfel mă duc la poliție. El nu-i încă major. O să-l trimit la școala de corecție și pe voi la pușcărie. A vinde vin și tărie e un lucru, dar aici, în America, un copil e protejat. După cum prea bine spuneai, Signora, aici nu sîntem în Italia.

Se răsuci către fiu-su :

— Iar tu, stai aici cu prietenii tăi. N-aș vrea să-mi ții companie pe stradă. Stai și distrează-te. Dar te avertizez, dragul meu fiu, să vii acasă la noapte. Altfel, așa mare cum ești, te fac eu să mă respecți.

Ieși demnă din încăpere.

Pe drumul către casă, își zise în sinea ei : „Ah, uite cum își fac oamenii norocul. Banii înaintea oricărui lucru. Ce ticăloși ! Ce animale ! Cu toate astea, fiindcă au bani, îi sfidează pe toți".

În acea noapte, după ce copiii fură duși la culcare, Octavia și maică-sa se așezară la o cafea în jurul mesei mari și rotunde din bucătărie. Nici un semn de la Larry. Octavia era un pic înspăimîntată de hotărîrea maică-sii de a-l trimite pe Larry la școala de corecție. Din pricina asta nu se putea duce la lucru a doua zi. Trebuiau să meargă amîndouă la poliție ca să depună plîngere. Octavia nu se

gîndise niciodată că maică-sa putea fi atît de crudă și dură sau că putea disprețui într-un asemenea hal banii suplimentari cîștigați de Larry la familia Le Cinglata.

Un ciocănit în ușă le ului. Octavia se duse să deschidă. Din prag îi zîmbi un bărbat înalt, brunet, elegant, îmbrăcat cu un costum ca al unei vedete de cinema. Individul întrebă într-o italiană perfectă :

— Aici e casa Signorei Corbo ?

După care adăugă :

— Vin din partea familiei Le Cinglata. Sînt avocatul lor. M-au rugat să vin să vă văd.

Octavia îi aduse o ceașcă de cafea. Prieten sau dușman, unui musafir trebuia să i se ofere ceva de băut.

— Iată despre ce-i vorba, începu tînărul. Signora Corbo, v-ați supărat de pomană pe fiul dumneavoastră. În zilele noastre, toată lumea încalcă legea. Nu-i nimic rău în asta. Pînă și președintele țării își are porția lui de băutură. Sînteți chiar atît de bogată încît să nu vă trebuiască niște dolari în plus ?

— Domnule avocat, răspunse Lucia Santa, nu-mi pasă ce și cum spui.

Tînărul o studia calm. Ea continuă :

— Fiul meu doarme în casa mamei lui, a fraților lui și a surorilor lui și asta pînă ce va avea o soție. Altfel, la școala de corecție cu el ! La optsprezece ani, dacă va vrea să plece, eu n-o să-l mai recunosc de fiu. Pînă atunci, însă, n-am de ales. Niciunul dintre copiii mei nu va ajunge pește, hoț sau ucigaș.

Tînărul o privea țintă. Interveni împăciuitor :

— E-n regulă. Ne înțelegem de minune unul cu altul, Signora. Și acum ascultați-mă. Sub nici o formă nu vă duceți la poliție. Vă promit eu că, mîine seară, fiul dumneavoastră va fi aici. Chestia asta n-o să vă mai tulbure. Ne-am înțeles ?

— În seara asta, se încăpățînă Lucia Santa.

— Ei, replică tînărul. Mă dezamăgiți. Nici Isus Cristos n-ar putea să vă aducă fiul acasă în seara asta. Dumneavoastră, ca mamă, cu experiența de viață pe care o aveți, trebuie să înțelegeți că are și el mîndria lui. Doar se crede bărbat, nu ? Dați-i voie să aibă și el mica sa victorie.

Lucia Santa fu mulțumită și flatată de vorbe și le recunoscu adevărul. Dădu din cap a încuviințare.

Tînărul se ridică de pe scaun și zise :

— *Buona sera*, Signora, după care înclină, politicos, din cap către Octavia și plecă.

— Ai văzut ?, izbucni mama după dispariția lui. De chestia asta l-am salvat eu pe frate-tu.

Octavia nu știu ce să răspundă. Era nedumerită.

Maică-sa continuă :

— Avocat — ha, ha ! Fac toți afaceri murdare. Stătea scris „asasin“ pe toată fața lui.

Octavia rîse, încîntată și zise :

— Ești o nebună, mamă, zău că ești.

O privi pe maică-sa cu dragoste și respect. Era doar o simplă țărancă dar îl bănuise pe tînărul acela a fi un criminal periculos și nu arătase în nici un fel că i-ar fi fost frică. De fapt, la început, păruse chiar pe punctul de a se duce după făcăleț.

— Deci mă pot duce mîine la lucru ?, se interesă Octavia.

— Da, da, îi răspunse Lucia Santa. Du-te la lucru. Nu pierde o zi de salariu. Nu ne putem permite. Oamenii ca noi nu vor fi niciodată bogați.

CAPITOLUL 5

Ținînd-o pe micuța Lena în brațe, Lucia Santa privi pe fereastra camerei de zi către lumea de afară, aflată în lumina orbitoare a soarelui de sfîrșit de august. Străzile erau aglomerate de vehicule. Drept sub apartamentul ei, un telal striga :

— Cartofi. Banane. Spanac. Ieftin. Ieftin. Ieftin !

Căruța lui era plină cu cutii pătrate, roșii, maronii, verzi și galbene cu fructe și legume. Lucia Santa avu senzația că se uită la vreo pictură naivă făcută de un copil pe podeaua ei acoperită cu linoleum.

Vizavi, în spațiul depoului, se zărea o mulțime de oameni, bărbați și băieți tineri. Slavă Domnului că Lorenzo era în siguranță în patul lui după schimbul de noapte. Altfel ar fi simțit că o înjunghie durerea și că i se înmoaie picioarele de frică. Privi strada cu atenție sporită.

Văzu un băiețel aflat pe acoperișul unui vagon de cale ferată, uitîndu-se în jos la oamenii de dedesubtul lui. Se agita încoace și încolo, mișcîndu-se cu iuțeală și agilitate. Razele soarelui se reflectau de cămașa lui albastră cu dungi albe peste piept. Nu putea fi decît Gino. Ce căuta el acolo ? Ce se întîmplase ? Lîngă vagon nu se afla nici o locomotivă, așa că nu se putea găsi într-un pericol imediat.

Lucia Santa simți acea putere, acea știință ascunsă a unui fapt, pe care o simte numai o femeie în clipa în care se uită pe fereastră la copiii ei, care se joacă fără a-și da seama că sînt observați. Era acel al șaselea simț al femeii care se uită, asemeni lui Dumnezeu din ceruri, la micuții

oameni prea prinși de treburile lor ca să privească în sus și să-L zărească.

Ceva, ca o bucată de piele neagră, sclipi la distanță. Lucia Santa văzu cîțiva polițiști urcînd scările vagonului și înțelese ce se petrecea acolo. Se grăbi să ajungă la dormitor și strigă :

— Trezește-te, Lorenzo ! Grăbește-te !

Îl scuturâ. Adoptă un ton aspru ca să-l facă să sară din pat. Larry se dădu jos amețit, numai cu chiloții pe el, indecent pentru ochii oricărei femei în afara unei mame, cu părul năclăit și fața unsuroasă de sudoare din timpul somnului de noapte. O urmă pe maică-sa către fereastra din camera de zi. Ajunseră amîndoi la timp ca să-l vadă pe Gino sărind de pe acoperișul vagonului, ca să scape de copoi, care se urcase după el. Îl văzură înșfăcat de un alt copoi care aștepta jos. Cînd îl zări pe Gino plutind prin aer, Lucia Santa țipă. Larry mormăi :

— Isuse Cristoase, de cîte ori ți-am spus să-l oprești pe puști de la furat gheață ?

După asta, Larry fugi în dormitor își trase pe el pantalonii și pantofii și o porni în goană pe scări.

Cînd ieși din clădire, maică-sa îi strigă de la fereastră :

— Grăbește-te, grăbește-te, îl omoară !

Tocmai îl văzuse pe unul dintre polițiști lovindu-l pe Gino cu cătușele după ureche. Mulțimea începuse să se deplaseze către poarta dinspre Tenth Avenue. Lucia Santa îl observă pe Larry traversînd în fugă strada, îndreptîndu-se către grupul de oameni și apucîndu-l pe Gino de mînă, smulgîndu-l din strînsoarea polițistului. În acea clipă, Lucia Santa îl iertă pe Larry pentru insultele din cîrciuma familiei Le Cinglata și îi iertă purtarea țîfnoasă din ultimele săptămîni. Se părea că Larry mai știa ce însemna un frate ; mai știa, încă, că nu exista nimic mai sacru decît legătura de sînge, că aceasta venea înaintea patriei, bisericii, soției, femeii și banilor. Ca un Dumnezeu feminin,

Lucia Santa observa cum păcătosul se îndreaptă și se bucura pentru el.

Larry Angeluzzi traversă strada ca un animal rănit de moarte, hotărît să-și ucidă agresorul. Fusese ținut prea mult sub obroc. În ultimele săptămîni trăise cu un sentiment de ură, umilință și vină. Imaginea lui despre sine se șifonase serios. Își lovise mama și o făcuse de rîs în fața unor străini. Și o făcuse de dragul unor oameni care se folosiseră de el și apoi îl aruncaseră ca pe o măsea stricată. Un băiețaș trimis să facă servicii ca să i se dea apoi un șut în fund ; un obiect de batjocură. În mintea lui ajunsese un proscris, un înger căzut din propiul rai. Cîteodată nu-i venea să creadă că se comportase de o asemenea manieră și se gîndea la toată întîmplarea ca la un accident. Își închipuia că maică-sa alunecase și se împiedicase, iar el, neîndemînatic, întinsese mîna doar ca să o ajute. Imediat după astfel de gînduri, însă, îl podidea rușinea. Într-o astfel de situație se găsea și acum, cînd, neștiind că își căuta, de fapt, iertarea păcatelor, îl smulse pe Gino de lîngă copoi și simți, aproape ca o atingere fizică, ochiul maică-sii ațintit asupra lui.

Gino plîngea, deși nu cu lacrimi de durere sau de frică. Pînă în ultima clipă fusese sigur că va scăpa. Îndrăznise chiar să sară de pe acoperișul vagonului pe pămîntul tare fără a se răni. Lacrimile lui erau lacrimi de furie reținută și de mîndrie pierdută ale unui băiat care fusese prins în capcană, ca un biet animal mic și neajutorat.

Larry îl știa pe unul dintre copoi, care se numea Charlie, dar celălalt îi era total necunoscut. Adeseori în nopțile de iarnă Larry stătuse la un pahar de vorbă cu Charlie, discutînd cu acesta despre fetele din cartier și rîzînd de concepțiile omului în uniformă. Acum însă el se adresă cu răceală ambilor polițiști :

— Ce dracu îi faceți fratelui meu mai mic ?

Intenționase să fie conciliant ; știa că tonul cel mai potrivit era cel de amiciție, dar cuvintele ieșiseră din gură fără a le fi putut controla.

Copoiul mai înalt, necunoscutul, i se adresă lui Charlie Chaplin :

— Cine dracu-i individul ăsta ?

Se întinse să-l apuce pe Gino. Larry îl adăposti pe Gino în spatele lui și zise :

— Tu du-te acasă.

Gino nu se mișcă.

Charlie Chaplin îi zise partenerului său :

— El e băiatul cu felinarul din schimbul de noapte. Apoi : Ascultă, Larry, fratele ăsta mai mic al tău a furat gheață toată vara. Odată chiar a aruncat cu bucăți de gheață în mine și mi-a spus că mă f... Auzi tu, să-mi spună mie așa ceva un puști ca el ! Așa că, fratele tău sau nu, o să-i învinețesc curul. Și acum dă-te la o parte, băiete, sau o încasezi și tu. Și să nu începi să te tîrguiești cu mine. Nu uita că lucrezi și tu la calea ferată și dacă insiști, *greșești*.

Unul dintre muncitorii din jur rosti în italiană :

— I-au tras deja cîteva perechi de palme fratelui tău.

Larry se dădu înapoi pînă ce simți sub picioare asfalt în loc de pietriș. Ieșiseră din depou.

— Am ieșit afară de pe proprietatea căilor ferate, rosti el. Aici nu mai aveți nici o autoritate.

Larry hotărî să îndulcească tonul. Nu vroia să-și piardă slujba.

— Mă surprinzi, Charlie. De cînd te-ai făcut omul patronilor ? Toți puștii de pe Thent Avenue fură gheață din depou. O face chiar și fratele mai mic al prietenei tale. Ce dracu, doar nu vorbești cu un găgăuță. Am înțeles. Ai dat în frate-meu fiindcă și el te-a lovit. Sînteți chit acum.

Privi în jurul lui, cu coada ochiului, mai întîi către mulțime, apoi către Gino, pe a cărei față mică se putea citi o expresie, aproape comică, de sete de răzbunare. Larry i se adresă cu afecțiune :

— Te bat dacă mai intri în depou. Și acum hai să mergem.

Treaba se încheiase cu bine. Toată lumea ieșise cu fața curată din înfruntare, iar el nu se comportase dur, nu-și făcuse dușmani și nici nu dăduse înapoi. Larry era mîndru de raționamentul lui bun. Din păcate polițistul necunoscut strică totul. Acesta i se adresă lui Charlie Chaplin :

— Deci m-ai făcut să vin aici pentru nimic ?

Charlie înălță din umeri. Celălalt copoi întinse o labă, îi trase un pumn în față lui Gino și zise cu duritate :

— Asta o să încasezi dacă te mai văd *eu* aici.

În replică, Larry îl plesni atît de tare pe necunoscut, încît șapca neagră a acestuia zbură literalmente peste mulțime. Cercul oamenilor se lărgi și toți așteptară ca polițistul lovit să se ridice de jos. Fără șapcă părea mult mai bătrîn și mult mai puțin amenințător, și asta din pricina cheliei. Individul se ridică și-l înfruntă pe Larry.

Se uitară fix unul la altul. Polițistul își scoase centura cu tocul pistolului montat pe ea și o dădu lui Charlie împreună cu haina lui neagră. Avea un piept osos sub cămașa de culoarea bronzului. Rosti încet :

— Am înțeles, nu ești un mucos dintre ăia care fac pe ei. Acum va trebui să te bați.

— Nu aici, îl temperă Charlie. Hai să mergem în spatele vagoanelor alea de vite.

Se îndreptară cu toții înapoi, către o zonă pătrată cu pietriș pe jos. Nu se putea pune problema unei curse. Era o chestiune de onoare. Amîndoi copoii locuiau în West Side*. Dacă și-ar fi folosit autoritatea în astfel de circumstanțe s-ar fi făcut pentru totdeauna de rîs în cartier.

Larry se dezbrăcă pînă la brîu. Deși tînăr, avea un tors lat și păros, ca al unui bărbat adult. Avea o singură

---

* West Side — Cartierul de Vest sau „Zidul" de Vest al orașului N.Y. (n.tr.).

teamă — ca nu cumva să coboare maică-sa și să facă o scenă. Dacă avea să se întîmple așa ceva, avea să plece pentru totdeauna din casa ei. Uitîndu-se în sus, însă, o văzu continuînd să stea la fereastră.

Pentru prima dată în viața lui, Larry vroia să se bată, să dea în cineva, să-și demonstreze că e propriul lui stăpîn.

Lumea începuse deja să traverseze bulevardul în fugă ca să privească bătaia. La ferestrele caselor se iviseră deja o mulțime de capete. Guido, fiul brutarului, veni la Larry și-i spuse :

— Voi fi secundul tău.

În spatele lui era Vinnie, cu o expresie de frică întipărită pe față.

Larry și copoiul își îndreptară mîinile unul împotriva celuilalt. În acea clipă Larry simți din plin forța cu care-l privea maică-sa de la fereastră și-și zări frații mai mici urmărindu-l încordați și cu ochii mari din mijlocul mulțimii. Avu o senzație copleșitoare de putere. Știa că nu va da voie nimănui să-l umilească ; n-avea să fie niciodată văzut înfrînt. Se năpusti asupra bărbatului mai în vîrstă. Începură să-și care pumni reciproc, mai ales peste umeri și brațe. Una dintre loviturile defensive ale copoiului îl plesni pe Larry în plin peste față și-i lăsă o dîră de sînge pe obraz.

Fiul brutarului se intercală între ei, țipînd :

— Scoate-ți verigheta, ticălosule ! Luptă cinstit !

Copoiul se înroși, își scoase inelul masiv de aur de pe deget și i-l aruncă lui Charlie Chaplin. Mulțimea-și bătu joc de el. Înfuriat, copoiul se repezi la Larry.

Acesta, un pic speriat de sîngele ce-i șiroia pe față, și totuși plin de o ură asasină, îl lovi pe adversar cu o directă în stomac. Copoiul căzu, iar mulțimea izbucni în urale. Guido începu să strige :

— Termină-l, Larry. Termină-l !

Copoiul se ridică în picioare și lumea amuți. Undeva, departe, Larry o auzi pe maică-sa strigînd :

— Gata, Lorenzo, gata !

Cîțiva oameni se întoarseră și priviră, dincolo de bulevard, în sus, către fereastra de unde se auzise vocea. Larry îi făcu maică-sii un gest furios și poruncitor să tacă din gură.

Cei doi bărbați continuară să se bată pînă ce copoiul căzu din nou, nu datorită forței unei lovituri, ci ca să se odihnească. Era sleit de puteri. Cînd se ridică, Larry îl trimise din nou la sol cu un pumn dureros în plină față.

Furios din pricina umilinței îndurate, bărbatul mai în vîrstă îl înșfăcă pe Larry de gît și încercă să-l trîntească. Tînărul, însă, reuși să se desprindă. Erau amîndoi epuizați și nici unul nu mai avea energia necesară pentru a înregistra o victorie clară. Charlie Chaplin îl culese pe copoi de jos, iar Guido pe Larry. Își ținură fiecare prietenul strîns în brațe. Lupta se încheiase.

— În regulă, rosti Charlie Chaplin cu autoritate. A fost o luptă adevărată. Ați demonstrat amîndoi că nu sînteți niște fricoși. Acum dați-vă mîna și fără resentimente.

— Așa e, întări Guido.

Făcîndu-i cu ochiul lui Larry, acesta continuă, cu o voce ce trăda condescendența pentru oamenii legii :

— Meci egal.

Cineva din mulțime strînse mîna lui Larry și-l bătu pe umăr. Își dăduseră toți seama că el învinsese.

După aceea Larry și copoiul își zîmbiră unul altuia. Își strînseră mîinile rîzînd și se apucară de umeri ca să-și arate reciproc că sînt prieteni. Cu voce aspră copoiul zise :

— Ești bun, puștiule.

Din mulțime se auziră murmure de aprobare. Larry îl apucă pe Gino pe după umeri și îi spuse :

— Să mergem, frate-meu.

Traversară împreună bulevardul și urcară treptele casei. Guido și Vincent veniră în spatele lor.

Cînd intrară în casă, Lucia Santa își îndreptă palma către Gino, dar acesta se feri cu ușurință. După asta, Lucia Santa zări obrazul lui Larry. Își ridică brațele în sus și gemu.

— *Marrone, marrone.* Alergă să pună o cîrpă udă pe tăietură, țipînd între timp către Gino :

— *Sfachiu*, din cauza ta frate-tu a trebuit să se bată.

— Ah mamă, exclamă Larry, mîndru și fericit. Am învins. Întreabă-l și pe Guido.

— Clar, întări acesta. Fiul dumneavoastră ar putea să fie luptător profesionist, doamnă Corbo. A scos untul din copoiul ăla. Dacă n-ar fi fost verigheta, nici nu s-ar ști că s-a bătut.

Emoționat, Gino interveni :

— Mamă, Larry l-a trîntit de patru ori pe ticălosul ăla la pămînt. Asta înseamnă că ai cîștigat bătălia Larry ?

— Evident, răspunse acesta. Să mai termini, însă, cu înjurăturile alea. Se simțea plin de afecțiune pentru maică-sa, frate-su și întreaga familie. „Nimeni nu va pune mîna pe cineva din familia mea ! Dacă n-ar fi fost slujba de la calea ferată l-aș fi ucis pe individul ăla".

Lucia Santa le oferi tuturora cafea, apoi spuse :

— Du-te înapoi la culcare, Lorenzo. Amintește-ți că lucrezi la noapte.

Guido și Vinnie plecară înapoi la brutărie. Larry se dezbrăcă și se băgă în pat. De acolo îl auzi pe Gino povestindu-i maică-sii totul despre bătaie, cu o voce emoționată și fericită.

Larry se simțea obosit și împăcat cu sine. Nu mai era un proscris. Diseară, cînd va călări pe Tenth Avenue în șa, cu locomotiva mare și neagră trăgînd de trenul ca un șarpe în spatele lui, lumea de pe bulevard se va uita la el, îl va felicita și-l va încuraja. Va fi tratat cu respect ; își apărase fratele și onoarea familiei. De acum înainte nimeni nu va mai îndrăzni să se lege de cineva din familia lui. Adormi.

În bucătărie, cu fața urîțită de furie, Lucia Santa îl amenință pe Gino :

— Te omor dacă mai intri în depoul ăla !

Gino înălță din umeri.

Lucia Santa era fericită, dar un pic agitată de toată zarva legată de bătaie, de acea mîndrie tipic masculină și de toate acele exclamații laudative, ca și cum astfel de lucruri ar fi fost cu adevărat importante. Nu mai avea chef să asculte astfel de bazaconii. Avea în ea acel dispreț secret pentru eroismul masculin pe care multe femei îl simt, dar puține și-l exprimă ; toate aceste femei găsesc mîndria cocoșească a bărbatului cam infantilă, căci, în definitiv, ce barbat și-ar risca viața zi de zi și an de an, precum și-o riscă toate femeile în urma actului iubirii ? Ce-ar fi fost dacă bărbații ar fi fost cei care ar fi purtat copii în pîntece, care și-ar fi văzut corpurile transformîndu-se în niște găuri mari, sîngerînde an după an ? N-ar mai fi fost atunci atît de mîndri de nasurile lor roșii și de micile lor tăieturi de cuțit. Gino continua să sporovăiască despre bătaie. Lucia Santa îl apucă de ceafă, ca pe un pisoi, și-l aruncă pe ușă afară. Strigă după el :

— Să nu îndrăznești să întîrzii la masă !

Tot restul verii, Lucia Santa trebui să ducă o bătălie cruntă cu Octavia, înconjurată de o căldură rea, ce emana chiar și din betonul încins. Caldarîmul străzii și scările de piatră erau acoperite cu praf provenind de la bălegar uscat și de la gunoaie — dejecții ale milioanelor de oameni și animale. Chiar și blocurile imobile de piatră păreau să împrăștie în jur particule de nisip, precum cîinii își lasă păr pretutindeni.

Octavia cîștigă. Mai întîi ea își schimbă serviciul și deveni profesoară de cusut pentru firma Melody Corporation, o organizație ce promova vînzarea mașinilor de cusut. Plata era cu trei dolari pe săptămînă mai mică decît la fostul loc de muncă, dar existau perspective de promo-

vare. În plus, putea coase rochii pentru maică-sa și pentru Lena chiar la locul de muncă. Acest ultim aspect o convinsese pe Lucia Santa. Prima victorie.

Pe timpul verii, Vinnie slăbise îngrozitor. Lucia Santa intrase la griji, ca și Octavia, de altfel. Într-o bună zi, Octavia își dusese cei trei frați mai mici la clinica stomatologică fără plată din Hudson Guild Settlement House. Citise acolo anterior un anunț prin care se făcea cunoscut că se puteau depune cereri pentru Herald Tribune Fresh Air Fund, o organizație umanitară care trimetea copii în tabere de vară, timp de două săptămîni, sau în diverse căsuțe de la țară. Octavia îl înscrisese pe Vinnie. Asta se întîmpla înainte de slujba de la brutar.

Trebuise să discute subiectul cu maică-sa. Vinnie nu pierdea decît două săptămîni de plată. Oricum trebuia să renunțe la slujbă în toamnă, la deschiderea școlii. I se deschidea acum posibilitatea de a petrece două săptămîni la țară, cu o familie singură și cu toate cheltuielile plătite. Maică-sa protestase, nu din cauza banilor, ci din pricină că nu-și putea închipui că un copil de oraș putea petrece cîteva săptămîni la țară, în aer curat. Fiind ea însăși țărancă, știa ce înseamnă viața de provincie. Găsea, de asemenea, greu de crezut că o familie străină putea fi de acord să găzduiască un copil necunoscut timp de două săptămîni fără a-l pune la muncă. Cînd Octavia îi explicase că acei oameni primeau o mică compensație, înțelesese. Trebuia să fie o sumă frumușică.

În cele din urmă, Lucia Santa consimțise. Timp de două săptămîni, locul lui Vinnie de la brutărie avea să fie luat de Gino. Vinnie căpătase o scrisoare gata de pus la poștă în caz că nu i-ar fi plăcut în vacanță, astfel încît Octavia să se poată duce imediat acolo să-l ia. După aceea, Vincent nu mai vru să plece. Se îngrozise la gîndul că avea să locuiască cu niște străini. Octavia, însă, se înfuriase atît de tare, încît o podidiseră lacrimile. Ca atare, băiatul plecase.

Lucrînd pentru *panettiere*, Gino ruinase reputația familiei. După ce ducea o comandă de pîine nu se întorcea la muncă decît după cîteva ore. Sosea întotdeauna tîrziu la slujbă și pleca devreme. Arunca sacii cu făină pe treptele pivniței și-i trăgea în sus, rupîndu-i și vărsînd făina. Mînca tone de pizza și înghețată de lămîie. Cu toate astea, nimeni nu se putea supăra pe el. Brutarul se mulțumise să o informeze pe Lucia Santa că Gino nu va mai fi acceptat ca înlocuitor pentru Vincenzo în vara următoare și izbucniseră amîndoi în rîs, ceea ce o înfurie pe Octavia. Dacă Vinnie ar fi făcut șotiile lui Gino, maică-sa l-ar fi învinețit complet.

Octavia își avu partea ei de răsplată. Pe neașteptate sosi sfîrșitul verii, mai era numai o săptămînă pînă la începutul școlii, și Vinnie se întoarse acasă. Schimbarea era uluitoare. Pielea îi devenise maronie și strălucitoare. Purta pantaloni noi, albi, de flanelă, o cămașă albă, cravată albastră și haină albastră. Chipul i se rotunjise și era bronzat. Crescuse în înălțime cu cel puțin trei centimetri. Părea un adevărat gentleman cînd coborîse din taxiul cu care fusese adus de lucrătorii de la Asistența Socială, după ce aceștia îl preluaseră din gara Grand Central.

În acea noapte, familia Angeluzzi-Corbo se retrăsese devreme în apartament. Vinnie le povestise totul despre viața la țară, iar Gino și Sal îl ascultaseră cu ochii măriți de emoție. Chiar și bebelușul Lena păruse că-l ascultă.

„La țară" era un loc fără cărămizi sau caldarîm. Străzile erau făcute din pămînt; merele, mici și verzi, atîrnau în copaci pretutindeni. Zmeura creștea în tufișuri oriunde te îndreptai. Cînd simțeai nevoia, puteai mînca orice. „La țară" era o casă albă, mică, făcută din lemn, iar nopțile erau atît de reci, încît trebuia să folosești pături. Toată lumea avea mașină deoarece acolo nu existau metrouri sau troleibuze. Lucia Santa rămăsese neimpresionată de descriere. Trăise la țară. Gino, însă, fusese uluit la gîndul că pierduse atîtea minunății.

După aceea, Vincent le arătase pijamaua. Era primul din familie care poseda așa ceva. Era galbenă cu negru și și-o alesese singur cu mîna lui. Lucia Santa se arătase intrigată :

— Și dormi în chestiile astea ?

Iarna toată lumea dormea îmbrăcată cu lenjerie groasă, peste care își trăgea cîte un pulover tricotat din lînă netoarsă. Vara nu era nevoie de așa ceva. Pijamalele erau pentru chinezi.

— Dar de ce ți-au cumpărat oamenii ăia toate hainele astea ?, întrebase mama. Obțin chiar atît de mulți bani de la *Funda* ?

— Nu, răspunse Vinnie cu mîndrie. M-au plăcut ei. Vor să mă duc din nou la anul și să-l iau și pe Gino cu mine. Le-am povestit totul despre familia mea. O să-mi scrie scrisori și o să-mi trimită un cadou de Crăciun. Așa că o să trebuiască să le trimit și eu unul.

— Deci, ei n-au copii ?, întrebase Lucia Santa.

— Nu, răspunsese Vincent.

Văzîndu-l fericit, Octavia se repezise :

— N-o să mai trebuiască să te întorci la brutărie, Vin. Mai e numai o săptămînă pînă la școală. Brutarul se poate duce dracului !

Vinnie fusese încîntat. Se uitaseră amîndoi înspre Lucia Santa și văzură că aceasta le zîmbea. Era de acord cu ei, deși mintea îi era muncită de gînduri.

Se minuna în sinea ei. Existau, deci, și oameni buni pe lume, care făceau fericiți copii necunoscuți. Ce fel de oameni erau și ăștia ? Cît de aflați la adăpost trebuiau să fie ca să-i dăruiască dragoste și bani unui băiat pe care nu-l mai văzuseră niciodată înainte și pe care era posibil să nu-l mai revadă niciodată. Avusese o senzație vagă că lumea dinafara ființei ei era altfel de cum o credea ea, precum o altă planetă. Nu era o lume în care ea și familia ei să poată sta. Pătrunseseră în acel univers prin milă, si mila era un sentiment care epuiza și ardea pe dinăuntru. Ah, în

Italia, bogații și grașii proprietari de pămînt mîncau copiii săracilor de vii. Acum, însă, se mulțumise cu faptul că, în acea noapte, copiii ei erau fericiți și plini de speranță. Fusese satisfăcută.

Vara se sfîrșise prost pentru Octavia. Șeful ei, un bărbat puhav, inteligent și amabil, o chemase într-o seară în biroul lui.

— Domnișoară Angeluzzi, începuse el. Te-am supravegheat o vreme. Ești o profesoară excelentă. Femeile care își cumpără mașinile și sînt instruite de dumneata sînt foarte satisfăcute, atît de munca dumitale, cît și de mașinile pe care le cumpără. Tocmai aici e problema, draga mea fată.

Octavia fusese uimită.

— Nu știu la ce vă referiți, mărturisise ea.

— Ei bine, ești tînără și e evident că ești inteligentă. Asta-i bine, chiar foarte bine. Și mai ești și hotărîtă. Îți duci treaba la bun sfîrșit. Am observat la un moment dat o femeie proastă, care avea probleme să înțeleagă chiar și cele mai ușoare procedee, iar tu te-ai ținut de capul ei pînă ce a prins tehnica. N-o spun ca să te laud, dar ești cea mai bună fată pe care am avut-o vreodată.

O bătuse încet pe braț, iar ea se trăsese înapoi. El îi zîmbise; ascendența ei italiană o dăduse de gol. Din punctul ei de vedere, un bărbat te atingea dintr-un singur motiv.

Octaviei îi făcuse plăcere lauda lui. La urma urmei era o adevărată profesoară. Avusese întotdeauna dreptate.

— Dar, Octavia, continuase șeful ei cu blîndețe, compania Melody Sewing Machine nu face afaceri cu lecții de cusut. Nu ne ocupăm nici măcar cu vînzarea acelor mașini inferioare cărora le facem publicitate ca să facem lumea să vină la magazin. Noi vrem să vindem mașinile bune. Cele mai bune. În asta constă, de fapt, slujba ta. Te promovez ca vînzătoare de raion, cu o creștere de

doi dolari la salariu. O să continui, însă, să faci același lucru ca și pînă acum. Numai să fii un pic mai sociabilă.

Ochii ei aruncaseră dintr-o dată săgeți și el zîmbise.

— Nu, nu cu mine. Fii sociabilă și ieși cu doamnele astea pe care le înveți. Ia cafeaua cu ele și fii cu adevărat prietenoasă. Ești vorbitoare de italiană și asta îți e de mare ajutor. Să-ți fie clar că noi nu facem bani cu mașinile cărora le facem reclamă. Treaba ta e să convingi lumea să cumpere modelele mai bune. Ai înțeles ? Comportă-te ca și pînă acum, numai că fă-te prietena lor. Poate ar fi bine să ieși și seara cu ele. Vii mai tîrziu la muncă a doua zi. Nu-i nici o problemă. Dacă faci vînzare bună o să beneficiezi și de ore libere.

Începuse să o bată din nou pe braț, apoi se oprise și-i zîmbi amuzat, părintește.

Octavia plecase de acolo impresionată, fericită și extrem de flatată. Căpătase de acum o slujbă bună, cu perspective. În acea după-amiază ieșise cu cîteva tinere femei măritate în pauza de cafea. Ele îi vorbiseră atît de respectuoase și cu o asemenea deferență încît ea se simțise foarte importantă, ca o adevărată profesoară. Cînd o întrebă pe una dintre ele cum îi mergea mașina, femeia se declarase mulțumită, adăugînd :

— Șeful tău a încercat să mă facă să iau una dintr-alea scumpe și faine. De ce aș fi făcut-o ? Eu îmi croiesc doar niște haine pentru copiii mei și pentru mine, economisind astfel ceva bani.

Atunci văzuse Octavia clar ce o pusese șeful ei să facă.

Angajată în noua slujbă de promovare a vînzărilor, trebuise, pentru prima dată în viața ei, să ia o decizie morală și intelectuală ce n-avea nimic de a face cu relațiile ei personale, cu corpul ei, cu sexul ei sau cu familia ei. Învățase rapid că a avansa pe scara socială însemna să-și spolieze semenii. Se gîndise la maică-sa, o naivă care fusese adeseori păcălită. Dacă ar fi fost cazul de întocmit note false de plată sau de a oferi mită ca să-și păstreze

slujba, poate că ar fi făcut-o. Octavia, însă, rămăsese încă suficient de naivă ca să simtă că a-și folosi personalitatea, zîmbetele și cuvintele de prietenie, ar fi fost ca și cum și-ar fi folosit corpul pentru cîștiguri materiale. Încercase de cîteva ori, dar nu fusese niciodată în stare să facă acea șmecherie finală de care era nevoie pentru a concluziona o vînzare.

După două săptămîni se trezise concediată. La ieșire o așteptase șeful ei. Clătinase din cap către ea, zîmbindu-i cu blîndețe și milă, și zisese :

— Ești o fată bună, Octavia.

Ea nu-i răspunsese la zîmbet. Ochii ei negri aruncaseră săgeți disprețuitoare. El își putea permite s-o compătimească. Nu pierduse nimic și felul lui de viață cîștigase. Atitudinea lui era condescendența tipică a învingătorului față de învins. Octavia nu-și putuse permite o asemenea toleranță.

Curînd, Octavia începuse să-și piardă din vise. I se părea de acum că profesorii pe care îi iubise o înșelaseră cu complimentele lor și cu îndemnurile de a-și găsi o viață mai bună, o viață precum ea nu-și putea permite s-o caute. I se vînduse un ideal prea scump pentru lumea în care trăia ea.

Octavia se întoarse la magazinele de lenjerie. Cînd căpătă o nouă slujbă, îi povesti maică-sii întreaga tărășenie. Lucia Santa o ascultă în tăcere. Tocmai îl pieptăna pe Sal, ținîndu-l între picioarele ei. La sfîrșit, abia catadicsi să îngaime.

— Oamenii ca tine nu vor fi niciodată bogați.

Octavia îi replicase, furioasă :

— Nu îi puteam trage pe sfoară pe bieții oameni. Nici tu n-ai fi făcut-o. Auzi, să le bag ticăloșilor ălora bani nemunciți în buzunar !

Lucia Santa rosti, gînditoare :

— Eu sînt prea bătrînă pentru astfel de șmecherii. Și nici n-am talent. Nu-mi plac oamenii într-atît de mult,

încît să fiu drăguță cu ei, nici măcar pe bani. Tu, însă, ești tînără, poți să înveți. Nu-i așa de greu. Dar nu ! Familia mea citește cărți, se duce la film, crede că se poate purta precum bogătașii. Ai mei au mîndrie. Vor să fie săraci. Din punctul meu de vedere, mi-e indiferent. Eu am fost săracă, așa că și copiii mei pot fi săraci.

Îl împinse pe Sal către ușă.

Băiatul se răsuci pe călcîie și zise :

— Dă-mi doi cenți pentru un sifon, mamă.

Deși îi dădea întotdeauna doi cenți pentru sifon, acum Lucia Santa îl repezi supărată :

— N-ai auzit ce i-am spus soră-tii ? Sîntem săraci. Acum du-te !

Sal se uită serios la ea. Lucia Santa își zise, iritată, că toți copiii ei erau prea serioși. Cu logica perfectă a unui copil, Sal întrebă :

— Dacă n-ai să-mi mai dai cei doi cenți, o să fii bogată ?

Octavia izbucni în rîs. Lucia Santa își luă portofelul și-i dădu lui Sal o monedă de argint. Băiatul se făcu imediat nevăzut, fără a mai scoate o vorbă.

Lucia Santa dădu din umeri și-i zîmbi Octaviei. „Cu toate astea", își zise ea în gînd, „dacă nu le-aș mai da copiilor mei cîte doi cenți de sifon am putea fi bogați. Iar dacă nu le-aș mai da niciodată bani pentru filme și meciurile de baseball, dacă aș găti carne o singură dată pe săptămînă, dacă aș da drumul la lumina electrică numai cînd e întuneric beznă, dacă mi-aș trimite copiii la lucru tot anul în loc să aștept să termine liceul, dacă i-aș pune să coasă noaptea în loc să-i las să citească și să asculte radioul, atunci — cine știe ?"

Mii de case fuseseră cumpărate în Long Island din economii. Chestia asta n-avea, însă, să țină cu familia ei. Aveau să facă toți nazuri, inclusiv ea însăși. Și era numai vina ei. Nu le frecase la niciunul nasul în praful sărăciei, așa cum ar fi trebuit să facă o bună mamă.

Nu-și făcea nici o iluzie în legătură cu ființele umane. Nu erau ele nici foarte rele și nici nu comiteau prostii intenționat. Banii, însă, însemnau darul Domnului. Banii te puteau face un om liber. Banii îți puteau da speranță. Banii te puteau pune la adăpost. Să renunțe la bani ? Era ca și cum i-ai fi cerut unui vînător să renunțe la pușca sa în mijlocul junglei.

Banii îți asigurau viața copiilor tăi. Banii îi scoteau din întuneric. Cine nu plînsese vreodată din lipsă de bani ? Cine nu plînsese *după* bani ? Cine îți trecea pragul la sunetul monedelor ? Doctori, preoți, fii respectuoși.

Banii însemnau o nouă patrie. Zăcînd trează noaptea și gîndindu-se la sume de bani în bănci, Lucia Santa simțea un fior brusc, amestecat cu frică, de genul sentimentului pe care îl are un prizonier ce-și numără zilele pe care le mai are de petrecut în spatele gratiilor.

Banii mai însemnau prieteni și rude pline de respect. Dispăruse și teama că se va naște un nou Isus care să-i ardă cu biciul pe cei bogați.

Nu se punea problema de a fi bogat, ci de a avea bani ; era nevoia de a-ți construi un zid în spatele tău, de care să te sprijini în lupta ta cu lumea.

Octavia știa că mama ei se gîndea la bani. Bani pentru doctori, pentru haine, pentru petrolul din sobă, pentru cărțile de școală, pentru costume de ocazie. Bani pentru o casă în Long Island și pentru ca micul Sal să fie în viitor studentul familiei.

Cu toate astea, Octavia gîndea că maică-sa era neglijentă cu banii. Cumpăra cel mai bun ulei de măsline, brînză scumpă și șuncă din import. Servea carne de cel puțin trei ori pe săptămînă. De multe ori chema doctorul, dacă le era rău copiilor, în timp ce alte familii procedau la administrarea de leacuri băbești și așteptau să treacă febra sau răceala. De Paște, toți copiii primeau cîte un costum sau o rochie nouă.

La fiecare cîteva săptămîni, Lucia Santa îi dădea Octaviei cîte cinci sau zece dolari să-i pună bine. Se strînseseră de acum peste o mie cinci sute de dolari în carnete de economii. Nu știau de ele decît Octavia și maică-sa. Octavia se întreba tot mai des ce va declanșa decizia maică-sii de a face un pas mare în viața familiei, cumpărînd o casă în Long Island.

Era toamnă, copiii mergeau la școală, nopțile erau prea răcoroase ca să stai pe bulevard și era prea multă muncă de făcut ca să mai pierzi o seară întreagă la bîrfă. Erau haine ce trebuiau spălate și călcate, pantofi de lustruit, nasturi de cusut pe cartoane ca să cîștigi un ban în plus. Se scoteau sobele cu petrol din curți dosnice și pivnițe. Orașul își schimba lumina ; soarele devenise de un gălbui friguros, caldarîmul și rigolele de un cenușiu de oțel. Clădirile deveniseră mai înalte, mai subțiri și mai distincte una de alta. În aer nu mai plutea mirosul de piatră încinsă și asfalt. Atmosfera își pierduse compoziția aproape solidă de praf și căldură. Fumul alb al locomotivelor de pe calea ferată mirosea a natură. Într-o bună astfel de dimineață, Frank Corbo se înapoie la familia lui.

CAPITOLUL 6

Copiii mari erau la școală sau la muncă. Zia Louche servea o cafea cu Lucia Santa. Auziră amîndouă pași pe scări. Imediat ușa se deschise și în cadrul ei apăru Frank Corbo, mîndru, dar cu un aer de copil care așteaptă un semn de bun venit. Bărbatul rămase pironit cîteva secunde în cadrul ușii, apoi intră în apartament. Arăta bine, avea fața bronzată și împlinită, iar ochii aveau o expresie blîndă. Lucia Santa îl întîmpină cu răceală :

— Ah, ai venit în sfîrșit acasă.

În ciuda admonestării nerostite și a tonului oarecum resemnat, se distingea o notă de bucurie în vocea ei. Fiind mai bătrînă, Zia Louche știa mai bine cum să trateze un bărbat care se întoarce acasă. Rosti :

— Ah, Frank, ce bine arăți. Ce bine e să te văd așa de arătos.

Se repezi să-i aducă bărbatului o ceașcă de cafea. Frank Corbo se așeză la masă, în fața nevestei sale.

O clipă se măsurară din ochi. Niciunul nu putea scoate vreo vorbă. Lui Frank îi fusese imposibil să nu facă ceea ce făcuse. Nu-și putea cere nici un fel de scuză și nici nu se putea ruga să fie înțeles. Lucia Santa trebuia să accepte situația, așa cum ar fi acceptat boala sau moartea. Nu putea, însă, să-l ierte. Se ridică în picioare și se duse către ușă, unde el își lăsase valiza, ca și cum nu ar fi fost sigur că va rămîne acasă. Luă valiza și o duse în cel mai îndepărtat colț al camerei, apoi îi făcu soțului o omletă, ca să meargă cu cafeaua.

Cînd își aplecă capul ca să-l servească, el o sărută pe obraz și ea acceptă gestul. Era un act între doi oameni care se înșelaseră reciproc și care acum, cu acest sărut, se hotărau să nu caute nici unul răzbunare.

Femeile și bărbatul rămaseră în jurul mesei, bîndu-și cafeaua. Zia Louche întrebă :

— Și cum a fost să te apuci din nou de pămînt ? Ah, munca, adevărata muncă, e cel mai bun lucru pentru un bărbat. În Italia oamenii lucrează cîte șaisprezece ore pe zi și nu se îmbolnăvesc niciodată. Tu, însă, arăți foarte bine. Te-ai înțeles, deci, bine cu pămîntul ?

Frank încuviință din cap. Era politicos.

— A fost bine, întări el prin vorbe.

Din camera din față, de unde se jucaseră, pe coridor, se iviră cei doi copii mici, Sal și Lena. Cînd își văzură tatăl, se opriră și se apucară de mînă. Se holbară amîndoi la el.

Zia Louche îi repezi :

— Duceți-vă să vă sărutați tatăl. Hai, iute !

Frank, însă, se uita la copii cu o expresie ce aducea doar pe departe cu fantoma unei iubiri. Era ca un fel de mirare, o amintire amestecată cu grijă față de un pericol. Cînd se îndreptară către el, se aplecă și-i sărută pe frunte cu infinită blîndețe. După acest gest, nevastă-sa zări în ochii lui acea privire tulbure care o deranjase întotdeauna enorm.

Din buzunar, tatăl extrase două caramele, învelite în hîrtie maro, și le dădu cîte una fiecăruia dintre copii. Cei doi micuți se așezară pe podea lîngă scaunul lui, ca să desfacă hîrtia și să cerceteze cadourile primite, frecîndu-se de picioarele tatălui precum niște pisici. Bărbatul își bău cafeaua, părînd complet absent și nefăcînd nici un gest de a-i atinge din nou.

Zia Louche plecă. Cînd se închise ușa, tată-l scoase un pachet de bancnote din buzunar, păstră două pentru sine,

și-i dădu restul Luciei Santa. Se aflau acolo o sută de dolari.

Femeia era copleșită.

— Poate că ai făcut, într-adevăr, lucrul cel mai bun. Arăți mai bine. Cum te simți, Frank ?

Vocea ei avea o notă de preocupare și părea un pic îngrijorată.

— Mai bine, răspunse soțul. Mi-a fost rău. N-am vrut să mă cert înainte de a pleca, așa că nu ți-am spus nimic. Zgomotul din oraș, din casă.... Capul mă durea tot timpul. Acolo, pe cîmp, era liniște. Munceam din greu din zori pînă-n noapte și dormeam fără vise. Ce bărbat și-ar putea dori mai mult ?

Rămaseră tăcuți amîndoi. Într-un tîrziu el reluă, ca o scuză :

— Nu sînt prea mulți bani, dar asta-i tot ce am cîștigat. N-am cheltuit nici o lețcaie pentru mine. Șeful meu mi-a dat valiza, hainele și cele necesare traiului. A fost mai bine decît să stau aici și să-ți spăl scările.

Lucia Santa rosti încet, apreciativ :

— E o grămadă de bani.

Nu se putu, însă, abține să nu adauge :

— Gino a spălat scările în locul tău.

Se aștepta ca el să se înfurie. Frank, însă, dădu din cap și rosti cu o voce blîndă, rezonabilă, fără ironie :

— Copiii trebuie să sufere pentru păcatele părinților.

Vorbea ca un predicator creștin. Ca o confirmare a bănuielilor ei, Frank scoase o biblie cu margini roșii din buzunarul hainei sale.

— Vezi asta ?, întrebă el. Cartea asta înseamnă adevăr și eu nici nu pot s-o citesc măcar. E în italiană și eu încă nu știu să citesc în limba asta. Poate mi-o citește Gino cînd vine acasă de la școală. Locurile importante sînt marcate.

Lucia Santa se uită fix la el.

— Trebuie să fii obosit, rosti ea. Du-te-n pat și dormi. O să trimit copiii să se joace pe stradă.

După ce el se dezbrăcă și se băgă în pat, ea îi aduse un prosop ud ca să-și poată șterge fața și mîinile. El nu făcu nici o încercare de a o poseda și nici nu arătă vreo dorință. Cînd închise ochii și se afundă în pat, păru că închide ochii împotriva lumii în care tocmai reintrase. Lucia Santa observă ceva cumplit de rău sub carapacea lui de sănătate, de aparentă bunăstare. Uitîndu-se în jos la el, simți o ciudată milă pentru acest bărbat pe care îl iubise și care-i fusese soț atîția ani. Ca în fiecare zi de la căsătoria lor, cu fiecare secundă, cu fiecare minut sau oră care trecea, ea îi ținea soarta lui în mîini, ca și cum el ar fi fost prizonierul ei, murind încetul cu încetul în celula lui. Lucia Santa era un temnicer nevinovat. Nu ea îl anchetase, nu ea îl condamnase și nu ea pronunțase sentința. Nu-i putea, însă, da drumul. Se așeză pe pat și își puse mîna pe palmele lui. Frank adormise deja. Lucia Santa rămase așa o lungă perioadă de timp, cumva bucuroasă că el va fi în siguranță, în patul lui, la ora cînd ceilalți din familie aveau să se întoarcă acasă, și mulțumită că Octavia, Larry, Gino și Vinnie aveau să-l vadă pentru prima oară lipsit de apărare, putîndu-le astfel fi milă de el.

În acea seară, familia se strînse deja la cină cînd Frank se sculă și li se alătură. Octavia îl salută cu răceală. Larry îl întîmpină cu căldură, rostind cu sinceritate :

— Arăți bine, tată. Ți-am dus dorul.

Gino și Vincent se uitară la el curioși. Tatăl îl întrebă pe Gino :

— Ai fost bun cu maică-ta cît am fost plecat ?

Gino încuviință din cap. Tatăl se așeză, după care, cu un gest , ca și cum și-ar fi amintit ceva, scoase bancnotele de un dolar din buzunar și le dădu, fără un cuvînt, lui Gino și lui Vincent.

Octavia era furioasă că el nu-l întrebase pe Vincent dacă și el fusese cuminte. Ea îl înțelegea pe Vincent și știa

că fusese jignit, iar dolarul primit nu răscumpăra durerea. Ceea ce o înfuria și mai tare era faptul că ea își dădea seama că tatăl ei vitreg nu se comportase așa cu bună-știință.

Pe neașteptate, Frank făcu o declarație care îi ului pe toți :

— În seara asta îmi vin niște prieteni în vizită.

Nu-și adusese niciodată pînă acum prieteni acasă. Se comportase întotdeauna ca și cum ar fi știut sau ar fi simțit cumva că aceea nu era cu adevărat casa lui, că nu va putea fi niciodată șeful acelei familii. Nu-și adusese niciodată nici măcar amicii de joc la un pahar de vin. În seara asta Larry trebuia să se ducă la lucru, dar Octavia decise să stea și să-i cunoască pe acei oameni, și s-o ajute pe maică-sa dacă oaspeții aveau să se dovedească aliații tatălui ei vitreg împotriva restului familiei.

Cînd sosiră oaspeții, casa era curată, vasele spălate, pe sobă aburea cafeaua și pe masă se odihnea un chec cumpărat de la magazin. Vizitatorii se numeau domnul și doamna John Colucci, împreună cu fiul lor de nouă ani, Job.

Soții Colucci erau tineri. Aveau cu puțin peste treizeci de ani. Domnul Colucci era subțire și mohorît. Vorbea cu un ușor accent, care demonstra că nu era născut în America. Purta cămașă, cravată și haină. Soția lui era planturoasă și voluptoasă, nefiind, însă, grasă. N-avea nici un fel de accent, dar părea mai italiană decît soțul ei.

Întreaga familie Angeluzzi-Corbo era surprinsă de afecțiunea pe care i-o arătau soții Colucci lui Frank Corbo. Îi strînseseră mîna cu căldură. Pe timpul vizitei se interesară de viața lui cu gingășie, exclamară : „Și dînsa e soția ta ?“ pe un ton admirativ, precum și : „Ăștia sînt copiii tăi ?“, ca și cum ar fi fost uluiți și plăcut surprinși. Lucia Santa avea senzația că îl tratau ca pe un unchi bogat. Își vedea clar soțul reacționînd la dragostea lor. Nu se manifesta vădit, dar pentru ea era evident, după tonul lui,

după vocea lui respectuoasă, în care, pentru prima dată în timpul căsniciei lor, ea auzi acea notă ca însemna că vorbitorul se înclină în fața dorințelor și opiniilor ascultătorilor săi. Era nervos și dornic să fie pe placul lor. Părea, pentru prima dată, că vrea ca lumea să gîndească numai lucruri bune despre el. Turnă cafeaua chiar el însuși.

Se așezară cu toții în jurul mesei mari de la bucătărie. Octavia era fermecătoare, în cel mai pur stil american. Zîmbea des și vorbea pe ton jos și dulce. Soții Colucci aveau maniere perfecte. Era clar că domnul Colucci lucra într-un birou și nu-și prea folosea mîinile. Doamna Colucci vorbea o italiană rafinată, imposibil de învățat în Italia. Era clar că nu era nici unul copil de țăran, ci, mai degrabă, se născuseră din servitori de casă, celebrele generații de servitori italieni. Domnul Colucci făcea parte dintre puținii italieni a căror familie emigrase în America, nu din sărăcie, ci pe motive religioase. Erau protestanți și formaseră în America o nouă sectă, Biserica Literală Baptistă.

Fusese, bineînțeles, voința Domnului că îl întîlniseră pe Frank Corbo. Proprietarul fermei la care lucrase Frank era văr primar cu soții Colucci. Aceștia își petrecuseră vacanța de vară la ferma vărului, de dragul sănătății fiului lor. Țărancă convertită la urbanitate, Lucia Santa ridică din sprîncene cînd auzi această explicație, pe care o mai auzise repetată de multe ori, cu alte ocazii, în timpul verii. Domnul Colucci îi dădu, însă, mai departe și zise că voința Domnului se arătase, cu adevărat, în faptul că locuia la numai cîteva blocuri distanță de Frank, aici, în oraș, și trecuse de nenumărate ori, dimineața, prin fața locuinței acestuia. Domnul Colucci lucra în fabrica de ciocolată Runkel. Era bucuros de faptul că era convins că-i putea găsi lui Frank o slujbă în fabrică. Nu ăsta era, însă, motivul pentru care familia Colucci făcuse această vizită.

Nu. Domnul Colucci îi promisese lui Frank că-l va învăța să scrie și să citească. Aveau să folosească Biblia ca

text de bază. Veniseră în seara aceasta ca să-și țină promisiunea față de Frank, că îi vor face o vizită, și să-l reasigure că-l vor învăța, nu numai să scrie și să citească, ci și despre Isus Cristos. Pentru asta, însă, Frank trebuia să vină la clasa înființată în capela Bisericii Literale Baptiste. Domnul Colucci vroia să se asigure că doamna Lucia Santa Corbo n-avea nimic împotrivă și nu se va simți ofensată dacă soțul ei avea să vină seara, de trei ori pe săptămînă la capelă. Domnul Colucci era conștient de respectul și considerația datorate unei neveste italiene, în plus și mamă. Nu menționă nimic despre obiecțiunile religioase, ca și cum ar fi știut că n-avea să existe așa ceva.

Lucia Santa îl privi mai amabilă. Presupuse că soțul ei avea să devină protestant, dar asta era complet lipsit de importanță în viziunea ei. În definitiv, era bărbat în toată firea. O încînta, însă, slujba de la fabrică. Asta însemna că Frank avea să aducă acasă ciocolată și cacao pe gratis. Nici salariul n-ar fi fost de lepădat. Asta însemna noroc. Soțul ei putea deveni și evreu dacă ar fi vrut. Lucia Santa nu trebuia să-și dea acordul, căci nu i se cerea așa ceva ; acțiunile unui tată nu puteau fi supuse la vot. Ea nu-i putea da decît binecuvîntarea ei.

Tensiunea din încăpere se mai diminuă. Vorbiră despre ei înșiși, mărturisiră fiecare din ce parte a Italiei veneau, cînd și de ce plecaseră de acolo. Soții Colucci nu fumau și nici nu beau. Viața lor era religia, căci ei credeau într-un Dumnezeu viu. Puteau să istorisească oricînd povestiri despre miracolele pe care credința lor le făcuse. La întrunirile din capelă, credincioșii se aruncau la pămînt în transă și bolboroseau în limbi ciudate ; bețivii deveneau abstinenți, oamenii răi, care-și învinețeau regulat nevestele si copiii în bătaie, ajungeau blînzi ca niște sfinți. La auzul acestei afirmații, Lucia Santa ridică, incredulă, din sprîncene. Domnul Colucci îi dădu mai departe :

— Păcătoșii devin asemenea lui Dumnezeu. Chiar eu am fost un mare păcătos, într-un fel despre care nu vreau să vorbesc.

Nevastă-sa înclină din cap pentru o clipă. Cînd și-l ridică din nou, pe buzele ei înflorise un mic zîmbet trist. Domnul Colucci, însă, nu făcuse mărturisirea ca să se laude. O făcuse în felul în care o face un om care a fost victima unui ghinion cumplit și care a fost salvat, după o grea suferință, datorită unei virtuți exterioare lui.

Domnul Colucci încercă să se facă și mai bine înțeles. Pentru el nu conta dacă Frank n-avea să devină adept al noii credințe. Soții Colucci se socoteau, oricum, prietenii lui Frank și aveau să facă totul ca să-l ajute, și asta din dragoste pentru el și pentru Dumnezeu. Credința avea să vină la timpul potrivit.

Familia Corbo era impresionată, în ciuda cuvintelor „dragoste" și „Dumnezeu". Nu întîlniseră și nu auziseră niciodată vreun om precum domnul Colucci. Lucia Santa aștepta o rugăminte, o șmecherie care să indice plata pentru acest noroc. Așteptă, însă, în zadar. Se ridică să facă cafea proaspătă și aduse *tarelle* la masă. Frank o urmări cu atenție, impasibil, dar părînd mulțumit.

Nu exista nici un dubiu. Totul se armoniza. Domnul Colucci sesiză aceasta și se lansă în expunerea ideilor lui. Se apucă să explice mai multe despre religia lui. Toată lumea ar trebui să iubească pe toată lumea si nimeni n-ar trebui să manifeste vreo dorință pentru bunuri pămîntești. În curînd avea să vină Armageddou pe Pămînt, Dumnezeu avea să treacă lumea prin bici și numai cei aleși, adevărații credincioși, aveau să fie salvați. Doamna Colucci dădu din cap. Gura ei frumoasă, cu culoarea ei naturală roșu închis, era strînsă de îndîrjire, iar ochii ei magnifici aruncau săgeți.

Sesizînd că fuseseră scăpați din vedere, copiii se făcură nevăzuți. Gino, Vincent și Job o luară în lungul coridorului către camera din față. Domnul Colucci continuă să pe-

roreze. Lucia Santa îl ascultă cu un calm politicos. Oamenii ăștia aveau să-i dea soțului ei de lucru. *Bravo*. Își puteau ține, atunci, predicile. Toți copiii ei, cu excepția lui Sal și a Lenei, fuseseră deja confirmați de Biserica Catolică. Lucia Santa procedase la aceste acte fără un sentiment anume, ci ca un eveniment oarecare, ca și cum și-ar fi îmbrăcat copiii cu haine noi în Duminica Paștelui. Făcea parte dintr-un ritual social. Lucia Santa încetase de mult să se mai gîndească la Dumnezeu, cu excepția momentelor în care îl înjura pentru ghinioanele ei. Ținea, însă, la un lucru : să fie înmormîntată conform canoanelor bisericești. Pînă atunci, însă, nu se ducea la nici o slujbă, nici măcar de Crăciun sau Paște.

Octavia era mai impresionată. Era tînără, credea în bunătate și nutrea dorința de a face numai fapte bune. Își dorea să fi fost la fel de frumoasă precum doamna Colucci. O clipă se gîndi că era foarte bine că Larry nu se găsea acasă ca să-și exercite farmecele asupra ei.

Frank observa și asculta, ca și cum s-ar fi așteptat ca domnul Colucci să spună ceva ce Frank își dorea cu disperare să audă, niște cuvinte magice, cheie pentru el. Continuă să aștepte.

În camera din față, Gino scoase pachetul de cărți din gaura din perete ce adăpostea burlanul sobei pe timpul iernii.

— Vrei să joci șapte-și-jumate ?, îl întrebă el pe Job.

Vinnie se așezase deja pe podea și își scotea monezi din buzunar. Gino se așeză în fața lui.

— Jocul de cărți e un păcat, rosti Job.

Era un băiat scund și plăpînd, drăguț, semănînd cu mama lui, dar nefiind efeminat. Se așeză și el pe podea și se uită la ceilalți doi.

— Vrei cărți, pentru numele lui Isus ?, întrebă, nerăbdător, Gino.

— Vorbești ca un păcătos, declară Job.

— Rahat, exclamă Vinnie.

De obicei el nu înjura, dar acum se enervase. Cine credea acest puștiulică că e ca să-l ia la rost pe Gino ?

Gino își înclină capul pe o parte și se uită, meditativ, la Job.

— Dacă o să vorbești așa și pe strada asta, băiețel, o să ți se dea jos pantalonii și o să-ți fie atîrnați pe felinar. O să trebuiască să fugi acasă și toată lumea o să-ți vadă curul gol.

Expresia de groază de pe chipul lui Job îi satisfăcu pe ceilalți doi. Se apucară de cărți și fură, curînd, absorbiți de joc.

Pe neașteptate, Job zise :

— Mă rog, în regulă, dar voi doi o să vă duceți în iad, și asta foarte curînd.

Gino și Vinnie nu se sinchisiră.

Job continuă cu calm :

— Tatăl meu spune că se apropie Sfîrșitul Lumii.

Gino și Vinnie se opriră din joc un minut. Domnul Colucci îi impresionase.

Job zîmbi cu superioritate :

— Oamenii ca voi sînt de vină. Voi îl înfuriați pe Dumnezeu cu jocurile de cărți și cu blestemele voastre. Dacă oamenii ca voi ar face ceea ce vă spunem eu și tatăl meu, poate că Dumnezeu n-ar face ca lumea să se sfîrșească.

Gino se încruntă. Fusese confirmat cu un an înainte, și maicile care îl învățaseră catehismul nu-i pomeniseră nimic despre asta...

— Cînd se va întîmpla ?, se interesă el.

— Curînd, răspunse Job.

— Spune-ne cînd, insistă Gino.

— O să fie focuri mari și ape mari și tunete venind din cer. Totul o să sară în aer. Pămîntul o să se deschidă și o să înghită oamenii în iad, iar oceanul va acoperi totul. Și toată lumea o să ardă în iad. Cu excepția celor cîțiva care

cred că fac lucruri bune. Și dup'aia Dumnezeu o să-i iubească pe toți din nou.

— Da, dar cînd ?, se încăpățînă Gino.

Vroia întotdeauna un răspuns cînd întreba ceva, indiferent ce-ar fi fost.

— Peste douăzeci de ani, răspunse Job.

Gino își numără banii.

— Pariez pe cinci cenți, rosti el către Vincent.

Vinnie dădu cărțile. În douăzeci de ani se putea întîmpla orice.

Vinnie pierdu. Suficient de matur ca să fie spiritual, zise :

— Dacă m-ar chema pe mine Job* lumea nu s-ar termina atît de repede pentru mine.

Cei doi frați îl priviră pe Job cu șiretenie și acesta se înfurie :

— Mi s-a dat numele unuia dintre cei mai mari oameni din Biblie ! Știți voi ce a făcut Job ? A crezut ! Ca atare Dumnezeu l-a testat. Dumnezeu i-a ucis copiii și i-a gonit nevasta de lîngă el. După aceea Dumnezeu l-a orbit și i-a dat milioane de coșuri pe față. După aceea Dumnezeu i-a luat toți banii și casa. Știți ce s-a întîmplat după aceea ? Dumnezeu a trimis un drac acasă la Job ca să-l întrebe pe Job dacă îl mai iubea încă pe Dumnezeu. Știți ce i-a răspuns Job ?

Făcu o scurtă pauză teatrală :

— „Domnul a dat, Domnul a luat". Eu îl iubesc pe Dumnezeul meu.

Vinnie era impresionat. Îl urmărise pe Job cu atenție. Gino era revoltat. Întrebă :

— A zis-o serios ? Sau se temea că o să fie ucis ?

— Categoric c-a zis-o serios, răspunse Job. După aceea Dumnezeu i-a dăruit mult noroc ca să-l răsplătească

---

* Job — în engl. mai înseamnă și slujbă, serviciu (n. tr.).

pentru credința lui. Tatăl meu spune că Job a fost primul Baptist Literal. De aceea Baptiștii Literali vor fi salvați cînd lumea nu va mai fi și toți cei care nu ne ascultă vor zace îngropați un milion de ani. Sau chiar mai mult. Voi doi ați face mai bine să nu mai jucați cărți și să încetați cu înjurăturile.

Deoarece, însă, Job nu era decît un puști cam zănatec, Gino amestecă cărțile, le făcu armonică și le dădu drumul să cadă ca o cascadă. Job urmări manevra, fascinat de asemenea dexteritate. Gino se uită la el și-l întrebă :

— Vrei să încerci și tu ?

Împinse pachetul de cărți în mîinile lui Job. Acesta încercă să le amestece dar ele se împrăștiară pe podea. Le culese de jos și încercă din nou, concentrîndu-se din răsputeri. Brusc, în încăpere se făcu umbră. În pragul ușii se ivise doamna Colucci ; copiii nu o auziseră venind pe coridor.

Vinnie și Gino erau fascinați de frumusețea ei. Se holbară la ea. Doamna Colucci îl măsură pe fiul ei din cap pînă-n picioare cu răceală, cu o sprînceană ridicată.

Job îngăimă :

— Nu mă jucam, mamă. Gino tocmai îmi arăta cum să le amestec. N-am făcut decît să mă uit la ei cum joacă.

Gino interveni cu căldură :

— Nu vă minte, doamnă Colucci, s-a uitat numai la noi. De fapt n-a vrut să joace deloc, deși l-am invitat.

Doamna Colucci zîmbi și zise :

— Știu că fiul meu nu mă minte niciodată, Gino. Dar cărțile sînt un început, chiar dacă te mulțumești numai să le atingi. Taică-su va fi foarte supărat cînd va afla.

Gino se uită la ea și îi zîmbi șmecherește :

— Dar nu sînteți obligată să-i povestiți tatălui lui.

Doamna Colucci i-o reteză cu răceală :

— Bine'nțeles că n-o să-i povestesc eu. O va face Job.

Gino fu surprins și se uită întrebător la Job. Observîndu-l, doamna Colucci reveni, cu o voce mai blîndă :

— Domnul Colucci este capul familiei noastre, așa cum Dumnezeu e capul întregii lumi. Doar nu ai ține nimic ascuns față de Dumnezeu, nu, Gino ?

Gino o privi meditativ.

Vinnie amesteca furios cărțile. Era mînios pe Gino pentru că acesta nu vedea dincolo de aparențe și se lăsase păcălit de bunele lor maniere și de aparența că l-ar fi plăcut. El văzuse pe frumosul chip al doamnei Colucci o expresie de dezgust față de jocul lor de cărți, ca și cum i-ar fi surprins în toiul cine știe cărei acțiuni rușinoase despre care oamenii se feresc să vorbească.

— Las-o baltă Gino, își sfătui el fratele, apucîndu-se să împartă cărțile.

Intrigat că nu înțelegea ceva, Gino îl întrebă pe Job :

— Ai de gînd să-i spui tatălui tău ? Nu glumești ? Dar dacă tu nu-i spui, nici mama ta n-o să-i spună. Așa e, doamnă Colucci ?

Pe chipul femeii apăru din nou expresia de dezgust, dar de pe buze nu-i ieși nici un cuvînt.

Job nu-i răspunse, dar în colțurile ochilor îi apărură lacrimi. Gino era uluit. Rosti :

— O să-i spun tatălui tău că eu am fost cel care ți-am împins cărțile în mîini. De fapt chiar asta am și făcut. Nu-i așa, Vinnie ? Hai cu mine să-i spun.

Doamna Colucci îi reteză iute elanul :

— Tatăl lui va crede tot cei spune Job. Noapte bună copii. Spune noapte bună prietenilor tăi, Job.

Băiatul nu zise nimic și plecă împreună cu mama lui către bucătărie.

Celor doi frați le pierise cheful de cărți. Gino se îndreptă către una din ferestre, o deschise și se așeză pe pervaz. Vincent îi imită gesturile la cealaltă fereastră.

Depoul era întunecat, cu excepția unei lumini provenite de la farul unei locomotive ce pufăia alene. Chiar și rîul Hudson se vedea ca o panglică albastră-neagră sub luna palidă de toamnă, iar dealurile Palisade se vedeau ca

o umbră îndepărtată. Dedesubtul ferestrelor, Tenth Avenue era cufundat în întuneric și nemișcare, curățat de miazme și de oameni de către un vînt rece de Octombrie. Un pic de viață licărea doar la colțul Străzii 31, unde pîlpîia un foc în jurul căruia se aflau cîțiva băieți.

Gino și Vincent își văzură tatăl ieșind din casă împreună cu familia Colucci. Îi conducea către troleibuzul de pe Ninth Avenue. Băieții îl așteptară să se întoarcă. Îl văzură cum se oprește lîngă focul din stradă și cum rămîne cu privirea pironită asupra flăcărilor o bucată bună de vreme. De acolo sus, de unde se aflau, copiii continuară să-l țină sub supraveghere.

Într-un tîrziu el se desprinse de lîngă foc și se întoarse acasă.

Gino și Vincent își părăsiră ferestrele. Își desfăcură patul și și-l pregătiră pentru noapte. Vinnie își îmbrăcă pijamaua căpătată. Urmărindu-l cu privirea, Gino zise :

— Job ăsta-i băiat drăguț, dar e norocos că nu locuiește pe aici.

Domnul Colucci nu era numai un bun de gură, ci și un om de acțiune. În săptămîna ce urmă Frank Corbo începu să lucreze în fabrica de ciocolată, iar venirile lui acasă noaptea începură să fie un deliciu pentru copii. De fiecare dată cînd intra în casă, corpul și hainele îi miroseau a cacao. Aducea întotdeauna în buzunar un bulgăr de ciocolată. Era ciocolată pură, mult mai delicioasă decît cea vîndută la magazin. Îl dădea întotdeauna lui Gino ca acesta să-l împartă cu ceilalți copii. Gino îl tăia în jumătate și-i dădea una din bucăți lui Vinnie, oprindu-și-o pe cealaltă, după care fiecare își împărțeau porția cu Sal și micuța Lena. Gino începu să aibă senzația că tatăl lui lucra cu un picamer, stînd deasupra unui munte imens de ciocolată și spărgîndu-l în bucăți.

De paștele ce avea să vină, Frank urma să fie botezat în noua credință. În fiecare noapte se ducea la familia

Colucci pentru lecțiile de citit, apoi la capelă pentru slujbă și alte lecții. Uneori îl punea pe Gino să-i citească din biblie, dar de fiecare dată Gino protesta ; citea prost și cu-n evident dezgust, în special pasajele favorite ale tatălui, în care omul era adus înapoi la credință de către un Dumnezeu distrugător și răzbunător. Gino citea aceste pasaje cu o asemenea voce indiferentă și plictisită încît reușea mereu să-și irite tatăl. Într-o bună zi, cu zîmbetul pe buze, Frank Corbo îl întrebă :

— *Animale !* Deci nu crezi în Dumnezeu ? Nu te temi că o să mori și o să mergi în iad ?

Gino fu surprins și nedumerit.

— Dar mi-am făcut cuminecarea și confirmarea, replică el.

Taică-su se uită la el, înălță din umeri, și nu-l mai rugă niciodată să-i mai citească ceva.

Următoarele două luni trecură liniștite, fără nici o ceartă.

După această perioadă, însă, văzîndu-și soțul că o duce atît de bine, că muncește, că nu se ceartă, că e manierat, Lucia Santa se gîndi că nu există nici un motiv pentru ca el să nu se comporte și mai bine. Începu să se plîngă că el stă mereu numai pe afară, că nu-l mai văd copiii și că pe ea nu o mai duce deloc în vizită la rude. Totul se petrecu ca și cum Frank n-aștepta decît o astfel de văicăreală, ca și cum noul lui mod de a fi nu-l mulțumea deloc. Urmă o scenă violentă. El se apucă să izbească cu pumnii, se auziră țipete și urlete, iar Octavia se repezi să-l amenințe cu un cuțit de bucătărie. Totul ca pe vremuri. Frank plecă de acasă și nu se întoarse pînă a doua zi dimineața.

Treptat, se schimbă. Își rări vizitele la capelă. De multe ori venea acasă noaptea și se ducea direct la culcare, fără să mănînce. Rămînea întins în pat, holbîndu-se în gol la tavan, fără să doarmă și fără să vorbească. Lucia Santa îi aducea o farfurie cu mîncare caldă ; uneori el ac-

cepta să mănînce, alteori o plesnea peste mînă, făcînd-o să scape farfuria și să murdărească așternuturile. După astfel de gesturi, el nu-i permitea ei nici măcar să schimbe cearșafurile în noaptea respectivă.

De obicei adormea pentru puțină vreme, dar se trezea aproape de miezul nopții gemînd și bolborosind cuvinte fără noimă. Avea dureri cumplite de cap. Lucia Santa îl freca cu alcool la tîmple. În ciuda acestor stări fizice, dimineața el se simțea suficient de bine ca să plece la lucru. Nimic nu-l putea ține departe de slujba lui.

În acea iarnă, nopțile fură adevărate coșmaruri. Țipetele lui Frank sculau bebelușul. Gino, Vincent și Sal se înghesuiau unul într-altul. Gino și Vincent erau mai mult curioși și fascinați, însă Sal era atît de înspăimîntat, încît tremura din tot corpul. Octavia se trezea și ea și rămînea întinsă în pat, urînd răbdarea maică-sii față de tatăl ei vitreg. Larry nu suferea deloc, căci lucra noaptea și nu se întorcea acasă decît dis-de-dimineață.

Starea lui Frank se înrăutăți. Se trezea în miezul nopții și își înjura nevasta, mai întîi încet, ca o jelanie, apoi din ce în ce mai repede — ca și cum ar fi recitat pasaje din Biblie. Toată lumea dormea, apartamentul zăcea în beznă, cînd, brusc, înălțîndu-se din întuneric, vocea lui Frank umplea spațiul, vibrînd de emoție :

— Curvă... cățea... împuțito, stricato, putredo, mincinoasă ticăloasă...

După aceea, ridicînd tonul și ritmul :

— Diavol din iad, fiică de curvă, mamă de curvă.

La sfîrșit venea un șir întreg de murdării ce se încheiau într-un geamăt imens de durere și un țipăt cumplit de ajutor :

— *Gesù*, *Gesù*, ajută-mă, ajută-mă !

Atunci toată lumea se trezea. Înspăimîntați, se ridicau toți în capul oaselor și așteptau, neștiind niciodată ce avea să urmeze. Lucia Santa încerca să-l liniștească, vorbind cu voce joasă, rugîndu-l să tacă, astfel ca restul familiei să

poată dormi. Îi umezea tîmplele cu alcool pînă ce apartamentul se umplea de miros pătrunzător.

Octavia și Lucia Santa se certară de cîteva ori în legătură cu trimiterea lui Frank la spital. Lucia Santa refuză mereu să ia în considerație această alternativă. Odată, obosită de lipsa de somn și de îngrijorare, Octavia deveni isterică și maică-sa fu nevoită s-o plesnească peste față. Într-o noapte, cînd Frank începu să geamă : „*Gesù, Gesù*", din dormitorul Octaviei se auzi un geamăt batjocoritor ca replică. Cînd tatăl o înjură în italiană, Octavia țipă la el, stîlcindu-i vorbele, returnîndu-i vorbele murdare în engleză, strigînd în noapte cu o violență mult mai șocantă. Sal și Lena începură să plîngă. Vinnie și Gino se așezară pe marginea patului lor, uluiți și înfricoșați. Lucia Santa veni și bătu la ușa fiicei ei, rugînd-o să înceteze, dar Octavia își pierduse autocontrolul. Cel care se opri primul fu tatăl vitreg.

A doua zi Frank nu se duse la lucru. Lucia Santa îl lăsă să se odihnească și trimise copiii la școală. După aceea îi aduse soțului ei micul dejun.

Frank era rigid ca o bucată de lemn. Se holba în gol la tavan. Cînd Lucia Santa îl scutură, el se apucă să vorbească cu o voce carvernoasă :

— Sînt mort. Nu-i lăsa să mă îngroape fără haine. Să-mi pui în picioare pantofii buni. Dumnezeu m-a chemat. Am murit.

Lucia Santa se înfricoșă. Se apucă să-i pipăie membrele. Erau reci ca gheața și țepene. În acea clipă, Frank se apucă să strige :

— *Gesù, Gesù,* milă ! *Aiuto, aiuto.*

Lucia Santa încercă să-l apuce de mînă :

— Dă-mi voie să chem doctorul, Frank, îl rugă ea. Ți-e rău, Frank.

Bărbatul se înfurie, ca un mort ce era. Pe ton amenințător, rosti :

— Dacă vine doctorul îl arunc pe fereastră.

Amenințarea era, însă, o binecuvîntare pentru Lucia Santa, căci acum ochii lui albaștrii reveniseră la viață. Membrele începură să i se încălzească. În acea clipă, Lucia Santa auzi pe cineva urcînd scările și intrînd în casă. Era Larry, care se întorcea acasă după schimbul de noapte. Lucia Santa strigă :

— Lorenzo, vino aici să-ți vezi tatăl !

Tonul vocii ei îl făcu pe Larry să străbată iute coridorul către dormitor.

— Uită-te ce bolnav e și nu vrea să-l vadă doctorul, rosti maică-sa. Vorbește-i și tu.

Larry fu șocat de aspectul tatălui lui vitreg. Nu observase schimbările. Nu văzuse subțierea chipului, încordarea buzelor, modificarea trăsăturilor feței. Zise cu blîndețe :

— Hai, tată. Trebuie să aducem un doctor chiar dacă ești mort. Lumea ar putea zice că te-a otrăvit mama sau cine știe ce altceva. Înțelegi ? Trebuie să obținem un certificat.

Îi zîmbi lui Frank.

Acesta, însă, îl privi cu dispreț, ca și cum fiul lui vitreg ar fi fost lovit de dambla.

— Fără doctori. Lasă-mă să mă odihnesc, rosti el și închise ochii.

Lucia Santa și Larry se duseră la bucătăria din celălalt capăt al apartamentului. Mama zise :

— Lorenzo, du-te la fabrica lui Runkel și adu-l pe domnul Colucci. El știe cum să-l ia pe Frank. Noaptea trecută i-a fost din nou extrem de rău. Dacă mai continuă așa... Nu. Adu-l pe domnul Colucci.

Larry era frînt de oboseală și vroia să se culce. Văzu, însă, că maică-sa, de obicei atît de puternică și de încrezătoare în forțele proprii, era pe punctul de a izbucni în lacrimi și se abținea din mîndrie. Simți o dragoste copleșitoare și milă pentru ea, dar și o senzație ciudat de neplăcută că fusese implicat în această afacere, ca și cum

ar fi fost o tragedie care n-avea cum să-l afecteze. O bătu pe maică-sa încet pe braț și zise :

— În regulă, mamă.

După care părăsi casa în căutarea domnului Colucci.

În ciuda faptului că muncea la birou, domnul Colucci nu-și putea părăsi postul. Sosi la Frank pe la ora cinci, aducînd cu el alți trei oameni. Hainele lor miroseau a cacao. Intrară toți ca să-l vadă pe Frank Corbo zăcînd pe patul lui.

Se adunară toți în jurul patului.

— Frank, Frank, începu domnul Colucci cu blîndețe. Ce-i asta ? Ce faci ? Nu-ți poți părăsi soția și copiii. Cine o să le mai aducă pîine ? Dumnezeu nu te cheamă la el acum ; tu mai ai multe lucruri bune de făcut. Și acum, Frank, ridică-te și ascultă un prieten care te iubește. N-a sosit încă timpul.

Ceilalți bărbați murmurară : „Amin", ca într-o rugă.

— Trebuie să-ți aducem un doctor pentru durerile de cap, încheie domnul Colucci.

Frank se ridică într-un cot. Se apucă să vorbească cu voce joasă, furioasă și plină de viață :

— Mi-ai spus că nu-i nevoie de doctori pe lume, că Dumnezeu dispune și omul crede. Acum îmi spui altceva. Ești un mincinos, o Iudă.

Întinse, acuzator, brațul și aproape înfipse degetul arătător în ochiul lui Colucci. Părea o statuie.

Domnul Colucci era șocat. Se așeză pe pat și luă mîna lui Frank într-a sa. Zise :

— Ascultă-mă, fratele meu. Eu sînt credincios, dar, cînd văd în ce stare îți lași nevasta și copiii, credința mi se clatină. Da, da, chiar și credința mea se poate clătina. Nu pot să fac din credința mea ruinarea ta. Ești bolnav. Ai durerile astea de cap. Suferi. Frate dragă, tu nu crezi. Tu spui că Dumnezeu te-a chemat la el și că ești mort. Faci o blasfemie. Acum trebuie să trăiești. Să mai suferi nițel.

Dumnezeu va avea milă de tine de Armageddon. Ridică-te acum și vino acasă la mine la cină. O să mergem după aia la capelă și o să ne rugăm împreună pentru izbăvirea ta.

Domnul Colucci plîngea. Ceilalți bărbați își plecară capetele. Frank se uită la ei cu ochii mari, părînd a-și fi revenit.

— O să mă ridic, încuviință el, făcîndu-le semn să plece ca să se poată îmbrăca. Colucci și ceilalți bărbați se duseră în bucătărie și se așezară la masă ca să-și bea cafeaua. Lucia Santa se așeză înaintea lor.

Domnul Colucci se uită fix la lemnul mesei. Era într-o stare îngrozitoare. Ceea ce văzuse în acel pat era o caricatură a lui Cristos și a unui adevărat credincios, deși atitudinea intra în logica extremă a credinței : se întinsese pe pat așteptîndu-și moartea. Domnul Colucci i se adresă Luciei Santa.

— Signora Corbo, soțul dumitale va fi acasă în seara asta pe la ora nouă. Aduceți doctorul. Nu vă fie frică, o să stau cu el.

Își puse mîna pe umărul ei.

— Aveți încredere în mine, signora. Soțul dumitale are prieteni adevărați. O să ne rugăm pentru el. O să se facă bine. Și sufletul lui va fi mîntuit.

Lucia Santa se făcu stană de piatră, furioasă că individul o atinsese. Cine se credea bărbatul ăsta, cu un singur copil, străin de durerile și suferințele ei, ca să încerce s-o liniștească ? Lipsit de scrupule și criminal în religiozitatea lui îngîmfată, el era cauza bolii soțului ei. El și prietenii lui tulburaseră mintea lui Frank cu prostiile lor, cu familiaritatea lor obscenă și obstinată față de Dumnezeu. Mai presus de toate astea, însă, Lucia Santa simțea un dezgust profund pentru acest Colucci. Avea sentimentul că lui nu-i păsa deloc de viață și de semenii lui ; că, avînd o soție frumoasă, dovedea o suspiciune și o lipsă de încredere totală mulțumindu-se cu un singur copil. Amintindu-și de clipele cînd plîngea la căpătîiul bărbatului ei, Lucia Santa

simți un dispreț profund pentru acest individ și pentru toți indivizii care căutau ceva dincolo de viață, întru propria lor mărire. Ca și cum viața în sine nu le era de ajuns. Ce aere își mai dădeau ! Își luă privirea de la domnul Colucci, de la mila arătată de acesta, de la suferința lui, astfel încît el să nu-i poată vedea fața. Îl ura. Ea era cea care simțea apăsarea și ura celui care suferea fiindcă trebuia să se supună destinului ; în ceea ce-l privea pe domnul Colucci, el nu merita decît niște lacrimi de compasiune.

CAPITOLUL 7

Doctorul era fiul unui proprietar imobiliar care deținea multe clădiri de pe Tenth Avenue. Acel tată italian nu suferise și nu asudase, nu trebuise să-și părăsească patria mamă, nu-și storsese chiriașii compatrioți de ultimul ban, nu fusese nevoit să cineze doar cu *pasta* și *fagioli* de patru ori pe săptămînă astfel ca fiul său să poată deveni un făcător de bine. Doctorul Silvio Barbato era tînăr, dar își pierduse iluziile din jurămîntul lui Hipocrate. Avea prea mult respect pentru tatăl lui și era prea inteligent ca să fie sentimental față de acești oameni veniți din sudul Italiei, care trăiau precum șobolanii de-a lungul Zidului de Vest al orașului. Cu toate astea, rămînea suficient de tînăr ca să-și zică că suferința e nefirească. Mila nu pierise cu totul din sufletul lui.

O cunoștea pe Lucia Santa. Ca băiețel, înainte ca tatăl lui să devină bogat, locuise pe Tenth Avenue și-i arătase întotdeauna respectul cuvenit unei femei mai în vîrstă. Trăise pe atunci așa cum trăia ea acum, cu *spaghetti* joia și duminica ; *pasta* și *fagioli* marțea, miercurea, vinerea și sîmbăta ; *scarola* lunea ca să-și curețe intestinele. Ca atare, nu putea s-o aline pe Lucia Santa și în același timp să se comporte strict profesional. De cîte ori intra într-o casă ca aceasta își binecuvînta tatăl.

Evadarea lui era completă. Tatăl lui se dovedise înțelept că luptase să îl facă doctor. Existau întotdeauna oameni care se îmbolnăveau, spitale și ceva de lucru. Atmosfera era plină de germeni și de microbi. Unii bolnavi

scăpau cîteodată pentru o bucată de vreme dar exista în permanență cineva care murea. Toți cei vii aveau bani care se scurgeau mai devreme sau mai tîrziu în buzunarul unui doctor.

Se așeză ca să-și bea cafeaua. Trebuia s-o facă ; altfel nu ar mai fi fost niciodată chemat de acea familie. Răcitorul din hol era, probabil, plin de gîndaci. Fata cea mare — care era numele ei ? — era suficient de matură ca să meargă la lucru și atît de împlinită la trup încît căsătoria devenea imperativă ca să nu apară vreun bucluc. Se aflau prea mulți oameni acolo explicînd diverse despre pacient. Prietenii familiei și diverși alți sfătuitori se strînseseră toți la un loc — lucrul cel mai iritant pentru un doctor. Cel mai rău, însă, era cu bîrfele babelor.

Ajunse în sfîrșit să-și vadă pacientul care ședea pe pat. Părea calm. Doctorul Barbato îi luă pulsul și tensiunea sanguină. Îi fu suficient. În spatele acelui chip aspru și calm exista probabil o tensiune de nesuportat. Auzise despre cazuri precum cel pe care-l avea în față de la alți doctori. Curios era că întotdeauna cei care se prăbușeau în fața durității vieții din această țară erau bărbații și niciodată femeile. Existau multe cazuri de bărbați italieni care înnebuniseră și au trebuit să fie internați, ca și cum prin părăsirea patriei natale aceștia se rupeau de-o rădăcină esențială a vieții.

Doctorul Barbato știa ce avea de făcut. Frank Corbo trebuia să fie spitalizat, să i se ofere o lungă perioadă de odihnă și să fie deconectat de la orice sursă de tensiune. Numai că el trebuia să muncească, trebuia să-și hrănească copiii. Aveau să fie nevoiți cu toții să riște. Doctorul Barbato își continuă examinarea. Dînd cearșaful la o parte fu uluit să vadă o pereche de picioare hidos deformate și-l apucă o frică aproape superstițioasă.

— Cum s-a întîmplat asta ?, întrebă el în italiană.

Avea vocea politicoasă dar fermă, pretinzînd să i se răspundă.

Frank se ridică în coate și-și trase înapoi cearșaful peste picioare.

— Nu sînt problema dumitale, se năpusti el. Oricum nu mă deranjează deloc.

Pentru el doctorul era un inamic.

— Atunci să vedem ce-i cu durerile de cap, schimbă doctorul subiectul.

— Da, fu de acord Frank.

— De cît timp le ai ?

— Dintotdeauna, veni răspunsul.

Nu se mai putea face nimic aici. Doctorul Barbato scrise o rețetă pentru un sedativ puternic, după care așteptă cu răbdare să-și primească onorariul, în timp ce Lucia Santa se făcu nevăzută în altă cameră ca să scoată bani din ascunzătoare. Doctorul se simți un pic nelalocul lui. Își dorise dintotdeauna ca oamenii care-i dădeau bani să fie un pic mai bine îmbrăcați și să aibă o mobilă mai bună în casă. În acea clipă observă aparatul de radio și scrupulele lui dispărură ca prin farmec. Dacă această familie își permitea un astfel de lux, atunci își putea permite și o boală.

În săptămîna ce urmă, Frank Corbo se-ntoarse la lucru. Se simțea mult mai bine. Uneori, noaptea, gemea și înjura cu voce tare, dar numai pentru cîteva minute, iar după miezul nopții nu se mai trezea. Înainte de sfîrșitul celei de a doua săptămîni, însă, apăru într-o zi, pe neașteptate, acasă, la prînz. Se postă în cadrul ușii și își anunță nevasta :

— *Padrone* m-a trimis acasă. Sînt prea bolnav ca să lucrez.

Începu să plîngă, spre groaza Luciei Santa.

Femeia îl așeză la masa din bucătărie și îi aduse cafea. Văzu că bărbatul ei ajunsese aproape scheletic. Acesta începu să vorbească așa cum nu mai vorbise din anul în care se căsătoriseră. O întrebă cu voce înfricoșată :

— Sînt chiar atît de bolnav ? *Padrone* mi-a spus să încetez lucrul și să uit de mașină. Mi-a mai spus să mă odihnesc o vreme și apoi să mă duc din nou la el. Numai că eu nu sînt chiar atît de bolnav. Tocmai încep să mă simt mai bine și mă pot controla. Pot să am grijă de mine acum. Nu e așa ?

— Nu-ți mai face griji cu slujba, îi răspunse Lucia Santa. Odihnește-te un pic. Trebuie să te faci bine. Fă o plimbare după-amiază, du-o pe Lena în parc să ia niște aer.

Femeia privi în jos la capul lui înclinat. Oare lui Frank îi era mai bine sau mai rău ? Nu putea face nimic altceva decît să aștepte.

Cînd Frank plecă cu bebelușul, Lucia Santa îi dădu un dolar pentru bomboane și țigări. Știa că lui îi plăcea la nebunie să aibă bani în buzunar căci astfel se simțea încurajat. Frank rămase afară toată după-amiaza și se întoarse la țanc ca să prindă cina.

În jurul mesei era strînsă întreaga familie : Octavia, Larry, Vincent, Gino și Sal. Știau cu toții că tatăl lor își pierduse slujba și erau profund afectați. Frank, însă, nu scoase nici o vorbă și se purtă admirabil de îndatoritor cu nevasta lui, astfel încît, curînd, toată lumea își veni în fire. Se părea că șocul pierderii slujbei îi scosese toate prostiile din cap. Se apucară toți să sporovăie. Larry îi păcăli pe băieți spunîndu-le că mai mulți gîndaci jucau baseball pe perete și, cînd Sal și Gino se întoarseră să privească minunea, le fură cartofii din farfurie. Octavia se apucă să o hrănească pe Lena ținînd-o în poală. Vinnie preferă să urmărească toată scena. Larry nu-l putea prosti și pe el. Cînd maică-sa trecu cu mîncarea pe lîngă el, îi atinse rochia, astfel încît ea se opri și-l servi pe el mai întîi. După ce toată lumea se ridică de la masă, Lucia Santa își întrebă soțul dacă avea de gînd să se ducă la biserică. El îi răspunse că nu mai avea nevoie de domnul Colucci. Lucia Santa rămase înmărmurită. Oare fusese în stare soțul ei,

care, în detrimentul familiei lui, nu se comportase niciodată cu viclenie, să-i folosească pe soții Colucci numai ca să primească de lucru ? Cum rămînea, atunci, cu boala ? Contradicția o tulbură profund.

Mai tîrziu, cînd sosi ora culcării, Lucia Santa se așeză pe scaunul ei de bucătărie ca să coasă pînă după miezul nopții, de la o vreme vroia să fie complet îmbrăcată și gata pentru eventualele atacuri nervoase ale soțului ei. Știa că dacă nu se întîmpla nimic pînă la miezul nopții, se putea duce și ea în siguranță la culcare ; pericolul înceta.

Frank Corbo o urmări și rosti cu o voce care pentru el însemna gingășie :

— Du-te. Du-te și odihnește-te. Eu mai stau un pic și apoi vin si eu în pat.

Lucia Santa știa că acest „un pic", însemna pînă după miezul nopții. Acum ceasul arăta aproape ora unsprezece. Toți ceilalți din casă dormeau, iar Larry plecase la lucru. Lucia Santa simți un fior de ușurare și mîndrie că judecata ei se dovedise sănătoasă. Frank *se simțea* mai bine. Adeseori bărbații aveau astfel de perioade negre, dar ele treceau.

— Mai am puțin și termin, rosti ea.

În timp ce cosea, el fumă o țigară. O servi cu un pahar de vin și își turnă unul și pentru el, deși asta era împotriva religiei lui Colucci. Trecuse de miezul nopții cînd se duseră la culcare, așezînd-o pe Lena între ei. La un moment dat, în plină beznă, Lucia Santa se deșteptă și-și auzi soțul repetînd cu voce clară și monotonă :

— Ce caută păpușa asta între noi ? Repede, înainte să o arunc pe fereastră.

Lucia Santa își puse un braț peste bebelușul care dormea și zise cu voce coborîtă :

— Ce e, Frank ? Ce s-a întîmplat ?

Încă ametită de somn, nu putea înțelege.

Cu ton jos și amenințător, Frank întrebă :

— De ce ai pus păpușa asta între noi ?

Lucia Santa încercă să-și mențină vocea coborîtă și șopti :

— Frank, Frank, e fiica ta cea mică. Trezește-te, Frank !

Urmă o lungă perioadă de tăcere, dar Lucia Santa nu îndrăzni să adoarmă la loc. Brusc întregul pat se zgudui violent.

Frank se înălță ca un înger răzbunător. Imediat dormitorul fu inundat de lumină, care se răspîndi și în camera din față unde dormeau copiii. Tatăl se ivi amenințător complet îmbrăcat. Chipul lui era aproape negru de furie. Cu voce ca un tunet se apucă să urle :

— AFARĂ DIN CASA ASTA ! BASTARZILOR, FII DE CURVE ȘI DE CĂȚELE ! AFARĂ DIN CASA ASTA ÎNAINTE SĂ VĂ OMOR PE TOȚI !

Lucia Santa sări din pat în cămașa de noapte cu bebelușul în brațe. Se duse în camera din față, unde Gino și Vincent se ridicaseră speriați în picioare, și le spuse :

— Repede, îmbrăcați-vă, luați-l pe Salvatore și duceți-vă la Zia Louche. Repede.

Frank înjura ca turbatul, dar cînd îl văzu pe Vincent gata să plece, zise :

— Nu, Vincenzo poate să stea. Vincenzo este un înger.

Lucia Santa, însă, îl înghionti pe Vincent să plece pe coridor.

Tatăl și mama ajunseră față în față. În ochii tatălui nu se citea nici un fel de milă. Cu o ură profundă, el rosti încet :

— Ia-ți păpușa și pleacă din casa asta.

Lucia Santa privi spre ușa dormitorului Octaviei.

Frank interceptă privirea și zise :

— Nu mă face să bat în ușa fie-tii. Ia-o și du-o pe stradă, acolo unde-i e locul.

Ușa se deschise și Octavia se ivi în pragul ei, gata îmbrăcată, ținînd foarfecele de croitorie în mîna dreaptă.

Maică-sa interveni iute :

— Octavia, vino cu mine.

Fetei nu-i era teamă ; ieșise din camera ei gata de bătălie ca să-și protejeze mama și frații. Văzu, însă, pe chipul tatălui ei vitreg o asemenea expresie de cruzime și încîntare, încît, pentru prima dată, se înfricoșă. O luă pe Lena din brațele maică-sii și alergă spre bucătărie continuînd să țină foarfecele în mînă. Dădu acolo peste Vinnie, Sal și Gino, care stăteau înghesuiți unul într-altul, îmbrăcați numai cu cîte o haină peste lenjeria groasă de noapte. Îi mînă de la spate pe trepte în jos și afară din clădire. Lucia Santa rămase singură cu soțul ei.

Femeia își îmbrăcă cîteva haine peste cămașa de noapte și întrebă cu voce tremurîndă :

— Ce e Frank ? Te-ai purtat atît de bine toată ziua. Ce s-a întîmplat acum ?

Ochii lui albaștri erau opaci, iar fața aspră imobilă. Bărbatul repetă :

— Toată lumea afară din casa asta !

Se apropie de ea și o împinse către ușa de ieșire

În acea clipă, în apartament dădură năvală Larry și vecinul brutar. Se interpuseră amîndoi între soț și soție. Frank îl înșfăcă pe Larry de gît și îl propti de zid, strigînd :

— Crezi că ai dreptul să te amesteci numai pentru că mi-ai dat un dolar azi ?

Aruncă o mînă plină de mărunțiș înspre fiul său vitreg.

Larry își avea toate simțurile în alertă. Atent la ce spune, rosti :

— Am venit să te ajut, tată. Copoii sînt pe drum. Trebuie să te liniștești.

Se auzi brusc o sirenă de poliție. Frank alergă înspre camera din față ca să se uite pe fereastră afară.

Dedesubt, pe stradă, își văzu cei trei copii mai mici strînși în jurul Octaviei, și pe aceasta arătînd cu degetul înspre el polițiștilor care ieșiră din mașină. Îi văzu pe cei

doi oameni ai legii intrînd în fugă în clădire. Nu mai scoase nici o vorbă și se întoarse de-a lungul coridorului în bucătărie, unde le spuse tuturor pe un ton rezonabil :

— Poliția are bastoane. Nimeni nu poate rezista în fața poliției. Nici măcar Dumnezeu nu poate rezista împotriva bastoanelor.

Se așeză pe un scaun de bucătărie.

Cei doi polițiști masivi, amîndoi roșcovani și înalți, intrară cu prudență și calm în apartament. Larry îi luă de o parte și le vorbi cu voce joasă. Frank îi urmări cu privirea. După asta Larry veni și se așeză lîngă taică-său. În ochi îi luceau lacrimi. Zise :

— Ascultă-mă, tată. Vine o ambulanță. Ești bolnav, înțelegi ? Să nu faci scandal. Pentru mama și pentru puști.

Frank Corbo îi dădu un ghiont violent. Imediat, cei doi polițiști făcură un pas în față, dar Lucia Santa le-o luă înainte.

— Nu, așteptați, așteptați, îi temperă ea.

Se duse lîngă soțul ei și-i vorbi încet, ca și cum brutarul și polițiștii n-ar fi trebuit să audă. Între timp, Octavia și copiii mici se întorseseră din frigul străzii și se postară de cealaltă parte a camerei, urmărind scena. Lucia Santa rosti :

— Du-te la spital, Frank. O să te facă bine acolo. Ce o să simtă copiii dacă o să vadă polițiștii bătîndu-te și tîrîndu-te în jos pe scări ? Fii rezonabil, Frank. O să vin să te văd în fiecare zi. Într-o săptămînă, maximum două, o să te faci bine. Hai cu mine acum.

Frank se ridică. În aceeași clipă, în capul scărilor se ivi doi brancardieri în alb. Cei doi intrară în apartament. Frank rămase lîngă masă, cu capul aplecat, văitîndu-se încet. După asta își ridică privirea și spuse scurt :

— Toata lumea trebuie să bea cafea. O s-o prepar eu însumi.

Cei doi brancardieri vrură să se îndrepte către el, dar Lucia Santa le ieși în drum. Larry i se alătură. Femeia li se adresă străinilor :

— Distrageți-l. O să meargă dacă îi distrageți atenția. Dacă folosiți forța o să se zbată ca un animal.

Cît timp fierse cafeaua, Frank se bărbieri la chiuveta din bucătărie. Brancardierii rămaseră încordați și în alertă. Polițiștii stătură gata de intervenție cu bastoanele. Frank termină iute și așeză cești de cafea pe masă. Copiii mici și Octavia se găseau la capătul îndepărtat al mesei. Cît timp băură toți ca să-l mulțumească, Frank o făcu pe nevastă-sa să plece ca să-i aducă o cămașă curată. După aceea aruncă o privire asupra tuturor, uitîndu-se la ei cu o sclipire paranoică în ochi.

— *Figlio de puttana*, începu el. Oameni ai dracului. Pe voi doi, polițiștii, vă știu eu. Noaptea tîrziu vă duceți la brutărie și beți whisky. Asta-i muncă la voi ? Și tu, brutarule. Faci whisky în camera din spate, deși știi că încalci legea. Oh, vă văd pe toți noaptea, cînd restul lumii doarme. Eu văd totul. Noaptea sînt peste tot. Văd toate păcatele lumii. Monștri — diavoli — asasini — fii și fiice de curve — vă știu pe toți. Credeți că sînteți voi în stare să vă puneți *cu mine* ?

Spre final ajunsese să strige rapid și incoerent. Împinse cu forță de masă și răsturnă toate cestile de cafea de pe ea.

Păru că se înalță pe călcîie ; crescu înalt și amenințător. Larry și maică-sa se îndepărtară de el. Cei doi oameni în alb se uniră cu polițiștii și porniră către el. Brusc, Frank zări, dincolo de imensa masă de lemn, chipul lui Gino, cu pielea albă de groază, cu ochii ieșiți din orbite, paralizat. Cu spatele la dușmani, tatăl îi făcu cu ochiul fiului, după care văzu culoarea revenind în obrajii lui Gino și frica înlocuită de surpriză.

De-acum, însă, comedia luase sfîrșit. Cei patru bărbați îl înconjurară pe Frank, neatingîndu-l încă. Frank își

înălță ambele palme către ei, ca și cum iar fi implorat să se oprească, să asculte ceva important ce avea el să spună. Frank nu scoase, însă, nici o vorbă. Își introduse mîna în buzunar și-i dădu nevesti-sii cheia apartamentului și portofelul său. Lucia Santa îl apucă de braț și îl scoase din casă, pornind cu el, în jos, pe scări. Larry îi luă celălalt braț. Polițiștii și brancardierii îi urmară îndeaproape.

Tenth Avenue era pustiu. Vîntul făcea vîrtejuri în jurul mașinii de poliție și a ambulanței, parcate amîndouă în fața clădirii. În strada întunecată, Frank Corbo se întoarse către nevastă-sa și o rugă cu o voce joasă :

— Lasă-mă să mă întorc acasă, Lucia Santa. Nu le da voie să mă ia cu ei. O să mă omoare.

Vizavi, în depou, o locomotivă pufăia. Lucia Santa își înclină capul. Dădu drumul brațului lui Frank și făcu un pas în spate. Fără nici un avertisment, cei doi brancardieri se aruncară asupra lui Frank, îi strecurară ceva peste brațe și îl împinseră cu forța în ambulanță. Unul dintre polițiști le sări în ajutor. Nu se auzi nimic. Frank nu scoase nici un sunet. Se văzu numai o învălmășeală de brațe umane îmbrăcate în alb sau albastru. Lucia Santa își mușcă pumnii, iar Larry rămase pironit locului, paralizat. Ambulanța o luă din loc. După aceea, cel de-al doilea polițist veni lîngă mamă și fiu.

Se apropiau zorile, dar nu se făcuse încă lumină. Lucia Santa începu să plîngă în stradă în timp ce Larry îi dădu polițistului numele lor, numele tatălui vitreg, numele copiilor și a tuturor celor aflați în casă în acea noapte și începu să istorisească de unde pornise toată tărășenia.

Abia în sîmbăta următoare li se permise să-l viziteze pe Frank. După masa de seară, Lucia Santa îi spuse Octaviei :

— Crezi c-ar fi bine să-l las să vină acasă ? Crezi c-am fi în siguranță ?

Octavia înălță din umeri, temîndu-se să dea un răspuns cinstit. Era uimită de optimismul maică-sii.

Larry trecu la comanda familiei. În această calitate, interveni ca un bărbat care disprețuia lașitatea femeilor :

— Adică o să-l lași pe tata să putrezească în spital doar pentru că și-a ieșit din fire într-o noapte ? Mai bine l-am scoate naibii de acolo. O să fie bine, nu vă faceți griji.

— Ție ți-e ușor să vorbești așa, i-o reteză Octavia. Nu ești niciodată acasă. Tot timpul vînezi fuste și te duci la tîrfulițele tale tîmpite. În timp ce tu te hîrjonești, mama, copiii și cu mine sîntem în pericol să ni se taie gîturile. Dacă ni s-ar întîmpla așa ceva, o să-ți pară așa-a-a de rău cînd o să te întorci acasă... Numai că tu o să fii viu, iar noi moarte. Nu ești prost, Larry.

— Ah, tu faci mereu din țînțar armăsar, replică Larry. După ce bătrînul are să vadă un pic cum e la spital, n-o să se mai îmbolnăvească niciodată, ți-o spun eu. Chestia e, surioară, că ție nu ți-a plăcut niciodată de el.

— Și de ce să-mi fi plăcut ?, i-o întoarse, înțepată, Octavia. N-a făcut niciodată nimic, nici pentru Vinnie, nici măcar pentru proprii copii. De cîte ori a dat în mama ? A lovit-o chiar o dată cînd era însărcinată și eu nu pot uita asta.

Lucia Santa îi ascultă pe amîndoi cu o expresie serioasă pe chip și sprîncenele ridicate. Argumentele lor erau argumentele irelevante ale copiilor. Discuția lor nu însemna nimic pentru ea. Nu era nici unul competent, nici emoțional, nici psihic.

Precum mulți alții, această fostă țărancă, analfabetă și needucată, avea putere de viață și de moarte asupra ființelor umane din apropierea ei. În fiecare zi a fiecărui an existau oameni care-și trădau pe cei apropiați. Lucia Santa nu gîndea sentimental. Cu toate astea, pentru ea dragostea și mila aveau o anumită valoare, o anumită pondere în viața ei.

Omul care participase la nașterea copiilor ei, care o salvase de la o văduvie disperată și care o făcuse să simtă din nou plăcerea, nu mai avea valoare pentru ea. N-aducea acum decît război în sînul familiei. Octavia putea pleca ; se putea căsători timpuriu ca să scape de el. Frank, însă, trebuia să fie un ajutor în lupta pentru supraviețuire. Lucia Santa era datoare față de copiii ei, fie că erau mari, fie că erau mici. Nici nu se putea gîndi la dragoste, un sentiment mult prea egoist, o emoție de lux a celor care beneficiau de vieți necomplicate.

Dincolo de dragoste, însă, existau onoare, datorie și uniune împotriva lumii. Frank Corbo nu își trădase niciodată onoarea ; pur și simplu nu se putuse ridica la înălțimea așteptărilor. În plus, era și tatăl a trei dintre acești copii. Era, deci, o legătură de sînge. În anii ce aveau să vină, Lucia Santa trebuia să fie în stare să se uite în ochii acestor copii cu demnitate. Trebuia să dea socoteală pentru ei, căci Frank le dăduse viață și ei îi datorau asta. Undeva, în spatele acestor gînduri, însă, exista și acea groază primitivă a părintelui care se temea să nu fie lăsat în voia sorții la bătrînețe, cînd avea să ajungă el copil la discreția copiilor lui, căutînd îndurarea lor.

În tot acest timp Gino se foise pe loc și se certase cu Sal și cu Vinnie, părînd că nu acordă atenție conversației. Pe neașteptate, însă, el i se adresă maică-sii :

— Tata mi-a făcut cu ochiul în acea noapte.

Uluită, maică-sa nu înțelese verbul „a face cu ochiul". Octavia îi explică semnificația.

Lucia Santa se aprinse.

— Vedeți ?, exclamă ea. Ne-a tras pe sfoară. Știa ce face dar îi slăbise capul și nu s-a mai putut abține.

— De fapt, o întrerupse Larry, eu cred că i-a făcut cu ochiul lui Gino fiindcă l-a văzut atît de speriat. V-am spus eu că nu-i nimic serios. Îi e doar puțin rău, asta-i tot. Hai să-l aducem acasă.

Lucia Santa se adresă Octaviei :

— Ei, bine ?

Ea se hotărîse deja, dar vroia și acceptul fie-sii. Octavia se uită la Gino, care își întoarse capul.

— Bine, să încercăm, fu ea de acord. O să-mi dau și eu toată silința.

O ajutară toți pe mamă să se pregătească. Împachetară mîncarea : spaghetti într-un mic castron, fructe și jumătate de pîine. Toate astea pentru eventualitatea că Frank nu se putea întoarce acasă chiar în această zi. Se apucară chiar să glumească. Lucia Santa zise :

— Ah, în noaptea aia, cînd l-a făcut „înger" pe Vincenzo, am știut că era nebun.

Era o glumă cam amară.

Fu, în sfîrșit, gata de plecare. Gino o întrebă :

— Chiar vine tata acasă azi ?

Maică-sa se uită în jos la el. Pe fața lui se putea citi o oarecare frică, de neînțeles pentru mamă. Îi răspunse :

— Dacă nu azi, atunci mîine, nu te teme.

Văzu neliniștea dispărînd din ochii băiatului, și încrederea lui îi dădu acea senzație caldă și familiară de putere și dragoste.

Auzind vorbele mamei către Gino, Vinnie chiui de fericire.

— Uraa ! Uraa !

Octavia îi spuse maică-sii :

— O să-i curăț pe copii și o să-i aduc îmbrăcați în fața casei.

Larry mergea cu Lucia Santa. Înainte de a pleca, mama le spuse copiilor ei :

— Dacă o să-l aducem pe tata acasă azi, vreau ca nimeni să nu-l deranjeze și să-l lase să se odihnească. Faceți tot ce vă cere el.

Ascultîndu-se, Lucia Santa se simți plină de energie ; credea că totul se va sfîrși cu bine, că acea noapte cumplită nu era atît de importantă pe cît păruse. Presiunea fusese prea mare și toată lumea se lăsase antrenată de

emoție. De fapt nu fusese nevoie să cheme poliția sau salvarea și nici să-l trimită la spital.

În definitiv, însă, poate că se făcuse cel mai bun lucru. Acum atmosfera era limpede și se simțeau cu toții mai bine.

Îmbrăcată în negru și ducînd ea însăși bocceluța cu mîncare, Lucia Santa parcurse pe jos Strada 23 către troleibuzul ce avea s-o transporte pînă la spitalul Bellevue. Larry o sprijinea de braț ca un fiu bun și respectuos.

Lucia Santa și feciorul ei ajunseră în fața unui birou de primiri aglomerat și așteptară. După o perioadă lungă de timp li se spuse că trebuie să vadă doctorul și fură îndrumați către biroul acestuia.

Se spunea despre acest spital că personalul lui e cel mai bun din lume, că surorile medicale sînt mai eficiente și mai harnice decît orice alte surori și că îngrijirea medicală e cea mai bună posibilă. În această după-amiază de duminică, însă, toate aceste amănunte contau prea puțin pentru Lucia Santa. Pentru ea, spitalul Bellevue însemna groaza săracilor, ultima degradare rușinoasă și dureroasă pe care o aveau ei de înfruntat din partea vieții, înainte ca negura morții să li se așternă pe chip. Era un loc plin de drojdia societății : neajutoraților umanității și cei loviți de sărăcie. Balcoanele erau pline de tuberculoși care trăgeau în piept aerul murdar, observînd cum orașul de piatră le transmite picătură cu picătură otrava care le devora plămînii. Bătrînii senili zăceau neluați în seamă de nimeni în afara rudelor venite în vizită ca să le aducă mîncare și să încerce să le insufle o fărîmă de speranță. Din loc în loc se găseau secțiile celor înnebuniți de viață, Dumnezeu sau umanitate, care înghițiseră leșie sau se automutilaseră oribil în tentativa lor de a-și găsi moartea. Datorită durerilor fizice, ce acopereau orice altă durere, ei se agățau acum de viață. După aceștia veneau nebunii, cei care plecaseră din lumea înconjurătoare într-un univers aparte, întunecat, dar mai plăcut.

Lucia Santa își zise că puteai spune orice despre acel loc, dar nu puteai omite un adevăr : spitalul acesta era o instituție de caritate. Acest loc nu datora nimic oamenilor precum Lucia Santa și nu se aștepta la vreo recompensă din partea lor. Coridoarele lui întunecate erau pline de copii gălăgioși care își așteptau medicamentele, tratamentul sau pansamentele. Într-una dintre secții, Lucia Santa zări cum se băteau mai mulți copii, loviți de automobile sau de părinți beți, pentru un singur scaun de invalid.

În unele paturi se găseau cei bolnavi pe nedrept — bărbați din a căror muncă provenea pîinea soțiilor și copiilor lor, și a căror frică de moarte era amplificată de imaginea familiilor lor rămase fără ajutor și protecție.

Era un spital unde lumea aducea hrană în fiecare zi pentru cei dragi — caserole cu spaghetti, pungi cu portocale, săpunuri și prosoape curate. Era o fabrică a epavelor umane adunate laolaltă fără milă, tandrețe sau dragoste. Era un loc în care cei nărăvași puteau fi făcuți cu ușurință să-și poarte povara. Era un spațiu al nesimțirii față de durerile sufletului ; părea un cavou în care o floare nu și-ar fi avut nici un rost. Atîrna lîngă zidul de est al orașului. Părea desprins din epoca medievală cu structura lui de turnuri și de porți de fier, simboluri ale iadului. Săracii mai pioși își făceau cruce cînd treceau pe sub acele porți ; cei grav bolnavi se resemnau să-și accepte moartea.

Lucia Santa și fiul ei găsiră biroul doctorului și intrară. Femeii nu-i veni să creadă cînd văzu că cel care deținea atîta putere asupra soțului ei era un tinerel îmbrăcat cu un halat alb ce nu-i cădea deloc bine. Imediat ce Lucia Santa și Larry se așezară, doctorul îi spuse femeii că nu-și poate vedea soțul în acea zi, dar că era spre binele tuturor dacă semna anumite hîrtii necesare.

Vorbind în italiană, mama i se adresă fiului, cu voce joasă :

— Spune-i despre chestia cu ochiul.

Doctorul îi răspunse, tot în italiană :

— Nu, signora, spuneți-mi dumneavoastră.

Lucia Santa rămase cu gura căscată. Doctorul părea atît de american.....

Tînărul vorbea italiana celor bogați. O tratã pe Lucia Santa cu curtoazia unui gentleman. Lucia Santa se apucă să-i explice că, aflat în culmea nebuniei în acea noapte, soțul ei îi făcuse cu ochiul celui mai mare dintre fiii lui, ca să-l liniștească și să- i arate că nu era chiar nebun. Era clar că îl apucaseră pandaliile din slăbiciune și exasperare față de familia lui, sau chiar din disperare față de soartă. Erau cu toții săraci, iar el era prea slab ca să-și cîștige existența. Uneori ăsta era un motiv teribil pentru care bărbații se comportau atît de ciudat. În plus, mersese toată iarna fără pălărie pe cap. Creierii îi fuseseră afectați de frig. Pe lîngă asta, nu trebuia uitat că, odată, pe cînd săpa un tunel de metrou pe sub Eighth Avenue, fusese îngropat de viu cîteva minute și se rănise la cap.

Lucia Santa continuă să încerce să arate că boala era de natură fizică, exterioară lui Frank, pasibilă de o simplă îngrijire. Reveni mereu la făcutul cu ochiul. În acea noapte, el îi păcălise pe toți. Fuseseră cu toții trași pe sfoară, inclusiv brancardierii.

Doctorul o ascultă cu politețe și tact, dînd din cap în semn de încuviințare că făcutul cu ochiul era un gest ciudat, că frigul și lovitura de la cap puteau avea vina lor, și murmurînd încurajări. Lucia Santa nu-și dădu seama că gentilețea lui era o formă de exprimare a milei și compasiunii. După ce o lăsă să termine, doctorul se apucă să vorbească în italiana lui elegantă, dîndu-și la iveală adevăratele lui păreri :

— Soțul dumitale e foarte bolnav, signora. E prea bolnav pentru spitalul acesta și pentru casa dumitale. Trebuie internat în altă parte. Poate că se va face bine peste un an sau doi. Nimeni n-ar putea ști cu precizie. Bolile astea sînt încă un mare mister.

Cu voce joasă, Lucia Santa zise :

— N-am să semnez nici o hîrtie. Vreau să-mi văd soțul.

Doctorul îi aruncă o privire scurtă lui Larry și clătină din cap. Larry rosti :

— Haide, mamă. Te aduc eu din nou mîine, poate că atunci o să-l putem vedea pe tata.

Lucia Santa rămase pironită locului. Părea a nu fi auzit nimic. Cu voce blîndă, lipsită de nădejde, doctorul zise :

— Signora, dacă soțul dumitale ar fi avut febră sau friguri nu l-ai fi trimis să-și cîștige existența, nu l-ai fi expediat la muncă în frig. Dacă i-ar fi fost picioarele rupte nu l-ai fi forțat să meargă. Pentru el, ieșitul în lume e prea mult. E prea dureros. Boala e un semnal de alarmă ca să nu fie trimis la moarte. Îți poți demonstra dragostea pentru soțul dumitale semnînd hîrtiile astea.

Atinse cu mîna un dosar galben de pe biroul lui.

Lucia Santa își înălță capul și se uită fix la el. Rosti cu voce guturală, în italiană :

— N-am să semnez niciodată.

Doctorul se îmbujoră. Zise pe ton grav :

— Văd că ai un pachet pentru el. Vrei să i-l duci chiar dumneata ? N-o să ți se permită să stai prea mult, dar îi poți vorbi cîteva clipe.

Lucia Santa se îmbujoră și ea din pricina amabilității doctorului și dădu din cap. Doctorul apucă telefonul de pe birou și vorbi cu cineva, după care se ridică de pe scaun și o invită pe Lucia Santa :

— Veniți cu mine.

Larry se ridică și el, dar doctorul îl opri :

— Cred c-ar fi mai bine să-ți aștepți mama aici.

Lucia Santa se luă după halatul alb de-a lungul coridoarelor întunecate, de închisoare, urcă și coborî scări, pînă ce ajunse, după multă vreme, la o ușă care dădea într-o cameră uriașă, plină cu căzi de baie, dintre care unele erau înconjurate de perdele. Îl urmă pe doctor prin încăpere, către o altă ușă aflată în colțul îndepărtat al ca-

merei. Pe neașteptate, doctorul se opri lîngă una din căzile de baie ascunse vederii de perdele. Cu mîna dreaptă, el o apucă strîns pe femeie de braț, ca și cum ar fi vrut s-o prevină de la un leșin sau infarct. Cu mîna stîngă, trase perdeaua, care alunecă pe inelele ei de metal.

În apa limpede a căzii ședea un bărbat gol, cu mîinile prinse în lateral. Lucia Santa țipă :

— Frank !

Țeasta îngustă a bărbatului se răsuci către ea. Chipul lui Frank, alungit și cu dinții dezveliți, părea grimasa unui animal prins într-o cursă a groazei. Ochii albaștri păreau de sticlă, sclipind de furie oarbă. Nu se uitau la ea, ci la cerul invizibil de deasupra. Era chipul unui nebun posedat de diavol și lipsit de orice speranță. Doctorul lăsă perdeaua să cadă, în timp ce femeia începu să se vaiete neajutorată, alertînd asistenții prin gemetele ei. Pachetul învelit în hîrtie maro îi scăpă din brațe pe pardoseala podelei. Conținutul lui se revărsă în afară, pătînd-o pe Lucia Santa pe ciorapi și pe pantofi.

Se trezi din nou în birou. Larry încerca s-o oprească din plîns. Ea, însă, plîngea pentru sine. Avea să fie din nou văduvă și să doarmă pentru totdeauna singură în pat. Plîngea, de asemenea, pentru ceilalți copii ai ei, care aveau să-și piardă tatăl. Plîngea pentru că fusese învinsă și copleșită de soartă. Și mai plîngea fiindcă era îngrozită, pentru prima dată după mulți ani ; iubise un bărbat, îi născuse copiii, apoi îl văzuse, nu mort, ci cu sufletul pierit din corp.

Semnă toate hîrtiile. Îi mulțumi doctorului pentru amabilitate. După ce părăsiră spitalul, Larry o duse acasă cu un taxi. Era îngrijorat pentru ea. Cînd ajunseră pe Tenth Avenue, însă, Lucia Santa era refăcută ; Larry nu trebui nici măcar s-o ajute să urce scările. Niciunul dintre ei nu-i observă pe copii, pe Gino, pe Vinnie și pe Sal, așteptînd în colțul bulevardului.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL 8

În prima sîmbătă adevărată de primăvară, Octavia se hotărî să facă o curățenie generală. Vinnie și Gino fură trimiși să curețe imobilul — să spele holurile și scările și să facă ordine în curtea din spate. Micului Sal și Lenei le dădu cîrpe să șteargă de praf scaunele și masa mare de lemn ; scaunele aveau spătarul decorat cu multe inele de lemn, iar masa era plină de curbe misterioase sub ea, formînd mici grote în care se puteau ascunde lejer doi copii mici. Cu ajutorul unei sticle mari de ulei, micuții făcură totul atît de strălucitor, de negru și de alunecos, încît Octavia fu nevoită să mai treacă o dată peste toată munca lor cu o cîrpă uscată.

Din dulapuri fu totul scos afară. Rafturile fură acoperite cu ziare noi. Toate porțelanurile fură împrăștiate pe masa din bucătărie spre a fi spălate de praful adunat pe ele.

În mai puțin de o oră, Vincent și Gino se întoarseră în apartament cu toate uneltele : mături, șomoioage de hîrtie, găleți și ibricele pentru apă fierbinte. Gino anunță :

— Am terminat. Eu mă duc afară să mă joc.

Octavia își scoase capul din debaraua în care se afundase. Era furioasă. În ultimele luni, cu Gino se petrecuse o schimbare. Fusese dintotdeauna un băiat iresponsabil, dar dacă era bine momit și nu i se lăsa nici o șansă de scăpare, se apuca să muncească bine și cu spor.

Spre surprinderea ei, Gino rosti sfidător :

— Nu mi-e foame. Acum o să mă duc afară. La dracu' cu prînzul.

Își luă crosa de la locul ei și se pregăti să plece. În acea clipă recepționă în plină figură o palmă din partea maică-sii.

Lucia Santa era furioasă. Strigă :

— *Animale !* Cap sec ce ești ! Ești exact precum taică-tău. O să stai închis în casă toată ziua !

Gino nu-i răspunse. Lucia Santa se uită drept în ochii lui, care ardeau de ură mocnită și de frustrare. Gino ridică crosa și dădu cu ea la întîmplare, cu grijă, totuși, să nu rănească pe careva. Bățul lung și subțire făcu un arc grațios și mătură porțelanurile de pe masă. Se auzi un zgomot infernal, după care prin încăpere începură să zboare bucăți pictate de farfurii și cești.

Urmă o clipă de uluială și tăcere. Gino se uită uimit la maică-sa și la Octavia, apoi se răsuci pe călcîie și se făcu nevăzut. Ieși pe ușă, coborî scările și se trezi pe stradă în lumina soarelui primăvăratic. Maică-sa își reveni destul de iute ca să strige după el de-a lungul coridorului întunecos, prin mirosurile de piper, usturoi și ulei de măsline :

— *Figlio de puttana !* Bestie ! Animalule ! Să nu mai vii acasă la masă !

Gino se simți mult mai bine apucînd-o pe Strada 31. La dracu' cu toată lumea. La dracu' cu maică-sa și cu soră-sa. Se puteau duce cu toții la dracu'. Sări în sus cînd simți o atingere pe braț, dar era numai Vinnie.

— Întoarce-te acasă, rosti acesta. Octavia mi-a spus să te aduc înapoi.

Gino se răsuci pe călcîie. Îl împinse pe Vinnie și-i răspunse :

— Vrei să te bați, fiu de cățea ?

Vinnie îl privi cu seriozitate și continuă :

— Haide, o să te ajut la ferestre. După aia o să ne jucăm.

Gino o luă la fugă către Ninth Avenue. În spatele lui nu se auzi nimic, deși Vinnie era un alergător mai bun decît el.

Era liber, dar avea o stranie senzație de nemulțumire. Nu era nici măcar supărat. Pur și simplu n-avea chef să facă ceea ce i se spunea, nici chiar dacă persoana care i-ar fi cerut-o ar fi fost Larry. Gîndul la fratele mai mare îl făcu să se oprească. Trebuia să plece din cartier. Era mai mult ca sigur că aveau să-l trimită pe Larry după el.

Pe Ninth Avenue, Gino se agăță de spatele unei căruțe trase de cal. După cîteva străzi parcurse, căruțașul, un italian mustăcios și îndesat, îl văzu și agită biciul în direcția lui. Gino sări, apucă o piatră de pe jos și o azvîrli în direcția căruței. Deși nu se concentrase, nimeri aproape de țintă. Se auzi un șir întreg de înjurături, căruța se opri și Gino fugi către Eighth Avenue. Acolo se agăță de spatele unui taxi. Șoferul îl văzu și conduse repede, astfel încît Gino nu putu sări decît în dreptul Central Park. Șoferul își flutură degetele pe la nas și-i rînji lui Gino.

Pentru prima dată în viața lui, Gino intră în Central Park. Văzu o fîntînă lîngă o troacă de cai și luă o gură de apă caldă. N-avea bani nici măcar pentru un sifon. Se afundă în parc, dinspre vest spre est, pînă ce zări clădirile din piatră albă și pătrată ce-i adăposteau pe bogătași. A fi bogat nu însemna cine știe ce pentru Gino. În visele lui copilărești nu intrau și banii. El se gîndea la eroism pe cîmpul de luptă, la măreția de pe terenul de baseball. Se gîndea la unicitatea ființei proprii.

Încercă să găsească un loc unde să stea, lîngă un copac, fără a mai vedea piatră în jur și fără a mai zări, reflectate de covorul frunzelor, umbrele negre ale mașinilor și căruțelor aflate în mișcare. Căuta iluzia unei păduri. Din nefericire, oriunde s-ar fi așezat, ori încotro s-ar fi uitat, nu era înconjurat decît de fațade de piatră înălțîndu-se peste copaci, de terase suspendate aproape de cer, de su-

netul claxoanelor sau zgomotul copitelor de cai. Mirosul de benzină se amesteca cu aroma ierbii și a copacilor. În cele din urmă, epuizat, Gino se întinse pe o bancă de ciment și, îngustîndu-și ochii, își închipui că imobilele își pierd masivitatea și devin niște năluci, suspendate deasupra copacilor precum în pozele din povești. Avea să iasă mai tîrziu din acea pădure ca să reintre în oraș. Adormi aproape instantaneu.

Avu un somn încîntător. Subconștientul lui înregistră oamenii care treceau și se uitau la el, o minge care plezni în apropierea lui și doi negustori ambulanți care îl priviră mai multă vreme. Nu văzu, însă, pe nimeni cu claritate, căci nu reuși să se trezească. În mintea lui anotimpurile se schimbau ca și cum ar fi stat pe banca aceea ani de zile. La început îi fu foarte cald, și Gino se rostogoli pe iarbă pînă la umbra unui copac. Apoi începu să plouă cu soare și se udă, după care fu rece și întuneric, după care fu din nou soare, ca vara. Gino era, însă, prea obosit ca să se scoale. Cuibărindu-și capul pe brațe, îngropîndu-și nasul și ochii în iarba proaspătă, dormi un somn de moarte. Cînd se trezi, însă, observă că nu trecuse decît o singură după-amiază.

Turlele suspendate ale orașului erau toate albastre de la asfințitul care se apropia ; în aer nu mai pluteau raze galbene de soare. Parcul era înveșmîntat în negru și verde. Gino trebuia să se grăbească dacă vroia să ajungă acasă înainte de lăsarea întunericului.

Ieși din Central Park pe Strada 72. De acum era îngrijorat. Vroia să ajungă acasă, în cartierul lui ; vroia să-și revadă frații, surorile și mama. Fusese cea mai lungă perioadă de timp în care se aflase departe de ai lui. Se agăță de un taxi. Avu noroc ; autovehiculul merse către centru și de acolo către Ninth Avenue. În preajma Străzii 31, însă, taxiul gonea prea tare. Gino riscă, sări și își arcui picioarele înainte ca acestea să atingă solul. Reuși să-și mențină echilibrul, fugind ușor. Brusc auzi un scrîșnet metalic în spate. Simți o lovitură și se pomeni zburînd

prin aer. Atinse caldarîmul și sări în picioare. Nu se rănise, dar era speriat, căci știa că fusese lovit de o mașină.

Se uită înapoi și văzu un automobil mare și albastru, stînd pe jumătate pe trotuar, pe jumătate în rigolă. Din el ieși un bărbat înalt care alergă către Gino. Omul avea ochi albaștri și păr rar, iar pe fața lui se citea spaima și grija. Lui Gino îi păru rău de el. Zise imediat :

— N-am nimic, domnule.

Bărbatul, însă, începu de îndată să-i pipăie corpul după vreun os rupt. Nu găsi decît o tăietură mare în cracul pantalonilor și o dîră de sînge care se prelingea din ea.

Intrat în panică, omul întrebă :

— Te simți bine, fiule ? Te doare ceva ?

— Genunchiul, răspunse Gino.

Bărbatul se uită la el. Se vedea o zgîrietură serioasă, din care se scurgea, încet, sîngele. Omul îl luă pe Gino în brațe ca pe un bebeluș și-l așeză pe scaunul din față al mașinii. Oamenilor care se strînseseră împrejur le spuse :

— Îl duc pe puștiul ăsta la spital.

În fața Spitalului Francez de pe Strada 30, bărbatul parcă mașina și își aprinse o țigară. Se uită semnificativ la Gino, studiindu-i fața.

— Și acum spune-mi adevărul, băiete. Cum te simți ?

— N-am nimic, răspunse Gino.

Simțea un gol în stomac. Era un pic speriat că fusese lovit de o mașină.

— Lasă-mă să-ți văd genunchiul, zise bărbatul.

Gino își ridică cracul pantalonului. Sîngerarea se oprise și rana începuse deja să se coaguleze.

— Nu sîngerez niciodată mult cînd mă rănesc, explică, mîndru, Gino. Se cicatrizează întotdeauna repede.

Bărbatul oftă și zise :

— Cred c-ar fi mai bine să intrăm în spital.

Gino se repezi :

— În spitalele astea te fac întotdeauna să aștepți și eu trebuie să ajung neapărat acasă, altfel mama va fi foc de supărată. Mă simt bine, domnule.

Ieși din mașină.

— Pe lîngă asta, n-a fost vina dumitale.

Tonul vocii lui era cel al unui om care încerca să-l liniștească pe un altul de lîngă el. Se îndepărtă de mașină.

Omul îi strigă :

— Stai o clipă, puștiule !

Se aplecă peste portieră și-i întinse lui Gino o bancnotă de cinci dolari.

Gino se simți stînjenit.

— Nțț, rosti el. A fost vina mea. Nu vreau nici un ban.

— Ia-i, se încăpățînă bărbatul. N-o face pe bătrîna ta să-și cheltuiască bișțarii pe pantaloni noi fiindcă ai vrut tu să te dai mare.

Cînd era serios, necunoscutul semăna cu Lindbergh. Gino luă banii și bărbatul îi strînse mîna, zîmbi și zise, ușurat :

— Ești un pușți ca lumea.

Ca să ajungă acasă, Gino nu mai avea acum decît să traverseze Ninth Avenue pe sub El, trenul suspendat, apoi să coboare Strada 30 pînă pe Tenth Avenue.

Dădu colțul simțindu-se fericit. Sal se juca pe stradă, iar maică-sa stătea pe scaunul ei fără spătar, în fața casei, însoțită de Zia Louche și de o altă femeie. Octavia stătea în picioare lîngă standul cu înghețată de lămîie, și vorbea cu fiul brutarului. Gino trecu pe lîngă ea. Se prefăcură reciproc că nu se observă. În fața casei, Gino se opri și se postă în fața maică-sii.

Lucia Santa nu era supărată.

— *Buona sera,* îl întîmpină ea, calmă. Te-ai decis să vii acasă ? Cina ți-e în cuptor.

Își luă repede privirea de la el și-i zise ceva Ziei Louche. Cu amărăciune, Gino își zise : *Nici măcar nu mi-a observat piciorul.*

Șchiopătă în sus pe scări. I se luase o piatră de pe inimă. Totul părea șters cu buretele. Fu pentru prima dată conștient de o durere surdă în genunchi. Își simți gura uscată și sărată. Ochii îl dureau puțin și picioarele îi tremurau.

Vinnie citea în bucătărie. Cînd îl văzu pe Gino, scoase o farfurie cu ardei, cartofi și ouă din cuptor și o puse pe masă. După aceea se duse pînă la răcitorul de pe hol și se întoarse cu o sticlă de lapte. Gino luă un gît direct din sticlă, după care se așeză să mănînce.

Încet, dar ușor acuzator, Vinnie zise :

— Unde-ai fost toată ziua ? Mama și Octavia au fost îngrijorate și Larry te-a căutat peste tot. Ne-am făcut cu toții griji.

— Mda, categoric, rosti, ironic, Gino.

Se simțea, însă, mai bine. După cîteva înghițituri nu mai putu mînca. Își puse piciorul pe scaun. Îi amorțise. Își ridică cracul pantalonului. Rana era mare și sîngerîndă, crescută ca o cocă neagră.

— Uau, exclamă, impresionat, Vinnie. Ar fi bine să pui niște iod pe chestia asta. Și pe față și pe mîini. Te-ai bătut ?

— Nu, răspunse Gino. Am fost lovit de o mașină.

Era pe punctul de a plînge. Se duse la chiuvetă și se spălă, apoi se îndreptă spre camera din față, unde desfăcu patul și se dezbrăcă. Îi era frig, așa că-și trase o pătură peste corp. Scoase bancnota de cinci dolari din pantaloni și o ținu în mînă. Îl apucară crampe la stomac și își simți fața că îi ia foc. Văzu acum, cu ochii minții, mașina, așa cum nu o văzuse atunci, gonind și lovindu-l, proiectîndu-i trupul în aer. Îl zări pe Vinnie așezîndu-se pe pat lîngă el.

— M-a lovit o mașină, rosti Gino cu voce tremurîndă. Vezi ? Tipul mi-a dat cinci dolari. Era un individ drăguț. A vrut chiar să mă ducă la spital, dar eu nu eram rănit. Mă agățasem de o altă mașină și i-am sărit drept în față. A fost numai vina mea.

Își deschise palma.

— Vezi ? Cinci dolari.

Ambii băieți se holbară la bani. Era o avere. Vinnie primise o monedă de aur de cinci dolari, cu ocazia Confirmării sale, de la Zia Louche, dar nu i se permisese s-o cheltuiască.

— Hei, zise Vinnie, ce-o să faci cu ei, îi dai mamei ?

— Pe naiba, replică Gino. Mă bate dacă află că am fost lovit de o mașină.

Deveni serios :

— Hai să facem chestia aia cu berea, Vinnie, așa cum ți-ai dorit tu dintotdeauna, s-o vindem și să facem bani. Îți amintești ? Poate că am putea înjgheba o afacere bună.

Vinnie era încîntat. Gino îi propunea să aducă la îndeplinire ceva ce el visa de multă vreme :

— Nu glumești ?, rosti el.

Cînd Gino îi făcu semn că nu, Vinnie continuă :

— Mai bine mi-ai da mie banii. Mama e-n stare să ți-i ia și să ți-i pună la economii.

— Nțț, rosti Gino, suspicios. Banii ăștia îi voi ține eu.

Vinnie fu surprins și jignit. Gino îl lăsa întotdeauna să-i țină banii proveniți din gheață și din jocurile de cărți.

— Hai, fii serios, insistă el. Lasă-mă să-i țin eu. Tu o să-i pierzi.

Îndîrjit, Gino rosti :

— Eu am fost cel lovit de mașină, nu tu. Tu nici măcar n-ai venit cu mine. Ai luat partea Octaviei. Ai noroc că te iau de partener.

Se întinse la loc pe pernă. Vinnie îl urmări cu atenție. Gino nu se mai comportase așa niciodată.

— În regulă, acceptă Vinnie. Tu o să ții banii.

Cu ton neutru, Gino mai zise :

— Și eu o să fiu șeful afacerii. Sînt banii mei.

Vinnie se simți jignit. El era cel mai în vîrstă și ideea îi aparținea. Fu cît p'aci să zică : „La dracu' cu tine și cu cei cinci dolari ai tăi", dar se abținu și rosti :

— Bine, tu o să fii șeful. Vrei să-ți bandajez genunchiul ?

— Nu, nu mă doare. Hai să discutăm despre cum să facem bere din rădăcini. Adu-ți aminte, nu spune nimănui că m-a lovit o mașină. Spune-le că am fost bătut.

— Mă duc să aduc hîrtie și creion ca să calculăm cît ne costă, rosti Vinnie.

Se duse în bucătărie, curăță masa și spălă vasele. Maică-sa dăduse ordine stricte ca Gino să curețe locul după ce avea să mănînce. După aceea, luă un creion și un carnețel din ghiozdanul lui de școală.

Cînd se întoarse în camera din față era aproape beznă. Afară se stingeau ultimele pîlpîiri ale amurgului. În obscuritatea din încăpere văzu mîna lui Gino odihnindu-se pe pătură. Crîmpoțită, bancnota de cinci dolari zăcea pe podea. Gino adormise și corpul i se odihnea complet inert.

Dinspre pat, însă, se auzeau sunete ciudate. Vinnie se apropie și văzu că frate-său plîngea în somn. Lacrimile îi șiroiau pe față. Vinnie îl scutură ca să-l trezească din coșmar, dar Gino continuă să doarmă, respirînd ușor și profund. Într-un tîrziu, gemetele se opriră. Vinnie așteptă o vreme lîngă pat, în cazul în care fratele lui s-ar fi deșteptat și ar fi vrut cei cinci dolari, apoi ascunse banii în ascunzătoarea secretă din perete.

Se așeză, în întuneric, pe pervazul ferestrei. Era o noapte liniștită. Era prea devreme ca oamenii de pe bulevard să stea mult timp pe afară. Chiar și depoul era tăcut ; nu se auzeau zgomote de locomotive în mișcare, și nici de roți de oțel pe șine. Vinnie continuă să privească înspre pat, ca să se asigure că Gino era bine, și căută în minte o soluție de obținere a sticlelor pentru berea de rădăcini pe care aveau s-o fabrice. Știa prea bine că Gino îl va lăsa pe el să fie șeful.

CAPITOLUL 9

Lumina cenușie și cețoasă de toamnă făcea ca orașul să semene cu o înșiruire de linii și umbre. Podul de peste Tenth Avenue era pe jumătate ascuns vederii, de parcă s-ar fi aflat la înălțimea unui munte și nu la numai două etaje deasupra unei străzi pavate pe care treceau șine de cale ferată. Pe sub pod, dinspre Strada 29, venea o căruță fără coviltir, trasă de un cal de tracțiune. Căruța era încărcată cu lăzi, făcute din scînduri, pline cu struguri roșii de vin.

Căruța se opri la mijlocul distanței dintre străzile 30 și 31. Căruțașul și ajutorul lui așezară douăzeci de lădițe în fața unei clădiri. După aceea, căruțașul se dădu înapoi și strigă în sus, ca și cum ar fi intonat o notă.

— Ca-te-rin-a, te așteaptă strugurii.

Patru etaje mai sus se deschise o fereastră, peste care se aplecară bărbați, femei și copii. Cîteva secunde mai tîrziu, ca și cum ar fi zburat patru etaje, lumea ieși din clădire. Un bărbat făcu înconjurul lădițelor, adulmecînd ca un cîine ciorchinii presați între lemne.

— Sînt buni anul ăsta ?, întrebă el pe căruțaș.

Acesta nu se obosi să-i răspundă. Își întinse mîna după bani. Bărbatul îi plăti.

Între timp, soția bărbatului postă doi dintre copii ca paznici, în timp ce ea, împreună cu ceilalți copii, luară o lădiță și o duseră în pivniță. Tatăl lor rupse o scîndură a unei lădițe, expunînd parțial conținutul acesteia, și scoase de acolo un ciorchine mare, negru-albastru, de struguri ca

să-i mănînce. Cînd copiii și nevasta lui se întoarseră din pivniță, primiră fiecare cîte un ciorchine. Scena se repetă în fața fiecărei clădiri : copiii mîncau struguri, iar tații lor se sprijineau fericiți de stiva de lădițe, în timp ce alți bărbați, nu la fel de norocoși, roiau în jurul lor urîndu-le noroc la facerea vinului. Proprietarii lădițelor își lingeau buzele, gîndindu-se la damigenele mari, pline cu lichid rubiniu, ce aveau, în curînd, să fie aliniate în lungul zidurilor pivnițelor.

Gino era invidios pe ceilalți copii, pe acei fericiți ai căror tați fabricau vin. Stătea lîngă tatăl lui Joey Bianco, dar Joey era prea zgîrcit ca să-i ofere vreun strugure, ca și taică-său de altfel. Acesta era atît de zgîrcit încît nu oferea struguri nici măcar rudelor și prietenilor apropiați.

Sosi rîndul brutarului, un om gras, cu fața rotundă, purtînd pe cap tichia albă specifică meseriei, să primească trei stive de lădițe în fața magazinului său. Darnic, el deschise două lădițe și oferi struguri tuturor copiilor. Gino se repezi și-și luă partea lui. Cu vocea lui răsunătoare, brutarul zise :

— *Ragazzi*, ajutați-mă să le car și vă dau la toți gratuit cîte o pizza. Ca niște furnici, copiii se năpustiră asupra stivelor de lădițe, care dispărură, ca prin minune sub pămînt, în pivniță. Gino rămase fără nimic de cărat.

Brutarul se uită la el cu reproș :

— Ah ! Gino, *figlio mio,* ce-o să te faci ? Oricît ai încerca, munca nu vrea să se lipească de tine. Trebuie să-ți dau o lecție acum : cei care nu muncesc nu mănîncă, așa că, valea !

Brutarul vru să plece, dar îl opri privirea mînioasă aruncată de băiat.

— Ah, reluă el. Nu e vina ta. Pur și simplu nu te repezi să muncești. Ia spune-mi, dacă ar mai fi rămas vreo lădiță, ai fi cărat-o ?

Văzînd că Gino dă afirmativ din cap, brutarul îl împinse de la spate în magazin. Cînd ceilalți copii se

întoarseră din pivniță ca să-și primească răsplata, Gino se afla deja pe stradă și își savura porția lui de pizza, aroma sucului fierbinte de roșii înlocuind deja gustul dulceag al strugurilor în gura lui.

Odată cu asfințitul, copiii se apucară să alerge în sus și în jos pe bulevard, cu gurile înroșite de suc de roșii și de struguri, se luară la întrecere pe treptele podului, urlînd ca niște draci, se apucară să danseze în aburul locomotivelor care treceau pe sub ei și care reapăreau într-o jerbă de scîntei. Orașul de piatră se înălța deasupra lor înnegrit de iarnă. Era ultima nebunie a puștilor înainte de a fi chemați de la ferestrele imobilelor înapoi în casă. Se apucară să înghesuie bucăți de scînduri în rigolele străzii, iar unul dintre băieții mai în vîrstă așeză cîteva șomoioage de hîrtie lîngă lemne, în vederea unui foc de noapte. Curînd, Tenth Avenue explodă într-o jerbă de lumini portocalii, în jurul cărora copiii făcură un cerc mare. Imediat răsunară apelurile mamelor aplecate pe ferestre, ca un val spărgîndu-se de pereții caselor, în lungul străzilor lungi, înguste și pustii.

Precum Dumnezeu ascuns în spatele unui nor, Lucia Santa urmărea strada de pe pervazul ferestrei sale, aflată la ultimul etaj al clădirii de pe Tenth Avenue nr. 358, odihnindu-și coatele pe o pernă neînfățată. Se uita la copiii ei și la ceilalți copii care mîncau struguri, sau alergau pe pod, sau dansau în lumina portocalie a focului, transformați în umbre de către noaptea răcoroasă de toamnă. Sezonul rece venea devreme anul acesta. Anotimp binecuvîntat de odihnă pentru oamenii orașului, vara se sfîrșise.

Trebuiau să înceapă școlile. Asta însemna cămăși albe pentru copii, pantaloni cîrpiți și călcați. Însemna pantofi în loc de sandale de pînză. Părul trebuia tuns și pieptănat. Trebuiau cumpărate mănuși, căciuli și haine de iarnă, obiecte care întotdeauna se pierdeau. Trebuia adusă soba în camera de zi, lîngă bucătărie ; în plus aceasta mai tre-

buia verificată și menținută plină. Trebuiau puși deoparte bani pentru doctor. Gîndindu-se la toate acestea, pe Lucia Santa o tentă la un moment dat să-l trimită pe Sal să fure cărbune din depou, ca să economisească bani. Salvatore, însă, era prea timid ; nu-i plăcea să fure. Pe Gino nu-l mai putea folosi. Se făcuse prea mare și putea fi tratat ca un infractor.

Văzu în lumina portocalie un băiețel luîndu-și elan de pe trotuar și sărind peste foc. Era Gino. Părea hotărît să-și distrugă hainele. După el, încercă saltul un băiat și mai mic, care aterizâ la marginea focului și împrăștie în jur o jerbă de scîntei. Cînd Lucia Santa îl văzu pe Gino dîndu-se înapoi pentru o a doua încercare, îi strigă tare :

— *Mannaggia Gesù Crist !*

Alergă spre bucătărie, înșfăcă făcălețul și coborî în fugă scările. Octavia își ridică privirea din cartea pe care o citea.

În timp ce Lucia Santa dădea buzna pe ușa clădirii, Gino plutea peste foc pentru a treia oară. Aflat în aer, o văzu pe maică-sa, apoi atinse solul și încercă să evite lovitura. Bățul de lemn îl plezni peste coaste, ca un bici șfichiuitor și fierbinte. Gino scoase un urlet ca să-i ofere satisfacție maică-sii și fugi înspre casă. După asta, Lucia Santa îl zări pe Sal sărind peste foc. Cînd copilul trecu pe lîngă ea, la nările Luciei Santa veni miros de ars. Îi dădu timp să se ghemuiască, și lovi cu făcălețul. În aceeași clipă, Sal țîșni, urlînd, și fugi în casă după Gino. Cînd Lucia Santa ajunse sus, cei doi băieți își scoseseră deja hainele și șepcile, și se ascunseseră sub paturi. Aveau să rămînă tăcuți pentru cel puțin o jumătate de oră. Se sfîrșise o altă zi a ei, o nouă bucățică a vieții ei.

— Lasă cartea, îi spuse Lucia Santa Octaviei. Ajută-mă cu copiii.

Octavia oftă și lăsă cartea la o parte. Trebuia să ajute duminica seara, ca schimb pentru ziua ei de odihnă. Întot-

deauna simțea duminică noaptea un soi special de pace a lumii.

Duse hainele murdare în baie, spălă cada și o umplu cu apă fierbinte. După aceea se duse în camera ei și se aplecă sub pat.

— Hei, voi doi, ieșiți afară !

Gino și Sal se tîrîră de sub pat. Sal întrebă :

— Mama e încă supărată ?

Octavia îi răspunse cu răceală.

— Nu, dar va fi dacă nu vă purtați bine. Și-acum la spălat, și să nu vă bateți în cadă, că o s-o pățiți rău amîndoi.

În bucătărie, Lucia Santa prepara cina. Vinnie se întorsese de la film și o ajuta să pună masa. Avea să-și facă baie mai tîrziu.

Cînd Gino și Sal ieșiră din baie, îi aștepta lenjeria de iarnă, cu pantalonii și mînecile ei lungi. Din cine știe ce ascunzătoare uitată apărură și ghiozdanele lor de școală, ponosite, dar folosibile încă. Îi mai așteptau sandwich-urile cu carne și paharele cu limonadă, căci mama lor refuza să le servească lapte alături de mîncare gătită în sos tomat.

După cină Octavia le ținu o predică la toți — adică lui Sal, Gino și Vinnie. Era un discurs obișnuit de acum.

— Nici unul dintre voi nu e prost, începu ea. Trimestrul ăsta vreau să văd carnete cu note bune și să n-aud de probleme la purtare. Vinnie, anul trecut te-ai descurcat bine, dar acum trebuie să fii și mai bun. Doar vrei să mergi la C.C.N.Y.*, nu ? O să ai acces liber acolo dacă ai note bune.

Nu s-ar fi putut pune niciodată problema unui colegiu cu plată. Vinnie s-ar fi putut socoti norocos dacă n-avea

---

* C.C.N.Y. — Central College of New York : Colegiul Central din New York (n. tr.).

să trebuiască să-și ia o slujbă imediat după liceu. Octavia avea, însă, planurile ei și beneficia de proprii bani în această privință. Vinnie avea să meargă la colegiu, la C.C.N.Y. Ea avea să fie cea care va avea grijă de familie. Această preocupare fusese, de fapt, cauza principală pentru care renunțase ea la orice aspirații de profesorat.

Își reluă predica :

— Gino, dacă mai iei note la purtare ca anul trecut te bag în spital, te rup în bătaie. Ai putea să te omori mai tare cu învățatul. Să-ți intre bine în cap chestia asta, sau vei ajunge la școala de reeducare și vei face de rîs toată familia.

Depășise limita ; Gino nu se comportase niciodată atît de rău încît să ajungă la școala de reeducare, nu luase note chiar atît de proaste la purtare, și nu primise niciodată o notă proastă la învățătură.

Octavia reușise să fie ascultată. Chiar și Lena se ridică în țarcul ei și se cățără afară ca să se așeze pe un scaun lîngă masă. Octavia se întinse și luă bebelușul în poala ei.

— Sal, continuă ea, ți-a mers bine anul trecut. Acum, însă, școala va fi mai grea pentru tine. O să te ajut la teme, așa că nu-ți fă griji. Sînt o profesoară aproape la fel de bună precum cele de la școală. Încă un lucru. Vreau ca toată lumea să fie în casă cînd mă întorc de la lucru. Pînă la acea oră se va face întuneric și nu mai aveți nici un motiv să stați pe afară. Toți cei care nu sînt în casă la ora șase vor vedea pe dracu'. Și să nu vă mai prind că jucați cărți sau visați la cai verzi pe pereți pînă ce nu aveți temele făcute și verificate de mine. Iar voi, Vinnie, Gino, Sal, veți face cu rîndul seara la spălat vase, ca s-o ajutați pe mama. Mai lăsați-o și pe ea să se odihnească.

Le mai dădu un ultim avertisment, înfiorător în simplitatea și sinceritatea lui, emis fără nici un fel de preambul sau codeală :

— Dacă nu treceți clasa, dacă rămîneți repetenți, vă omor !

Aileen se agită în poala ei.

— Nimeni n-o să facă numele acestei familii de rîs și n-o să ajungeți niște ignoranți care să vă trăiți tot restul vieții pe Tenth Avenue.

Lucia Santa interveni, iritată de ultima frază a Octaviei.

— *Bastanza*. Ajunge. În definitiv, nu pleacă la război.

Se întoarse spre copii.

— Să vă amintiți, însă, un lucru, *mascalzoni* ce sînteți. Eu aș fi dat orice să fi mers la școală, să pot scrie și citi. În Italia, la școală mergeau numai copiii bogătașilor. La vîrsta voastră eu păzeam caprele, pliveam zarzavaturile și curățam bălegarul. Omoram pui de găină, spălam vase și țesălam cai. Pentru mine școala însemna ce înseamnă pentru voi un film la cinema. Dacă tatăl vostru ar fi putut merge la școală, ar fi avut o slujbă mai bună și — cine știe ? — poate că nu s-ar fi îmbolnăvit. Deci : învățați să vă cunoașteți norocul, altfel veți fi învățați cu făcălețul.

Sal făcuse ochii mari. Gino și Vinnie păreau indiferenți, deși erau un pic impresionați. Cu voce speriată, Sal zise :

— Dar, mamă, dacă n-o să pot învăța ? Dacă nu sînt suficient de deștept ? N-ar fi vina mea atunci.

Era atît de serios, încît cele două femei zîmbiră.

Octavia îi spuse cu blîndețe.

— Nu-ți face griji, în familia asta nu e unul care să nu poată trece clasa. Tu doar învață cît mai bine. Eu o să te ajut, și știi doar că am fost cea mai deșteaptă fată la absolvirea liceului.

— Ha, ha !, exclamă Vinnie și Gino la unison, tentați s-o tachineze pe Octavia datorită tonului ei blînd și trist.

Ochii mari și negri ai Octaviei scăpărară, dar fata se abținu, zîmbi și i se adresă maică-sii :

— Așa a fost, mamă, nu-i așa ?

Acest regret față de o perioadă necunoscută de glorie îi convinse pe copii mai mult decît orice altă amenințare,

cu excepția celei de bătaie soră cu moartea în caz de repetență.

Lucia Santa se uită la fata ei. Își aminti că Octaviei îi plăcea să se ducă la școală, și ăsta fusese motivul pentru care Lucia Santa îi tolerase fetei aerele de americancă. N-avea încredere în marile ambiții și țelurile înalte, căci, după părerea ei, cu cît răsplata era mai mare, cu atît erau și riscurile mai mari. Puteai să te prăbușești ușor și să te fărîmi. Era mai bună o siguranță modestă. Acum, însă, Lucia Santa îi ținu isonul Octaviei.

Întorcîndu-se spre copii, le spuse cu voce gravă :

— Da, sora voastră ar fi putut ajunge profesoară la școală dacă ați fi avut un alt tată.

Îl văzu pe Gino uitîndu-se drept în ochii ei.

— Da, da, i se adresă ea băiatului. Dacă tatăl tău și-ar fi făcut datoria și ar fi întreținut familia asta, Octavia n-ar fi fost nevoită să se ducă la muncă. El, însă, nu s-a gîndit niciodată la nimeni și voi, *figlio de puttana* ce sînteți, vă luați după el. În seara asta v-ați apucat să săriți peste foc. Vă stricați hainele bune și-i dați frățiorului vostru mai mic un exemplu rău. Acum trebuie să vă cumpăr pantaloni noi pentru școală. *Animale* ce sînteți. Nu vă gîndiți niciodată la nimeni. Vă avertizez, însă....

Octavia se repezi s-o întrerupă :

— Gata, mamă, asta-i altă poveste. Lucrul cel mai important e că acum ei știu cît de importantă e școala pentru viața lor. Dacă înveți bine la școală ajungi cineva. Altfel termini ca biet salahor în docuri sau la calea ferată, ca Larry.

După ce copiii se culcară, Lucia Santa se preocupă de călcatul rufelor spălate pentru săptămîna următoare și de cîrpitul găurilor din haine. Avea un coș cu rufe atît de înalt, încît nu trebuia să se aplece deloc ca să le culeagă. Octavia își propti cartea de castronul mare cu zahăr. Peste apartament se lăsă o tăcere desăvîrșită, cu excepția scîrțîiturilor ce veneau dinspre dormitorul copiilor, ori de cîte

ori se răsucea unul dintre ei în somn. Femeile se simțeau în largul lor, mulțumite ca șefe ale unui adevărat mic trib ascultător. Totul decurgea fără probleme. Se ocupau amîndouă de familie. Fata era un ajutor credincios și o mînă de fier, în timp ce mama era un șef necontestat, dar care își arăta respectul și admirația pentru suportul inteligent și loialitatea aduse de fată. Deși nu rostiseră niciodată cu glas tare, în sufletele lor îndepărtarea tatălui le scăpase de o sursă teribilă de tensiune și griji. Erau aproape fericite că el nu mai era acolo și că puteau conduce acum gospodăria după capul lor.

Lucia Santa se ridică să pună un ibric cu cafea pe foc, căci Octavia, cu cititul ei, uitase de toate. Adeseori Lucia Santa se întreba ce puteau conține cărțile pe care le citea fie-sa de o vrăjeau într-atît, încît uita chiar și de sine ? Oricum, asta era ceva ce avea să-i rămînă necunoscut ei, iar dacă ar fi fost mai tînără, ar fi simțit, cu siguranță, invidie sau regret. Acum, însă, era o femeie ocupată, cu treburi importante de îndeplinit pentru mulți ani înainte, și nu se putea amărî din pricina unor plăceri cărora nu le cunoștea gustul. Avea și așa destule regrete pentru plăcerile pe care le știuse. Nu se mai putea face, însă, nimic, nici în această privință. Gîndurile din minte și aburul degajat de fierul de călcat o făcură acum să se strîmbe.

Trebuia să se ducă în celălalt capăt al holului ca să scoată laptele din răcitor și niște șuncă italiană bine condimentată, cu care s-o ademenească la masă pe Octavia, care slăbise prea mult în ultimul timp. În acea clipă, Lucia Santa auzi pe cineva urcînd încet scările, cam în dreptul etajului doi. Deschise ușa apartamentului, ca să mai scape de abur. Oricum, nu putea trece nimeni de răcitorul din hol ca să se urce pe acoperiș și să evadeze. Se așeză la masă cu fata ei, bînd amîndouă cafea și mîncînd șuncă cu pîine. Auziră amîndouă pașii apropiindu-se, apoi văzură capul, acoperit cu un șal, al Ziei Louche ivindu-se încet și prudent deasupra ultimei trepte a scărilor.

Imediat după aceea bătrîna se repezi în apartament, înjurînd cumplit în italiană.

Erau prea intime cu ea ca să o întîmpine cu formule protocolare. Lucia Santa se ridică să toarne o altă ceașcă cu cafea și să taie mai multă pîine, deși știa că bătrîna doamnă nu mînca niciodată de față cu alte persoane. Octavia zise în italiană și cu respect :

— Cum te mai simți, Zia Louche ?

Bătrîna făcu un gest de nerăbdare mînioasă, gestul unei persoane care-și așteaptă moartea și care, de aceea, găsește nepoliticoasă o astfel de întrebare, o glumă proastă. Nu-i răspunse fetei.

— Muncă, muncă, schimbă Lucia Santa subiectul. Și școala asta, ce minuni se mai petrec acolo ! Copiii trebuie să se îmbrace ca și Președintele, iar eu trebuie să spăl și să calc ca o sclavă.

Zia Louche replică :

— Eh, eh.

Făcu un alt gest de nerăbdare, ca și cum i-ar fi fost lehamite de oamenii care se așteptau ca viața să curgă lin. Își scoase haina neagră și ponosită de pe ea, apoi puloverul, închis cu nasturi pînă la genunchi.

Octavia simți că nu mai putea citi sub privirile babornitei ; ar fi fost o lipsă crasă de respect. Se ridică în picioare și începu să calce încet, cu migală. Maică-sa se întinse și închise cartea ce zăcea deschisă pe masă, astfel ca fie-sa să nu se poată uita în jos și citi în timp ce muncea. Imediat, Octavia constată că avea onoarea rară de a i se adresa Zia Louche direct ei.

— Tînără domnișoară, rosti aceasta cu familiaritatea aspră a vîrstnicilor, l-ai văzut pe chipeșul tău frate apărînd pe aici azi ?

— Nu, Zia Louche, răspunse Octavia cu seriozitate.

Dacă ar fi folosit altcineva tonul ăsta față de ea i-ar fi scuipat în față, mai ales dacă ar fi fost vorba de una dintre matroanele acelea grase și buhăite, idioatele alea care se

adresau întotdeauna tinerelor fete cu voci pline de compătimire fiindcă acestea nu gustaseră încă din plăcerile unui pat conjugal.

— Dar tu, Lucia Santa ?, o interogă Zia Louche.

Cînd aceasta negă din cap, bătrîna continuă, cu voce ascuțită :

— Deci nu te preocupă soarta frumosului tău fecior, băiat de șaptesprezece ani, într-o țară ca aceasta ? Nu te temi pentru el ?

Octavia văzu pe chipul maică-sii o expresie de nedumerire și îngrijorare.

Lucia Santa dădu, neajutorată, din umeri.

— Ce e cu *dizgrazia* asta ? Sîmbătă noaptea nu doarme niciodată acasă. S-a întîmplat ceva ?

Zia Louche scoase un hohot scurt de rîs.

— Oh, da, s-a întîmplat ceva. S-a jucat o întreagă comedie. Și, ca de obicei în America, mama e ultima care află. Stai calmă, Lucia Santa, frumosul tău fiu e întreg și în viață. Celebrul Seducător — ultimele cuvinte le rosti în americană, cu o savoare incredibilă — a întîlnit, în sfîrșit, o fată de viață. Felicitări, Lucia Santa, pentru căsătoria fiului tău și pentru noua ta noră, în stil american.

La aflarea năucitoarei vești, Octavia și maică-sa nu putură decît să facă ochii mari. Cu vorbele ei de tachinare, babornița sperase să atragă asupra ei o parte a furiei celor două femei.

Văzîndu-le, însă, reacția, izbucni în hohote de rîs ce-i scuturară din încheieturi corpul scheletic.

— Nu, nu, Lucia Santa, icni ea, trebuie să mă ierți, ai toată afecțiunea mea în chestia asta, dar, oh !, ce ticălos e Lorenzo ăsta al tău, *cue mascalzone*. E prea mult, zău că e prea mult !

În acea clipă văzu chipul împietrit al prietenei sale, buzele ei strînse datorită insultei de moarte pe care o spusese. Redeveni serioasă.Își recompuse fața într-o expresie

mai potrivită vîrstei ei, dar nu-și putu ascunde o anumită satisfacție față de perplexitatea lor.

— Din nou, iertați-mă, zise Zia Louche. Dar la ce v-ați fi așteptat cu un așa fiu expert în curve ? Ați fi preferat să-l vedeți bătut sau omorît ? Fiul tău nu e prost, Lucia Santa. Signora Le Cinglata, stearpă de douăzeci de ani, și Signor Le Cinglata, căsătorit de două ori, timp de patruzeci de ani soț și niciodată tată, sînt, în sfîrșit, binecuvîntați acum cu un copil.

Își înclină capul cu o expresie de ironie pe chip.

— Slavă bunului Dumnezeu, nu ? Bărbatul Le Cinglata, însă, crede că datorează mulțumirile cuiva mai apropiat și își ascute cuțitul ca să-și plătească datoria. Cît despre nerușinata de femeie Le Cinglata, ea a visat dintotdeauna să-și însoare feciorul. Oare e posibilă o asemenea comportare din partea unei femei născute și crescute în Italia ? Oh, America — ce pămînt lipsit de rușine !

La aceste vorbe, Lucia Santa ridică o mînă amenințătoare către cer, într-un blestem mut asupra familiei Le Cinglata, și se aplecă în față ca să audă mai multe.

Zia Louche îi dădu mai departe :

— Fiul tău a fost, în cele din urmă, prins în capcana pe care acești tigri i-au întins-o. O vorbă a femeii Le Cinglata către soțul ei și Larry ar fi fost un om mort. Dacă Larry ar fi încurajat-o, însă, și i-ar fi dat speranțe curvei bătrîne ce s-ar fi întîmplat ? Vă dați seama ce rușine ? Curva ar fi fost în stare să-și otrăvească soțul și să ajungă, astfel amîndoi pe scaunul electric. Îl știi, însă, pe fiu-tău, e deștept și face totul ca să evite să spună „Nu“ cuiva. Ca atare, se duce în City Hall și se însoară cu o tînără italiancă nevinovată, care-l observa în timp ce el își călărea calul pe Tenth Avenue încă de pe vremea cînd purta codițe, fără a-i fi vorbit vreodată. Nimeni n-a știut cum de și-a cunoscut mireasa, căci n-au vorbit niciodată în public unul cu altul. Familia ei stă pe Strada 31 și se numește

Marconozzi ; e respectabilă dar mai săracă decît ultimul sărac. Oh, e viclean fiul tău, ar trebui să se facă papă.

Lucia Santa întrebă iute :

— Fata are o bună reputație ?

Zia Louche rînji lasciv.

— Bărbații ca fiul tău se însoară numai cu fete ireproșabile. Asta e filozofia lor. Cine să cunoască mai bine valoarea unei virgine decît un curvar ? Fata, însă, e ca un băț de slabă.

Babornița își ridică arătătorul scheletic, mai obscen așa cum era decît dacă ar mai fi avut carne pe el.

— Doamne, Dumnezeule, o s-o frîngă în două ca pe o lumînare.

Își făcu o cruce.

Octavia era furioasă, rușinată de această căsătorie, atît de tipică săracilor, de scandalul din familie și de murdăria din viața fratelui ei. Totul era din cauza acelei dezgustătoare nebunii sexuale de care erau toți infectați. Văzu cu surprindere că maică-sa nu se simțea deloc deranjată, ba chiar zîmbea vag. Octavia nu putea pricepe cum puteau fi aceste vești, pe de o parte surprinzătoare, deconcertante, dezolante chiar, și în același timp nu prea proaste. Cum trebuia să se simtă o femeie care își vedea cele mai negre coșmaruri transformate în realitate ? Frica de boală, de păcatele de moarte ale pasiunii, de închisoare, de scaunul electric — erau cu toate frici posibile și de înțeles. Lorenzo s-ar fi putut însura cu o curvă, cu o șleampătă sau chiar cu o irlandeză. Așa, însă, se căsătorise în pripă, așa cum se întîmpla de obicei cu copiii săracilor, ca să nu cadă dizgrația pe capul părinților fetei.

Toată lumea o să creadă ce-i mai rău, izbucni cu voce tare Octavia. Ce mizerabil !

Lucia Santa, însă, rîdea în hohote acum de modul viclean în care fiul ei îi păcălise pe cei doi Le Cinglata.

— Și unde-i acum frumosul meu fiu ?, o întrebă ea pe Zia Louche.

Aceasta răspunse :

— Lasă-mă să termin. Bărbatul Le Cinglata se crede acum tată. Femeia n-are decît să țină bărbatul permanent tras de urechi și îl poate conduce cum vrea ea. Mai e o problemă, însă. Va trebui să i se spună vestea și mamei fetei, adică a miresei. Aici e problema. Pe cît sînt de săraci, părinții fetei sînt la fel de mîndri. O să-și considere fata batjocorită.

Lucia Santa făcu un gest violent.

— O să mă duc eu și o să le spun. Și noi sîntem mîndri și săraci. O să ne înțelegem unii cu alții. Acum, însă, unde sînt însurățeii ?

Bătrîna se ridică, gemînd cînd oasele îi pocniră. Se duse în pragul ușii și strigă în josul scării :

— Lorenzo, Louisa, veniți sus !

În timp ce așteptau ca mirii să urce scările, cele trei femei se gîndiră la semnificația acestei schimbări de situație. Lucia Santa își dădu brusc seama că pierderea veniturilor aduse de fiul ei aveau să însemne o lovitură serioasă pentru familie. Pînă ce-avea să apară copiii, însă, Lorenzo putea fi constrîns să dea ceva fraților și surorilor sale rămași fără tată. Era hotărîtă s-o facă. Apoi, apartamentul de la etajul doi avea să fie vacant în curînd ; mirii se puteau muta în el, așa că ea își va putea supraveghea nora, îi va putea ajuta cu necazurile de început ale menajului și cu copiii ce vor veni — căci n-avea nici un dubiu că avea să fie în curînd bunică. În plus, mai era și extrem de curioasă să vadă cum arăta cea pe care o alesese feciorul ei cel chipeș, cea care reușise să-i pună frîu la căpăstru.

Și Octavia se gîndi la bani. Ce ticălos fusese Larry, să-și abandoneze familia tocmai cînd era mai mare nevoie de banii lui. Dintr-o dată fu convinsă că ăsta era, de fapt, adevăratul motiv al căsătoriei lui. Probabil că lui i se păruse că maică-sa conducea cu o mînă prea forte și că îi lua o parte prea mare din bani, restrîngîndu-i libertatea,

așa că alesese această cale ca să se scuture de jug. Pe lîngă asta, văzînd că familia are necazuri, era posibil ca Larry să se fi simțit prins în cursă. Octavia se pregăti să-l întîmpine ca pe un trădător, iar pe ușuratica cu care se însurase s-o pună la punct și să-i arate care-i era locul în noua ei familie.

Zia Louche aștepta, fără să se gîndească la ceva anume. Fără a fi răutăcioasă, era încîntată să fie martoră la comedia ce avea să urmeze.

Primul deasupra scărilor răsări capul frumos al lui Larry. Fata era aproape invizibilă în spatele lui. Pe buzele lui Larry adăsta un fermecător zîmbet stînjenit ; obișnuita lui încredere în sine era ascunsă de un aer străin, de sfiiciune. Lucia Santa îl aștepta cu un zîmbet de bun-venit, impregnat, însă, de un dispreț iertător.

Larry rosti iute :

— Mamă, soră-mi-o, vreau să-mi cunoașteți nevasta.

O trase pe fată din spatele lui.

— Lou, ea e mama mea și ea e Octavia, soră-mea.

Lucia Santa o îmbrățișă pe tînără și o forță să se așeze. La vederea chipului frumos al fetei, palid și subțire, cu ochi căprui imenși, a siluetei ei incomplet dezvoltate, Octaviei i se făcu milă de biata ființă. Era doar o copilă. N-avea să fie niciodată în stare să-l strunească pe Larry și habar n-avea de viața pe care avea s-o ducă. Uitîndu-se la fratele ei, la corpul lui puternic, la părul lui negru, știind cît de puternică era mîndria lui de sine, simți milă și pentru el. Asta avea să fie sfîrșitul visurilor lui ; viața lui se sfîrșise. Și-l aminti călărind pe Tenth Avenue pe calul său negru, din ale cărui copite țîșneau scîntei cînd atingea caldarîmul sau șinele de oțel ; cum mai vorbea el despre sine, de parcă și-ar fi putut făuri singur cine știe ce destin grandios. Înțelese în acea clipă că bunătatea lui — sculatul lui devreme ca s-o ajute pe maică-sa, părăsirea școlii, neantrenarea minții pentru bătălia vieții — îl lăsase fără arme în fața sorții. Acum va avea copiii lui, anii vor trece în

zbor la fel de lin precum trecea el pe cal pe sub pod, și se va trezi cu păr alb pe la tîmple. Și, așa cum fusese Larry dintotdeauna, probabil că va fi și atunci același visător. Îl iubise pe vremuri, cînd erau copii amîndoi, și acum mila o făcu să se arate amabilă față de nevasta lui pustoaică. Îl sărută pe Larry pe obraz și își îmbrățișă cumnata, simțind corpul tinerei soții țeapăn de spaimă.

Se așezară toți la o petrecere de nuntă cu cafea și brioșe uscate și discutară ca tînărul cuplu să doarmă acolo pînă la eliberarea apartamentului de la etajul doi. Larry se animă și începu să discute cu însuflețire ; totul avea să meargă bine. Se simțea în largul lui. Brusc, însă, Louisa își îngropă fața în mîini și se porni să plîngă, zicînd printre sughițuri :

— Trebuie să mă duc acasă și s-o anunț pe mama.

Lucia Santa se ridică și o liniști :

— Mergem cu toții. Va trebui, oricum, să ne cunoaștem reciproc acum, că sîntem rude.

Larry interveni ezitant :

— Hei, mamă, dar eu trebuie să intru în tura de noapte. Du-te tu cu Lou, și o să trec și eu pe acolo mîine.

Tînăra mireasă se uită la el cu surprindere și cu teamă. Octavia izbucni mînioasă :

— La dracu' cu tura ta de noapte, Larry ! Noaptea nunții e o scuză excelentă ca să-ți iei o zi liberă de la lucru. Te duci cu mama și cu Louisa acasă la ea și ai grijă de nevastă-ta.

Louisa o privi cu ochi mari, ca și cum ar fi comis o blasfemie. Larry rîse și zise :

— Hei, surioară, las-o mai moale. Vrei să merg cu tine, Lou ?

Fata dădu, afirmativ, din cap. Larry îi puse, protector, mîna pe spatele ei și rosti :

— Atunci o să merg.

Fat îi răspunse :

— Mersi, Larry.

Octavia izbucni în rîs. Fu surprinsă de privirea amenințătoare pe care i-o aruncă maică-sa și surprinsă de faptul că maică-sa nu-l forțase pe Larry să facă ceea ce era corect. Imediat, însă, Lucia Santa i se adresă cu curtoazie fiului ei.

— Și eu cred c-ar fi mai bine dacă ai veni cu noi, Lorenzo.

În acea clipă, Octavia pricepu că maică-sa acceptase să joace un nou rol ; nu se mai considera stăpînă pe acest copil al ei, și și-l scosese deja cumva din inimă — nu cu ură sau răutate sau lipsă de iubire, ci ca pe o povară de care scăpase, dîndu-i astfel mai multă tărie pentru alte poveri. După ce plecară cu toții, Octavia rămase atît de deziluzionată, încît se apucă să calce toate rufele spălate, fără a mai redeschide cartea.

De obicei, viața e plină de surprize pentru copiii mici. Ca atare, Gino nu fu defel surprins a doua zi, de dimineață, să vadă părul lung și negru al unei fete în patul fratelui său Larry. Stînd îmbrăcat cu lenjeria lui de iarnă, Gino îi studie. Larry arăta altfel ca de obicei și nici fata nu arăta prea bine. Cele două chipuri palide, albe ca varul datorită somnului în locuința răcoroasă, lipsite de apărare în inconștiența profundă în care se aflau, aveau trăsăturile pure ale morții. Amîndouă erau înconjurate de cîte o coroană de păr negru ca pana corbului, împrăștiat în dezordine pe pernă. Cele două coame se împreunau strîns formînd o singură masă de mătase neagră. În acea clipă Larry se agită în somn ; trupul îi reveni la viață, și sîngele începu să-i coloreze obrajii. Cele două sprîncene stufoase se mișcară, pleoapele i se deschiseră și ochii negri aruncară săgeți. Larry își îndepărtă capul de cel al fetei, astfel că cele două podoabe capilare se separară. Îl văzu pe Gino uitîndu-se la ei și zîmbi.

În bucătărie, Vinnie se ospătase deja cu smîntîna de deasupra sticlei de lapte, premiul rezervat celui care se

scula primul de dimineață. Gino încercă să deschidă o altă sticlă de lapte, dar maică-sa îi arse una peste mînă cu latul cuțitului.

Cînd Gino se întoarse către dormitorul lui ca să se îmbrace, îl găsi pe Larry stînd pe spate, cu capul sprijinit de spătarul patului, fumînd o țigară, și pe fata de lîngă el dormind cu fața către perete, cu spatele ei mic întors ca o pavăză împotriva lumii. I se vedea dunga chilotului alb, încadrînd oasele șoldului ce se iveau ca niște protuberanțe de sub piele. Văzîndu-l pe Gino că se uită la proaspăta lui soție, Larry se întinse și trase pătura pe corpul ei, descoperindu-și, prin acest gest propriul piept păros.

Gino n-avea să uite niciodată acel an. Se întîmplară o mulțime de evenimente, începînd cu căsătoria lui Larry.

Venind într-o zi de la școală, îl zări pe Joey Bianco stînd pe platforma fabricii lui Runkel, cu toate cărțile de școală împrăștiate în fața lui pe trotuar. Spre uimirea lui Gino, Joey plîngea. Sub lacrimi, însă, i se zărea chipul schimonosit de ură. Gino se apropie prudent și întrebă :

— Ce e, Joey ? S-a întîmplat ceva cu taică-tău sau cu maică-ta ?

Joey clătină din cap continuînd să plîngă. Gino se așeză lîngă el înghesuindu-se pe platformă.

— Vrei să joci șapte-și-jumate ?, încercă Gino să-l tenteze pe Joey. Am șaisprezece cenți la mine.

— N-am bani să joc, îl repezi Joey, după care începu să se tînguiască cu voce tare : Mi-am pierdut toți banii. Tata mi-a spus să-i pun în bancă și acum banca mi i-a pierdut pe toți. Ticăloșii dracului ! Iar lui taică-meu nici nu-i pasă ; rîde de mine. Toți mi-au spus că o să pot să am banii mei cînd voi fi mare, și acum mi i-au furat și rîd cu toții de mine.

Plîngea și înjura cu inima frîntă de durere.

Gino era cutremurat. Mai mult decît oricine altcineva el știa ce lovitură cumplită era aceasta. De cîte ori nu cumpărase Gino înghețată de lămîie și-l lăsase și pe Joey să sugă din ea fiindcă Joey vroia să economisească cei doi cenți ? De cîte ori nu rămăsese Joey acasă duminica după-amiaza ca să economisească banii de film și să-i pună în bancă ? De cîte ori nu întorsese Joey spatele vînzătorului de hot dogs și căruțului său pe trei roți acoperit de umbrela cu dungi portocalii, strîngînd o monedă de cinci cenți în pumn, în timp ce Gino mușca din cornul moale și lung și din cîrnatul roșu și zemos împănat cu felii albe și grase de varză și pete de muștar galben, avînd toate o savoare de nedescris ? Gino resimțea pierderea suferită de prietenul lui ca și cum ar fi fost a lui proprie. De fapt, într-un fel, banii pierduți fuseseră ai lui. Deși ceilalți copii rîdeau de Joey, Gino îi respectase întotdeauna dorința și-i dăduse de fiecare dată cel puțin o înghițitură de hot dogs, de pizza, sau de înghețată de lămîie ca să-l ajute să reziste tentației. Chiar și de Paște, cînd toată lumea cumpăra ouă de zahăr albe și roz contra unei centime, chiar și atunci Joey se abținea, deși Paștele venea doar o dată pe an. Gino era mîndru că prietenul lui era cel mai bogat puști, dacă nu din Chelsea, atunci cu siguranță de pe Tenth Avenue. Ca atare, întrebă încet și cu teamă :

— Cît ai pierdut, Joey ?

Cu un calm năucitor, ca lovit de dambla, Joey răspunse :

— Două sute treisprezece dolari.

Cei doi băieți se uitară șocați unul la celălalt. Gino nu visase niciodată că suma ar fi putut fi atît de mare. La rîndul lui, Joey își dădu pentru prima dată seama de dimensiunea tragediei sale.

— Oh, Iisuse !, exclamă el.

Gino rosti :

— Hai, Joey, ridică-ți cărțile. Hai acasă, Joey.

Joey sări de pe platformă și izbi sălbatec în cărțile de pe trotuar, pînă ce acestea se împrăștiară în rigolă. Se apucă să urle :

— Futu-le muma-n cur de cărți ! Futu-i școala mă-sii ! Am să mă răzbun pe toți. Nu mă mai întorc acasă !

Alergă către Ninth Avenue și dispăru în umbra cenușie aruncată de pasajul suprateran.

Gino culese cărțile de jos. Erau rupte, murdare și pătate de bălegar. Le șterse de pantalonii lui și se îndreptă spre Tenth Avenue și către casa lui Joey, aflată la numărul 356.

Familia Bianco locuia la etajul trei. După ce Gino ciocăni, auzi o femeie plîngînd și vru s-o ia la fugă pe scări, dar ușa se deschise prea rapid. Îmbrăcată în negru, micuța mamă a lui Joey îi făcu semn să intre. Gino fu surprins să-l vadă pe tatăl lui Joey, ajuns deja acasă și stînd la masa din bucătărie. Era un omuleț scund cu niște mustăți enorme, care purta întotdeauna pe stradă o pălărie de fetru gri și care, din cine știe ce motiv o purta și acum la masă. În fața lui se afla o butelcă cu vin rubiniu și un pahar pe jumătate plin.

— Am adus cărțile lui Joey acasă, zise Gino. O să vină și el după ce termină să-și ajute profesorul.

Puse cărțile pe masă. Omulețul își ridică privirea și rosti cu amabilitate tipică de om beat :

— *Buono Giovanneto*, bun băiat. Ești fiul Luciei Santa și prietenul lui Joey. Tu n-asculți niciodată de nimeni, nu ? Mergi pe drumul tău. Foarte bine. Foarte bine. Bea un pahar de vin cu mine și mulțumește Domnului că n-ai tată.

— Eu nu beau, Zi'Pasquale, răspunse Gino. Oricum, mersi.

Îi părea rău că domnul Bianco resimțea atît de acut pierderea suferită de fiul său. Doamna Bianco se așeză la masă urmărindu-și soțul.

— Bea, bea, o invită Zi'Pasquale Bianco.

Femeia scoase un pahar mic și bărbatul i-l umplu.

— Pentru America, toastă el, pentru președinții americani ai băncilor, dar-ar Domnul să apuce ziua în care să n-aibă ce să pună pe masă.

— Încet, încet, căută doamna Bianco să-l tempereze.

Nu trecuse multă vreme de cînd Gino îl prinsese pe Zi'Pasquale în perioada lui de glorie și triumf.

Acest omuleț, scund dar vînos, muncea din greu în depou la șinele de oțel ce dădeau în Tenth Avenue. Adeseori ieșea de acolo obosit, prăfuit și murdar, cu sudoarea șiroindu-i pe față. Pălăria de fetru, de un gri murdar pătat cu negru îl apăra de razele periculoase ale soarelui. Cînd se-ntorcea de la lucru pe treptele întunecate ale scărilor, sufertașul gol atîrnat la brîu, în partea dreaptă a corpului, răsuna în toată casa.

Ajuns în apartament, își scotea hainele, dădea drumul la apă caldă, lua săpunul și i-l dădea Ziei Bianco, care-i curăța spatele larg cu o pînză umedă. După asta își punea o cămașă curată, albastră, lua butelca de vin de sub chiuvetă și-și turna iute în pahar și apoi se așeza la masă.

Mai întîi Zi'Pasquale îi privea pe toți în ochi, de-a dreptul acuzator, chiar și pe Gino, apoi scutura ușor din cap ca să arate că nu învinovățea pe nimeni pentru necazurile lui. După aceea lua o înghițitură de vin din pahar. Încet, cu precauție, șira spinării i se îndrepta ca și cum vinul i-ar fi redat puterea. După asta soția lui se apleca peste el și așeza în față o farfurie adîncă cu supă de fasole și paste aromate cu usturoi. Zi'Pasquale apuca lingura ca pe o lopată, o înfigea în lichid și, în cîteva secunde, muntele de fasole și paste dispărea în spatele acelor mustăți enorme. Obiceiul lui era ca după trei astfel de înghițituri să-și lase jos lingura și să taie o felie mare de pîine.

Continua așa, cu lingura într-o mînă și cu pîinea în cealaltă, hrănindu-și trupul cu viață și energie. Cu fiecare înghițitură devenea vizibil mai puternic. Creștea mai înalt pe scaun, ridicîndu-se deasupra tuturor. Pielea feței îi de-

venea roz și i se zăreau dinții albi și puțin din buzele roșii cînd mustața i se înmuia de sos. Pîinea bine prăjită îi crănțănea între dinți, iar lingura mare de metal trasa curbe prin aer ca o spadă peste capetele lor. După aceea își bea paharul cu vin. Imediat, în aer începea să plutească un miros de struguri și fasole.

În cele din urmă Zi'Pasquale lua un cuțit de la nevastă-sa și tăia o halcă zdravănă de caşcaval dintr-o roată. O ridica și o ținea la lumină, astfel ca toți să fie ademeniți de aroma ei. Cu cealaltă mînă culegea restul feliei de pîine de pe masă, apoi, senin, puternic, cu o forță aproape sfîntă, le zîmbea tuturor și întreba în italiana lui aspră din sud :

— Cine-i mai bun ca mine ?

Nevastă-sa scotea un „Eh" scurt de încuviințare, ca și cum el confirma o credință secretă a ei, pe care el însuși o nega. Cei doi băieți, însă, se holbau la el, gînditori, încercînd să înțeleagă.

Vedeau totul cu ochii lor. A cui hrană avea gustul mai dulce și al cui vin întărea sîngele ? Ale cui oase și nervi se relaxau într-o astfel de binemeritată odihnă ? Zi'Pasquale grohăia de plăcere în timp ce durerea oboselii îl părăsea. Se ridica nițel să rîgîie, apoi ofta de ușurare. În astfel de momente cine în lume ar fi putut fi mai fericit ?

În seara asta, Gino încercă să zică ceva liniștitor :

— E-n regulă, Zi'Pasquale. Joey se poate pune din nou pe economisit. O să-l ajut să vîndă cărbune din depou și vara viitoare o să vindem gheață. N-o să fie nevoie de mult timp.

Mustățile mari începură să tremure și chipul bărbatului se strîmbă de rîs :

— Fiul meu și banii lui. Ah, *figlio mio*, dacă asta ar fi fost totul.... Știi tu ce-am pierdut eu, știe fiul meu ce-am pierdut eu ? Cinci mii de dolari. Douăzeci de ani de sculat cu noaptea în cap, de muncă în frig amarnic sau în căldura asta americană cumplită. Insultat de șef, cu numele meu

schimbat, un nume care există de o mie de ani în Italia, numele de Baccalona — aici vocea lui tună — din orașul Salerno, Italia. Am renunțat la tot. Și fiul meu plînge pe străzi....

Bău un alt pahar cu vin.

— Cinci mii de dolari, douăzeci de ani din viața mea. Mă dor oasele numai gîndindu-mă la sudoarea cu care am cîștigat acești bani. Blestemat să fie raiul și Isus Cristos ! Mi-au furat banii fără nici o armă, fără un cuțit, ziua-n amiaza mare. Cum e posibil ?

Femeia interveni.

— Pasquale, încetează cu băutul. Mîine trebuie să te duci la muncă, azi n-ai lucrat. Cu Depresiunea asta mulți își pierd slujbele. Mănîncă ceva și du-te la culcare. Hai !

Zi'Pasquale rosti blînd :

— Nu-ți face griji, femeie, mîine o să mă duc la lucru. Nu ai teamă. Nu m-am dus la lucru și cînd a murit fetița noastră ? Ei ? Nu m-am dus la lucru în timp ce tu nășteai ? Cînd ți-era rău și copiii erau bolnavi ? O să mă duc la lucru, n-ai grijă. Uită-te la tine, biată femeie, care nu dădeai drumul la lumină pînă ce nu era prea întuneric ca să mai poți vedea, numai ca să economisești un ban ! Sau atunci cînd mîncai spanac fără carne și purtai pulovere în casă ca să nu consumi cărbuni. Asta nu înseamnă nimic pentru tine ? Ah, femeie, ești făcută din fier. Ascultă-mă bine, micule Gino, să te temi de femei.

Zi'Pasquale mai goli un pahar cu vin și căzu inconștient la podea fără a scoate o vorbă.

Convinsă că bărbatul n-o mai putea auzi acum, femeia lăsă lamentările la o parte. Gino o ajută să-l tîrască pe domnul Bianco către dormitor, în timp ce ea izbucni în plîns și începu să blesteme. O urmări cum își dezbracă soțul pînă ce din el rămase doar o siluetă jalnică, înghesuită într-o lenjerie de corp galben-albă, sforăind beată printre mustăți.

Femeia îl făcu pe Gino să stea la bucătărie cu ea. Se interesă unde era Joey, după care începu să se vaiete. Bietul ei soț, el era speranța și salvarea lor, nu trebuia să cedeze în fața stihiilor. Se pierduseră niște bani — era groaznic, desigur, dar asta nu însemna că se pierduse totul.

America, America, ce fel de vise se făuresc în numele tău ? La ce gînduri nerușinate de fericire dai tu naștere ? Doar se știe că trebuie plătit un preț, și cu toate astea fiecare visează că fericirea îi poate veni pe tavă, fără a avea ceva serios de plătit pentru ea. Aici, însă, exista speranță, pe cînd în Italia nu. Aveau s-o ia de la capăt, în fond el n-avea decît patruzeci și opt de ani. Mai avea încă forță pentru douăzeci de ani de muncă. Fiecare corp uman e o mină de aur. Din minereul numit muncă se fabricau munți de hrană, adăposturi împotriva frigului, petreceri de nuntă și coroane de înmormîntare ce se atîrnau de ușa locuinței. Corpul acela jalnic îmbrăcat în lenjeria de iarnă putea încă produce comori. Cu simțul practic al femeii, doamna Bianco era mai îngrijorată de soțul ei decît de banii pe care îi pierduseră.

După o bucată bună de vreme, Gino reuși să evadeze.

Ajunse tîrziu acasă ; toată lumea se găsea deja la masă. Ce bine era să intri în acea bucătărie caldă, care mirosea a usturoi, ulei de măsline și sos de roșii spumegînd ca un vin rubiniu și fierbinte pe foc.

Își umplură cu toții farfuriile cu spaghetti din castronul mare aflat în centrul mesei. Pentru pastele de joi nu existau bucăți de carne, ci numai o halcă de ceafă de vită, atît de fragedă de la fiertul în sos, încît puteai rupe bucățele din ea cu furculița. În timp ce mîncau, la masă sosiră și Larry cu nevastă-sa.

Erau toți bucuroși să-l vadă pe Larry, mai ales băieții. El aducea întotdeauna veselie, cu glume și istorii despre calea ferată, știa toate bîrfele despre familiile de pe

bulevarde. Octavia și Lucia Santa erau întotdeauna bine dispuse cînd el era de față și nu-i mai dădăceau pe copii.

Gino observă că Louisa se îngrășa la trup, în timp ce capul i se făcea mai mic.

— Mda, rosti Larry, brutarul a pierdut zece mii de dolari la bursă și alți bani la bancă, dar el nu trebuie să-și facă griji cu magazinul lui. O groază de oameni de pe bulevard au pierdut bani. Slavă Domnului că ești săracă, mamă.

Octavia și maică-sa își zîmbiră una alteia. Banii erau un secret pentru toți și erau depozitați în carnete de poștă. Lucia Santa îi spuse Louisei :

— Mănîncă mai mult, trebuie să ai putere.

Luă o bucată mare de vită din farfuria lui Larry și o puse pe cea a Louisei. Îi zise lui Larry :

— Tu, *animale,* ești destul de puternic. Mănîncă doar spaghetti, de carne are nevoie nevastă-ta.

Pe chipul tinerei apăru o ciudată expresie de plăcere. De obicei era foarte tăcută, vorbea arareori. Acum, însă, rosti cu timiditate :

— Mulțumesc, mamă.

Gino și Vincent se uitară unul la altul ; ceva li se părea amîndurora a nu fi fost în ordine. Își cunoșteau mama pe dinafară. Nu fusese sinceră. Nu-i plăcea de fată, iar aceasta fusese prea evazivă cu mulțumirile ei.

Larry le zîmbi băieților și le făcu cu ochiul. Luă o lingură de sos și exclamă uimit :

— Ia uitați-vă la gîndacii de pe zid !

Era vechea poantă pe care le-o făcea sîmbăta noaptea, cînd vroia să le fure cartofii din farfurii. Vinnie și Gino refuzară să-și întoarcă capetele, dar Louisa privi iute în jurul ei. În acea clipă, Larry îi fură bucata de carne din farfurie, luă o mușcătură, apoi i-o puse la loc. Copiii rîseră, dar Louisa, dîndu-și seama că i se făcuse o farsă, izbucni în lacrimi. Fură cu toții șocați.

Larry încercă să o liniștească :

— Ei, hai, asta-i o veche glumă de-a familiei. Glumeam doar.

Lucia Santa și Octavia scoaseră exclamații de compătimire, după care Octavia zise :

— Las-o în pace, Larry, cînd o vezi așa.

Lucia Santa se băgă și ea :

— Louisa, animalul ăsta de soț al tău face glume nesărate. Data viitoare aruncă-i cu sos fierbinte în ochi !

Louisa, însă, se ridică de la masă și fugi pe scări către apartamentul ei de la etajul doi.

— Du-te după ea, Lorenzo, și du-i ceva să mănînce, rosti Lucia Santa.

Larry își încrucișă brațele pe piept.

— O s-o fac pe naiba.

Începu să-și mănînce din nou macaroanele. Nimeni nu mai scoase o vorbă. Într-un tîrziu, Gino zise :

— Joey Bianco a pierdut două sute și treisprezece dolari la bancă, iar taică-său a pierdut cinci mii de dolari.

Zări pe fața macă-sii un rînjet sinistru de triumf. Era aceeași expresie ca atunci cînd aflase că brutarul pierduse bani. Cînd, însă, Gino povesti cum se îmbătase Zi'Pasquale, expresia maică-sii se schimbă și Lucia Santa oftă din rărunchi :

— Nici măcar oamenii inteligenți nu mai au nici o siguranță în lumea asta.

Ea și Octavia schimbară o nouă privire satisfăcută. Fusese un noroc chior că-și băgaseră banii în economii poștale. Cînd deschiseseră contul, fuseseră prea timide ca să intre pe sub arcada de marmură, străjuită de stîlpi albi, ai unei bănci, cu mica sumă de bani pe care o aveau.

Cu o tristețe neutră, ca și cum triumful ei răutăcios ar fi făcut-o să se simtă vinovată, Lucia Santa zise :

— Bietul om, a iubit atît de mult banii încît s-a căsătorit cu o săracă din dragoste. Au fost fericiți. Un mariaj perfect. Numai că nimic nu merge la infinit, oricît ai încerca.

Nimeni nu-i dădu atenție Luciei Santa. O știau prea bine. Cînd vorbea sau gîndea, avea o viziune pesimistă asupra vieții. Cu toate astea, trăia ca și cum ar fi crezut în șansă. Se scula dimineața bine dispusă și se apuca să taie pîinea știind că aceasta va fi dulce. Speranța ei conta în energia fizică, suplimentată de iubirea pentru copiii ei și de necesitatea de a lupta pentru ei. Credeau cu toții că ei nu i-ar putea fi niciodată frică. Ca atare, cuvintele ei nu însemnau mare lucru, erau mai mult o superstiție. Mîncară liniștiți. După ce terminară, Larry se sprijini de spătar și își aprinse o țigară, iar Octavia și maică-sa se apucară să discute cu el, povestind istorii despre escapadele lui ca tînăr. Vincent luă farfuria cu spaghetti a Louisiei și puse bucata de carne în sosul fierbinte, după care acoperi totul cu o altă farfurie.

Lucia Santa îi zise :

— Du-i ceva să mănînce cumnatei tale. Vincent coborî scările cu cele două farfurii și cu o sticlă pe jumătate plină de limonadă. După cîteva minute se întoarse cu mîinile goale și se așeză la masă.

Larry se uită o clipă la el și întrebă :

— Se simte bine ?

Văzînd că Vinnie încuviințează din cap, Larry continuă cu istoria pe care tocmai o povestea.

CAPITOLUL 10

Într-o duminică după-amiază de martie, Octavia Angeluzzi stătea în bucătărie, privind în jos către curtea din spate a imobilului. În interiorul cvartalului de blocuri se găsea un spațiu mare, împărțit de garduri de lemn în mai multe curți, separate între ele.

Octavia se uită înspre grădinile de piatră și beton. Cîțiva *paesano* lipsiți de locuință lăsaseră în urmă o cutie ce semăna cu o pălărie imensă în trei colțuri plină cu murdării, din care răsărea un băț, ca un os. La picioarele cutiei se vedeau mici arbuști, ca niște degete, pe care se zăreau cîteva frunze galbene, moarte. În altă parte, din patul de ciment rasărea un ghiveci de plante gol. Deasupra lor, umplînd aerul și încrucișîndu-se atît de strîns încît nici măcar o vrăjitoare n-ar fi putut trece printre ele, se aflau nenumărate frînghii albe de rufe, întinzîndu-se de la ferestre pînă la niște stîlpi înalți de lemn. Octavia se simțea cumplit de obosită. Se gîndea că de vină erau frigul, iarna lungă fără soare și orele îndelungate de muncă. Odată cu Depresiunea, banii se împuținaseră. Acum trebuia să lucreze mai multe ore pentru o plată mai slabă. Noaptea, ea și maică-sa coseau nasturi pe cartoane acasă, iar uneori le ajutau și copiii mai mici. Din nefericire, însă, băieții strîmbau din nas la recompensa săracă a muncii, un penny pe carton, și nu se înghesuiau la muncă. Ca să-i stimuleze, trebuia să își bată joc de ei. Copiii își puteau permite să fie independenți.

Simțea o durere permanentă în piept, în ochi și la cap. Adeseori o cuprindea o fierbințeală în tot corpul. În plus, în minte îi răsuna mereu un refren : ce aveau ele să se facă odată cu dispariția banilor lui Larry și cu patru copii de crescut pe cap ? În ultima vreme trebuia să se ducă în fiecare săptămînă la poștă și să apeleze la banii din economii. Visul lor se spulberase : alunecaseră înapoi la traiul din economii, anulînd perspectiva cumpărării unei case.

Privind în jos la peisajul dezolant, ea avea o stranie aparentă de viu datorită unei pisici ce se plimba pe marginea unui gard, Octavia se gîndi la Gino și la Sal, doi băieți care creșteau ca să ajungă niște amărîți de muncitori, mocofani, înjurînd permanent, trăind în ghetto-uri, hrănindu-și copiii din sacul sărăciei. O străbătu un fior de neliniște, urmat de o senzație de rău și frică. Avea să-i vadă gudurîndu-se și făcînd sluj ca să capete de pomană, așa cum făcuseră, înaintea lor, părinții lor. Cei săraci imploră să rămînă în viață.

Și cu Vinnie ce-avea să se întîmple ? Cu surprindere, Octavia își dădu seama că ea îi făurise deja viitorul. Va trebui să se ducă din timp la muncă, ca să-și ajute frații și surorile. Nu exista altă cale.

Oh, ticălosul ăla de Larry ! Să părăsească familia cînd aceasta avea cel mai mult nevoie de ajutor. Și mai avea și tupeul să urce la etajul doi ca să mănînce. Bărbații, însă, erau niște mizerabili. Octavia avu viziunea bruscă a unui bărbat — păros, ca o gorilă, gol, cu un penis enorm aflat în erecție. Obrajii i se îmbujorară și simți că i se face rău. Se duse la bucătărie și se așeză la masă. Simți o durere sufocantă în piept și pricepu cu groază că era bolnavă.

Cel care sosi primul, și o găsi pe Octavia aplecată peste masă, fu Gino. Soră-sa plîngea de frică și durere și scuipa picături de sînge pe fața de masă alb-albastră. Octavia șopti :

— Du-te și adu-o pe mama de la Zia Louche.

Gino fu atît de înfricoșat, încît se răsuci, fară o vorbă, pe călcîie și se topi.

Cînd cei doi se întoarseră, Octavia își revenise și stătea dreaptă pe scaun. Nu curățase fața de masă. Vroise s-o facă, ca să nu-și alarmeze mama, dar nevoia de compătimire și o frică de a nu fi socotită lașă în bătălia pentru supraviețuire a familiei, o făcuseră să lase totul neatins.

Lucia Santa se năpusti în cameră. Văzu imediat chipul fie-sii, pe care se citea nenorocirea, răul și vina, apoi zări petele de sînge. Își ridică mîinile în aer și țipă :

— Oh, Doamne Dumnezeule.

Izbucni în lacrimi. Scena o irită pe Octavia și îl făcu pe Gino să murmure :

— Pentru numele lui Isus !

Scena dură, însă, numai o clipă. Lucia Santa își recăpătă imediat controlul de sine, o luă pe Octavia de mînă și o conduse spre dormitor. Îi strigă peste umăr lui Gino :

— Fugi. Repede. Du-te la doctorul Barbato.

Încîntat de eveniment și de importanța propriei persoane, Gino parcurse în zbor cele patru rînduri de trepte.

După ce o așeză pe Octavia în pat, Lucia Santa luă o sticluță cu lichid de frecție și se apucă să vegheze asupra fie-sii. Turnă frecția în palma făcută căuș, și frecă fruntea încinsă și fața Octaviei. Își reveniseră amîndouă acum, dar Octavia observă din nou o expresie de cumplită neliniște pe chipul maică-sii, acea privire ce părea că exclude universul. Încercă să facă o glumă.

— Nu-ți face griji, mamă, rosti ea. N-o să pățesc nimic. Cel puțin n-am nici un copil din flori. Sînt încă *bună fiică italiană*.

În astfel de momente, însă, Lucia Santa era lipsită de simțul umorului. Viața o învățase să trateze cu respect încercările soartei.

Stătu lîngă patul fiicei ei ca un mic Budha îmbrăcat în negru. Așteptînd doctorul, mintea ei încercă să descifreze semnificațiile bolii și ce probleme avea aceasta să nască. Se simți copleșită de dezastru — soțul ei era internat, fiul ei se însurase de timpuriu, Depresiunea adusese șomajul, iar acum fiica i se îmbolnăvise. Stătu acolo, adunîndu-și curajul. Acum nu se mai putea pune problema unui ghinion personal. Acum întreaga familie era în pericol, se atentase la însăși esența ei. Nu mai era o problemă a unor eșecuri izolate; acum era vorba de pericolul de distrugere, de scufundare în cele mai negre adîncuri ale existenței.

Doctorul Barbato urcă scările în urma lui Gino și traversă apartamentul către camera în care se odihnea Octavia. Ca întotdeauna, era elegant îmbrăcat și își tunsese mustața. Avea bilete pentru un spectacol de operă la Brooklyn Academy of Music și se grăbea. Fusese cît p-aci să nu vină și să-i spună băiatului să anunțe spitalul Bellevue.

Cînd văzu fata și auzi ce i se întîmplase, știu că venise de pomană. Octavia trebuia să meargă la spital. Se așeză însă lîngă pat, observînd că fata era stînjenită de faptul că o examina un bărbat atît de tînăr, și că era conștientă de prezența maică-sii care-l ținea sub supraveghere. Își zise în minte, cu dezgust: „Italiencele astea cred că bărbații sînt în stare să găurească o femeie chiar și pe patul ei de moarte". Cu voce tare, însă, se forță să zică:

— Și acum, Signora, va trebui să vă examinez fata. Spuneți-i băiatului să plece.

Se pregăti să tragă cearșaful.

Lucia Santa se-ntoarse și văzu că Gino avea ochii măriți de curiozitate. Îi trase o palmă și îl repezi:

— Dispari! Îți dau și eu odată voie să o faci.

Bietul Gino, care se așteptase la mulțumiri pentru modul în care se comportase, se întoarse în bucătărie murmurînd înjurături.

Doctorul Barbato își puse stetoscopul pe pieptul Octaviei și își ridică profesional, privirea în sus, trăgînd însă cu coada ochiului la corpul fetei. Observă cu surprindere că era foarte slabă. Pieptul bogat și șoldurile pline și rotunde decepționau. Octavia pierduse multe kilograme. Fața ei rotundă nu arăta această pierdere căci, deși era puțin trasă, nu părea o față de om stors de puteri. Ochii ei, mari, umezi și căprui îl urmăreau cu grijă și frică. Mintea doctorului înregistră, de asemenea, fără dorință, însă, cît de copt era acest trup pentru dragoste. Fata semăna cu acele nuduri din picturile pe care le admirase în Italia, în călătoria făcută după absolvirea facultății. Era genul clasic, făcută să nască copii și să-l pună la jug greu pe partenerul de pat. Ar fi fost bine dacă s-ar fi măritat cît mai repede, indiferent dacă era bolnavă sau nu.

Doctorul se ridică și acoperi fata la loc cu cearșaful. Rosti încet și liniștitor :

— O să fie bine.

După aceea o îndemnă pe maică-sa să meargă cu el în dormitorul alăturat.

Fu surprins cînd o auzi pe Octavia oprindu-l :

— Te rog, doctore, vorbește în fața mea. Oricum, mama îmi va spune totul. Nu va putea face altceva.

Doctorul învățase deja că micile ascunzișuri ale profesiunii sale nu funcționau la astfel de oameni. Rosti încet :

— Ai pleurezie, nu mare, dar trebuie să te internezi în spital pentru odihnă și raze. Chestia cu sîngele scuipat e serioasă. S-ar putea să ai ceva la plămîni.

Vorbele îi amintiră o clipă de spectacolul pe care trebuia să-l vadă în seara aceasta. Eroina era o muribundă de T.B.C., dar cînta înnebunitor sub lumina strălucitoare a reflectoarelor ; pierdea doar un amant, pierdea o plăcere ; moartea ei avea să fie tratată de așa manieră încît avea să pară frivolă. Rosti, încrezător în sine :

— Nu fiți alarmate ; chiar dacă sînt plămînii, nu poate fi prea serios. Nu vă faceți temeri prostești. Cel mai

rău lucru care se poate petrece e ca fata să aibă nevoie de cîteva luni de odihnă. Deci, mîine aduceți-o la Clinica Spitalului Bellevue. O să-i dau ceva pentru seara asta.

Luă una dintre mostrele pe care i le trimiteau regulat farmaciile și i-o dădu mamei.

— Și-acum fiți atente : Mîine să fiți la Bellevue. Aici e frig, copiii sînt gălăgioși, iar Octavia are nevoie de odihnă. Radiografiile sînt importante. Să nu mă dezamăgiți, Signora.

Pe un ton mai blînd, adăugă :

— Nu vă îngrijorați.

Doctorul plecă, simțind pe limbă un amestec de dezgust de sine și satisfacție. Ar fi putut cîștiga cincisprezece dolari în loc de niște amărîți de doi. Ar fi putut-o trata toată săptămîna ce avea să vină, să-i facă radiografiile la el în birou și toate celelalte. Știa, însă, cît de săracă era familia. Mai tîrziu se înfurie pe el însuși, simțindu-se frustrat din cauză că talentele pe care le avea trebuiau oferite atît de ieftin, că sacrificiile făcute de tatăl lui purtau un rod atît de amar. Era un om ce deținea o puternică armă economică, dar pe care n-o putea folosi în întregime. Ce ghinion că nu se îmbolnăvise fata brutarului. L-ar fi secat de bani, i-ar fi smuls și ultima picătură. Și ar fi făcut-o cu justificări, fără să trișeze, cu echitate. Oh, într-o zi avea să-și deschidă cabinetul propriu, să se mute într-un cartier unde să lucreze și să facă avere cu conștiința curată. Doctorul Barbato era doar un om care nu suporta vederea și mirosul sărăciei. În urma actelor lui necugetate de compasiune îl însoțeau regretele zile întregi. Le privea, cît se poate de serios, ca pe un viciu și nu ca pe o virtute.

În bucătărie, Sal și Vinnie, ajunși în sfîrșit acasă după ce fuseseră la film, se așezară tăcuți la masă și se apucară să mănînce pîinea unsă cu oțet și ulei de măsline. Pe un colț al mesei, Gino își făcea, îmbufnat, temele. Lucia Santa îi privi pe toți cu severitate.

— Gino, rosti ea, du-te și ia zece cenți din portofelul meu și ține-i pentru tine. După aceea du-te și spune-i fratelui tău Lorenzo să vină sus — *subito*.

Simți un fior de dragoste cînd văzu graba lui de a-i îndeplini dorințele și faptul că banii îl făcuseră să uite atît de rapid starea morocănoasă în care se afla.

A doua zi, de dimineață, Lucia Santa comise un act atît de monstruos, încît își pierdu simpatia întregului Bulevard și compasiunea tuturor celor care deplîngeau acest nou ghinion al ei. Gestul îl înfurie atît de tare pe doctorul Barbato încît acesta înjură în italiană, pentru prima dată de la intrarea în școala medicală. Chiar și Zia Louche o luă la rost pe Lucia Santa. Era un act prostesc, imoral, șocant și totuși un gest de iubire. Lucia Santa nu-și duse fiica la spitalul Bellevue ; în loc de asta, ea îi spuse lui Larry să le ducă pe amîndouă la Spitalul Francez, aflat pe Strada 30, între Ninth Avenue și Eighth Avenue. Era un spital curat, îngrijit și scump. Surorile de acolo erau politicoase, doctorii încîntători și călugărițele îndatoritoare. Nu se stătea să se aștepte ore întregi internarea pe holuri slab luminate. Fiica Luciei Santa avea să fie tratată ca o ființă umană, sau, cu alte cuvinte, ca un membru cu drepturi depline al societății.

Nimeni nu era mai surprins de acest gest decît însăși Lucia Santa. Era un pas de o prostie fantastică ce avea să secătuiască economiile făcute în ani de zile, într-un moment în care era o nevoie disperată de acestea. Acasă nu mai rămînea nimeni care să aducă pîine. Era un act de pură aroganță.

Existau, însă, și motive. Lucia Santa stătuse trează toată noaptea care trecuse și avusese coșmaruri cu ochii deschiși. Își văzuse frumoasa ei fată ținută prizonieră în turnurile de la Bellevue, pierdută pe coridoarele infecte, îmbrîncită de către alții ca un animal. În plus, avea și o superstiție. Soțul ei intrase în Bellevue și nu se mai întorsese acasă. Era un loc al pierzaniei, dacă fata ei intra acolo, avea să moară, după care carnea avea să-i fie tăiată în bucățele mici și pusă în sticluțe.

Așa se face că în orele timpurii ale dimineții Lucia Santa se decisese. Simțise în acea clipă o imensă ușurare că nu-i păsa de ce avea să creadă lumea — nici de prietene, nici de rude și nici de vecini. În bezna din patul ei plînsese, acel cumplit plînset solitar ce trebuie purtat ca o povară fără a fi văzut de nimeni, căci nu era un spectacol al durerii, ci o eliberare a durerii ce ia locul consolării venite de la un prieten sau de la o ființă iubită. Cu acest plînset Lucia Santa încercase să își găsească curaj, căci n-avea pe nimeni pe lume care s-o încurajeze. Ea trebuia să îndure suferința celor care nu-și pot arăta nevoia de a fi compătimiți. Ziua trebuia să arate bine, iar cînd se scula din pat trebuia să pară puternică și încrezătoare în sine.

După ce copiii fuseseră trimiși la școală își făcu apariția Larry. Împreună o înveliră pe Octavia, care era deja îmbrăcată bine cu pături. O ajutară să coboare pe scări și să se urce în mașina lui Larry. După ce se urcă în mașină, Lucia Santa îi spuse fiului ei :

— Du-ne la Spitalul Francez.

Octavia începu să protesteze, dar maică-sa țipă, furioasă :

— Tu să taci ! Să nu spui o vorbă !

Formalitățile se încheiară repede. Octavia fu așezată într-o rezervă liniștită, curată și încîntătoare, împreună cu o altă fată tînără. Pe pereți se aflau tablouri. Pe drumul înapoi către casă, Larry îi spuse maică-sii, cu gelozia pe care o simțise întotdeauna față de sora lui, că va da cinci dolari pe săptămînă familiei pînă ce Octavia avea să fie în stare să muncească din nou. Maică-sa întinse mîna și-l atinse pentru un moment, apoi zise în italiană :

— Ah, ești un băiat bun, Lorenzo.

În vocea ei, însă, Larry recunoscu refuzul : ea nu mai conta pe el, nu mai avea încredere în el, n-avea nici un pic de respect pentru el în această perioadă de criză. Dacă, însă, el ar fi fost în locul Octaviei, n-ar fi avut niciodată o cădere nervoasă în caz că maică-sa l-ar fi preferat pe el în locul ei.

CAPITOLUL 11

Ca un general pregătind asaltul de luptă, Lucia Santa împărțea soarta și datoriile familiei ei, planifica tactici, adopta strategii, contabiliza resursele și măsura loialitatea aliaților ei. Octavia trebuia să stea internată la o casă de odihnă șase luni. Era posibil să nu poată munci timp de un an. Un an întreg de venituri pierdute.

Lorenzo dădea cinci dolari pe săptămînă, uneori chiar mai mult cu doi sau trei dolari. Vincenzo avea să lucreze în brutărie — alți cinci dolari pe săptămînă și pîine gratuită. Gino era lipsit de valoare. Sal și Aileen erau prea mici.

În plus, nevasta lui Lorenzo era gravidă, ceea ce însemna o problemă suplimentară. Poate că era mai bine să nu conteze nici pe banii de la Lorenzo.

— Nu. Trebuia să gîndească altfel. Vincenzo mai avea trei ani pînă la terminarea liceului. Era necesar să-l și absolve ? Gino avea capul tare, trebuia îmblînzit, trebuia să înceapă să ajute. Se dovedea prea înțelegătoare cu el.

Lucia Santa își dădu seama, acum mai mult ca oricînd, cît de importantă era Octavia pentru familie și în alte privințe în afara banilor. Octavia era cea care îi determina pe copii să ia note bune la școală și care îi ducea la clinica dentară fără plată din Hudson Guild. Tot Octavia era cea care planifica economisirea banilor și ascunderea lor la poștă, indiferent de cît de mare ar fi fost nevoie de ei pentru hrană și îmbrăcăminte. Octavia era cea care îi insufla

tărie, pe care se sprijinea, care o încuraja în momentele de slăbiciune.

Iar acum Lucia Santa era din nou singură. Trebuia să dea din nou niște bătălii teribile. Fiind, însă, mai bătrînă, mai dură și mai experimentată, nu mai simțea disperarea și groaza pe care le cunoscuse ca tînără văduvă. Era de acum un veteran hîrșit la dezastre și sufletul nu-i mai era slăbit de visele prostești ale tinereții. Se lupta acum așa cum se luptă cei disperați ca să supraviețuiască.

Lucia Santa ajunse la concluzia la care trebuia să ajungă. Nu putea face altceva decît să apeleze la asistența socială, ca să supraviețuiască. Drumul pînă la această hotărîre implicase multe lucruri.

Printre ele nu se număra conștiința sau preocuparea de a juca cinstit față de autorități. Lucia Santa se născuse într-o țară în care poporul și statul erau inamici implacabili. Nu, exista o cauză mai bună.

Ajutorul social era ca sarea pe o rană. Era dureros. Statul acorda ajutorul cu ura amară a victimei față de șantajist. Cel care primea banii era subiect de hărțuială, insulte și umilire profundă. Ziarele erau angajate într-o adevărată campanie de murdărire și blamare a ticăloșilor aroganți care alegeau să cerșească în loc să moară de foame sau să-și lase copiii să moară de foame. Se exprima clar ideea că săracii căutau mila ca pe o șicanare imensă și sordidă în care se complăceau. Culmea era că existau oameni pentru care imaginea era adevărată, așa cum există oameni care sînt încîntați să-și înfigă ace fierbinți în burțile lor, sau să înghită cioburi de sticlă. Probabil că și sticla avea o aromă aparte. Dacă se vorbea, însă, de umanitate la modul general, atunci adevărul era că săracii acceptau mila cu rușine și cu o irosire a respectului de sine care era demnă de compătimire.

Larry aranjă ca lucrătorul de le asistența socială să vină acasă la ei, dar refuză să ia și el parte la interviu. Mîndria sa masculină suferise un afront. N-avea de gînd

să se implice în tărășenie, se disocia de ea. Lucia Santa găsi o ascunzătoare pentru uleiul de măsline importat din Italia, de care nu se gîndea să se despartă nici în ruptul capului ; dacă ar fi făcut-o, ar fi suferit un șoc din care nu și-ar mai fi revenit.

Anchetatorul sosi după-amiază tîrziu. Era un tînăr sobru, cu aspect comic și cu ochi mari, negri și rotunzi. Deasupra ochilor străjuiau două sprîncene stufoase, iar sub ei se lățeau niște cearcăne negre, astfel încît individul părea o bufniță. Era, însă, un tip politicos. Ciocăni la ușă cu discreție. Inspectă apartamentul cerîndu-și scuze. Deschise ușile dulapurilor și debaralelor și se fîțîi prin locuință mai mult ca un potențial chiriaș decît ca un anchetator social. I se adresă Luciei Santa cu „Signora". Chiar și numele lui avea o tușă de distincție : La Fortezza.

Ascultă cu atenție povestea Luciei Santa și își notă în agendă tot ce i se păru interesant, dînd din cap și murmurînd cîteva expresii de regret, în italiană, ori de cîte ori ea-i menționa cîte un ghinion. Vorbea o italiană de școală, dar putea fi înțeles.

După asta, omul întinse niște formulare pe masă și începu să pună întrebări. Nu, nu ; ea n-avea nici un ban în bancă și nici copiii ei ; nu deținea nimic, nici un fel de asigurare, nimic. N-avea bijuterii de vîndut cu excepția verighetei, dar individul o asigură că asta era o excepție. Cînd isprăviră, domnul La Fortezza se așeză mai bine pe scaun și se aplecă înainte, strîngînd cu mîinile ca niște gheare marginea mesei și uitîndu-se reprobativ la femeie.

— Signora Corbo, rosti el, îmi este foarte neplăcut să vă anunț că vor fi dificultăți. Fiecare dintre cei trei copii mai mari ai dumneavoastră au bani în cont în urma nefericitului accident al tatălui lor. Ca să vorbim pe șleau, banii ăia trebuie să dispară înainte ca dumneavoastră să începeți să primiți ajutorul. Asta-i legea. Iar dacă nu voi

face un raport despre banii pe care îi aveți, voi avea necazuri.

Se uită la ea cu gravitate.

Lucia Santa fusese luată complet prin surprindere. Tinerelul acesta politicos, un băiat italian, se comportase ca un spion ; se dusese la vecini după informații, apoi aranjase o cursă. Lucia Santa se înfurie și rosti cu amărăciune :

— Bine. Am să arunc banii pe stradă.

El zîmbi la gluma ei și așteptă. Lucia Santa sesiză că nu era chiar totul pierdut.

— Puteți face dumneavoastră ceva pentru mine ?

Domnul La Fortezza se uită ușor stînjenit, ca o bufniță pregătindu-se să înghită un șoarece gras.

— Ah, Signora, rosti el, o mînă nu se poate spăla singură.

După aceea, stînjenit încă (era prea tînăr ca să se simtă bine cînd se complăcea în necinste), îi explică Luciei Santa că avea să-și riște slujba și să-i aducă cei șaisprezece dolari o dată la două săptămîni, dar că ea trebuia, cînd primea cecul, să-i dea de fiecare dată trei dolari. În definitiv, aceștia erau bani pe care ea n-ar fi trebuit să-i primească, el încălca legea, și tot așa. Tîrgul se încheie imediat. Lucia Santa fu atît de recunoscătoare încît se apucă să servească cafea și cozonac, deși cafeaua singură ar fi fost de ajuns pentru onorarea legilor ospitalității. La cafea, domnul La Fortezza se apucă să-și povestească durerile. Cum își luase el licența în drept după multe sacrificii făcute de părinți, oameni precum ea ; acum nu se găsea de lucru și el trebuise să accepte această slujbă inferioară oferită de municipalitate. Cum avea el să-și plătească datoriile față de taică-său dintr-un salariu mizer ? Îl durea să lucreze într-o asemenea manieră, dar cum ar fi putut altfel, spera să aibă propria firmă dacă nu cîștiga și ceva bani pe lîngă ? În plus, erau amîndoi în profit de vreme ce signora nu era îndrituită la ajutor social. Discuția continuă pe aceeași temă. Se despărțiră prieteni.

De aici înainte, domnul La Fortezza veni la fiecare două săptămîni cu cecul. De fiecare dată cînd apărea el, se organiza o mică ceremonie. Gino era trimis cu cecul la băcănie să plătească datoriile acumulate și să încaseze restul. Tot atunci, băiatul cumpăra o șuncă americană de un sfert de livră, de o frumoasă culoare roz în învelișul rectangular și alb, cremoasă și grasă ; ceva pîine americană, moale, tăiată felii și cașcaval. Domnul La Fortezza avea un stomac slăbit și strîmba din nas la salamul italian cu piper, la brînza italiană afumată, iute la gust și la pîinea italiană crocantă.

După aceea, Gino asista cu ochii mari la scena ce se juca. Pe un platou lung, de protocol, erau așezate felii roz și galbene de șuncă și cașcaval și un ibric mare de cafea. Domnul La Fortezza se așeza pe un scaun, întinzîndu-și picioarele mici pe un altul, și discuta cu Lucia Santa despre încercările și necazurile sale, în timp ce femeia da din cap cu simpatie. Bietul om urca zilnic nenumărate rînduri de scări, se certa cu italienii care încercau să ascundă faptul că fiii lor lucrau și care-l înjurau fiindcă nu le aproba cererile de ajutor, făcîndu-l evreu și nu italian, căci nici un italian adevărat n-ar servi guvernul împotriva alor săi.

— Ah, exclama adesea domnul La Fortezza, oare pentru asta au pus deoparte ai mei fiecare bănuț ? Oare pentru asta s-au chinuit ei cu *scarola*, *pasta* și fasole în fiecare zi a săptămînii ? Ca fiul lor să-și cîștige pîinea cu prețul propriei sănătăți ?

La astfel de vorbe, Lucia Santa nu putea decît să-l compătimească.

Ochii bufniței erau triști. Domnul La Fortezza trebuia să iasă din casă pe orice fel de vreme. Nu se simțea bine. Timp de patru ani studiase cu sîrg la universitate.

— Signora, mărturisea el, eu nu sînt foarte inteligent ; în definitiv, strămoșii mei au fost țărani o mie de ani, și părinților mei le e și acum suficient că eu nu mai trebuie să fac muncă manuală.

Odată consumate șunca și brînza, individul se ridica în picioare, gata să plece. Lucia Santa îi dădea cei trei dolari cu un tact deosebit, apucîndu-i palma și înghesuind banii în ea, ca și cum el ar fi refuzat-o dacă ea n-ar fi procedat astfel. După asta, domnul La Fortezza făcea un gest de ezitare, respingînd banii — după care ofta, ridica o sprînceană și rostea un „Eh" cu voce disperată, ca să arate că împrejurările erau atît de mizerabile, încît îi era imposibil să refuze banii.

Era adevărat; se plăceau reciproc. Lui îi plăcea de această femeie mai în vîrstă pentru curtoazia ei, pentru grija ei față de sentimentele lui, pentru micile ei trucuri cu cafeaua și celelalte. De partea ei, Lucia Santa simțea o adevărată milă pentru băiatul acesta cu aer trist, mulțumind în sinea ei Domnului că nici unul din fiii ei nu erau atît de pesimiști. Nu avea nici un fel de resentiment pentru faptul că trebuia să plătească mită.

Peste cîteva săptămîni, domnul La Fortezza reuși să-i facă rost Luciei Santa de încă o rentă lunară de cincisprezece dolari. Fără a i se cere, Lucia Santa puse în mîna lui o bancnotă de cinci dolari în loc de cei trei dolari, ca de obicei. Fu ca o înțelegere de la sine, solidă ca o legătură afectivă.

Relația dintre ei se adînci. El îi mai făcu ei rost de patru dolari pe săptămînă. Lucia Santa îl convinse de această dată să ia cu el o plasă cu alimente pe care să le ducă acasă, o livră de șuncă și o sticlă de lichior de casă ca să-l ajute la digestie. Cum Larry avea o mașinuță hodorogită, Lucia Santa aranjă ca fiul ei să-l conducă pe domnul La Fortezza acasă la el, în Bronx, pe Arthur Avenue.

Se urcară în trei, domnul La Fortezza, Larry și Gino, în vehiculul dărăpănat și porniră la drum printre cai, căruțe, troleibuze și automobile. Gino observă că Larry era politicos, dar avea un dispreț pentru tînărul avocat, care se manifesta prin mici remarci ironice. Era evident că domnul La Fortezza nici nu-și imagina măcar că era luat

peste picior. El își mărturisea cinstit ofurile ca pe niște mărgele înșirate pe ață. Remarcă ce prost îi plătea statul pe anchetatorii sociali, povesti ce cheltuieli mari avea el cu casa din Bronx și că părinții lui erau acum atît de bătrîni, încît nu mai puteau munci, iar el era obligat să-i întrețină și, în același timp, să plătească și ratele la ipoteca pe casă. Cînd vorbea despre nevoia disperată de bani, în voce i se sesiza o adevărată frică, apropiată de groază, ceea ce-l nedumerea pe Gino. Și asta pentru că domnul La Fortezza era bogat. Fusese la colegiu, deținea o casă și familia lui pleca vara în vacanță. Acest tînăr avea deja ceea ce oamenii de pe Tenth Avenue nu visau să aibă nici după patruzeci de ani de tras la jug ; el își trăise visul și, totuși, era mai îngrozit decît cel mai amărît salahor din cartierul lui Gino.

După ce domnul La Fortezza ieși din mașină, cu mica lui sacoșă maro cu alimente sub braț, Larry își aprinse o țigară și-i făcu cu ochiul fratelui său mai mic. Gino îi răspunse printr-un gest identic. Plecară înapoi către Tenth Avenue cumva încurajați și plini de sine, ca și cum lumea întreagă aștepta să fie cucerită de către ei.

În timp ce urca cele patru etaje către apartamentul familiei Angeluzzi-Corbo, doctorul Barbato avea o dispoziție sumbră. Era hotărît să facă scandal, ca această familie să-și plătească datoria. El încerca să fie de ajutor și altcineva încasa banii. De ce să lase banii care i s-ar fi cuvenit, Spitalului Francez ?

Deci Spitalul Bellevue nu era bun pentru amărîții ăștia ? Vroiau cea mai bună îngrijire medicală, nu ? Cine dracu se credeau că sînt acești *miserabili*, acești cerșetori fără o toaletă ca lumea în care să se pișe, acești sărăntoci care apelaseră la ajutorul social, ca să-și interneze fata la sanatoriul din Raybrook.

Cînd doctorul ajunse în capul scărilor, ușa apartamentului lor se deschise. În cadrul ei se ivi Sal, avînd un aer

solemn. În bucătărie, farfuriile de la cină erau împrăștiate pe toată masa, iar fața de masă era murdărită cu bucățele de cartofi prăjiți și resturi de ouă. La masa asta, Gino și Vinnie jucau cărți. „Ce pereche de bandiți", își zise, furios, doctorul. Se înmuie, însă, cînd Vincent părăsi masa ca să-l conducă prin șirul de camere, făcînd asta cît se putu de firesc, cu o curtoazie sfioasă, și spunînd cu voce blîndă :

— Mama nu se simte bine.

În dormitorul întunecat, lipsit de ferestre, silueta masivă a Luciei Santa se zărea cu greu în pat. Lîngă ea era micuța Aileen, care se lăsa spălată de mamă pe față și pe mîini, cu ajutorul unei cîrpe pe care mama o înmuia în ligheanul cu apă de lîngă pat. Scena îi aminti doctorului de cîteva picturi pe teme religioase văzute în Italia, nu prin duioșie, ci datorită imaginii mamei șezînde care îngrijea copilul și a luminii din încăpere, unde un bec chior dădea un aer ireal camerei, prin reflexia luminii de pereții zugrăviți în culori închise.

Încercă să nu țină cont de ceea ce-și amintise. După aceea își dădu seama, din cultura lui generală, că scena reprezenta un simplu obicei țărănesc și semnifica dependența completă a copilului de mama lui. Aceștia erau oamenii folosiți de pictori celebri.

Doctorul Barbato se așeză lîngă piciorul patului și rosti cu voce gravă :

— Ah ! Signora Corbo în iarna asta ai numai ghinioane.

Era o expresie de simpatie și o aducere aminte asupra modului mizerabil în care o tratase ea pe Octavia.

Chiar dacă zăcea pe spate, Lucia Santa putea să devină extrem de furioasă. În astfel de momente obrajii se îmbujorau și ochii aruncau scîntei. În ciuda acestui fapt, respectul deosebit pe care săracul îl arăta, de obicei, unei asemenea somități, cum era doctorul, o făcu să-și țină limba. Tare ar mai fi vrut, însă, să-i amintească acestui tînăr că și

el mîncase din mîna ei o felie de pîine uscată înmuiată în oțet și ulei. Văitîndu-se, ea exclamă :

— Ah, doctore, spatele meu și picioarele mele ! Nu pot să merg sau să muncesc.

Doctorul îi răspunse :

— Trimite-ți mai întîi copiii la bucătărie.

Fetița se apropie și mai mult de pat și își puse palma pe capul maică-sii. Lucia Santa o îndemnă cu blîndețe :

— Du-te, Lena, du-te în bucătărie și ajută-i pe frații tăi la vase.

Doctorul zîmbi misterios. Observîndu-i expresia, Lucia Santa strigă în italiană :

— Vincenzo, Gino, ați început să spălați vasele, *mascalzoni* ce sînteți ? A văzut doctorul ce mizerie e în bucătărie ? Așteptați voi — vă rup picioarele la amîndoi. Du-te, Lena, și spune-mi dacă muncesc.

Încîntată de rolul primit, de spioană, micuța fugi înspre bucătărie.

Doctorul Barbato înconjură patul și se așeză pe el. Dădu la o parte pătura și își puse stetoscopul pe pieptul ei, mai întîi la marginea cămășii de noapte. Tocmai era pe punctul de ai spune să-și ridice cămașa de noapte, cînd fetița se ivi din nou și se postă lîngă el, curioasă. Se grăbi să o informeze pe maică-sa :

— Gino și Vincent spală vasele, iar Sal șterge masa.

Maică-sa văzu enervarea doctorului.

— Bine, bine, Lena. Acum du-te să-i ajuți și să-i supraveghezi. Să nu vină nimeni aici pînă nu vă chem eu. Să nu uiți să le spui asta.

Fetița se făcu nevăzută.

Lucia Santa își întinsese mîna ca să atingă capul fiică-sii și doctorul, văzînd încheieturile umflate, știu la ce să se aștepte. După ce rămaseră singuri el îi comandă să se răsucească pe burtă, apoi îi ridică pînă sus cămașa de

noapte din lînă. Zări nodurile, ieșite în afară, de la baza șirei spinării și exclamă, cu un rîset liniștitor :

— Ah, signora aveți artrită. O lună în Florida v-ar face ca și nouă. Aveți nevoie de lumina soarelui, de căldură și de odihnă.

Examină temeinic și fără menajamente, apăsînd asupra diferitelor părți ale corpului ei, ca să vadă unde simțea ea durerea cel mai tare. Era conștient de fesele strașnice ale acestei femei simple, aflată în plină frumusețe a celor patruzeci și ceva de ani ai ei. Ca și fesele fiică-sii, și ale ei erau fese tipice pentru senzualele nuduri italiene văzute în Florența ; mari, rotunde la fel de adînci pe cît erau de late. Cu toate astea, nu stîrneau nici un fel de dorință în el. Nici una dintre aceste femei nu l-ar fi stîrnit. Pentru el erau murdare și murdărite de sărăcie. Trase cămașa de noapte în jos.

Femeia se răsuci din nou cu fața în sus. Doctorul o privi cu gravitate și rosti aspru :

— Cum vine chestia asta, signora, să nu poți să umbli și să nu poți să lucrezi în casă ? Problema nu-i chiar atît de serioasă. E adevărat că aveți nevoie de odihnă, dar ar trebui să puteți merge. Încheieturile vă sînt umflate la mîini, la picioare și pe spate, dar acest lucru nu e atît de important.

Lucia Santa se uită la el un timp, apoi spuse :

— Ajută-mă să mă ridic.

Își coborî cu grijă picioarele peste marginea patului, iar el încercă să o ajute să stea dreaptă. Încercînd să-și îndrepte spatele ea scoase un mic icnet de durere și se atîrnă inertă de brațul lui. Doctorul o lăsă cu blîndețe înapoi pe pat. Era evident că nu se punea problema unei simulări.

— Păi atunci trebuie să vă odihniți, signora, zise doctorul Barbato. Să știți că starea asta va trece. Nu de tot,

căci veți mai avea dureri, dar sînt convins că vă voi vedea din nou în fața cuptorului.

Lucia Santa zîmbi de mica lui glumă și-i replică :

— Mii de mulțumiri.

După ce doctorul Barbato părăsi casa familiei Corbo, se opri să aspire cu nesaț aerul de pe Tenth Avenue și medită puțin asupra lumii și a umanității. Se simțea un pic uimit. Reenumeră, în minte, ghinioanele care loviseră acea familie. Soțul la casa de nebuni, fata trimisă la sanatoriu pentru tratament în timp ce viermii mari și albi continuau să roadă totul din spatele acelor țîțe fabuloase, primul soț mort în accidentul acela stupid, fiul care se căsătorise total nepotrivit cu o fată imatură, săracă lipită pămîntului. Iată că acum această femeie, împovărată cu copii mari, devenise ea însăși invalidă, și zăcea acolo pe curul ei mare și frumos, cu corpul greu și dur ca marmora imobilizat, și totuși avînd resurse să se înfurie la remarcile lui.

Privi șirul de clădiri cu ferestrele arzînd ca niște mici focuri pătrate pe fondul cerului cenușiu. Simțindu-se rău, se trezi că murmură cuvinte fără înțeles :

— Ce dracu încearcă să facă ăștia ?

În acea clipă, traversînd depoul dinspre rîul Hudson o pală de vînt rece îl izbi pe doctor în plin, punîndu-i sîngele în mișcare. Se simți furios, provocat, supărat că se putuse întîmpla așa ceva în fața ochilor lui, ca și cum cea plesnită ar fi fost fața lui, ca și cum ar fi fost mușt ruluit că a îndrăznit să se amestece în cine știe ce teroare cosmică. Sîngele îi lua foc. Chestia asta mersese prea departe. Prea departe. „În regulă", își zise el. „Ia să vedem ce poți face tu". De acum sîngele îl frigea, așa că, în ciuda frigului mușcător, trebui să-și lărgească gulerul hainei și fularul pe care i-l împletise maică-sa.

Dintr-o ură oarbă, în următoarele două luni doctorul Barbato practică arta vindecării. O vizită pe Lucia Santa din două în două zile, îi făcu injecții, tratamente calde și masaje de cel puțin douăzeci de minute, în timpul cărora sporovăi cu ea despre vremurile trecute. Curînd femeia începu să se simtă mai bine, dar continuă să nu se poată da jos din pat. Doctorul Barbato vorbi cu ea despre Octavia, despre starea în care se va întoarce ea de la sanatoriu și despre cît de deprimată va fi ea să-și găsească mama atît de bolnavă. Cu cîteva zile înainte de împlinirea termenului cînd Octavia trebuia să se întoarcă acasă, doctorul Barbato îi făcu Luciei Santa cîteva injecții cu vitamine și energizante, iar cu o seară înaintea evenimentului o găsi pe mamă stînd în picioare în bucătărie și călcînd rufe pe masa de acolo. Era înconjurată de copiii ei, care îi aduceau apă la comandă și împătureau hainele călcate.

— Ei, ei, bine, foarte bine, rosti doctorul Barbato cu bucurie. Cînd cineva muncește e semn sigur de sănătate, nu-i așa, signora ?

Lucia Santa îi zîmbi. Era un zîmbet ce semnifica faptul că era conștientă de datoria pe care o avea acum și care, în același timp, respingea încercarea lui de a fi spiritual. Știau amîndoi că, dacă era vorba de muncă, oamenii erau în stare să se scoale de pe patul de moarte ca să o termine. În timp ce doctorul Barbato îi pregăti o injecție, ea murmură, în italiană :

— Of, doctore, cum am să reușesc să te plătesc ?

De data asta nu se înfurie. Cu un zîmbet liniștitor, zise :

— Invitați-mă la nunta fiicei dumneavoastră.

Prin aceste cuvinte vrusese să spună că existau și bucurii în timpul vieții, că după suferință venea recompensa, că șansa venea după ghinion ; că totul va fi bine, fata se va vindeca, copiii vor crește, iar timpul va trece.

CAPITOLUL 12

Octavia fusese plecată șase luni. În acest timp, Lucia Santa nu o vizitase nici măcar o dată ; îi fusese imposibil. Drumul pînă acolo era prea lung, responsabilitățile de acasă prea mari, și nu avea nici un pic de încredere în Larry și în mașina lui dărăpănată. Posibilitatea de a lăsa copiii singuri acasă nici nu putea fi luată în considerare.

În ziua în care Octavia se întoarse, Larry și Vinnie se duseră s-o întîmpine la gara Grand Central. Restul familiei o așteptă acasă. Copiii erau îmbrăcați în hainele de duminică, iar Lucia Santa în cea mai bună rochie neagră a ei. Prin bucătărie se învîrtea Zia Louche, împrospătînd apa fiartă și amestecînd în sosul de roșii.

Gino stătea la pîndă la fereastra camerei din față. Într-un tîrziu, zbură spre bucătărie, țipînd :

— Mama, au venit !

Lucia Santa își șterse cîteva lacrimi. Zia Louche se apucă să arunce bucăți de carne în oala cu apă fiartă. Cum ușa apartamentului era deschisă, copiii se năpustiră la capul scării, se aplecară peste balustradă și ascultară zgomotul de pași urcînd treptele.

Fură cît p'aci să n-o recunoască pe Octavia. Se pregătiseră pentru o apariție palidă, fantomatică, o ființă de pe lumea cealaltă. În loc de asta, văzură o tînără americancă superbă. Octavia nici măcar nu mai avea obișnuita piele smeadă. Obrajii îi erau trandafirii, iar părul făcut permanent, în stil american. Purta fustă și pulover, cu o haină modernă deasupra. Mai presus de toate, însă, ceea

ce-i făcu să se simtă ca niște străini era vocea ei, modul de a vorbi și felul cum îi salutase.

Octavia zîmbi dulce, arătîndu-și dinții printre buze. Scoase un mic țipăt de plăcere și îi îmbrățișă pe Sal și pe Aileen, spunîndu-le fiecăruia :

— Oh, dragă, dragă, ce dor mi-a fost de tine.

După aceea se duse la Lucia Santa, o sărută pe obraz în loc de gură și rosti cu un aer cochet.

— Oh, mă bucur atît de mult că sînt acasă.

În urma ei se iviră Larry și Vincenzo, cărînd fiecare o valiză și părînd amîndoi nițel stînjeniți.

Octavia îl ciupi ușor pe Gino de obraz și zise :

— Măi, dar frumos te-ai mai făcut.

Gino se dădu un pas înapoi. Făcură toți ochii mari. Ce se întîmplase cu ea ?

Singurii încîntați de această nouă imagine a sorei lor erau cei doi copilași, Sal și Aileen. Se plasaseră lîngă ea, îi devorau dulceața făpturii cu ochii, urechile și trupurile, tremurau de plăcere cînd degetele ei le mîngîiau părul și cînd ea îi îmbrățișa la nesfîrșit, repetînd, într-un mod fermecător :

— Oh, ce mari ați crescut !

Lucia Santa o așează imediat pe Octavia la masă. Era total neimpresionată de acest nou aspect al fetei ei. Vroia ca fiică-sa să se odihnească după ce urcase patru etaje. Servind deja masa, Zia Louche i se adresă Octaviei :

— Ah, Slavă Domnului că te-ai întors, tinerico. Maică-ta are nevoie de tine.

Se repezi înapoi la cuptor înainte ca Octavia să-i poată replica.

Masa fu cea mai stingheritoare dintre cele luate vreodată în familia Angeluzzi-Corbo. Conversația nu fu altceva decît un lung șir de schimburi de informații despre străini. Gino și Vinnie nu se mai certară. Sal și Aileen se comportară ca niște îngeri ; nu se mai luptară care să ia bucata cea mai mare de carne. La un moment dat se ivi și Louisa

cu copilașul ei. O sărută pe Ocatvia în spatele urechii, ca să nu ia vreo infecție. Se așeză lîngă Larry, ținînd bebelușul la distanță de Octavia. Aceasta se aplecă asupra copilului, dar nu-l atinse. Larry mîncă, apoi se scuză și plecă la lucru în grabă.

Cînd Octavia făcu un gest de începere a strînsului mesei, toată lumea se ridică îngrozită. Chiar și Gino sări în sus și se apucă să strîngă vase ca să le ducă la chiuvetă. Lucia Santa aproape că strigă :

— Ce vrei să faci ? Să te îmbolnăvești din nou ?

Ca atare, Octavia rămase locului, cu Sal și Aileen sprijiniți de picioarele ei și privind-o cu adorație.

Numai Lucia Santa pricepu tristețea din spatele aerului abordat de Octavia. Era clar că fata se simțise disperată cînd se trezise din nou în apartamentul acesta și cînd văzuse camerele pline cu paturi și cu dulapuri de haine și înecate de lucrurile copiilor. Pe măsură ce după-amiaza lăsă loc serii, Octavia o urmări pe maică-sa îndeplinind același șir binecunoscut de corvezi : spălatul vaselor ; călcatul rufelor ; aprinderea cuptorului din bucătărie ; alimentarea cu combustibil a lămpilor cu gaz din camere ; pregătirea copiilor de culcare. Octavia se gîndi ce-ar fi făcut în acest timp la sanatoriu. Probabil că ea și prietena ei ar fi stat, la o șuetă în grădină, sau s-ar fi aflat în camera lor așteptînd masa și discutînd despre povești de dragoste. Curînd ar fi mîncat cu toții laolaltă, după care s-ar fi dus la o partidă de bridge în camera de jocuri. Octavia se simți năpădită de nostalgie pentru viața pe care o lăsase în urmă, singura pe care o cunoscuse ca putîndu-și-o dedica sieși, sănătății și plăcerii propriei persoane, fără griji și responsabilități. Se simțea apăsată de ceva în propria ei casă, iar ceilalți din familie îi păreau a fi niște străini. Fu atît de absorbită de gîndurile ei, încît nici nu observă cît de greu se mișca maică-sa prin casă.

Cînd sosi ora culcării, în timp ce Gino și Vinnie se dezbrăcau în fața patului lor, Gino șopti :

— N-a înjurat măcar o dată astăzi.

Vinnie îi răspunse :

— Cred că nu-i voie să înjuri în spital, așa că, probabil, a uitat.

Gino replică :

— Sper să fie așa. Sună nasol cînd o fată înjură, mai ales dacă e sora ta.

Erau singure în bucătărie, Octavia și Lucia Santa. Stăteau la masa mare, acoperită cu fața de masă galbenă. În fața lor abureau cești le de cafea. Fierul de călcat o aștepta pe Lucia Santa într-un colț al încăperii. Pe cuptor fîsîia o oală cu apă. Dinspre celelalte camere se auzea respirația copiilor adormiți. Cele două femei stăteau față în față, luminate de un bec chior. Mama îi povesti fiicei ce necazuri întîmpinaseră în ultimele șase luni. Îi istorisi cît de neascultători fuseseră Gino, Vinnie și chiar și cei mici ; cum nu o ajutaseră, așa cum ar fi trebuit și putut s-o facă, Larry și nevastă-sa, Louisa ; cum se îmbolnăvise ea și de ce nu-i scrisese nimic Octaviei despre asta.

Fu un discurs lung și Octavia o întrerupse, din cînd în cînd, doar pentru a spune :

— De ce nu mi-ai scris, mamă ? de ce nu mi-ai spus ?

La fiecare întrerupere, maică-sa îi replică :

— Am vrut să te faci bine.

Între ele nu se înfiripă nici un gest de afecțiune. După ce ascultă litania, Octavia spuse :

— Nu-ți face griji, mamă, o să mă întorc la lucru săptămîna viitoare. Și o să am grijă ca și cei mici să învețe bine și să ajute în casă.

Simți un fior de putere, mîndrie și încredere în sine. Maică-sa avea nevoie de ea. În acel moment, toată stranietatea resimțită pînă atunci se topi ca prin farmec. Era acasă din nou. Cînd Lucia Santa se apucă să calce, Octavia se duse în camera ei, luă o carte, și se întoarse lîngă maică-sa ca să-i țină companie.

Octavia se întîlni cu anchetatorul social abia după o săptămînă. Fata continuase să fie drăguță ; fericită că revenise la căminul ei, nu-și mai arătase nici o clipă vechea ei tendință de dominare, nu mai înjurase și nici nu se mai rățoise la cineva.

Era aproximativ ora patru a după-amiezii cînd Octavia se năpusti pe ușa apartamentului și fu surprinsă să-l vadă pe domnul La Fortezza, cu picioarele întinse pe scaun, bîndu-și cafeaua și rontăindu-și sandwich-ul cu șuncă. Domnul La Fortezza se uită cu luare aminte la chipul ei încîntător și puse de o parte mîncarea. Se ridică în picioare, ca un gentleman.

— Asta-i fata mea cea mare, Octavia, o prezentă Lucia Santa.

Abandonînd manierele italiene, domnul La Fortezza rosti iute, în stil tipic american :

— Am auzit multe despre tine, Octavia. Mama ta și cu mine am petrecut multe ore împreună discutînd. Sîntem prieteni vechi de acum.

Octavia dădu din cap cu răceală. Ochii ei negri exprimară o neplăcere profundă, pe care nu încercă s-o mascheze.

Supărată de această lipsă de politețe, Lucia Santa zise :

— Vino să bei niște cafea și să discuți cu acest tînăr.

Se întoarse spre domnul La Fortezza și adăugă :

— Ea e cel mai deștept copil al meu. Citește cărți toată ziua.

— Da, vino să bei niște cafea, te rog, o invită și domnul La Fortezza. Mi-ar place să stau de vorbă cu tine, Octavia.

Fata se simți atît de ofensată, încît fu pe punctul de a scoate o înjurătură. Folosirea condescendentă a numelui ei de botez, familiaritatea lui o făcură să scuipe, la propriu chiar, dar într-o batistă, așa cum i se potrivea unui pacient în convalescență. Maică-sa și individul se uitară la ea cu

compătimire și înțelegere. Într-un tîrziu fata se așează și ascultă sporovăiala maică-sii cu anchetatorul.

Domnul La Fortezza mărturisi că citise mai multe romane în care era de ajuns ca un tînăr din clasa avută să zîmbească și să măsoare din privire cîte o fată sărmană, ca aceasta să cadă pe spate, cu picioarele în aer, ca un cîine. Era de înțeles că nu din cauza banilor, ci datorită recunoașterii apartenenței la nobilime. Din fericire, domnul La Fortezza nu avea acel aer superior, acel stil de a zîmbi, acel farmec american ușor disprețuitor și nici milionul de dolari (pentru că era întotdeauna vorba de un milion de dolari), care nu însemna, bineînțeles, nimic pentru eroinele din pagini. Ca atare, La Fortezza se animă din ce în ce mai tare, deveni din ce în ce mai locvace și încîntător pe cît îi permiteau ochii lui de bufniță. Octavia se uită la el din ce în ce mai disprețuitoare. La un moment dat, în casă își făcură apariția Gino și Vincent. Văzînd chipul surorii lor, cei doi începură să se învîrte prin jur, anticipînd, cu bucurie, un eveniment.

La Fortezza vorbea acuma despre literatură :

— Ah, Zola ! El știa cum să scrie despre săraci. Mare artist, să știți de la mine. Un mare francez.

— Știu, știu, încercă Octavia să-l tempereze.

La Fortezza, însă, îi dădu mai departe :

— Aș vrea să fie în viață acum, să-l văd și eu cum scrie despre faptul că săracii trebuie să trăiască din cei cîțiva bănuți dați de ajutorul social. Ce farsă ! Iată un om ale cărui cărți fata dumneavoastră ar trebui să le citească, Signora Corbo. Cărțile astea înseamnă educație. În plus, te-ar face să te înțelegi, Octavia, pe tine și mediul în care trăiești.

Stăpînindu-se cu greu să nu-l scuipe între ochi, Octavia încuviință în tăcere.

La Fortezza era satisfăcut, ca și Lucia Santa, dealtfel. Cu o expresie solemnă pe chip, rosti :

— Zău că ești o fată inteligentă. Ai vrea să mergem la teatru împreună ? Te rog în fața mamei tale ca să-mi arăt respectul. Sînt de modă veche și mama ta îmi stă mărturie. E adevărat, Signora ?

Lucia Santa zîmbi și încuviință. În mintea ei își dorea ca fata să se mărite cu un avocat cu o slujbă bună. Era mai practic așa decît să se gîndească la cine știe ce ginere fabulos de bogat, ca în povești. Zise pe un ton neutru :

— E un bun italian.

La Fortezza continuă :

— Mama ta și cu mine am avut multe discuții lungi împreună și ne înțelegem unul cu celălalt. Sînt convins că nu s-ar opune dacă am ieși împreună, prietenește, în oraș. Municipalitatea îmi poate da bilete la teatru cu preț redus. Va fi o experiență nouă pentru tine după toate filmele alea pe care le-ai văzut. Octavia fusese de multe ori la teatru cu prietenele ei. Și magazinul de confecții le putuse face rost de bilete cu preț redus. Pe lîngă asta, Octavia citise și ea romanele la care se referise el și nutrea un dispreț profund pentru acele eroine, ființe lipsite de scrupule și „generoase“ cu trupul lor, care se expuneau rușinii în timp ce satisfăceau plăcerile bărbaților care se foloseau de bogăția lor ca de o momeală. Puștiul ăsta libidinos, însă, întrecuse măsura ! Credea că dăduse peste o iapă ușor de călărit ! Ochii ei începură să arunce săgeți de mînie. Furioasă, îi aruncă în față :

— Mai bine ți-ai lua-o singur la labă, puțoiule !!

Stînd într-un colț, alături de Vinnie, Gino șopti :

— Oho, ohoho, și-a dat drumul !

Ca o nevinovată care ar fi șezut pe un butoi de pulbere și ar fi văzut abia acum fitilul aprins, Lucia Santa privi în jurul ei speriată, ca și cum s-ar fi întrebat unde să fugă. Domnul La Fortezza se înroși cumplit la față. Chiar și ochii săi de bufniță se făcură roșii. Era pietrificat.

Nimic nu te poate înfiora mai mult decît o tînără scorpie italiană. Vocea Octaviei, înaltă, puternică, îl blocase.

— Iei opt dolari pe lună de la biata maică-mea, continuă Octavia, femeie cu patru copii mici de hrănit și o fată bolnavă ! Plictisești o întreagă familie cu necazurile tale și ai tupeul să mă inviți în oraș ? Ești un fiu ordinar de cățea, un șarpe mizerabil. Frații mei mai mici și soră-mea n-au parte măcar de o bomboană sau de un film ca maică-mea să-ți poată da banii ăștia, și tu vrei să ies cu tine ?

Vocea ei ajunsese isterică :

— Ești de modă veche, da ? Numai un bastard venit din Italia e în stare să scoată o chestie ca asta și să-i tot dea întruna cu „Signora" în sus, „Signora" în jos. Am terminat și eu liceul, l-am citit pe Zola și știu ce-i ăla teatru, așa că găsește-ți altă gîsculiță pe care s-o vrăjești ca s-o fuți. Eu știu ce ești tu, de fapt : un sac plin cu căcat.

— Octavia, Octavia, termină !, strigă, îngrozită, Lucia Santa.

Se întoarse spre tînăr ca să-i explice :

— Îi e rău, are febră....

Domnul La Fortezza, însă, o și zbughise pe ușă. Își uitase chiar și pachetul învelit în hîrtie maro. În clipa în care dispăru pe ușă, fața lui era cea a unui om prins asupra celui mai rușinos dintre păcate. Nimeni nu mai revăzu acel chip. Două săptămîni mai tîrziu se ivi un alt anchetator, un american în vîrstă, care le reduse ajutorul, dar care le spuse că banii din cont nu se puteau socoti ca bunuri ale familiei, de vreme ce judecătoria putea elibera banii numai în cazul unei nevoi extreme a unui singur copil o dată, iar banii unuia dintre copii nu puteau fi folosiți pentru ceilalți doi copii sau pentru mamă.

Gino și Vincent n-aveau să uite, însă, niciodată scena finală cu domnul La Fortezza. Multă vreme își clătinară capetele cînd își aminteau de înjurăturile sorei lor. Sperau din toată inima să n-aibă norocul să se însoare cu o fată ca ea. Cel puțin, însă, acea furtună limpezise atmosfera, li-

chidase tratamentul special, ca pentru bolnavi, acordat Octaviei și încheiase șirul de politețuri față de un membru al familiei care se întorsese din spital. Asta era Octavia din vremurile bune. Se simțea din nou bine. Nici măcar maică-sa nu se putea înfuria pe comportamentul fetei ei, deși nu înțelegea antipatia profundă a acesteia față de domnul La Fortezza. În definitiv, fiecare trebuia să plătească ceva ca să rămînă în viață.

CAPITOLUL 13

În ziua în care sosi scrisoarea de la Ravenswood, Octavia se abținu să i-o citească maică-sii pînă ce toți copiii nu fură în pat. Era o comunicare oficială, foarte scurtă, în care se anunța că Frank putea fi redat familiei pe bază de examinare în fața unei comisii, dacă nevastă-sa semna actele necesare. Tot în anunț se specifica clar că bărbatul avea nevoie de îngrijire și supraveghere constante. Pe lîngă scrisoare, sosise și un formular de completat. În el se întreba vîrsta copiilor și veniturile familiei, per ansamblu, și pentru fiecare membru în parte. Reieșea clar că tatăl continua să fie un invalid, chiar dacă era socotit apt să părăsească ospiciul.

Lucia Santa bău, nervoasă, din cafea și zise :

— Deci el nu e, de fapt, bine. Vor doar să-l testeze.

Octavia încercă să pună lucrurile la punct :

— Nu-i adevărat. S-a însănătoșit, numai că nu poate munci și nici face nimic. Trebuie să fie îngrijit ca o persoană bolnavă. Poate că se va putea întoarce la lucru după o vreme. Vrei să se întoarcă ?

Își lăsă ochii în jos și roși, căci gîndea cu păcat despre maică- sa.

Lucia Santa urmări cu interes îmbujorarea fiică-si.

— De ce nu ?, răspunse ea. El e tatăl a trei dintre copiii mei. A cîștigat pîinea pentru noi timp de zece ani. Dacă aș fi avut un măgar sau un cal care să-mi fi tras atîta la jug, l-aș fi îngrijit dacă ar fi fost bolnav sau bătrîn. De ce să nu-mi vreau soțul înapoi ?

— Eu n-o să fac nici un fel de problemă, o asigură Octavia.

— O, probleme vor fi destule, îi replică Lucia Santa. Cine știe, poate că o să le facă, din nou, rău copiilor. Și cine mai poate îndura revenirea anilor ăia ? Am avea toți de suferit, ne-am risca viețile ca să-i mai dăm încă o șansă. Nu, ar fi prea mult, prea mult.

Octavia nu răspunse. Stătură așa, împreună, ore întregi ; sau cel puțin așa li se părură amîndurora, după care Octavia luă un toc, cerneală și hîrtie de scris ca să aștearnă răspunsul către ospiciu.

Lucia Santa întoarse problema pe toate fețele. Își aminti povestiri despre cazuri similare, cînd cei iubiți se întorseseră la casele lor și comiseseră crime sau altfel de chestii îngrozitoare datorită nebuniei lor.

Se gîndi la fata ei, Octavia, care avea să sufere, să fie forțată să plece de acasă, să se mărite de timpuriu ca să evadeze.

Nu putea risca. Dîndu-și pe deplin seama de semnificația gestului ei (în minte văzu imaginea unui animal într-o cușcă de fier și cărămidă, ținut acolo pînă la moartea lui), îl condamnă pe soțul ei, pe tatăl copiilor ei, pe cel cu care împărtise o vară de plăceri de neînchipuit, la o veșnicie de disperare. Clătină încet din cap și zise :

— Nu, n-o să semnez. Lasă-l să stea acolo unde e.

Octavia fu surprinsă și chiar un pic șocată. O inundă amintirea morții propriului ei tată ; avu din nou acel sentiment cumplit de fetiță pierdută, pe care îl mai avusese o dată. Și dacă, prin cine știe ce miracol, el ar fi înviat, așa cum era posibil ca acum doctorii să-l fi readus la viață, pe tatăl ei vitreg ? Își dădu, într-o fracțiune de secundă, seama că nu s-ar mai fi putut uita niciodată în ochii lui Sal, Gino și ai micuței Aileen dacă nu le-ar fi readus tatăl.

Ca atare, rosti :

— Cred c-ar trebui să vorbim cu Gino și cu Sal. La urma urmei e tatăl lor. Trebuie să vedem ce zic ei. Poate c-ar trebui să-l aducem înapoi acasă, mamă.

Lucia Santa se uită întrebător la fie-sa, ca și cum ar fi vrut să afle motivele ascunse ale acesteia. Era o privire care o deconcerta întotdeauna pe Octavia deoarece era total impersonală.

— Ce pot să știe copiii ?, replică ea. Lasă-i în pace, o să aibă necazurile lor mai tîrziu. În plus, nu ne putem permite să le aducem tatăl acasă.

Cu voce înceată, aplecîndu-și capul deasupra cești de cafea, Octavia insistă :

— Hai să încercăm, mamă, pentru copii. Lor le e dor de el.

Maică-sa replică cu voce surprinzător de disprețuitoare, clătinînd din cap :

— Nu, fata mea. Pentru tine e ușor să fii drăguță și generoasă. Gîndește-te, însă : Cînd va fi totul dificil și-ți vei regreta generozitatea, vei fi nevoită să suferi. Cît de furioasă vei fi din pricina generozității tale. Mie mi s-a întîmplat asta înainte. Fii atentă la inima ta bună și compătimește oamenii care dăruiesc, fiindcă aceștia nu știu cît îi va costa generozitatea lor. Abia mai tîrziu se înfurie și te refuză cu dispreț cînd tu contezi pe umanismul lor. Cum au sărit vecinii să mă ajute cînd a murit tatăl tău, cum am mai plîns de bunătatea lor ! Din nefericire, însă, noi nu putem fi veșnic buni, veșnic generoși, sîntem prea săraci și nu ne-o putem permite. Chiar și mătușa ta bogată n-a făcut excepție. E așa de bine — te simți minunat să fii generos o perioadă scurtă de timp. Ca stare de lungă durată, însă, e împotriva firii umane. O să te plictisești de tatăl tău vitreg, o să apară certuri, țipete, înjurături, iar tu o să te măriți cu primul bărbat pe care o să-l cunoști și o să te faci nevăzută. Iar eu voi fi cea care voi plăti pentru inima ta mare și deschisă.

Făcu o pauză și reluă :

— Obișnuiește-te cu gîndul că va fi bolnav pînă la moarte.

Cu aceste cuvinte îl condamnă pe vecie la închisoare pe Frank.

Femeile își spălară ceștile de cafea. Mama rămase în bucătărie ca să șteargă masa și podeaua; Octavia se întoarse în camera ei gîndindu-se cum să le vorbească copiilor de dimineață, dîndu-și seama că vroia, inconștient, să se sustragă sentimentului de vinovăție.

În pat, Octavia medită asupra maică-sii, a asprimii ei și a deciziei luate cu sînge rece. Atunci își aminti că uitase scrisoarea în bucătărie. Se sculă din pat și se duse într-acolo numai în chiloți. Lumina era încă aprinsă.

Lucia Santa stătea la masă, înconjurată de saci de zahăr, sare și făină, și umplea solnițele, zaharnița și vasul de făină. În fața ei se odihnea scrisoarea, cu ștampila oficială, mare și neagră, și cu plicul guvernamental. Se uita fix în jos, ca și cum ar fi fost în stare să citească și părea să studieze fiecare cuvînt. Își înălță privirea către fiică-sa și zise:

— O să țin scrisoarea. Poți să scrii răspunsul dimineață.

Întins și treaz lîngă adormitul Sal, Gino auzise totul prin glasvandul deschis dintre dormitor și bucătărie. Nu simțea nici un fel de ură sau de furie față de decizia maică-sii, ci numai o senzație de durere în stomac. Puțin mai tîrziu, lumina din bucătărie se stinse, după care o auzi pe maică-sa trecînd, pe lîngă patul lui, către camera ei, apoi adormi.

Lucia Santa nu putu să doarmă. Se întinse prin întuneric ca s-o atingă pe Aileen și dădu peste pielea moale și umerii osoși ai fiică-sii, ghemuită ca să se ferească de răceala tencuielii peretelui. Atingerea acelei bucăți de carne nevinovate și vulnerabile fu ca o revelație pentru ea. Atingea o ființă care se afla în grija ei. Ea era protectorul tuturor, le ținea soarta în mîini. De la ea venea binele și

răul, bucuria și chinul. Ăsta era, de fapt, motivul pentru care îl aruncase pe bărbată-său la groapă.

Dar nu era suficient. Își aminti de cîte ori o lovise și își înjurase copiii vitregi; de cîte ori urlase și își înspăimîntase proprii copii. Își aminti de munca lui haotică și de religia lui costisitoare. Respinse, însă, totul cu un țipăt interior disperat: „Frank, Frank, de ce n-ai avut grijă de tine? De ce te-ai lăsat pradă bolii?" Își aminti cum își bătuse el joc de banii cîștigați cu sudoare, de expresia de mîndrie rănită și de gingășia lui din vremea cînd ea era o văduvă neajutorată. Acceptă adevărul cu un imens oftat. Avea prea puține resurse, era prea săracă, ca să-și permită mila față de un om pe care-l iubea. „Nu, fără milă", își zise ea, „fără milă, fără milă". Se întinse din nou ca să atingă micul trup de lîngă ea, pielea mătăsoasă a acelei fragile făpturi umane. După asta își încrucișă brațele pe piept, rămase cu privirea ațintită aiurea în întuneric, și așteptă, răbdătoare, somnul. Îl condamnase pe Frank Corbo să nu-și vadă niciodată copiii mari, să nu mai împartă niciodată patul cu ea, să nu cunoască în veci bucuria de a avea un nepot. Murmură în italiană:

— Doamne, Doamne, veghează asupra mea, *aiuta mi.*

Ca și cum, de-acum înainte, ea și-ar fi pierdut speranța de a mai putea beneficia de milă din partea cuiva.

A doua zi, după cină, Octavia îi luă pe Sal și pe Gino în camera de zi ca să le vorbească. Erau amîndoi un pic neliniștiți, căci Octavia era blîndă, dulce și dornică de a le ține un discurs. Cînd începu să vorbească, însă, Gino pricepu despre ce era vorba. Își aminti ce auzise cu o seară înainte.

În timp ce Octavia le explică de ce nu se putea întoarce tatăl lor acasă, Gino își aminti de ocaziile în care el îl lua cu el la frizer, unde ei doi se uitau unul la altul și ochii băiețelului priveau drept înainte, văzînd, ca prin

minune, în oglinda din fața lui, capul tatălui reflectat în zidul plin de oglinzi. Tatăl lui se uita la el prin oglindă. Cu toate că se priveau identic, spate în spate unul cu celălalt, fără nici un fel de timiditate, mascați de sticlă.

Păruse întotdeauna că acel zid de oglinzi îi proteja suficient ca să-și studieze reciproc ochii, să recunoască că erau aceeași carne și același sînge.

Aflat între ei, frizerul cu mustăți albe tăia șuvițe de păr, care cădeau pe pînza albă cu negru din jurul gîtului, și bîrfea în italiană cu tatăl. Gino era vrăjit de sunetul foarfecilor și de căderea lină a părului tăiat pe umerii lui, de podeaua albă a camerei, de tejgheaua din marmură albă, pe care se aflau sticluțe verzi de loțiune de păr, toate reflectate în oglinzile din jur. Taică-său îi zîmbea prin oglinzi și încerca să-l facă și pe el să zîmbească, dar, protejat de sticlă, refuza ; chipul îi rămînea solemn. Astea erau singurele clipe în care și-l amintea pe taică-său zîmbind încontinuu.

După ce Octavia termină de explicat, Gino și Sal se pregătiră să plece la joacă. Tatăl lor era bolnav, ceea ce însemna că avea să se întoarcă cîndva, iar timpul, la vîrsta lor, n-avea nici o semnificație. Octavia îi observă cu atenție în căutarea unor indicii de durere sufletească. Întrebă cu blîndețe :

— Vreți să vină acasă acum ?

Aproape plîngînd, micul Sal răspunse :

— Nu vreau să vină acasă. Mă sperie.

Octavia și Gino fură surprinși. Sal își iubea tatăl mai mult decît oricare altul dintre copii.

Gino nu se simți la locul lui, fiindcă avea senzația că e responsabil pentru tatăl lui. De cîte ori nu-l luase maică-sa la rost cu un : „Ești exact ca taică-tău“, cînd refuza să muncească, cînd era neascultător sau cînd fugea de responsabilități ? Acceptase de mult faptul că toate neca-

zurile din familie se trăgeau de la taică-său și, deci, și de la el însuși. Ca atare, rosti acum cu voce joasă :

— Orice vrea mama să facă e O.K.

Făcu o pauză și adăugă :

— Mie nu-mi pasă.

Octavia îi lăsă să plece. Se duse la fereastră și îi văzu năpustindu-se afară din imobil. Simți o tristețe profundă și generală, ca și cum tatăl ei vitreg suferise o nedreptate, pentru care avea să fie și ea judecată.

CAPITOLUL 14

Larry Angeluzzi începu să înțeleagă cîte ceva din viață cînd i se născu cel de-al doilea copil și cînd administrația căii ferate îi reduse slujba la numai trei zile pe săptămînă. În acea clipă, se privi serios într-o oglindă a sufletului.

Într-o sîmbătă, ducîndu-se în vizită la un prieten, Larry și Louisa așteptau troleibuzul la întretăierea dintre Strada 34 și Tenth Avenue. Louisa ținea unul dintre copii de mînă, iar el căra bebelușul în brațe. Brusc, Larry îl zări pe Gino privindu-i de pe celălalt trotuar al bulevardului. Se putea citi pe acea față aspră, mică și negricioasă a băiatului o expresie compusă de tristețe, milă și un soi de dezgust. Larry îi făcu semn lui Gino să vină pînă la el. În timpul în care băiatul traversă strada, Larry își aminti de vremea cînd Gino era doar un copilaș și se lăsa pe spate ca să-și vadă fratele mai mare călare pe cal. Îi zîmbi blînd lui Gino și zise :

— Vezi ce pățești dacă te însori, băiete ?

Glumea, neștiind că fratele său mai mic n-avea să uite niciodată scena.

Cu fața deja osoasă și uscată, Louisa se încruntă la amîndoi și rosti cu asprime :

— Ce, nu-ți place ?

Larry rîse și răspunse :

— Glumeam doar.

Gino, însă, se uită serios la ea, uimit de comportarea amîndurora, bănuind altceva ascuns în spatele vorbelor.

Dintr-o curtoazie necesară, Gino le ținu companie pînă ce sosi troleibuzul. Larry își zise : „Crește frate-miu. La vîrsta lui eu lucram". Cu voce tare, întrebă :

— Cum îți merge cu liceul, puștiule ?

Gino înălță din umeri.

— Bine, răspunse el.

După ce se urcă în troleibuz alături de familia lui, Larry îl zări pe Gino uitîndu-se la ei cum se îndepărtează.

Mișcîndu-se, ca prin minune, tot mai departe de fratele lui mai mic, în atmosfera aceea clară și aurie de duminică dimineața, Larry avu sentimentul că pierduse ceva ; viața lui se încheiase. În această dimineață și datorită acestei întîlniri și acestui moment de reflecție, se hotărî noua lui viață și renunțarea la slujba de la calea ferată și la cei opt ani de boierie pe care îi avusese.

În săptămîna următoare, într-o dimineață, Larry coborî la *panetteria* pentru cîteva cornuri de mic dejun. Nu lucrase în noaptea anterioară. Fiul brutarului, Guido, un tînăr cu buza superioară umbrită de o mică mustață, îl întîmpină pe Larry cu adevărată plăcere. Se apucară amîndoi să sporovăie. Guido renunțase la școală ca să ajute tot timpul la brutărie. Simțindu-se deja un om de afaceri, el întrebă :

— Ți-ar place o slujbă bună, Larry ?

Larry zîmbi :

— Sigur.

Rostise vorbele din politețe, fără a avea intenția să-și părăsească slujba de la calea ferată.

Guido continuă :

— Hai cu mine.

Se duseră în camera din spate. Se afla acolo brutarul, cu o sticlă de lichior în fața lui, care discuta cu un bărbat de vîrsta lui, clar un italian, îmbrăcat, însă, ca un american. Individul părea un om serios : părul îi era pieptănat cu grijă, iar la gît purta o cravată subțire și intens colorată.

Guido rosti :

— Larry, vreau să-l cunoști pe Zi'Pasquale, domnul di Luca, care a crescut lîngă taică-meu în Italia. Zi'Pasquale, el e prietenul meu, Larry, despre care ți-am povestit.

Larry se îmbujoră de plăcere aflînd că lumea vorbea despre el. Se întrebă dacă acel bărbat era cu adevărat unchiul lui Guido, sau dacă asta nu era decît o formulă politicoasă de adresare către un prieten apropiat al familiei. Larry zîmbi larg și strînse mîna străinului. Brutarul rosti :

— Stai jos.

Îi turnă un pahar de lichior.

Larry rîse și răspunse :

— Eu nu beau, dar servesc o ceașcă de cafea.

Îl văzu pe domnul di Luca uitîndu-se la el cu privirea apăsătoare și directă a unui tată italian care și-ar măsura curtezanul fetei sale, cu ochii îngustați, suspicios și cîntărind.

Guido servi cafea și umplu paharul străinului cu lichior. Rosti pe un ton neutru :

— Tată, Zi'Pasquale ți-a spus că e în căutarea unui nou angajat, corect, Zi'Pasquale ? Eu am găsit omul potrivit, pe prietenul meu Larry. Îți amintești ce ți-am povestit despre el ?

Amîndoi bărbații mai în vîrstă zîmbiră condescendent. Brutarul își înălță mîinile într-un gest de dezavuare, iar Zi'Pasquale dădu din umeri, ca și cum ar fi vrut să spună : „Nici o problemă — tinerețea e de vină". În Italia lucrurile nu se făceau așa. Zi'Pasquale rosti, în italiană, către *Panettiere* :

— Tipul ăsta e băiat bun ?

Ezitînd un pic, brutarul îi răspunse :

— *Un bravo.*

Își zîmbiră toți unul altuia, apoi băură și cei doi bărbați mai în vîrstă își aprinseră trabuce De Nobili. Se putea observa clar că domnul di Luca era impresionat.

Larry era obișnuit cu asta. Ajunsese să cunoască că zîmbetul și manierele lui aveau un farmec aparte, un ceva anume care îl făceau instantaneu plăcut bărbaților și femeilor. Larry era satisfăcut de această însușire a lui și recunoscător pentru ea, ceea ce-l făcea și mai plăcut.

— Crezi că ți-ar place o slujbă la mine ?, întrebă domnul di Luca.

În acest moment se făcură remarcate cele mai mari calități ale lui Larry, derivate din instinctul de a face ceea ce era mai potrivit pentru a fi pe placul acestor oameni. Întrebarea avea un caracter personal. Mă respecți ca om ? Mă accepți ca șef de trib, ca un al doilea tată, ca un naș onorific ? Dacă ar fi îndrăznit acum să întrebe ce fel de slujbă era, cîți bani ar fi cîștigat, unde, cînd, cum, ce garanții avea etc., totul s-ar fi terminat.

Ca atare, deși nu voia slujba, căci nu putea concepe să renunțe la cei opt ani de boierie, din curtoazie și dorință de a place, Larry rosti cu sinceritate :

— Ar fi o plăcere să lucrez cu dumneata.

Pasquale di Luca își împreună mîinile cu un pocnet sec. Ochii lui luciră și pe față i se așternu o expresie de uimire și de încîntare.

— Isus din Ceruri !, exclamă el. E posibil, oare, ca italienii să mai crească încă tineri ca acesta în America ?

Guido izbucni în rîs, iar taică-său îl secondă. Larry își păstră un zîmbet modest pe buze.

— Și acum să-ți arăt ce fel de om sînt, rosti Pasquale di Luca.

Scoase un teanc de bancnote și extrase din el trei, a cîte douăzeci de dolari fiecare, pe care i le dădu lui Larry, zicînd :

— Asta e plata pentru prima ta săptămînă. De mîine dimineață vii la mine la birou și îți începi munca. Să porți costum și cravată, moderne, dar nu țipătoare ; ca un american, ca mine. Iată adresa biroului meu.

Scoase o carte de vizită din buzunarul de la piept și i-o înmînă lui Larry. După aceea, se sprijini pe spătarul scaunului, pufăind din trabuc.

Larry acceptă banii și cartea de vizită. Era prea uluit ca să mai spună altceva în afară de mulțumiri. Banii ăștia erau de două ori mai mulți decît suma pe care o cîștiga la calea ferată, chiar și dacă lucra program complet.

Guido rosti mîndru :

— Ce ți-am spus eu, Zi'Pasquale ?

Domnul di Luca încuviință din cap.

Brutarul le turnă la toți de băut. Acum Larry putea cere detalii despre muncă. Domnul di Luca îi explică lui Larry că va fi un agent de colectare pentru sindicatul brutarilor, că va avea un teritoriu ușor și discret, și că, dacă lucra bine, va fi promovat la un teritoriu cu cîștiguri mai grase peste un an sau doi. Îi explică apoi că toți deținătorii de brutării își plăteau și ei partea lor, care era mai mare chiar decît a salariaților lor. Larry trebuia să țină registre contabile, ca un agent de asigurări, va trebui să fie plin de tact, să aibă răbdarea și capacitatea de a convinge, să se întrețină în termeni prietenești cu toată lumea, să nu bea niciodată în timpul lucrului și să nu se implice în nici o afacere amoroasă cu vreo femeie de la brutării. Avea să fie o muncă grea, iar banii avea să și-i cîștige cu destulă sudoare.

Curînd, domnul di Luca își termină paharul de lichior, se ridică, îi strînse mîna lui Larry și rosti :

— Mîine la ora zece.

După asta îl îmbrățișă bărbătește pe brutar, îl ciupi pe Guido de obraz și-i strecură în palmă o bancnotă, rostind cu afecțiune :

— Să lucrezi bine pentru taică-tău, da ? El are inima bună, ca un american, dar dacă aud că ai făcut cine știe ce — Unchiul tău Pasquale va veni pînă aici și te va face el să fii un bun fiu italian.

Sub masca de afecțiune se ghicea imediat tăria de fier.

Guido îl îmbrînci în joacă și zise :

— Nu-ți face griji în privința mea, Zi'Pasquale.

Îi strînse mîna și-l conduse la ușă. Rîseră amîndoi în clipa în care păși peste prag. Zi'Pasquale rosti :

— Însoară-te cu o fată bună, italiancă, ca să te ajute la magazin.

Cînd Guido se întoarse, se apucă să țopăie în jurul lui Larry, strigînd :

— Ai reușit, ai reușit !

După ce se mai liniști, zise :

— În doi ani, Larry, ai să ai propria ta casă în Long Island. Zi'Pasquale al meu nu-i un coate-goale. Corect, tată ?

Brutarul își goli încet paharul, apoi oftă :

— Ah, Lorenzo, Lorenzo, bravul meu fiu. Acum vei învăța și tu ce e lumea și vei deveni bărbat.

Larry Angeluzzi avea un trai bun. Dormea pînă tîrziu, își lua prînzul acasă, apoi făcea turul brutăriilor din teritoriul lui. Brutarii italieni erau minunați ; îl serveau mereu cu cafea și prăjituri. Brutarii polonezi erau mohorîți, dar se încălzeau la flacăra farmecului lui, deși el nu se așeza niciodată la masă ca să bea tărie cu ei. Erau încîntați de succesul lui față de tinerele fete poloneze, care veneau în magazin și stăteau pînă cînd Larry trebuia să plece la următorul client. Uneori el folosea camera din spate a brutăriilor pentru un futai rapid, știind că brutarul era încîntat să ia ceva parale de la fată și că i-o va aduce chiar el, regulat, și altădată cînd avea să treacă pe acolo.

Italienii își plăteau datoriile fără crîcnire ca niște oameni care în țara lor de origine îi dădeau ouă preotului, ca să le citească o scrisoare, și vin funcționarului din sat ca să le spună care erau legile. Polonezii plăteau banii doar datorită farmecului lui personal și a companiei sale încîntătoare. Avea probleme numai cu brutarii germani.

Nu atît din cauză că nu vroiau să plătească, cît, mai ales, sentimentului nutrit de Larry, că ei n-aveau chef să-i dea bani unui italian. Rareori îi ofereau cafea și cornulețe și chiar și mai rar discutau cu el ca să-și arate prietenia. Îl plăteau ca și cum ar fi plătit lăptarul. Pentru Larry treaba asta, în sine, nu îl deranja, oricum acum bea prea multă cafea, dar îl făcea să se simtă ca un gangster.

Poate că se simțea așa fiindcă avusese probleme numai cu o singură brutărie, și aceasta era proprietatea unui german. Mai mult decît atît, un motiv în plus de supărare îl constituia faptul că acest brutar făcea cea mai bună pîine, cele mai delicioase și mari torturi, cele mai frumoase prăjituri. Afacerile îi mergeau strună, și, cu toate astea, refuza să-și plătească datoriile. El era singurul de la care Larry nu putea colecta bani. Cînd îi raportă necazul domnului di Luca, acesta înălță din umeri :

— Vrei un trai bun ? Cîștigă-l. Mai încearcă vreo două luni, apoi vino să discuți cu mine.

Într-o zi Larry întîrzie cu turul brutăriilor. La una dintre opriri, din pură nervozitate, călări rapid o fată extrem de urîtă care, după aceea, mai avu și tupeul să încerce să se laude cu isprava. N-o crezu nimeni. După acest popas, Larry își continuă drumul. Ura să se oprească la Hooperman's, brutarul cu necazul. Neamțul ăsta cu cap pătrat, scund și îndesat, obișnuia să-l trateze ca pe un gunoi și să facă glume proaste pe socoteala lui. Tărășenia se sfîrșea mereu cu Larry cumpărînd pîine și prăjituri, nu numai ca să-și arate bunăvoința, nu numai fiindcă asta era cea mai bună brutărie din oraș, ci și ca să-i dea lui Hooperman o șansă de a zice odată că făcea cinste, înfiripîndu-se astfel ocazia de a începe un soi de relație prietenească.

Pînă acum slujba fusese excelentă. Larry înțelegea despre ce era vorba, de fapt, dar refuza să accepte că făcea și el parte din joc, refuza să privească în față faptul că într-o bună zi va fi nevoit să-l facă pe Hooperman să plătească. Ca să evite necazurile, Larry preferase pînă

acum să plătească el însuși datoriile lui Hooperman. Toată treaba funcționase pînă în ziua în care alți doi brutari germani refuzară să-i dea bani. Îi spuseră cu un rînjet pe chip să vină după ei în săptămîna următoare. Din acea clipă Larry începu să se gîndească serios la întoarcerea la vechea slujbă de la calea ferată.

Trecu pe lîngă Hooperman's și dădu colțul. Observă imediat secția de poliție. Nu era de mirare că ticălosul era atît de curajos. Avea copoii chiar la colț. Larry continuă să meargă și încercă să-și pună ordine în gînduri. Dacă nu-l forța pe Hooperman să dea banii, avea să ajungă înapoi la calea ferată și la mizerabilii ăia de cincisprezece dolari pe săptămînă. Va trebui să aștepte ca domnul Hooperman să fie singur și să-l anunțe între patru ochi că domnul di Luca va sosi personal după bani. În acea clipă își dădu seama, cu un șoc, că, într-o astfel de situație, domnul di Luca l-ar trimite tot pe el. Va trebui, în curînd, să-l sperie pe vărzar, iar dacă asta nu mergea, trebuia să renunțe. Un gangster ! Cum s-ar mai strîmba Octavia de rîs. Maică-sa ar lua, probabil, făcălețul și l-ar rupe pe el. Ah, la dracu, ar fi însemnat să plătească prea scump pentru un singur nenorocit de cap sec.

După ce se plimbă fără rost vreo oră, trecu prin fața vitrinei lui Hooperman și văzu că magazinul era gol. Intră. Fata din spatele casei de bani dădu din cap și Larry trecu în camerele din spate, pline cu cuptoare și mese de frămîntat aluat. Îl zări pe Hooperman, discutînd cu doi oaspeți, cei doi brutari care îi dăduseră cu tifla lui Larry mai devreme. Pe masa dinaintea lor se odihnea o stacană mare cu bere, înconjurată de trei pete mari aurii pe locurile în care se aflaseră cănile.

Larry avu un șoc. Se simți trădat, apoi îl apucă amărăciunea. Cei trei bărbați îl văzură și izbucniră toți în hohote imense de rîs. Lipsa de malițiozitate a acestui comportament era insultătoare. Larry înțelese exact ce credeau ei despre el. Îl știau de ce e capabil, că nu-l va

face niciodată pe Hooperman să plătească, că era doar un puști încercînd să facă pe adultul din cauză că avea nevastă și copii.

Mr. Hooperman lăsă la o parte cana și exclamă :

— Oooh, iată și colectorul ! Cît trebuie să-ți dau azi : zece dolari, douăzeci sau cincizeci ? Ia uite, sînt pregătit !

Se ridică în picioare și își goli buzunarele de mărunțiș și de bancnote verzi boțite.

Larry nu putu nici măcar să zîmbească. Rosti pe cît de calm putea :

— Nu trebuie să-mi plătiți, domnule Hooperman. Eu am venit doar să vă anunț că ați fost dat afară din sindicat.

Ceilalți doi bărbați se opriră din rîs, dar Hooperman deveni isteric :

— Eu n-am fost niciodată în sindicatul vostru ! Mă cac pe sindicatul vostru. Eu nu plătesc niciodată cotizații și nu dau niciodată pe gratis cafea și prăjituri, așa că la dracu' cu sindicatul vostru.

Încercînd pentru ultima oară să fie împăciuitor, Larry zise :

— Ți-am plătit eu cotizațiile, domnule Hooperman. N-am vrut s-o pățești, mai ales că ești un brutar atît de bun.

Cuvintele îl potoliră pe brutar. Acesta întinse un deget către Larry :

— Mă vagabondule. Măi gangstere. Ai încercat să mă înfricoșezi, acum încerci coarda prieteniei. De ce nu muncești ca și mine ? De ce vii să-mi furi banii și pîinea mea ? Eu muncesc. Lucrez douăsprezece, paisprezece ore pe zi și trebuie să-ți dau ție bani ? Ieși afară de aici, rahatule ! Pleacă din magazinul meu !

Larry fu atît de uluit de izbucnire încît se răsuci, fără o vorbă, pe călcîie și ieși din încăpere. Amețit încă, dar încercînd să-și revină ca să arate că nu fusese înspăimîntat, se opri și-i ceru fetei din spatele tejghelei o pîine și o plăcintă cu brînză. Fata apucă cutia grea cu

zahăr pudră și începu să toarne peste plăcintă. În acea clipă se auzi un muget din spatele magazinului :

— Nu-i vinde nimic escrocului ăla !

Imediat se ivi și Hooperman, care se postă în spatele tejghelei. Înșfăcă zahărul de la față și i se adresă lui Larry cu adevărată ură :

— Afară ! Afară de aici ! Afară !

Larry se holbă la el, încremenit de surpriză și șoc. Brutarul se întinse și-l pocni peste braț. Larry simți zahărul pudră împroșcîndu-i fața și mirosul dulceag invadîndu-i nările. Fără a mai gîndi, își încordă pumnul stîng și-l plezni pe brutar peste mînă. După aceea, Larry își arcui pumnul drept și-l trînti drept în fața îngustă și butucănoasă. Capul brutarului se clătină pe gît ca o minge pe un băț subțire, apoi reveni în plin în pumnul lui Larry. Omul căzu.

Chipul îi era distrus. Nasul fusese zdrobit și umpluse tejgheaua de marmură cu sînge. Buzele se transformaseră într-o masă însîngerată de carne, expunînd vederii maxilarul stîng. Brutarul se uită năuc la șiroaiele de sînge, apoi fugi împleticit ca să se așeze între Larry și ușă. Strigă cu voce groasă :

— Poliția, să aducă cineva poliția !

Fata o zbughi, prin camerele din spate, afară. Ceilalți doi brutari o urmară. Hooperman rămase să blocheze ușa din față, cu brațele întinse în lături și cu o expresie sălbatică, de maniac, pe față. Larry vru s-o ia la fugă pe lîngă tejghea ca să iasă prin spate. Îl simți pe Hooperman repezindu-se la el. Individul se agăță de el, neîndrăznind să-l lovească, ci doar să-l imobilizeze. Larry îl împinse de pe el. Deoarece nu-l putea lovi din nou, și fiindcă înțelese că își dezonorase familia și avea să meargă la pușcărie, își repezi piciorul în panoul mare de sticlă din fața tejghelei de expoziție. Imediat, în jurul lor începură să zboare cioburi de sticlă. După asta, Larry izbi lungul șir de prăjituri din vitrină. Brutarul scoase un urlet de furie și îl aruncă la po-

dea pe Larry. Curînd sosiră și polițiștii, care îi găsiră pe cei doi rostogolindu-se pe podeaua acoperită cu sticlă și prăjituri, într-o îmbrățișare mai puternică decît a iubirii.

La secția de poliție, doi detectivi uriași îl duseră pe Larry într-o încăpere dosnică. Unul dintre ei se interesă :

— În regulă. Ce s-a întîmplat, băiete ?

Larry răspunse :

— Am vrut să cumpăr o prăjitură, iar el mi-a aruncat cu zahărul în față. Întrebați-o pe fată.

— L-ai trîntit pe jos ?

Larry negă.

Un alt polițist își vîrî capul pe ușă.

— Hei, vărzarul spune că băiatul colectează pentru di Luca.

Detectivul care-l chestiona pe Larry se ridică și părăsi încăperea. În mai puțin de cinci minute se întoarse și își aprinse o țigară. Nu-i mai puse lui Larry nici o întrebare. Se puseră cu toții pe așteptat.

Larry era copleșit. Nu se gîndea decît la numele lui apărut în ziare, la dezonoarea maică-sii, la el privit ca un criminal în închisoare, la toată lumea disprețuindu-l. În plus, stricase toate treburile domnului di Luca.

Detectivul se uită la ceas, părăsi încăperea și se întoarse în cîteva minute. Întoarse un deget către ușă și zise :

— Gata, pușiule. Șterge-o. S-a limpezit totul.

Larry nu înțelese. Nu-și putea crede urechilor.

— Te așteaptă șeful tău afară, continuă detectivul.

Un polițist îi deschise ușa lui Larry. Ieșind, îl zări pe domnul di Luca stînd la piciorul străzii.

Domnul di Luca zise :

— Mersi, mersi.

Strînse neîndemînatic mîna detectivului. După aceea îl înșfăcă pe Larry de braț și porni cu el în josul străzii către o mașină care îi aștepta. Șoferul era un puști cu care

Larry făcuse școala și pe care nu-l mai văzuse de atunci. El și domnul di Luca intrară pe bancheta din spate.

În acea clipă apăru a doua surpriză. Domnul di Luca îl apucă de braț și-i spuse în italiană :

— *Bravo*, ești un tip nemaipomenit. I-am văzut fața animalului ăluia. Ai făcut o treabă excelentă. Ce ticălos ! Oh, ești un tip nemaipomenit, Lorenzo. Cînd mi-au povestit că l-ai lovit fiindcă n-a vrut să-ți vîndă pîine, m-am simțit în al noulea cer. Ah, dacă ai fi fost fiul meu....

Se găseau pe Tenth Avenue, mergînd către centru. Larry privi pe geamul portierei, către depou. Se simțea ca și cum s-ar fi transformat secundă de secundă, picătură de sînge cu picătură de sînge, în altcineva. N-avea să se mai întoarcă niciodată la calea ferată, n-avea să-i mai fie niciodată o asemenea frică ca în secția aceea de poliție. Întreaga maiestate a legii se dusese naibii cu o simplă strîngere de mînă între domnul di Luca și polițist. Eliberarea lui era marcată de ușurință și respect. Se gîndi la sîngele brutarului, la brațele lui întinse ca să-i blocheze ieșirea, la ochii furioși, și se simți un pic rău.

Larry trebuia să mărturisească adevărul. Zise :

— Domnule di Luca, eu nu mai pot continua să bat diverși indivizi pentru bani. Nu mă deranjează colecta, dar nu sînt un gangster.

Domnul di Luca îl bătu prietenește pe umăr.

— Nu, nu ; cine face chestiile astea de plăcere ? Sînt eu un gangster ? Nu am și eu copii și nepoți ? Nu sînt naș al copiilor prietenilor mei ? Știi tu, însă, cum e să te naști în Italia ? Ești un cîine și sapi în pămînt ca un cîine ca să găsești un os amărît pentru cină. Dai ouă preotului ca să-ți mîntuiască sufletul și strecori funcționarului o sticlă cu vin ca să-ți bălmăjească niște cuvinte. Cînd *padrone* al tău, boierul, vine să-și petreacă vara pe moșie, toate fetele din sat aleargă să-i curețe conacul și să-l umple cu flori proaspete. El le plătește cu un zîmbet și își dă jos mănușa

ca să-i fie pupată mîna. Apare atunci miracolul ăsta. America ! E suficient ca să te facă să crezi în Isus Cristos.

În Italia erau mai puternici decît mine. Dacă luam o măslină de la *padrone*, un morcov, sau, Doamne ferește !, o bucată de pîine, trebuia să mă fac nevăzut în Africa ca să scap de răzbunarea lui. Aici, însă, e democrație și *padrone* nu-i așa de tare. Aici te poți eschiva de soartă. Trebuie, însă, să plătești.

Cine-i neamțul ăsta, brutarul ăsta, ca să-și cîștige existența și să-și coacă pîinea fără să plătească ? Lumea e un loc periculos. Cu ce drept coace el pîine în colțul ăla, pe strada aia ? Legea ? Săracii nu pot trăi toți după legi. N-ar mai rămîne unul în viață. Ar rămîne numai *padroni*.

Îți pare rău după omul ăsta, germanul ăsta, nu ? Să nu-ți pară. Vezi ce drăguț te-au tratat polițiștii ? Desigur, este prietenul meu, dar brutarul ăsta, care stă la doi pași de poliție, nu le trimite niciodată nici măcar cornuri și cafea ca să și-i facă prieteni. Cum sună chestia asta ? Individul ăsta îi pune să-și plătească cafeaua pe care o beau ! Ce fel de persoană poate fi ?

Domnul di Luca făcu o pauză. Pe chip îi apăru o expresie uimitoare de dezgust.

— Ăsta e un om care crede că doar fiindcă muncește greu e cinstit și nu încalcă niciodată legea, nu poate păți nimic. E un prost. Și-acum ascultă-mă.

Se opri din nou, apoi reluă cu voce joasă și afectuoasă :

— Gîndește-te la tine. Ai muncit din greu, ai fost cinstit și n-ai încălcat niciodată legea. Ai muncit din greu ? Ia privește-ți brațele ! Sînt ca ale unei gorile de la munca grea.

Asta nu-i muncă. Nu vine nimeni să-ți dea un plic cu bani fiindcă ești cinstit. Dacă nu încalci legea, nu te bagă la pîrnaie. E ceva, dar le va da chestia asta de mîncare nevestei și copiilor tăi ? Deci ce fac oamenii ca noi ? Noi spuneam : *Bine*. N-avem de lucru. Nu primim bani. Nu putem încălca legea și nu putem fura, fiindcă sîntem cin-

știți ; deci vom muri cu toții de foame : eu, copiii mei, soția mea. Corect ?

Se așteptă ca Larry să rîdă.

Băiatul, însă, își menținu privirea ațintită asupra domnului di Luca. Acesta observă și continuă, grav :

— Nu va fi întotdeauna așa, să trăiești datorită brațului mai puternic. Gata cu astea. Vei mai lucra pentru mine ? O sută de dolari pe săptămînă și un teritoriu mai bun. De acord ?

Larry rosti încet :

— Mulțumesc, domnule di Luca, îmi convine.

Domnul di Luca ridică, patern, un deget.

— Să nu mai plătești datoriile nimănui.

Larry zîmbi.

— N-am s-o mai fac, promise el.

După ce domnul di Luca îl lăsă pe Tenth Avenue, Larry se plimbă o vreme de-a lungul depoului. Își dădu seama că nu se putea să fii întotdeauna amabil cu oamenii și să te aștepți să facă ceea ce vroiai tu. Oricum, nu cu banii. Trebuia să fii rău. Ce îl nedumerea era admirația pe care lumea o avea față de cineva care se purta cu cruzime. Își aminti de fața zdrobită a germanului și se întrebă care fusese motivul pentru care domnul di Luca exultase. Prin chestia pe care o practica acum avea să facă bani, nevastă-sa și copiii vor duce un trai uman și va putea să-și ajute mama, frații și surorile. În plus, ca să fie cinstit cu sine, nu-l lovise pe căpățînosul ăla pentru bani. În fond, nu-i plătise el cotizația mereu ?

CAPITOLUL 15

Lucia Santa era cea care ținea organismul familiei în putere față de loviturile vremii : creșterea copiilor, moartea părinților și toate schimbările survenite în lumea din jur. Pentru ea, cinci ani trecură într-o secundă lăsînd în urmă amintirile, substanța adevărată a vieții, și tăria spiritului.

În cinci ani lumea exterioară se mai împuținase. Cercurile negre de femei, stînd la bîrfă, se destrămaseră, iar copiii nu se mai strîngeau în număr atît de mare, în serile de vară, ca să se joace și să țipe. Dincolo de bulevard, locomotivele foloseau acum un pasaj suspendat, așa că vestitorii cu șepcile lor cu cozoroc, cu pintenii lor falnici și cu lanternele lor roșii, dispăruseră pentru totdeauna. Pasajul pentru pietoni de deasupra lui Tenth Avenue, devenit inutil, fusese demolat.

În cîțiva ani, zidul de vest al orașului avea să dispară și oamenii care depindeau de el împrăștiați care încotro — tocmai ei, ai căror strămoși din Italia trăiseră în același sat, pe aceeași stradă, timp de mii de ani și muriseră în aceleași camere în care se născuseră.

Lucia Santa se păzea, însă, de alte pericole, iminente cu care se luptase în ultimii cinci ani : moarte, căsnicie, pubertate, sărăcie și acea lipsă a unui simț al datoriei tipic pentru copiii crescuți în America. Habar n-avea că ea se apăra, de fapt, de atacul veșnic al sorții, care avea să învingă, pînă la urmă.

Își crease lumea ei, în care ea era ca un monolit. Cînd se ridicau, somnoroși, din paturile calde, copiii o găseau prăjind pîine și își descopereau hainele de școală atîrnînd pe spătarele scaunelor, lîngă sobă. Ajunși acasă după cursuri, o găseau călcînd, cosînd, manevrînd oale și cratițe pe cuptorul din bucătărie. Se mișca ca o umilă zeiță, dispărînd și reapărînd din norii de abur, totul desfășurîndu-se în miros de bumbac încins, usturoi, sos de roșii, carne friptă și zarzavat fiert. Trădîndu-și vîrsta, radioul vechi, în formă de catedrală, lansa în eter cîntece siropoase de Carlo Buti, Bing Crosby-ul italian, îndrăgitul matroanelor italiene, a cărui față, subțire, trădînd suferința, împodobită cu o pălărie de fetru alb, atîrna în poză lîngă salamuri, în fiecare vitrină de băcănie de pe Tenth Avenue.

Nici unul dintre copiii care se întorceau de la școală sau de la joacă nu găseau vreodată ușa închisă. O naștere sau o moarte erau evenimente care nu împiedicau cu nici un chip prezența continuă a farfuriilor aburinde la cină. Noaptea, Lucia Santa aștepta ca toți din casă să adoarmă, după care se culca și ea. Copiii ei nu-i văzuseră niciodată ochii închiși și lipsiți de apărare împotriva lumii.

În viața ei existau zile, luni sau chiar sezoane care treceau într-o clipită. La un moment dat, își dădu seama că e iarnă numai pentru că Gino, întorcîndu-se acasă de la școală și găsind-o pe maică-sa complet singură, petrecu împreună cu ea o după-amiază fericită, chiar fără a-și spune prea multe.

Gino își studie mama în timp ce aceasta călca rufele în lumina cenușie și rece a asfințitului. Își băgă nasul deasupra cuptorului, ridicînd capacele oalelor ca să adulmece, și nu se arătă defel mulțumit. Nu-i plăcea mîncarea de spanac cu ulei de măsline, iar cartofii fierți îl deranjau și mai mult. Trînti, furios, capacele la loc și zise :

— Ah, mamă, n-ai nimic bun de pus în gură ?

După asta se întinse să potrivească radioul pe un post american. Maică-sa făcu un gest de amenințare și el sări înapoi. Îi plăcea și lui să asculte postul italian, mai ales cînd se transmiteau *romanze* de genul celei de acum. Se petrecea întotdeauna ceva în ele care semăna cu un duel mortal. Nu aveau nimic în comun cu operele siropoase americane. Aici se puteau auzi loviturile ; părinți neînțelegători, dar fermi și intoleranți ; bărbați care își ucideau amanții soțiilor intenționat și nu din întîmplare. Nevestele își otrăveau soții, de obicei cu ceva cumplit de dureros, și totul era însoțit de țipete în perfect acord cu muzica. Chinul lor era menit să dea un înțeles mai profund vieții.

Gino își luă cărțile împrumutate de la bibliotecă și se apucă să citească la masa din bucătărie. De cealaltă parte a acesteia, maică-sa continuă să calce, dînd naștere la nori de abur ce încălzeau camera. În apartament era o liniște desăvîrșită ; toată lumea era afară. Sal și Lena se jucau în stradă, iar Vinnie era la lucru. Treptat, se făcu tot mai întuneric, pînă ce, brusc, Gino nu mai putea vedea nici o literă. Își ridică privirea și o văzu pe maică-sa uitîndu-se la el, nemișcată, cu o expresie ciudată pe față. Camera era plină de miros de usturoi, ulei de măsline încins și cartofi, iar oalele de pe cuptor fîsîiau încet. Maică-sa își întinse mîna în sus să aprindă lumina.

Gino îi zîmbi și se întoarse la lectură. Lucia Santa termină de călcat și puse placa de lemn la o parte. Îl urmări pe Gino cum citește. Băiatul zîmbea rareori. Devenise un tînăr cu un aer sever și tăcut. Cum se mai schimbau copiii ! Continua, însă, să fie încăpățînat și uneori la fel de nebun precum taică-său. Lucia Santa duse hainele în dormitor și le întinse pe un birou. După aceea se întoarse în bucătărie și curăță de coajă, în tăcere, cîțiva cartofi cruzi, îi tăie în felii subțiri, după care făcu loc pe cuptor pentru tigaia ei mare și neagră. Puse în tigaie o lingură de untură de casă, care se topi rapid. Prăji cartofii pînă ce aceștia deveniră maro-aurii, apoi sparse două ouă peste ei. Înșfăcă o farfu-

rie, răsturnă în ea conținutul tigăii și, fără a scoate o vorbă, îi înfipse farfuria lui Gino sub nas.

Gino scoase un țipăt de plăcere. Lucia Santa îl îndemnă :

— Grăbește-te și mănîncă înainte să apară ceilalți și să te vadă, altfel nu-mi va mai termina nimeni spanacul ăsta bun.

Băiatul înfulecă iute cartofii, apoi o ajută pe maică-sa să așeze masa pentru ceilalți.

O altă iarnă trecută, furată vieții ei, din cauza morții Ziei Louche. Lucia Santa plînsese după bătrînă mai mult decît plînsese după propria mamă. Biata femeie murise singură, în frigul iernii, în cele două camere goale care-i fuseseră cuib al solitudinii în ultimii douăzeci de ani. Murise ca o amărîtă, cu pielea rebegită de frig, cu picioarele ca niște bețe strîmbate, cu venele înghețate. Pe singura ei sursă de căldură, soba cu petrol, rămăsese o oală smălțuită, albă, umplută cu apă.

Zia Louche, Zia Louche, unde erau cei dragi ție ca să aibă grijă de trupul tău ? Unde ți-erau copiii care să-ți plîngă la mormînt ? Și cînd te gîndeai că invidiase lipsa de responsabilități a mîndrei doamne bătrîne, viața ei fără griji lumești. Abia atunci descoperi Lucia Santa cît de norocoasă era. Crease o lume fără sfîrșit. O lume care n-avea s-o lase niciodată pe dinafară. N-avea să moară niciodată singură și să fie îngropată în pămînt precum cine știe ce insectă rătăcită.

Ce miracol, însă, că fuseseră atîta vreme împreună ! Un miracol imposibil fără formidabila Zia Teresina Coccalitti, care, în aceeași iarnă a morții Ziei Louche, ajunse prietenă intimă a Luciei Santa și aliată a familiei Angeluzzi-Corbo.

Teresina Coccalitti era cea mai temută și respectată femeie de pe Tenth Avenue. Înaltă, osoasă, îmbrăcată întotdeauna în negrul de doliu după soțul pe care îl pier-

duse cu douăzeci de ani în urmă , ea teroriza negustorii de fructe, băcanii și măcelarii ; proprietarii nu îndrăzneau niciodată s-o ia la rost pentru întîrzierea chiriei, iar anchetatorii sociali o lăsau să completeze singură formularele și nu-i puneau niciodată vreo întrebare delicată.

Avea o limbă rea și oasele feței întruchipau o mască a vicleniei. Cu toate astea, cînd vroia, Zia Teresina demonstra un farmec aparte, periculos ca al unui șarpe.

Deși avea patru fii ce lucrau, apela la ajutorul social. Cînd cumpăra o duzină de fructe, întindea mîna după ce plătea și mai lua un fruct, ca trofeu. Îl muncea pe măcelar să-i adune toate bucățelele bune de carne de vițel rămase și toată grăsimea de la carnea de friptură. Se lupta cu toată lumea.

Zia Coccalitti a fost cea care a învățat-o pe Lucia Santa cum să tragă de un dolar. Ouăle erau cumpărate de la un tînăr de treabă, care fura cartoane din spatele camioanelor ce trasportau astfel de produse. Uneori, individul avea de vînzare chiar și pui vii. De la hamalii care descărcau navele în port se cumpărau costume și banane, deși nimeni nu știa ce naiba căutau vrafurile de haine pe un vapor. Materiale de rochii, mătase de calitate superioară, lînă bună erau vîndute din ușă în ușă de către tineri eleganți și buni de gură, vecini de cartier care furau marfa din camioane. Toți acești oameni făceau afaceri mai cinstit decît proprietarii de magazine veniți din nordul Italiei, care roiau pe Ninth Avenue ca niște vulturi.

Cine putea trăi altfel ? În lumea lor, nimeni.

Anii trecură așa. Numai cinci ? Păruseră mai mulți la număr. De-acum numai moartea putea marca trecerea timpului.

Într-o zi, brutarul își găsi nevasta moartă, cu unghiile scufundate în apa unui vas de argint masiv, pe față cu expresie de pace a celui care îl descoperise pe adevăratul

Isus. Din acea clipă, cu brutarul se petrecu o schimbare majoră. Din întruchiparea muncii, *panettierele* îi lăsă toată afacerea fiului său, Guido, care slăbise enorm lîngă cuptoarele încinse. Acum brutăria se închidea devreme, nu se mai fabrica înghețată de lămîie și rafturile de sticlă nu mai erau păstrate pentru pizza. Zi sau noapte, el stătea acum cu amicii lui vechi în camera din spate a frizeriei, risipind acolo sutele de monezi de argint și aramă strînse cu atîta zgîrcenie de nevastă-sa. În plus, brutarul începuse să iasă regulat la plimbare, mergînd pe Tenth Avenue ca un duce, cu un trabuc gros în colțul gurii.

Așa se face că brutarul fu primul care o zări pe Octavia vorbind cu viitorul ei soț la colțul Străzii 31 cu Tenth Avenue. Îi urmări cu interes și milă în timp ce tinerii se apropiară de Lucia Santa, care stătea, nevinovată, pe scaunul ei fără spătar, în fața imobilului. O singură privire asupra tînărului era de ajuns. Familia Angeluzzi-Corbo era pe punctul de a fi lovită din nou de ghinion.

Individul căra cu el o stivă de cărți — ditamai omul ! — și avea o coafură înaltă, stil pompadour, ochelari cu ramă de corn, trăsături subțiri și curbate ca un arc. Toate arătau fără dubiu că era evreu. Nu numai evreu, ci un evreu bolnav.

Imediat se răspîndi vorba că Octavia Angeluzzi era pe puctul de a se mărita cu un păgîn. Asta însemna scandal. Nu fiindcă omul era evreu, ci fiindcă nu era italian. Mai rea decît asta era purtarea complet aiurită a fetei. De unde pescuise ea un evreu, pentru numele lui Isus ? În tot cartierul nu se găseau decît irlandezi catolici, polonezi și italieni. La ce să te aștepți, însă, de la o fată care se îmbrăca în costum ca să-și acopere sînii ?

Nu era vorba de prejudecăți sau presimțiri. Babornițele, unchii, mătușile și nașii erau fericiți că o rudă a lor găsise un soț atît de tîrziu în viață. Fata avea de acum

douăzeci și cinci de ani și era numai bună de a provoca buclucuri.

Acum, slavă Domnului, ea avea să se mărite, să cunoască viața : pe scurt, avea să-și desfacă larg picioarele. N-avea să fie niciodată nevoie să suporte acea deferență acordată fetelor bătrîne, invalizilor și suferinzilor. Se bucurau toți că Octavia n-avea să putrezească ca un fruct copt și necules. În plus, evreii erau făcători de bani de cea mai bună speță. Octavia Angeluzzi n-avea să ducă lipsă de nimic și, ca o bună fiică italiană ce era, avea să-și împartă luxul cu maică-sa, frații mai mici și soră-sa. Așa, cel puțin, susținură toți vecinii : brutarul, Zia Coccalitti, dar și frizerul acela nebun și gelos, care se uita la coafura evreului cu un ochi pizmaș.

Lucia Santa nu împărtășea aceste previziuni optimiste. Adevărat, acest tînăr era chipeș, zvelt și blînd ca o fată. Cît despre faptul că era evreu, Lucia Santa nu-l privea cu ochi prea răi, căci ea n-avea, oricum, încredere în nimeni, fie că era creștin, irlandez, turc sau evreu. Individul ăsta, însă, era stigmat. Oriunde se ducea, purta cu el o carte sub braț sau deschisă în mîini.

E ușor să rîzi de prejudecățile săracilor, căci raționamentele lor izvorăsc dintr-o experiență aparte. E iritant să auzi un hoț sicilian spunînd : „Dacă vrei dreptate, pune un dar în balanță". Era insultător pentru o profesiune nobilă s-o auzi pe Teresina Coccalitti șoptind : „Cînd spui avocat, spui hoț". Cu toate astea, Lucia Santa avea și ea o zicală a ei : „Cei care citesc cărți își lasă familia să moară de foame".

Oare nu văzuse cu ochii ei cum Octavia devora cărți după cărți, pînă seara tîrziu (nu îndrăznise niciodată s-o mărturisească cu voce tare, dar nu fusese, oare, tocmai acesta motivul pentru care se îmbolnăvise fie-sa și fusese internată la sanatoriu ?), în loc să coasă rochii pentru fii-

cele lui Santini, brutarului și a maniacului ăla de frizer, cîștigînd astfel Dumnezeu știe cîți dolari ? Chiar și fiii ei — Vinnie, Gino și acum și micul Sal — se duceau la bibliotecă ca să ia tot felul de cărți prostești, nesimțitori la lumea dinafară și la responsabilitățile lor. Și pentru ce ? Ca să-și împuie creierii cu povești neadevărate, ca să intre în lumi în care ei n-ar fi fost niciodată capabili să trăiască. Cîtă prostie !

Fiind analfabetă, se simțea incoruptibilă și habar n-avea de magia cărților. Cu toate astea, le sesiza puterea și, ca atare, protesta rar. Văzuse, însă, prea mulți oameni care găsiseră viața prea dureroasă și își luaseră zilele ca să evadeze de lupta zilnică. Așa cum un sărac nu trebuia să piardă timp și bani pe băutură și jocuri de noroc, așa cum o femeie nu trebuia să-și piardă tăria și voința în vise de fericire, așa și tineretul, pe care îl așteptau bătălii mari în față, nu trebuia să-și otrăvească energia cu povești și vise încîntătoare născocite din paginile cărților pe care le răsfoiau, și le răsfoiau, și le răsfoiau toată noaptea.

Dacă Lucia Santa ar fi știut cîtă dreptate avea să gîndească așa, l-ar fi gonit pe Norman Bergeron din casa ei cu facălețul. Un adevărat renegat, refuza să se lupte pentru pîinea lui cu semenii lui umani. Într-un mod cît se poate de prostesc, din prea multă blîndețe, pierduse posibilitatea de a absolvi colegiul ca să ajungă lucrător social, dar era incapabil de acea neînduplecare de caracter necesară celor care administrau mila. Era ca un măcelar care leșină la vederea sîngelui. Un unchi îi dăduse un post minor de funcționar în afacerile lui cu îmbrăcăminte. Așa o cunoscuse pe Octavia.

Ca toți bărbații slabi, Norman Bergeron avea un viciu secret. Era poet. Nu numai în engleză, dar și în idiș, ceea ce era și mai cumplit. Mai rău, cunoștea bine un singur lu-

cru : literatura idiș — un talent despre care chiar el spunea că era cea mai puțin căutată însușire de pe pământ.

Toate astea, însă, abia urmau să fie aflate. În ciuda multelor ei capricii, acum Lucia Santa părea — spre uluirea Octaviei — să fie oarecum satisfăcută că fiica ei nu se mărita cu un italian.

Era adevărat că Lucia Santa își dorea ca fiecare fiu al ei să se însoare cu o adevărată fiică de italieni, care știa încă din leagăn, că bărbatul era stăpîn, că trebuie primit acasă ca un duce, că trebuie să-l hrănească cu mîncare bună, pregătită ore întregi pentru el ; care avea grijă de copii și de casă fără a scînci după ajutor. Da, da, toți fiii ei ar fi trebuit să se însoare cu italience. Fiul ei Lorenzo era fericit cu Louisa și asta era cea mai bună dovadă.

Pe de altă parte, care mamă ce suferise tirania masculină și-ar fi dorit pentru fiica ei gingașă un soț italian, prin definiție un tiran ignorant, un despot care-și încuia nevasta în casă și care n-o scotea nicăieri în afara nunților și înmormîntărilor ? Cărei mame i-ar fi plăcut un ginere care făcea un scandal monstru dacă nu găsea farfuria cu spaghetti aburind pe masă în chiar secunda în care dumnealui trecea cu cizmele pragul casei, care nu ridica niciodată măcar un deget ca să-și ajute nevasta gravidă și stătea calm pe scaun, fumînd trabuc, în timp ce femeia lui cu burta la gură se apleca pe fereastră să întindă rufe, gata-gata să pice de la etaj pe caldarîmul de dedesubt ?

Slavă Domnului că Octavia nu se mărita cu un astfel de om, ci cu unul care era posibil să aibă mai multă milă față de latura feminină a umanității. Lucia Santa făcu o singură dată o remarcă jignitoare la adresa alegerii făcute de fie-sa, și asta se întîmplă cu cîțiva ani mai tîrziu. Într-o zi, în cursul unei mici bîrfe, înjurîndu-și pe rînd copiii pentru ingratitudinea și încăpățînarea lor și negăsind vreo vină Octaviei, Lucia Santa zise cu ciudă :

— Iar ea, copilul meu cel mai deștept, și-a ales ca soț pe singurul evreu care nu știe să facă bani.

Una peste alta, însă, această căsătorie încununa cinci ani de șansă. Lucia Santa insistă asupra unei nunți mari, făcută ca lumea, la biserică. N-avu nici o problemă cu Norman Bergeron. Datorită cititului, era un om emancipat în această privință. Ca atare, n-avu nici o obiecție să se însoare ca un creștin și nici să-și boteze copiii. În spirit creștinesc. Nici familia lui nu ridică obstacole. El îi explică Luciei Santa că familia îl declarase mort pentru ea datorită acestei căsnicii. Lucia Santa fu încîntată să audă toate acestea. Așa, totul avea să fie mai simplu. Octavia și Norman aveau să-i aparțină ei.

CAPITOLUL 16

Lucia Santa nu se zgîrci la nimic. Petrecerea de nuntă fu ținută acasă și organizată perfect. Holul exterior al apartamentului găzduia, înșirate lîngă zid, mai multe damigene mari cu vin roșu din pivnița brutarului. Pe masa mare și pe paturile acoperite cu cuverturi se odihneau platouri mari cu munți de șuncă suculentă și cașcaval. Lîngă ele făceau cu ochiul tăvi de argint pline cu prăjituri frumos colorate și migdale învelite în bomboane. În bucătărie zăceau stive întregi de sticle de suc preparat — portocale, lămîie și căpșuni.

Toată populația de pe Tenth Avenue veni să-și aducă omagiile. Sosiră chiar și acele rude cu nasul pe sus care locuiau în casele lor din Long Island, deși evenimentul se datora mai mult dorinței de a mai afla cîte ceva despre aceste rude sărace pe care le abandonaseră. Cine ar fi putut rezista tentației de a lua parte la o astfel de nuntă și curiozității de a vedea, în sfîrșit, cine era acel mire păgîn ?

Tinerii dansară în camera din față, printre panglici colorate, pe muzica unui gramofon împrumutat de la frizerul nebun. În sufrageria și bucătăria din celălalt capăt al apartamentului, lumea mai în vîrstă sporovăia, așezată pe scaune împrumutate și aranjate lîngă tencuiala zidurilor. Octavia îi dădu Luciei Santa punga de mătase pentru darurile nunții. Aceasta și-o puse la șold. Cu demnitate, Lucia Santa trase de baierele pungii ca aceasta să se deschidă și să înghită comorile ce trebuiau dăruite.

Pentru Lucia Santa era o zi de glorie. Nu există, însă, nici o astfel de zi care să nu conțină și o mică neplăcere.

La un moment dat, o veche colegă de liceu a Octaviei, o italiancă a cărei familie locuia în propria casă, cu telefon, pe numele ei Angelina Lambrecora, trecu pentru scurt timp pe acolo ca să-i ureze Octaviei toate cele bune și să-i aducă un cadou scump. După aceea, însă, individa începu să fure mințile tuturor tinerilor și chiar a unora dintre vîrstnici. Chipul ei machiat cu grijă, cu fard, creion de ochi și ruj — care-i mai ascundea din urîțenia gurii mari — o făcea provocatoare ca un strugure bine copt. Era îmbrăcată după o modă total aiurită — pe jumătate costum, pe jumătate rochie —, cu jumătatea de sus a sînilor înălțată, astfel ca lumea să se holbeze la ei. Toți bărbații dansară cu ea. Larry își abandonă soția pentru ea, pînă ce biata Louisa se puse pe plîns. El îi ținu isonul nemernicei, înfigîndu-se în ochii aceia vopsiți, emanînd nori de farmec personal și arătîndu-și dinții albi în cel mai dezarmant și flatant mod cu putință. Angelina flirtă cu toți, ridicîndu-și coada ca o cățea. Brutarul, fiul lui, Guido, frizerul, și chiar și bătrînul Angelo, de șaptezeci și cinci de ani, a cărui viață era magazinul de dulciuri, nu rezistară provocării. Părăsiră cu toții bîrfa și vinul și se postară lîngă ușa camerei unde se ținea dansul, ca niște cîini, cu limbile atîrnînd, cu genunchii ușor îndoiți ca să-și mai liniștească presiunea din testicule, mîncînd-o pe Angelina de vie cu privirile lor fierbinți. Totul ținu pînă cînd Angelina, simțind că i se topește machiajul în căldura apartamentului supraaglomerat, anunță că trebuie să plece ca să prindă trenul către Long Island. Octavia o sărută repede ca s-o îndemne să plece mai repede, căci pînă și Norman Bergeron, care-și lăsase, în sfîrșit, cărțile la o parte în această noapte, o fixase pe Agelina cu privirea lui de poet.

Toate bune. În lume există întotdeauna un anumit număr de tîrfe. Într-o zi, și aceasta avea să aibă copii, să se îngrașe, să îmbătrînească și să se apuce de bîrfe în

bucătărie, în timp ce alte femei, mai tinere, aveau să-i ia locul. Puicuța aceasta cu aere, care respinsese cu răceală toată floarea tinerilor de pe Tenth Avenue, intră în bucătărie să-și ia la revedere de la Lucia Santa, fandosindu-se în cel mai pur stil american, ca și cum s-ar fi socotit o egală numai și numai pentru că era tînără și frumoasă. Lucia Santa zîmbi rece și distant, ca o aristocrată, și acceptă cuvintele mieroase cu plăcere, zicîndu-și în același timp, în sinea ei, că dacă mica Lena avea să crească la fel ca această tîrfuliță în noua casă din Long Island, atunci aceeași mică Lena avea să fie o tînără domnișoară americană al cărei funduleț va fi la fel de învinețit de bătaie ca și chipul.

Angelina se întoarse să plece. În acea clipă lovi ghinionul. Ochii ei se opriră asupra lui Gino, care abia de avea șaisprezece ani, dar era înalt și puternic, chipeș în costumul nou, gri, cumpărat special pentru această ocazie.

Gino se făcea util, deschizînd sticle cu suc și damigene cu vin pentru mesenii din bucătărie. Era tăcut și distant, și se mișca cu rapiditate și cu o ușurință care-i conferea o atractivitate stranie. Toate acestea îl făceau să se bucure de respect, căci, în buna tradiție italiană, el se comporta ca un servitor al celor mai mari ca vîrstă. Numai Lucia Santa știa că atitudinea lui însemna că lumea de acolo n-avea nici o importanță pentru el. El nu le vedea chipurile, nu le auzea vorbele, nu-i păsa dacă îl vorbeau de bine sau de rău și nu-l interesa dacă cei de acolo erau morți sau vii. Se mișca într-o lume inexistentă, dar în care se autoclaustrase pentru această noapte. Îi servea pe toți doar ca să treacă timpul mai repede.

Rudele n-aveau, însă, cum să cunoască toate acestea, așa că erau impresionate — mai ales un văr mai îndepărtat din Tuckahoe, pe nume Piero Santini, un om cu barbă neagră, zvelt, care deținea în proprietatea lui patru camioane. Avea o nevastă grasă și prostuță, împo-

dobită cu bijuterii false, care înfuleca în permanență prăjituri, și o fată, sfioasă, de șaptesprezece ani, ce ședea între tată și mamă și nu-și putea lua privirea de la Gino.

Piero Santino observase privirile languroase ale fiicei lui, ceea ce nu era o surpriză pentru nimeni, căci omul își păzea odorul ca pe ochii din cap. La început fusese neplăcut surprins. Acum, însă, medita. Mica lui Caterina fusese crescută foarte sever, în stilul italian vechi. Nu fusese niciodată vorba de „prieteni" sau „întîlniri", nici măcar de petreceri în afara familiei. La toate aceste chestiuni, Piero Santini ar fi replicat cu un: „Ha, ha, ha! Dama asta și dansul!", cu un ton ca și cum ar fi spus o mică porcărioară.

Îi băgase suficient de des Caterinei la tărtăcuță ce vroiau bărbații: să-și vîre ceva între picioarele ei, ca să-i facă burta mare, apoi s-o șteargă, lăsînd-o pradă rușinii, mizeriei și sinuciderii părinților. Între timp, însă, ea se făcuse mare. Ca atare, cît mai putea continua chestia asta cu intimidarea? Nevastă-sa era o găgăuță fără pic de minte, iar el era pe punctul de a cumpăra două noi camioane. Ca atare, avea să fie ocupat în noaptea asta pînă tîrziu, cu număratul banilor și cu supravegherea ajutorului său, un individ în stare să-i fure chiar și biluțele dintre picioare dacă nu era atent.

Așa că Piero Santini, cu adaptabilitatea lui la diferite situații, care-i adusese numai succes în afaceri, cînd schimbase destinația camioanelor sale de la cărатul de produse la cărатul gunoiului, și chiar la cărat lăzi de whisky cînd era prețul bun, își zise că trebuia să gîndească altfel. Poate că sosise timpul. Îl urmări pe Gino și fu impresionat. Ce băiat tăcut, și defel leneș! După cum se mișca i se ghicea un corp puternic; nu încăpea nici o îndoială că putea încărca un camion în jumătate din timpul necesar pentru șofer și două ajutoare lenețe. Băiatul valora greutatea lui în aur. (Cum ar mai fi rîs Lucia Santa și toate prietenele ei de gîndurile lui în privința lui

Gino — campionul chiulului de la muncă de pe Tenth Avenue, un caz absolut lipsit de speranță). Santini continuă să-l urmărească pe Gino. Cînd nevastă-sa se mută lîngă o altă stivă de prăjituri și cînd Gino îl servi cu un pahar de vin, el bătu ușor cu palma scaunul de lîngă el și rosti în italiană :

— Stai jos o clipă, vreau să-ți vorbesc.

Această favoare atrase atenția tuturor. Piero Santini, vărul bogat din Tuckahoe, se arăta atît de grijuliu cu acest tînăr muritor de foame și copleșit de sărăcie ? Toți ochii îi devorară cu privirea. Teresina Coccalitti îi făcu semn Luciei Santa, care, în ciuda lipsei ei de viclenie, pricepuse prea bine ce se punea la cale.

Ca atrase de un magnet, toate privirile se mutară de la cei doi bărbați la tînăra domnișoară. Caterina Santini era o legendă, un mit, o rară floare italiană ce înflorea pe păcătosul sol american fără a fi coruptă. Era o garanție pentru părinții ei, și în ciuda vîrstei fragede, era talentată în arta gătitului, preparîndu-i cu mîna proprie tatălui ei macaroane duminica. Nu se machia și nu purta tocuri înalte ca să-și subțieze talia.

Acum, însă, sosise și ziua ei, așa cum pățesc chiar și sfinții. Pe chip i se întipărise pecetea păcatului și dorinței. Roșie toată, cu sînii palpitînd, părea gata-gata să explodeze de emoție. Se putea simți căldura ce emana din ea, iar ochii ei, lăsați în jos, nu puteau păcăli pe nimeni.

Ce lovitură pentru Lucia Santa și pentru fiul ei cu fața cea mai urîtă, deși era adevărat că în rest era un animal tînăr magnific. Și de ce să nu fi fost, în fond, de vreme ce se juca toată ziua la soare în loc să lucreze după orele de școală ? Ce binecuvîntare pentru această petrecere de nuntă ! Avidă ca un lup ce a mirosit sîngele, Lucia Santa se aplecă în față ca să audă ce discuta Santini cu fiul ei, dar blestemata de muzică din camera din față o împiedică să priceapă ceva.

Într-o italiană dulce, Piero îl întrebă pe Gino :

— Deci, tinere, cu ce te ocupi, ce planuri de viață ai ? Ei ? Ești încă la școală ?

Spre surprinderea lui, însă, acest tînăr se uită la el cu privirea gravă, ca și cum n-ar fi priceput italiana. După aceea schiță un zîmbet și Piero înțelese : băiatul era copleșit de atenția acordată și era prea timid ca să răspundă. Ca să-l liniștească și să ajungă mai aproape de obiectiv, Piero îl strînse pe Gino de umăr și zise :

— Fata mea dragă moare de sete. Fii bun și adu-i un pahar cu limonadă. Nu-i așa, Caterina, că mori de sete ?

Caterina nu-și ridică privirea. Era îngrozită de ceea ce i se întîmpla. Se mulțumi să încuviințeze din cap.

Gino pricepu doar cuvîntul „limonadă" și văzu gestul fetei. Se ridică s-o servească. Nu înțelegea ce se întîmpla. Cum ar fi putut, de altfel, atîta vreme cît acești oameni nu existau pentru el. După ce aduse limonada, se răsuci iute pe călcîie și nu-l văzu pe Piero Santini bătînd din nou scaunul cu palma. Uluit de această insultă, Piero Santini se strîmbă și înălță din umeri ca să vadă toți, ca și cum ar fi întrebat : „La ce bun să te arăți politicos cu astfel de sărăntoci prost crescuți ?" Toată lumea strîmbă din nas în fața umilinței îndurate de bogatul Santini și o compătimi pe biata lui fată, care-și băgă nasul în paharul cu limonadă și nu scoase o vorbă. Pe chipul Luciei Santa apăru o expresie de furie incontrolabilă față de comportamentul fiului ei, Gino, despre care toată lumea știa că era la fel de nebun ca și taică-său și avea să sfîrșească în același fel. Oare purtarea lui nu fusese o dovadă concludentă ?

Frumoasa Angelina apăru exact la sfîrșitul întregii comedii ca să-și ia rămas bun. Spre uimirea tuturor, Gino făcu cea de a doua cucerire, mult mai logică decît prima. Gino era singurul mascul care n-o remarcase pe Angelina cînd se uitase la ea și asta îi trezise pe loc ei interesul. În plus, fata sesizase dezaprobarea generală față de rolul pe care-l jucase, așa că, fire sfidătoare, se hotărîse să-l joace

pînă la capăt. Îl agăță pe Gino, îi făcu ochi dulci, și zise Luciei Santa :

— Ce fii extraordinari aveți !

În acea clipă Gino se trezi cu un șoc ; mirosi parfumul ei, simți căldura brațului ei și văzu acele buze mari, perfect rujate, îndreptate către el. Încă nu știa ce se întîmplă, dar devenise dornic să stea nemișcat și să afle. Cînd Angelina întrebă de haina ei, toți bărbații își oferiră serviciile, ba, mai mult, ca niște cavaleri, se oferiră s-o conducă la metrou, dar ea rosti cu cochetărie :

— O să mă ducă Gino în stație. El e prea tînăr ca să fie păcătos.

De vreme ce toate paturile erau pline cu platouri cu mîncare ce-și așteptau rîndul la pus pe masă, drept cameră pentru haine era folosit apartamentul lui Larry și al Louisei. Angelina continuă :

— Mă duc jos cu el.

Îl luă pe Gino de braț și plecară amîndoi. Petrecerea continuă. Lucia Santa se gîndi să-l trimită pe Vincenzo jos cu un pretext oarecare, ca să se asigure că nu se petrece nimic acolo, dar medită mai bine asupra ideii. Fiul ei era suficient de matur ca să simtă și el gustul femeii, iar acum i se ivise o ocazie excelentă, care nu implica nici un pericol pentru el, *Manga franca*. Oricum el, nu va trebui să plătească pentru nimic, așa că era mai bine să lase lucrurile în firea lor.

În acea clipă se ivi doctorul Barbato ca să-și bea paharul de vin, să-și mănînce plăcintele și să danseze cu mireasa. O observă pe Lucia Santa înconjurată de lume ca o regină, și se duse să-și pună darul lui în sacoșa ei. Femeia îl întîmpină cu o răceală princiară. El se înfurie ; în sinea lui se așteptase să fie gîdilat între coarne după tot ce făcuse pentru această familie. Se adeveriseră, însă, vorbele pe care i le spusese taică-său : „Să nu te aștepți niciodată la recunoștință de la un măgar sau de la un țăran". Oricum, un pahar de vin bun îl mai înmuie pe doctorul Barbato,

iar cel de al doilea reuși chiar să-l bine dispună. Fără a căuta neapărat o explicație și fără a simți vreun fel de simpatie, îi înțelegea pe acești oameni. Cum putea o ființă ca Lucia Santa să-și manifeste recunoștința tuturor celor care o ajutaseră ? Ar fi însemnat să stea încontinuu în genunchi. Pentru ea orice ajutor însemna soartă. Așa cum nu învinuia nici o altă ființă pentru ghinioanele ei, nu răsplătea pe nimeni pentru micile noroace, între care se includea și mila arătată de doctorul Barbato.

Doctorul își atinse mustața și își îndreptă vesta. Consultase pe mulți dintre italienii de acolo. Unii dintre ei copilăriseră cu tatăl lui, în Italia. Toți îl tratau, însă, cu răceală, de parcă ar fi fost un cămătar, un *padrone*, sau chiar un cioclu. Oh, știa el prea bine ce gîndeau toți indivizii ăștia dincolo de respectuoasele și mieroasele *Signore Dottore încoace* și *Signore Dottore încolo*. De fapt el se hrănea din ghinioanele lor ; durerea lor însemna profitul lui ; el sosea în urma nevoii și a fricii lor de moarte, și cerea bani ca să le aline suferința. Prin cine știe ce primitivism oamenii ăștia socoteau arta vindecării ca pe o magie, ca pe ceva de natură divină, ce nu trebuia vîndută și cumpărată ca o marfă oarecare. Cine ar fi plătit, însă, în atari condiții colegiile, școlile, orele lungi de studiu ce măcinau nervii, pe cînd ei, făpturi ignorante de lut, își beau vinul și își pariau arginții trudiți pe șansa unei cărți de joc murdare ? „Lasă-i să mă urască", își zise el. „Să se ducă în clinicile gratuite și să stea acolo să aștepte ore întregi înainte ca cine știe ce nenorocit de internist să arunce o privire asupra lor, uitîndu-se la ei ca la niște boi sau ca la niște vaci". În curînd, în timp ce toți sărăntocii ăștia aveau să crape în spitalul Bellevue, el va munci în Long Island, unde lumea se va năpusti să-i plătească onorariile, și asta pentru că știau ce primesc în schimb. Ca să arate că nu era afectat de comportamentul acestor bieți neciopliți, doctorul Barbato le zîmbi politicos tuturor și își luă rămas bun în cea mai pură italiană de universitate,

ceea ce îl făcu practic de neînțeles pentru ceilalți. După aceea, spre ușurarea tuturor, dispăru.

În timp ce petrecerea continua deasupra lor, Angelina și Gino încercară să găsească haina ei printre maldărele de îmbrăcăminte din apartamentul lui Larry. Temerile Luciei Santa erau lipsite de temei. Angelina nu era fata lipsită de scrupule care părea a fi, iar Gino era încă prea inocent ca să profite de slăbiciunea ei. Înainte ca el să o conducă la metrou, ea îi dădu un sărut lung, cuprinzîndu-i buzele cu buzele ei fierbinți învelite în ruj. Își presă corpul pentru o secundă de al lui, atît de ușor, însă, că Gino aproape nu simți nimic.

Da, nunta era un succes, unul dintre cele mai mari de pe bulevard, o reușită pentru familia Angeluzzi-Corbo și o nouă podoabă în contul Luciei Santa. Aceasta nu se culcă pe o ureche, mulțumindu-se cu gloria cucerită, ci invită familia lui Piero Santini duminică seara, la cină, astfel ca Gino să aibă ocazia de a-i arăta Caterinei priveliștea orașului privit de sus, pe care ea n-avea cum s-o cunoască, trăind în pădurile îndepărtate din Tuckahoe.

Un bărbat precum Piero Santini nu achiziționează patru camioane și nu preia un contract de strîngerea gunoiului orașului fiind sensibil la umilință. Familia Santini veni la cină în chiar duminica viitoare.

Lucia Santa se depăși pe sine. Duminică de dimineață rupse o lingură de lemn pe spinarea lui Gino ca să-l convingă cu argumente solide că nu era înțelept să plece afară la joacă. După această operațiune, se apucă să prepare un sos demn de un rege al Neapolului și macaroane groase din aluat făcut în casă. Pentru salata verde deschise sticla de ulei sacru, trimisă din Italia de biata ei soră. Era un ulei imposibil de găsit pentru cumpărat, făcut din pulpa măslinelor.

Gino, în noul lui costum gri, și Caterina, îmbrăcată cu rochia ei roșie de mătase, se treziră prinși în capcană, fiind așezați unul lîngă altul la masă. Vincenzo, favoritul doamnelor în vîrstă, o amuză pe imensa signora Santini prevestindu-i viitorul în cărți. Salvatore și Lena șterseră masa și spălară vasele eficienți și agili ca niște spiriduși. Într-un tîrziu, Gino, ca și cum ar fi fost pus de maică-sa, o întrebă pe Caterina dacă nu i-ar place să meargă la film, iar aceasta respectuoasă, ca întotdeauna, privi înspre tatăl ei ca să-i ceară permisiunea.

Pentru Piero Santini clipa era îngrozitoare. Era ca în cele cîteva ocazii cînd permisese ca mașinile sale să transporte whisky și nu le mai vedea înapoi cu zilele, neștiind unde se aflau ele și ce li se întîmpla. Acum suferea la fel de mult. Nu putea face, însă, nimic ; asta era America. Dădu afirmativ din cap, dar rosti ca un avertisment :

— Să nu veniți prea tîrziu, da ? Mîine am de lucru.

Lucia Santa zîmbi cînd tînărul cuplu plecă. Victorioasă, se apucă să spargă nuci, pe care le dărui Lenei și lui Salvatore, ca răsplată pentru munca lor. Umplu paharul lui Piero Santini și plasă un platou cu cubulețe de înghețată lîngă cotul signorei Santini. Din apartamentul lor, Larry și Louisa urcară și li se alăturară la o cafea neagră și aburindă, și la un pahar de lichior. Piero Santini și Lucia Santa schimbară cîteva priviri satisfăcute și se apucară să sporovăiască cu familiaritatea înnăscută a celor care sînt pe punctul de a se înrudi. Peste nici o oră, însă, dinspre scară se auzi zgomot de tocuri. Imediat, în locuință își făcu apariția Caterina, singură, cu ochii mari, cu fața pătată de lacrimi. Fata se așează la masă fără să scoată o vorbă.

Consternare generală ! Santini înjură, iar Lucia Santa își împreună mîinile a rugă. Ce se întîmplase ? Oare animalul ăla de Gino o violase pe stradă sau în cinematograf ? O dusese sus, pe acoperiș ? Cum ! Pentru numele Domnului ! La început Caterina nu răspunse, dar, în cele din

urmă, șopti că-l părăsise pe Gino la cinema, se duseseră la un film care ei nu-i plăcuse. Nu se întîmplase nimic.

Cine s-o creadă ? Nimeni. Atmosfera caldă, intimă, prietenoasă, se răci brusc. Pentru numele lui Isus, ce se putuse întîmpla ? Ah, tinerii ăștia deștepți, numai rele știau să facă, oricît le-ar fi fost circumstanțele de nefavorabile. Nici o metodă de intimidare, însă, n-ar fi determinat-o pe Caterina să lumineze misterul, așa că, uluiți, într-un tîrziu cei trei Santini se ridicară să plece.

Familia Angeluzzi-Corbo — Lucia Santa, Vinnie, Larry și Louisa, Sal și Lena — așteptă, grupată în jurul mesei ca niște judecători, apariția criminalului. Flămînd ca un lup, după cele patru ore de film, Gino se auzi, în sfîrșit, bocănind pe scări. Băiatul se strecură pe ușă și rămase pironit în cadrul ei cînd se izbi, șocat, de privirile acuzatoare ale tuturor celorlalți.

Lucia Santa se ridică dar se clătină pe picioare ; era cumplit de furioasă și totuși neajutorată. De ce anume să-l facă vinovat ? Se hotărî să-l ia cu binișorul :

— *Animale, bestia,* ce i-ai făcut bietei fete la cinematograf ?

Cu ochii măriți de surpriză, Gino răspunse :

— Nimic.

Inocența sa părea atît de pură, încît Lucia Santa presupuse că era nebun, că nu putea să deosebească binele de rău.

Se autocontrolă. Cu răbdare, încet, întrebă :

— De ce te-a lăsat Caterina singur acolo ?

Gino înălță din umeri.

— A spus că se duce la toaletă. Și-a luat haina. Cînd am văzut că nu se mai întoarce, mi-am închipuit că nu mă place, așa c-am dat-o dracului și m-am uitat la film. Mamă, dacă ea nu m-a plăcut, ce scop a avut atunci ca tu și tatăl ei s-o faceți să meargă cu mine ? S-a comportat ciudat tot timpul — nici măcar n-a vrut să vorbească.

Larry clătină, compătimitor, din cap. Pus pe glumă, îi spuse maică-sii :

— Vezi mamă, dac-aș fi fost eu, am fi avut deja un camion în familie.

Louisa pufni, înțepată, iar Vinnie i se adresă lui Gino cu blîndețe :

— Măi prostule, s-a presupus că e moartă după tine.

Acum majoritatea familiei luă evenimentul ca pe o glumă. Lucia Santa, însă, singura care intuise adevărata problemă, se înfurie și mai tare. Se gîndi serios să-i deschidă mințile lui Gino cu făcălețul, căci era clar că era la fel de zevzec ca și taică-său.

Pe ce ton, de sfînt idiot, spusese că fata nu l-a plăcut ; fără o tresărire de orgoliu, nici un pic de mîndrie masculină rănită. Păi ce reprezenta, atunci, Caterina pentru fiul său, cu nasul pe sus al ei ? Rahat ? Fata unui om bogat, care-i putea asigura pîinea și viitorul ; coaptă, cu picioare puternice și sîni mari, cu mult deasupra acestui pierdevară, acestui coate-goale, acestui candidat la scaunul electric ; iar lui nu-i păsa ? Ma rog, era sub demnitatea lui să riposteze la faptul că o bijuterie de fată nu-l plăcea. Cine credea că e, regele Italiei ? Ce prost trebuia să fie dacă nu era în stare să observe că biata Caterina îl devora, pur și simplu, din ochi. Of, nu mai era nici o speranță, nici o speranță ! Era taică-său întreg și îl păsteau necazuri mari. Apucă făcălețul să dea în el, injust, pentru propria ei plăcere și pentru liniștirea nervilor, dar fiul ei Gino, cu instinctul adevăraților criminali care fug chiar și cînd sînt nevinovați, se răsuci pe călcîie și o luă la fugă pe scări în jos. Așa se fărîmiță un alt vis al Luciei Santa și, pe cît de prostesc și de comic fusese deznodămîntul, pe atît fu de dureros pentru ea. Din acea clipă, în sufletul ei încolți o sămînță de ură.

CAPITOLUL 17

Timp de șapte ani, Frank Corbo își lăsase familia în pace. Acum avea să-i dea din nou de furcă. Aflat undeva în Long Island, în spitalul de stat pentru nebuni Pilgrim, Frank se decise să evadeze. Ca atare, într-o noapte, se ascunse sub patul lui și își zbură, în cel mai discret mod cu putință, creierii. Încet, cu maiestuozitate, corpul lui se întinse pe podeaua încăperii care-i era și cușcă, eliberînd pentru totdeauna acea mică scînteie a sufletului, care-i mai rămăsese întreagă.

Cînd sosi telegrama, Lucia Santa își servea cafeaua împreună cu formidabila Teresina Coccalitti. Ca să-și dovedească prietenia, cu această ocazie Teresina își desconspiră unul dintre secretele ei intime. Putea citi în engleză. Revelația o uimi pe Lucia Santa mai mult decît conținutul telegramei. Cît de blindată era femeia asta împotriva lumii ! Și cît de rece o privea acum pe Lucia Santa. Ochii aceia înșelători nu puteau ascunde nici un fel de compătimire, oricît de falsă ar fi fost ea.

E groaznic să afli că o ființă umană care ți-a încredințat viața ei nu te mai poate face s-o compătimești pentru soarta ei. Cu sine, Lucia Santa era cinstită : moartea lui Frank Corbo îi aducea un fel de ușurare, o eliberare din închisoarea fricii în fața eventualității că ar fi fost nevoită din nou, într-o bună zi, să-l condamne la stat în cușcă. Îl ura ; se temea pentru copiii ei ; îi părea rău să mai facă noi sacrificii din cauza existenței lui.

„Mergi mai departe și încrede-te în iertarea lui Dumnezeu". Moartea soțului ei îi ridicase o povară cumplită de pe suflet. Cu ocazia rarelor ei vizite, văzîndu-l închis în spatele gratiilor de la ferestre, credința ei în viață se stingea și multe zile, după aceea, nu mai avea forță să facă nimic.

Lucia Santa nu simțea nici un fel de durere, ci numai o enormă eliberare de tensiune. Omul care-i fusese tată la trei dintre copiii ei murise treptat în inima ei. În acești ani în care el stătuse închis în azil. Nici nu-și mai amintea bine cum arăta el în carne și oase.

În aceste clipe, Teresina Coccalitti dădu dovadă de sîngele rece care o făcuse celebră pe Tenth Avenue. O îndrumă pe Lucia Santa pe calea cea bună. La ce bun ca Lucia Santa să-și aducă soțul acasă, plătind un antreprenor de pompe funebre, să facă înmormîntare și să le amintească tuturor că soțul ei murise nebun ? De ce să nu ducă întreaga familie la spital și să facă înmormîntarea acolo ? În această țară Frank Corbo nu avea pe nimeni apropiat care să vrea să-i aducă un ultim omagiu. Așa aveau să fie economisite sute de dolari și tăiată de la rădăcină orice bîrfă.

Nici măcar o regină nu ar fi putut raționa cu mai multă răceală.

Lucia Santa prepară o cină abundentă, cam grea pentru vremea călduroasă de vară, și membrii familiei Angeluzzi-Corbo mîncară împreună în seara aceea. Nimeni nu se arătă copleșit de durere din pricina morții lui Frank. Lucia Santa constată cu stupoare că Gino primi vestea cu foarte multă răceală, uitîndu-se la ea și înălțînd din umeri. De la Salvatore și Aileen nu te puteai aștepta să-și amintească ceva despre tatăl lor, dar Gino avea 11 ani cînd Frank fusese internat.

În timpul mesei stabiliră cu toții un plan de acțiune. Larry sunase deja la spital și aranjase ca înmormîntarea să fie făcută la prînz și ca la capul mormîntului din cimitirul

spitalului să fie așezată o piatră funerară. Împrumutase limuzina șefului său — chiar domnul di Luca insistase, de fapt — ca să-i ducă pe toți acolo. Aveau să plece la ora șapte fix a dimineții căci drumul era lung. Pînă seara aveau să se întoarcă acasă. Nu se pierdea decît o singură zi de lucru. Octavia și soțul ei aveau să doarmă în casa Luciei Santa, în vechea cameră a fetei. Pentru o noapte atît de specială Lena putea dormi din nou împreună cu maică-sa. Aranjamentul le conveni de minune tuturor.

Gino mîncă în fugă, după care se îmbrăcă cu o cămașă și o pereche de pantaloni curate. Ajuns pe punctul de a ieși din casă, se auzi strigat din spate de către maică-sa :

— Să vii devreme în seara asta acasă, Gino. Plecăm mîine dis-de-dimineață.

— Bine mamă, replică el peste umăr și o luă la fugă în jos pe scări.

Larry era nedumerit.

— Nu știe că ar fi trebuit să stea acasă în seara asta ? întrebă el pe maică-sa.

Lucia Santa dădu din umeri.

— Se duce în fiecare seară la film la Hudson Guild. A ajuns ducele clubului ăla de pierde-vară.

Moralizator, Larry reveni :

— Dar nu așa își arată respectul pentru tatăl lui. De multe ori trec seara pe lîngă Guild și-l zăresc acolo, împreună cu prietenii lui, giugiulindu-se cu fete. N-ar trebui să-l lași să facă așa ceva și în seara asta.

Octavia izbucni în rîs. Cînd Larry făcea pe lupul moralizator, îi venea să chicotească.

— Uite cine vorbește ?, exclamă ea. Ți-amintești cu ce te ocupai tu cînd erai de vîrsta lui ?

Larry zîmbi și se uită cu coada ochiului la nevastă-sa. Aceasta era ocupată cu bebelușul.

— Zău, surioară..., începu el, apoi, ca și cum nu s-ar fi petrecut nimic, începură să fie redepănate istoria și aven-

turile familiei, în timp ce Sal și Lena se apucară să curețe masa.

Norman Bergeron deschise o carte de poezii. Vinnie își sprijini fața în mînă și se pregăti să asculte cu atenție. Lucia Santa scoase cîteva castroane cu nuci, o butelcă cu vin și mai multe sticle cu limonadă. În acea clipă își făcu apariția și Teresina Coccalitti. Cu ea pe post de auditoriu nou se apucară toți să-și amintească de vechile povești despre Frank Corbo. Prima începu Octavia, cu de acum obișnuitul :

— Cînd i-a spus lui Vinnie că e un înger, am știut că era nebun...

O ținură așa pînă cînd sosi ora culcării.

A doua zi, de dimineață, Lucia Santa descoperi că Gino nu se întorsese acasă în acea noapte. Era în obiceiul lui să stea afară pînă tîrziu în nopțile fierbinți de vară, cu gașca lui de prieteni, ocupîndu-se cu te miri ce. Astăzi însă era o zi deosebită. Să-i facă pe toți tocmai acum să-ntîrzie la înmormîntare ? Lucia Santa se înfurie.

Toată lumea își termină micul dejun, fără ca Gino să-și facă apariția. Pe patul lui se odihnea costumul lui bun, alături de o cămașă albă și curată și de o cravată. Lucia Santa îi trimise pe Vinnie și pe Larry să-l caute. Cei doi se urcară în mașină și porniră spre clădirea Hudson Guild, aflată pe Strada 27. De acolo merseră către magazinul de dulciuri de pe Ninth Avenue, unde băieții se mai adunau cîteodată să-și petreacă noaptea la un joc de cărți pe bani. Proprietarul magazinului le spuse că Gino fusese acolo pînă cam cu o oră în urmă, dar plecase cu niște prieteni să vadă spectacolul de dimineață de la cinematograful Paramount, sau de la Capitol, sau de la Roxy, nici el nu mai știa bine care.

Cînd se întoarseră ca să-i comunice Luciei Santa veștile, aceasta păru ametită. Se mulțumi doar să zică :

— Ei bine, atunci nu mai are cum să meargă cu noi.

În timp ce se urcau cu toții în mașină, de după colțul Străzii 31 se ivi Teresina Coccalitti, ca să le ureze drum bun. Îmbrăcată în obișnuitul ei negru, cu fața ascuțită și negricioasă, cu părul vîlvoi, părea un spiriduș al nopții care refuzase să dispară la ivirea zorilor. Fiindcă acum era un loc liber în mașină, Lucia Santa o rugă să-i însoțească. Teresina fu încîntată — o zi la țară era o adevărată sărbătoare. Nu ezită o clipă. Se împinse înăuntru și luă locul lui Vinnie de lîngă fereastră. Așa se face că Teresina le putu povesti tuturor prietenelor de pe Tenth Avenue cum plecase familia Angeluzzi-Corbo pînă în Long Island ca să-l îngroape pe Frank Corbo și cum se făcuse nevăzut fiul cel mare al acestuia ca să nu-și mai privească încă o dată tatăl natural în față, înainte ca acesta să dispară sub pămînt. Și cum bocise Lucia Santa — cu lacrimi de ciudă ce nu putuseră izbucni decît din mînie.

— Va veni și o zi a socotelilor, avea să spună mai tîrziu Teresina Coccalitti, clătinînd din cap. Gino e șarpele încălzit la sînul mamei sale.

CAPITOLUL 18

Lucia Santa Angeluzzi-Corbo se odihnea. Razele asfințitului îi proiectau corpul pe perete într-o umbră mare. Stînd la masa rotundă din bucătărie, aștepta ca afară să se facă mai răcoare.

În timpul zilei, din senin presimțise din plin șocul pe care-l suferise cu o noapte înainte. Simțise nevoia să se ascundă în bucătăria întunecată și pustie, departe de orice suflare omenească, mută și oarbă față de toți cei pe care-i iubea. Își dorea cu disperare să se cufunde într-un somn lipsit complet de orice vis.

Cine, însă, se poate izola de lume așa de ușor ? Lena și Sal se jucau pe strada de dedesubt, Gino hălăduia prin oraș ca un animal sălbatic prin junglă, iar Vincenzo sforăia în camera care fusese a Octaviei, așteptînd să fie trezit și hrănit înainte de a pleca la lucru în schimbul de noapte al căii ferate. Nepoții ei, copiii lui Lorenzo, o așteptau și ei să fie culcați în pat. Nevasta lui Lorenzo, amărîtă și bolnavă, trebuia să fie încurajată la o ceașcă de cafea fierbinte, să i se redea un pic de încredere în viață, să fie învățată că visele ei de fericire nu fuseseră decît niște basme ale copilăriei de care fiecare femeie trebuia să se dispenseze.

Lucia Santa habar n-avu cînd i se lăsă capul pe masă. Pentru o clipă, fața de masă răcoroasă lipită de obraz îi dădu o senzație de confort. Imediat, însă, Lucia Santa căzu într-o agonie profundă, în care totul, cu excepția minții, se imobilizează. Gîndurile și grijile ei lucrară în

subconștient ca niște valuri, pînă ce luară în posesie tot corpul femeii și-l făcură să tremure în somn. Lucia Santa suferea cît nu suferise cît fusese trează. În mintea ei cerșea disperată milă.

„America, America, la ce fel de ființe dai tu naștere ? copiii mei nu mă înțeleg cînd le vorbesc, iar eu nu-i înțeleg cînd ei plîng. De ce plînsese Vincenzo, naivul meu băiat, cu lacrimile mari șiroindu-i pe obrajii pe care mijeau firele de păr ale bărbăției ?“ Atunci ea se așezase pe patul lui și îi mîngîiase fața ca și cum el ar fi fost încă un copil teribil de înspăimîntat. În fond, avea de lucru, își cîștiga pîinea, avea o familie, o casă și un pat pe care să-și odihnească capul. Cu toate astea el plînsese și spusese :

— N-am nici un prieten.

Oare ce însemna asta ?

„Vincenzo, bietul de tine, ce vrei tu de la viață ? Nu-i suficient că trăiești ? *Miserabile, miserabile,* taică-tu a murit înainte să te naști tu și fantoma lui îți va umbri viața pe vecie. Trăiește pentru frații tăi mai mici și pentru sora ta, apoi pentru nevasta și copiii tăi, și așa timpul o să treacă, iar tu o să ajungi bătrîn și totul ți se va părea un vis așa cum visez eu acum“.

Singurul lucru pe care n-avea voie să i-l mărturisească era că destinul e un demon. Vincenzo și Octavia erau cei mai buni copii ai ei și totuși erau amîndoi nefericiți. Cum era posibil așa ceva, cînd Lorenzo și Gino, niște ticăloși amîndoi, îi rînjeau parșiv de cîte ori se uitau la ea, cu fața sclipindu-le de bucurie, își croiseră propriul drum prin viață ? Unde se găsea Dumnezeu și dreptatea Lui divină ? Oh, aveau și ei, însă, să-și primească porția lor de suferință. Nu era nici unul dintre ei invincibil ; cei răi se supun întotdeauna destinului. Cu toate astea și ei erau carne din carnea ei, iar cățelele alea necoțăite care șopteau pe la colțuri că Lorenzo era un hoț și un ucigaș, erau la fel de false ca și Dumnezeu.

Nu. Lorenzo n-avea să fie niciodată un bărbat adevărat, n-avea să semene niciodată cu tații aceia adevărați, deși needucați, de pe Tenth Avenue, și nici cu tatăl ei din Italia. Toți aceștia erau soți, protectori ai copiilor lor, făcători de pîine, creatori ai propriilor universuri, supuși vieții și sorții, care preferau să se lase transformați în piatră dacă asta ar fi însemnat să creeze o temelie pentru familia lor. De așa ceva copiii ei nu se vor dovedi niciodată capabili. Ea, însă, terminase cu Lorenzo ; își făcuse datoria și el nu mai făcea parte acum din viața ei.

Undeva, în profunzimile visului ei, se agita un monstru ascuns. Lucia Santa încercă să se trezească înainte de a zări cu ochii minții forma bestiei. Știa prea bine că se afla în bucătăria ei întunecată, dar crezu că nu dormise decît o fracțiune de secundă și că avea să-și ia în curînd scaunul fără spătar și avea să coboare în stradă. Capul îi căzu din nou pe fața de masă. În aceeași clipită monstrul se înălță și căpătă o formă clară.

— Ești la fel ca și tatăl tău !

Astea erau întotdeauna cuvintele cu care îl admonesta pe cel mai iubit fiu al ei atunci cînd acesta se răzvrătea. Știa că-n astfel de clipe Gino suferea un șoc și privirea lui îndurerată rămînea încă în fața ochilor ei, chiar și după ce băiatul pleca din casă. Gino, însă, nu-i putea purta pică. A doua zi se comporta ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Era un adevărat blestem. Avea aceiași ochi albaștri, șocanți pe fondul chipului negricios, tipic mediteranean ; avea același aer retras și aceeași ezitare de a vorbi, aceeași nepăsare față de preocupările rudelor sale cele mai apropiate. Era dușmanul ei, așa cum fusese și tatăl înaintea lui, iar ea visa acum, răzbunătoare, la crimele comise de el : o trata ca pe o străină, nu-i respecta niciodată poruncile și-i făcea rău, ei și numelui familiei. Ooo, avea, însă, el să învețe, acest fiu al ei ; va pune și ea umărul ca viața să-i fie profesoară. Cine se credea el ca să hoinărească noaptea

pe străzi și să alerge toată ziua prin parc, în timp ce fratele lui, Vincenzo, își cîștiga pîinea ? Avea aproape optsprezece ani ; trebuia să învețe că nu putea să rămînă copil pe vecie. Ah, dacă s-ar fi putut realiza așa ceva !

În visul ei, Lucia Santa auzi monstrul cum începe să rîdă. Ce era cu aceste crime simpatice ? Chiar și în Italia existau fii care găseau o plăcere deosebită să fie egoiști și lipsiți de caracter. De judecat, însă, trebuiau judecate crimele pe care ea nu i le reproșase și pentru care el nu suferise niciodată, crime pentru care nu exista nici o scuză. Refuzase să se uite la chipul tatălui său mort înainte ca acesta să dispară pe vecie în pămînt. Așa că ea începu acum, în visul ei, să țipe și să-l blesteme la veșnicele cazane încinse ale iadului.

Bucătăria fu inundată de lumină. Lucia Santa auzi pași venind spre ea, și știu că se va trezi înainte de a rosti acele vorbe irevocabile de condamnare. Recunoscătoare, își înălță capul și o văzu pe Octavia aplecată asupra ei. Ah, reușise să nu-l azvîrle pe fiul ei cel mai iubit în flăcările iadului.

Octavia zîmbi :

— Gemeai atît de tare, mamă, încît te-am auzit tocmai de la etajul doi.

Lucia Santa oftă și zise :

— Fă niște cafea și lasă-mă singură în casa mea în noaptea asta.

Cîte mii de nopți și le petrecuseră cele două femei împreună în bucătărie ?

Prin glasvandul deschis către șirul de dormitoare se puteau auzi respirațiile liniștite ale copiilor mai mici. Cu ani în urmă, Gino le făcuse mari probleme, căci îi plăcea să se ascundă sub masa rotundă și înconjurată de picioarele ca niște gheare. Tot ce se găsea acolo îi era cunoscut Octaviei, planșeta de călcat, ridicată și gata de a intra în acțiune într-un colț ; imensul radio în forma de catedrală ;

biroul mic, cu sertare pentru ustensile, tacîmuri, prosoape de vase, nasturi și cîrpe de șters.

Era o cameră în care puteai să locuiești, să muncești și să mănînci. Octaviei îi era dor de ea. Apartamentul ei imaculat din Bronx avea o masă din porțelan cu scaune cromate. Chiuveta lucea albă ca și peretele. Aici, însă, era partea mizeră a vieții. După o masă, bucătăria arăta ca un cîmp de luptă, cu oale mînjite, castroane alunecoase din pricina uleiului de măsline și a sosului de spaghetti, și suficiente vase murdare ca să umple o cadă întreagă.

Lucia Santa stătea acum nemișcată. Chipul și tot restul corpului indicau o durere cumplită a sufletului. Avea o privire care o înspăimîntase pe Octavia cînd fusese mică. Acum, însă, tînăra știa că starea avea să treacă și că maică-sa avea să se scoale de dimineață un alt om.

Mai mult din simpatie, Octavia întrebă moale :

— Nu te simți bine, mamă ? Să-l aduc pe doctorul Barbato ?

Cu amărăciune regizată, Lucia Santa răspunse :

— M-am săturat de copiii mei și m-am săturat și de viața mea.

Vorbele rostite, însă, îi ridicară tonusul. Chipul i se coloră.

Octavia zîmbi :

— Știi, asta-mi lipsește cel mai mult — cînd mă înjuri încontinuu.

Lucia Santa oftă :

— Nu te-am înjurat niciodată. Ai fost cel mai bun copil al meu. Ah, dacă și restul bestiilor ăstora s-ar purta ca tine....

Sentimentalismul afișat o alarmă pe Octavia :

— Vorbești de parcă ar fi cei mai răi oameni, mamă. Nu uita, însă, că Larry îți dă bani în fiecare săptămînă. Vinnie îți înmînează salariul fără a-l deschide măcar. Gino și cei mici nu s-au vîrît în nici un bucluc. Ce dracu' mai vrei, pentru numele lui Isus ?

Lucia Santa își îndreptă ținuta și lăsă nostalgia de-o parte. Se pregăti pentru o ceartă zdravănă, adevărată plăcere a vieții ei. Începu să mitralieze în italiană, acea limbă îndrăgită pentru mahalagisme :

— Lorenzo, fiul meu cel mare. Îmi dă zece dolari pe săptămînă — mie, mamei lui, ca să-i hrănesc pe bieții lui frați și bietele lui surori lipsiți de tată. Toată averea pe care o cîștigă la sindicat i-o papă curvele cu care se culcă. Sărmana aia de nevastă a lui o să-l omoare o dată în pat. Iar eu, eu n-am să scot o vorbă împotriva ei la proces.

Octavia rîse, fericită :

— Dragul tău Lorenzo ? Ah, mamă ce ipocrită ești ! Dacă ar veni în seara asta cu cei zece dolari ai lui și cu tot căcatul pe care îl mănîncă, l-ai trata ca pe un rege. Așa cum îl tratează și curvișteinele alea care mor după puța lui.

Lucia Santa replică, absentă, în italiană :

— Am crezut că după ce te măriți o să renunți la gura aia spurcată.

Octavia se înroși toată. Lucia Santa se simți mulțumită. Vulgaritatea de suprafață a fiică-si, tipic americană, nu se potrivea deloc cu a ei, specific italiană.

Dinspre celelalte încăperi se auzi un zgomot de pași. Imediat, în bucătărie intră Vinnie, amețit încă de somn. Era îmbrăcat numai cu pantalonii de pijama și cu un maieu.

Devenise un tînăr scund, vînjos, pe care nu se vedea nici măcar o cută de grăsime. Părea de-a dreptul un atlet. Fața îi era negricioasă și avea un aspect nesănătos, iar în josul ei se vedea umbra unei bărbi dese. Ar fi părut fioros cu trăsăturile lui, buzele groase și nasul lui cărnos, dacă n-ar fi existat ochii aceia negri și mari, în care se citea timiditatea și lipsa de apărare. Vinnie zîmbea rareori. Mai rău, pentru Octavia cel puțin, i se schimbase personalitatea. Fusese dintotdeauna un om cu un aer dulce, îndatoritor. Avusese mereu un fel natural de a fi în permanență amabil și serios. Acum, însă, deși o asculta pe maică-sa și

muncea din răsputeri pentru alții, își îndeplinea toate sarcinile cu un soi de amărăciune, amestecată cu ironie și dispreț, pe chip. Octavia ar fi preferat să-l audă rățoindu-se la toți să-l lase în pace. Era îngrijorată pentru el, dar și el o irita. În fond, o dezamăgise. Octavia chiar zîmbi amar, în sinea ei, la acest gînd. Oare nu dezamăgiseră toți ? Se gîndi la soțul ei, singur în apartamentul din Bronx, citind, scriind, așteptînd-o.

Vinnie mormăi ceva cu iritare somnoroasă. Avea o voce profund masculină, și, în același timp, copilăroasă și irascibilă.

— De ce dracu' nu mai trezit, mamă ? Ți-am spus că trebuie să plec. Dacă trebuie să mă duc la lucru atunci tu ești obligată să mă scoli la timp.

Octavia se repezi :

— A adormit. Să știi că nu-i o plăcere să aibă grijă de voi, ticăloșilor.

Lucia Santa se oțărî pe Octavia :

— De ce te iei de el ? Muncește din greu toată săptămîna. Își vede sora la paștele cailor și atunci ea îl înjură, nu ? Hai, stai jos, Vincenzo, bea niște cafea și mănîncă ceva. Vino, fiule, și poate că o să găsească și soră-ta o vorbă bună pentru tine.

Octavia se supără :

— Ești așa ipocrită, mamă !

În acea clipă văzu ceva în ochii lui Vinnie, ceva care o determină să se oprească. La început, cînd maică-sa începuse să-i facă reproșuri Octaviei, Vinnie păruse mulțumit și recunoscător că se ridica cineva în apărarea lui, dar, cînd Octavia izbucnise în rîs, pricepuse că fusese, de fapt, luat peste picior de maică-sa. Atunci zîmbi cu amărăciune la gîndul că se putea lăsa consolat atît de ușor, după care rîsese și el, alături de Octavia, de el însuși și de maică-sa. După asta se apucară toți trei să bea cafea și să sporovăie vrute și nevrute, cu acea intimitate care se simte numai într-o familie unită ; intimitate care îi face pe membrii fa-

miliei să nu se plictisească reciproc, indiferent cît de sordidă ar fi fost discuția.

Octavia văzu luminîndu-se chipul mohorît al lui Vinnie, și își aminti de dulceața și blîndețea fratelui ei de demult. El zîmbi și chiar rîse la poveștile, spuse de Octavia, legate de perioada cît fusese șefă la magazinul de îmbrăcăminte, după care se apucă și el să glumească despre slujba lui la calea ferată. Atunci înțelese Octavia cît de dor îi era fratelui ei de ea și cum reușise căsătoria ei să distrugă atmosfera familiei — și pentru ce ? Of, acum știa prea bine ce înseamnă asta ; se lăsase vrăjită de chemarea ei, corpul i se înălța și cădea în actul consumării pasiunii, nu-și mai putea bate joc de ea ca pe vremuri, și, totuși, era nefericită.

Nu, alături de soțul ei nu era la fel de fericită precum era în această clipă ; acum era bucuroasă că schimbase expresia de suferință și singurătate de pe fața fratelui ei mai mic, pe care îl prinsese atît de proaspăt și de dezbrăcat după somn. Își dorise mereu să facă multe pentru el și nu făcuse nimic — și pentru ce ? Dorința cărnii fusese prea puternică pentru ea și găsise un soț gentil care-i doborîse fricile. De copii nu se punea problema, și mulțumită acestei opțiuni și a altor precauții elementare luate împotriva sorții, ea și soțul ei aveau să scape de sărăcie și să ducă o viață mai bună. Probabil că avea să fie și ea fericită într-o bună zi.

După ce Vinnie se îmbrăcă, Lucia Santa și Octavia se uitară la el cu acea dragoste specială pe care o au femeile dintr-o familie față de bărbații tineri din ea. Și-l imaginară amîndouă pe Vinnie mic, alergînd pe stradă și bătînd fetele cu un băț. Își închipuiră apoi că el va avea o noapte de cuceriri, printre prietenii lui, care nu se puteau abține să nu-l iubească, admire și urmeze pe el, pe prințul care era el.

Vinnie se îmbrăcase cu costumul lui albastru, din serj, și își pusese la gît cravata cu modele roșii și albastre. Își

udase părul cu apă, încadrînd astfel fața lui colțuroasă cu două smocuri dense, elegant pieptănate, de păr negru.

Octavia îl tachină :

— Cine-i fata, Vinnie ? De ce n-o aduci acasă ?

Maică-sa ținu isonul fiicei :

— Sper că ți-ai ales o italiancă și nu vreo vagaboandă irlandeză de pe Ninth Avenue.

Vinnie zîmbi larg, satisfăcut, ca și cum ar fi avut deja o duzină de fete la picioare. Înnodîndu-și cravata, însă, și zărindu-și chipul și zîmbetul fals în oglindă, se posomorî.

Era obișnuit cu flatările familiei, cu remarci precum : „Ah, el e cel tăcut, cel despre care nu știi niciodată nimic ; Dumnezeu știe cîte fete are, ținute în secret, prin alte cartiere". Nu se putea abține să nu se împăuneze cînd primea astfel de laude, dar cum naiba puteau crede așa ceva despre el ?

Căci, pentru numele lui Isus, lucra de la ora patru a după-amiezii pînă la miezul nopții, de marțea pînă duminica. De unde dracu' să agațe el fete ? Nu cunoștea nici măcar băieți de vîrsta lui, ci numai bărbați, cu care lucrase în ultimii patru ani la biroul de mărfuri. Se grăbi acum să plece, îmbufnat.

Lucia Santa oftă din rărunchi :

— Oare unde se duce noaptea tîrziu ? Ce fel de oameni merg cu el ? Ce fac ? Profită toți de pe urma lui. El e atît de inocent...

Octavia se așeză confortabil pe scaunul ei. Murea de poftă să aibă o carte în fața ei și își dorea ca patul ei s-o fi așteptat imediat după hol. Undeva departe, însă, în apartamentul aseptic din Bronx, soțul ei nu s-ar fi dus la culcare pînă ce ea nu s-ar fi întors acasă. Citea și scria în camera de zi, în semiobscuritate, și o întîmpina mereu cu un zîmbet drag, și totuși compătimitor, și cu cîteva vorbe :

— Te-ai distrat bine cu familia ta ?

După aceea o săruta cu o tristețe blîndă, care-i făcea străini unul de celălalt.

Lucia Santa zise :

— Să nu stai prea mult aici. Nu vreau să te știu în metrou la ora cînd mișună toți ucigașii.

— Am timp, replică Octavia. Sînt îngrijorată de tine. Poate c-ar trebui să stau cîteva nopți pe aici și să te las să te odihnești. Aș avea eu grijă de copii.

Lucia Santa dădu din umeri :

— Tu să ai grijă de soțul tău, căci altfel o să ajungi văduvă și știi bine cît a suferit maică-ta.

Octavia rosti pe un ton glumeț :

— Atunci o să mă mut înapoi, cu tine.

Spre surprinderea ei, Lucia Santa o privi cu severitate, interogativ, ca și cum n-ar fi luat-o ca pe o glumă. Octavia se îmbujoră.

Mama înțelese că sentimentele fetei fuseseră rănite și reveni :

— M-ai trezit într-un moment prost. În visul meu eram pe punctul de a-mi blestema fiul cel rău, așa cum ar trebui s-o fac cînd sînt trează.

Octavia replică cu voce stinsă :

— Las-o moartă, mamă.

— Nu, n-am s-o las niciodată ! Și, dacă există un Dumnezeu, o să sufere pantru ce a făcut.

Își înclină capul și corpul i se înmuie, descurajat.

— Tatăl lui a fost acoperit cu pămînt și fiul lui cel mare n-a vărsat o lacrimă.

Avea o voce încărcată de ciudă.

— Pentru el Frank Corbo a fost un nimeni pe pămînt, a suferit de pomană și acum arde în iad. Iar tu m-ai făcut să-l las pe Gino să se întoarcă acasă fără să-l bat și fără a-i zice ceva. Lui nu i-a păsat niciodată de ceea ce simțim noi. Am crezut că i s-a întîmplat ceva îngrozitor, că a înebunit și el, precum taică-său. Dar el, nu. Se întoarce calm și refuză să vorbească. Eu mi-am mîncat ficații și m-am înecat cu ei. Mă mai înec și acum. Ce fel de bestie, ce monstru e

el ? Aruncă disprețul întregii lumi asupra tatălui lui și al lui însuși, apoi se întoarce ca să mănînce, să bea și să doarmă fără nici un pic de rușine. O fi el fiul meu, dar în visele mele îl blestem și îl văd mort, în sicriul lui taică-său.

Octavia se apucă să țipe le maică-sa :

— Rahat ! Rahat ! Rahat !

Fața îi era contorsionată de ură.

— Eu îl uram și am mers la înmormîntare. Ei și ? Și tu ai mers la înmormîntare și n-ai vărsat nici măcar o lacrimă. În anul dinaintea morții lui, nu i-ai făcut nici o vizită la azil.

Vorbele acestea le reduseră la tăcere pe ambele femei. Își băură amîndouă cafeaua în liniște. La un moment dat, Octavia reluă :

— Gino o să fie bine, are o minte bună. Poate că o să ajungă cineva.

Lucia Santa rîse disprețuitor :

— A, da, un tîlhar, un criminal, un asasin. Un lucru, însă, n-o să fie niciodată. Un om care aduce acasă plicul cu salariul cîștigat prin muncă cistită.

— Aha, exclamă Octavia. Deci de-asta ești tu furioasă, de fapt — că Gino nu lucrează după școală. El e singurul pe care nu-l poți conduce cum vrei tu.

— Dar cine să-l conducă dacă nu maică-sa ?, se supără Lucia Santa. Sau ai impresia că el nu va avea niciodată șefi ? Asta speră și el. Să mănînce pe gratis tot restul vieții. Ei bine, nu-i așa. Ce se va întîmpla cu el cînd va descoperi cum e viața, cît de dură e ea ? Așteaptă prea mult și se bucură de viață prea tare. La vîrsta lui și eu am fost ca el și am suferit pentru asta. Vreau să învețe cum e viața de la mine, nu de la străini.

— Nu poți, mamă, rosti Octavia, ezitînd. Uite-te la dragul tău Larry. Cu toată îngrijirea pe care i-ai acordat-o,

acum e aproape un gangster ce strînge bani pentru sindicatul ăla fals.

— Despre ce vorbești ?, gesticulă Lucia Santa cu dispreț. N-am fost în stare nici măcar să-l fac să dea în frații lui mai mici în locul meu, atît e de moale.

Octavia clătină din cap și zise încet :

— Uneori ești deșteaptă, mamă. Cum poți fi atît de proastă acum ?

Absentă, Lucia Santa luă o gură de cafea.

— În fine, el a ieșit oricum din viața mea, mărturisi ea.

N-o văzu pe Octavia întorcîndu-și fața. Continuă :

— Gino e cel care îmi dă dureri de cap. Ascultă ce-ți zic. Știi slujba aia drăguță de la drogherie, nu ? Ei bine, a stat acolo doar două zile. Două zile ! Alții își țin slujbele cincizeci de ani, iar fiul meu doar două zile.

Octavia rîse.

— A renunțat el sau a fost concediat ?

— Aha, găsești că e de rîs ?, se năpusti Lucia Santa, trădîndu-și exasperarea. L-au dat afară. Într-o zi, după școală, s-a oprit să joace fotbal, apoi s-a dus la lucru. A crezut cu siguranță că magazinul avea să fie închis pînă va ajunge el acolo și că nu va păți nimic. Nici nu i-a trecut prin cap că acel *padrone*, nevrînd să-și piardă mușterii, va rămîne el peste program. Nu, dragul nostru de Gino nici nu și-a încheiat măcar prima săptămînă de lucru.

— Ar fi bine să vorbesc cu el, rosti Octavia. La ce oră vine acasă ?

Lucia Santa înălță din umeri :

— Cine știe ? Un rege vine și pleacă cînd are chef. Spune-mi și mie un lucru, însă. Ce au zevzecii ăștia de vorbit pînă la ora trei dimineața ? Mă uit pe fereastră și-l văd stînd pe trepte și vorbind, și vorbind, mai rău ca femeile.

Octavia oftă :

— Zău că nu știu.

Se pregăti să plece. Lucia Santa spălă ceștile de cafea. Nu-și manifestă nici un fel de afecțiune și n-o sărută pe fiică-sa de la revedere. Ca și cum aceasta pleca doar într-o vizită din care s-ar fi întors repede. Lucia Santa se duse la fereastra camerei din față ca s-o privească pe Octavia pînă ce aceasta o coti din Tenth Avenue către metrou.

CAPITOLUL 19

Lunea seara era ziua săptămînii în care Vinnie nu lucra de noapte. Folosea această ocazie ca să-și răzbune trupul pentru sărăcia vieții lui.

Tachinările maică-sii și ale soră-sii îl stingheriseră, deoarece în seara asta el avea de gînd să iasă afară ca să plătească, acolo unde trebuia, taxa de cinci dolari și să se întindă pe spate, simplu și eficient. Îi era rușine de intenția lui fiindcă și ea însemna o notă de eșec. Își aminti de mîndria ascunsă din vocea maică-sii cînd aceasta îi reproșase lui Larry că profita de fetele tinere. Ea și Octavia ar fi fost dezgustate dac-ar fi știut ce vroia el să facă acum.

Vinnie lucra în schimbul de la ora patru pînă la miezul nopții de cînd părăsise liceul. Nu se dusese niciodată la vreo petrecere, nu sărutase niciodată o fată și nu vorbise niciodată cu vreo fată în liniștea unei seri de vară. Singura lui zi liberă era lunea, și nu se putea face nimic în acea seară din săptămînă. Faptul că era timid înrăutățea și mai mult lucrurile.

Ca atare, Vinnie mergea să se înfrupte și el din plăceri, sărac dar cinstit, la o casă de curve respectabilă, recomandată de către funcționarul șef al biroului de mărfuri, care nu dorea să-și vadă oamenii alergînd să agațe prostituate bolnave sau cine știe ce alte pațachine. Uneori venea și el pe la stabiliment.

Cu această ocazie, toți funcționarii se îmbrăcau bine, ca și cum ar fi mers să-și caute o slujbă. Purtau costume, cravate și pălării, pe post de uniforme ale plăcerii în cea

de-a șaptea zi, dedicată odihnei și răsfățului sufletesc. Cu pălăria lui neagră, de fetru, Vinnie era întotdeauna luat peste picior că arăta ca un bandit, deși el era cel mai tînăr din tot grupul. Se întîlneau cu toții în barul lui Diamond Jim, unde exista un grătar pentru hot dogs și sandwich-uri calde. Ca la o ceremonie, comandau, de obicei, whisky, iar unul dintre funcționari rostea autoritar : „E rîndul meu", după care punea banii pe tejghea. După ce fiecare plătea un rînd de băuturi, ieșeau afară, pe Strada 42 și intrau prin cercul incandescent de neon al intrărilor în cinematografele ce se întindeau în șir indian pe ambele trotuare. În această zonă erau atît de mulți oameni, încît trebuiau să stea împreună, ca și cum, dacă unul dintre ei s-ar fi separat de grup, ar fi dispărut și n-ar mai fi fost în stare să li se realipească celorlalți. După ce treceau de cinematografe, ajungeau la un panou mare, vopsit, cu ramă de lemn, pe care erau pictate femei, a căror nuditate sclipea în lumina becurilor roșii ce atîrnau de jur împrejurul panoului.

Localul era un hotel cu patru etaje, aproape invizibil în acea mare de lumină. După ce treceau de intrare se îndreptau direct către ascensor. Nu erau nevoiți să treacă prin holul mare, căci această intrare laterală era folosită numai de oameni ca și ei. Liftierul le făcea cu ochiul, un gest serios, ca de om de afaceri, și îi ducea la etajul cel mai de sus. Acolo, liftierul îl conducea de-a lungul unui coridor mochetat, lăsîndu-și cușca de metal deschisă și neprotejată, pînă la o ușă apropiată în care ciocănea și șoptea parola secretă, apoi îi studia pe fiecare pînă ce tot grupul intra în încăpere.

Era camera de zi a unui apartament cu două dormitoare, în care se găseau mai multe scaune îmbrăcate în piele. De obicei, acolo se găsea cîte un bărbat, citind o revistă și așteptîndu-și rîndul. În bucătărie se afla mereu o femeie, abia vizibilă, care bea cafea și dirija clienții. Într-un dulap se găseau sticle de whisky și pahare. Cine dorea o

băutură, păşea în bucătărie şi punea pe masă o bancnotă de un dolar, dar de obicei lucrurile mergeau atît de iute încît nu mai era timp şi de aşa ceva. Femeia aceea avea prea puţin de a face cu clienţii şi părea mai de grabă un gardian al acelui mic univers.

Vinnie îşi amintea întotdeauna de chipul acelei femei şi mai puţin de feţele fetelor ce lucrau în dormitoare. Era o femeie scundă, cu păr negru şi bogat, şi, deşi nu i se putea citi vîrsta, era prea bătrînă pentru meserie. Chipul şi vocea, însă, o făceau inumană.

Avea glasul acela oribil, horcăit, pe care îl au unele curve, cărora rîurile de spermă care le inundaseră trupurile păreau să le fi stricat corzile vocale. Femeia vorbea numai cu un efort teribil de voinţă. Părea atunci mai înspăimîntătoare decît dacă ar fi avut vreo cicatrice îngrozitoare. Trăsăturile ei întruchipau pentru Vinnie masca răului. Buzele gurii erau groase, fără formă şi presate de dinţii ieşiţi în afară. Obrajii şi fălcile erau groase, tremurînde, ca ale unei babe, iar nasul era sumeţit înainte şi îngroşat. Avea ochi negri, lipsiţi de viaţă, ca două bucăţi de cărbune. Pe lîngă toate astea, în fiecare vorbă sau gest al ei exista ceva ce demonstra, nu ura şi dispreţul ei faţă de lume, ci faptul că ea nu mai putea simţi nici o emoţie pentru nimeni şi nimic. Părea asexuată. Cînd trecea pe lîngă tine, capul i se bălăngănea, ca unui rechin. Odată alunecase şi Vinnie sărise înapoi, ca şi cum femeia ar fi fost pe punctul de a smulge o halcă de carne din trupul lui. Cînd un client ieşea din dormitor, ea arăta cu degetul înspre un altul, dar numai după ce deschidea uşa dormitorului şi croncănea :

— Gata, inimioară ?

Auzind acea voce, lui Vinnie îi îngheţa sîngele în vene.

El era tînăr, însă. Cînd trecea pragul dormitorului, sîngele i se încălzea din nou. Vedea ca prin ceaţă chipul machiat al femeii, întotdeauna acelaşi. De obicei blondă,

ea se mișca în cercul auriu de lumină al unui lampadar astfel încît culorile de pe chipul ei păreau să reflecte lumina, și atunci i se zăreau gura rujată, nasul lung și palid, obrajii scofîlciți, de fantomă și găvanele ochilor, cu cearcănele negre, vopsite în verde.

Ceea ce se întîmpla după aceea, îl stînjenea întotdeauna pe Vinnie. Femeia îl conducea la o măsuță joasă din colțul încăperii, unde se afla un lighean plin cu apă fierbinte. Acolo el își scotea pantofii, ciorapii și pantalonii, iar ea îi spăla părțile intime, examinîndu-i-le cu o privire de expertă.

După aceea îl ducea la patul de lîngă perete, el continuînd să poarte pe el cămașa și cravata (odată, plin de pasiune, începuse să-și scoată și acestea, iar femeia spusese : „Nu, pentru numele lui Dumnezeu, n-am toată noaptea la dispoziție"), și, scoțîndu-și rochia, rămînea goală în fața lui în lumina chioară a veiozei de lîngă pat.

Sfîrcurile date cu roșu, pîntecul rotund și bombat de grăsime, triunghiul negru de păr pubian și cele două coapse lungi și cărnoase serveau toate scopului. Cînd curva își arunca rochia de pe ea și își expunea corpul, Vinnie simțea că sîngele îi inundă tot creierul cu o asemenea forță încît avea dureri de cap tot restul serii.

Îmbrățișarea era formală, o pantomimă. Femeia se întindea pe pat, trăgîndu-l pe Vinnie deasupra ei, pînă ce acesta cădea în genunchi și era prins în cleștele membrelor ei.

Se simțea pierdut. Carne ; carne fierbinte și moale presată de a lui ; ceară care se topea ; carne caldă, tremurîndă, fără sînge sau nervi. Corpul lui, un țesut separat, încastrat și îmbibat de acea carne. Mușchii lui încordați împingînd în acea bucată de ceară ce lua forma oaselor lui, apoi un moment orbitor și apoi libertatea și senzația că nu mai era singur.

Asta era tot. Afară îl așteptau colegii lui funcționari. Se duceau toți la un restaurant chinezesc, apoi la un film

la Paramount sau la bowling, iar la final la o cafea tîrzie la un automat. Pe măsură ce funcționarii își găseau prietene stabile sau se logodeau, deși continuau să vină la hotel, își scurtau hoinăreala de după aceea ca să își viziteze prietenele. Prinși în capcană.

Pentru Vinnie vizitele astea erau ca hrana pe care o mînca, ca patul în care dormea, ca banii pe care îi cîștiga, o parte a rutinei necesare în viață ca să supraviețuiască. Pe măsură ce timpul trecea, însă, Vinnie începea să se simtă tot mai izolat de lumea din jurul lui și de locuitorii ei.

Capitolul 20

Unde erau acei nenorociți care blestemau America și visul ei ? Și cine mai avea dubii acum ? Cu războiul din Europa, englezii, francezii, germanii și chiar și Mussolini trimiteau milioane de oameni la moarte, iar toți italienii de-a lungul zidului vestic al orașului aveau buzunarele pline. Cumplita Depresiune se încheiase. Omul nu mai trebuia să cerșească pentru pîinea sa, iar anchetatorii sociali puteau fi aruncați în jos pe scări. Se făureau din nou planuri de cumpărare a vilelor în Long Island.

Era adevărat că erau bani cîștigați din ajutorul dat unor oameni ca să ucidă alți oameni. Războiul din Europa le dăduse la toți slujbe. Cei cu o minte destupată protestau, chemînd parcă asupra lor necazurile. În fond, în ce altă țară puteau să se îmbogățească chiar și săracii de pe urma nesansei mondiale ?

Nativi ai sudului, din Sicilia, Napoli, Abruzzi, italienii de pe Tenth Avenue nu-și făceau griji în legătură cu Mussolini și cîștigarea războiului. Nu-și iubiseră niciodată țara de baștină ; nu însemna nimic pentru ei. De secole întregi guvernul ei fusese cel mai amarnic dușman al tații-lor lor și al tații tații lor. Cei bogați scuipaseră mereu în capul săracilor. Vampirii de la Roma și din nord le supseseră sîngele. Ce noroc să se găsească acum, în siguranță, aici, în America !

Numai Teresina Coccalitti era nemulțumită. Acum nu mai putea declara că fiii ei nu muncesc ; așa că fusese respinsă de la ajutorul social. Ca atare, făcea afaceri secrete,

cumpărînd sacoșe mari de zahăr, cutii cu grăsime și baloturi imense de îmbrăcăminte. Luciei Santa îi mărturisea, misterios :

— Va veni o zi — ah, va veni o zi....

După asta, însă, își trăgea fermoarul la gură și nu mai scotea o vorbă. Ce vroia să spună ? Era adevărat că se instituise recrutarea obligatorie, dar de pe Tenth Avenue numai un băiat fusese încorporat. Nu era nimic grav, încă.

Lucia Santa era prea ocupată ca să lase vorbele Teresinei să-i bîzîie prin minte. Locuința ei începuse să fie inundată de aur. Copiii munceau după școală. Sal și Lena aveau slujbe parțiale în noua fabrică de medicamente de pe Ninth Avenue. Vinnie lucra șapte zile pe săptămînă. Europenii se puteau omorî pînă la unul dacă asta era plăcerea lor. Oricum, satul părinților Luciei Santa era atît de mic, pămîntul atît de lipsit de valoare, încît nici una dintre rudele ei nu putea fi în pericol.

Numai Gino nu lucra. Asta, însă, era ultima lui vară de tăiat frunză la cîini. În ianuarie avea să absolve liceul și atunci n-avea să se mai poată scuza. Lucia Santa nu făcuse nici o scofală rugîndu-și prietenii să găsească o slujbă pentru Gino. De fiecare dată fusese concediat la scurt timp după angajare.

Acum exista, însă, un lucru pe care acel *mascalzone* îl putea face. Vinnie își uitase din nou plasa cu mîncare ; i-l putea duce Gino. Lucia Santa îi bară drumul băiatului, care, cu bîta de baseball sub un braț și cu mănușa aceea imensă pe o mînă, încerca să iasă afară din casă. Exact ca un duce cu pălărie și bici.

— Du asta fratelui tău la servici, rosti ea, întinzînd sacoșa maronie și unsuroasă.

Ar fi putut izbucni în rîs văzîndu-i mutra îmbufnată. Era tare mîndru dumnealui, ca toți cei care nu-și cîștigă pîinea cu sudoarea frunții. Ce drăguț !

— Am întîrziat, mamă, rosti Gino, ignorînd sacoșa.

— Ai întîrziat de la ce ?, se repezi Lucia Santa. Ai întîrziat de la cununie ? Ai întîrziat să pui banii cîștigați săptămîna asta în bancă ? Ai întîrziat să-ți cauți vreun prieten care să-ți dea și ție o muncă cinstită ?

Gino oftă :

— Mamă, Vinnie o să mănînce ceva la cină....

E prea mult. Lucia Santa zise cu amărăciune :

— Fratele tău își dă sufletul pentru tine. Nu se duce niciodată să se joace sau să alerge în parc. Tu nu-l rogi niciodată să vină cu tine, iar el e atît de singur.... Nu-i poți duce nici măcar o bucată de pîine ? Ești cumplit. Du-te și joacă baseball și vagabondează cu prietenii tăi. O să-i duc eu mîncarea.

Rușinat, Gino luă sacoșa. Văzu luminițele de triumf din ochii maică-sii, dar nu-i păsă. Vroia cu adevărat să facă ceva pentru Vinnie.

O luă pe Tenth Avenue în sus, către Strada 37, apoi către Eleventh Avenue. Îi plăcea să-și simtă corpul străbătînd, liber, aerul greu de vară. Cînd era mai mic făcea salturi mari ca să vadă dacă putea zbura. Acum, însă, era prea bătrîn pentru asta. Cu toate astea, înainte de a ajunge la destinație, aruncă sacoșa în aer, înaintea lui, apoi sprintă ca s-o prindă înainte de a cade pe sol.

Se înălță încet prin trupul clădirii cu miros de șobolani, închis în cușca unui ascensor. Ajuns sus, liftierul, îmbrăcat cu o uniformă cenușie și murdară ce avea insigna gălbuie pe revere, îi deschise ușa cu acel dispreț misterios pe care îl au unii adulți față de tineri. Gino pătrunse într-o sală mare ce se întindea pînă la celălalt capăt al clădirii.

Era ca într-un coșmar în care un om vede o închisoare în care știe că va ajunge și el să trăiască. Erau acolo șiruri lungi de birouri, pe care se odihneau mașini mecanice de facturat, din pîntecele cărora ieșeau lungi suluri albe de hîrtie. Oamenii care operau aceste mașini purtau toți veste, cămăși albe și cravate cu nodul lăsat liber. Erau mai în vîrstă decît Vinnie și lucrau cu iuțeală. Mașinile

clănțăneau asurzitor. Fiecare birou avea propria lampă galbenă ; restul sălii se afla în beznă, cu excepția unei tejghele lungi, încărcată cu facturi tipărite. În spatele acestei tejghele stătea aplecat un bărbat înalt și deșirat, cu o față cenușie cum Gino nu mai văzuse pînă atunci. Individul sorta facturi în lumina unui fascicul uriaș al unei lămpi puternice. Nu se auzea nici o voce și nu se zărea nici o rază de lumină de afară. Era ca și cum acești oameni erau cu toții înmormîntați deasupra uruitului făcut de trenurile de marfă care treceau pe dedesubt. Gino privi în jur și îl zări, în cele din urmă, pe Vinnie.

Acesta era singurul lucrător fără vestă. Purta o cămașă colorată, pe care o putea îmbrăca două sau trei zile fără a o schimba. Părul lui negru și ondulat părea umed în lumina galbenă a lămpii de birou. Gino observă că Vinnie era mai încet decît ceilalți și că fața îi era încordată de concentrare. Toți ceilalți aveau expresia unor somnambuli.

Brusc, Vinnie își înălță privirea. Se holbă la Gino fără să zică ceva și își aprinse o țigară. Cu surprindere, Gino înțelese că Vinnie nu-l putea vedea, cum, de altfel, nu-l putea vedea nici unul dintre ceilalți, căci stătea în întuneric, în afara universului lor. Ca atare, trecu de primul rînd de birouri și păși în lumină. Imediat capetele țîșniră în sus, ca și cum Gino ar fi blocat soarele. Vinnie își ridică și el privirea.

Pe fața lui Vinnie apăru o expresie mișcătoare de bucurie. Zîmbetul lui era dulce, ca în copilărie. Gino înălță plasa cu mîncare și o aruncă. Vinnie o prinse, expert, iar Gino se duse lîngă biroul lui.

— Mersi, puștiule, rosti Vinnie.

Colegii din stînga și din dreapta lui se opriră din facturat. Vinnie li se adresă :

— Ăsta-i frate-meu mai mic, Gino.

Gino fu stînjenit de mîndria din vocea lui frate-său. Cei doi bărbați îl salutară :

— Salve, puștiule.

Îl priviră destul de rece. Gino deveni conștient de pantalonii lui albaștri trei-sferturi și de cămașa albă de lînă, și se simți stingherit, ca și cum ar fi venit nepotrivit îmbrăcat la o reuniune sobră. Tipul cu fața cenușie strigă.

— Facturați marfă, amicilor, că altfel întîrziem.

După asta se deplasă către Vinnie și-i puse pe birou un vraf de facturi. Părea un șobolan bătrîn.

— Ai rămas în urmă acum, Vinnie, constată el, sec.

Vinnie răspunse nervos individului întors deja cu spatele.

— N-o să-mi iau pauza mai tîrziu.

Gino se pregăti să plece. Vinnie se sculă de pe scaun și îl conduse la ascensor. Așteptară amîndoi, ascultînd zgomotul făcut de cablurile de oțel și uruitul cuștii.

— Ia-o pe scurtătură prin depou, îl îndemnă Vinnie. Ai grijă, însă, la locomotivele în mișcare.

Își puse mîna pe umărul lui Gino.

— Mersi că mi-ai adus prînzul. Ai meci sîmbătă ?

— Mda, răspunse Gino.

Ascensorul urca prea încet. Gino vroia să iasă cît mai repede de acolo. Îl văzu pe Vinnie uitîndu-se nervos către mașinile de facturat și strîmbîndu-se la șobolanul cenușiu, care se uita înspre bezna în care se aflau băieții.

— Dacă mă scol la timp, vin și eu să te văd, promise Vinnie.

Imediat după aceea sosi ascensorul. Cele două uși metalice alunecară pe suportul lor, lăsîndu-l pe Gino să intre, după care cușca începu să coboare. Mirosul de putreziciune, de șobolani și de rahat intrat în descompunere îl făcea să vomite. Cînd ieși din clădire, își înălță capul către soarele cald. Rămase acolo, nemișcat, bucurîndu-se de libertate.

Iar se mai gîndi la Vinnie. Începu să alerge încet prin mijlocul depoului, un imens cîmp de oțel alb sclipitor, ale cărui linii păreau că alternează între a se deschide în evantai și a se concentra într-un singur punct. Își îndoi

brațul drept din cot, ca și cum ar fi cărat o minge de fotbal și începu să alerge printre macazele ce păreau a căuta să-i prindă picioarele în capcană. Avu senzația că locomotive negre se năpustesc către el, pe care, însă, le evită ușor sărind spre stînga sau spre dreapta. La un moment dat o locomotivă se apropie de el din spate, cu mecanicul așezat la fereastra din partea lui Gino. Băiatul se luă la întrecere cu ea, sprintînd de-a lungul șirului de traverse din lemn, pînă ce mecanicul se uită urît la el, după care locomotiva pufăi mai repede și trecu ușurel pe lîngă el. Cursa lui Gino se termină cînd ajunse în mijlocul unei mulțimi de vagoane galbene și maro, de marfă. Pe sub cămașa de lînă, Gino se simțea puțin transpirat. Mai rău, însă, era că-i era groaznic de foame și de sete. Brusc, însă, se simți din nou puternic și proaspăt. Porni într-o alergare susținută care-l scoase din depou pe strada alăturată parcului Chelsea. Îi zări acolo pe prietenii lui jucînd mingea și așteptîndu-l.

CAPITOLUL 21

O săptămînă mai tîrziu, într-o dimineață, Lucia Santa se trezi cu senzația că era ceva în neregulă. Sal și Lena erau încă în pat. În cursul nopții, Lucia Santa îl auzise pe Gino venind acasă ; îi recunoscuse modul nepăsător și zgomotos de a se dezbrăca. Pe Vinnie, însă, nu-l remarcase. Își aminti atunci că lunea era noaptea lui liberă, și că în astfel de nopți el se întorcea acasă chiar mai tîrziu decît Gino.

Verifică patul lui Vinnie, deși știa că era imposibil să intre cineva în casă fără s-o trezească pe ea. El folosea acum vechea cameră a Octaviei, singura care se putea separa de restul apartamentului. În patul de acolo nu se dormise în acea noapte, dar Lucia Santa nu era foarte alarmată. Mai tîrziu, după ce-și trimise copiii la școală, se sprijini pe pervazul ferestrei și așteptă sa-l vadă venind. Timpul trecu ; la un moment dat zări schimbul de dimineață al depoului traversînd bulevardul ca să-și ia prînzul și înțelese că se făcuse ora amiezei. Atunci deveni, pentru prima dată, îngrijorată. Se îmbrăcă cu o jachetă tricotată din lînă și coborî două etaje ca să-l vadă pe Lorenzo.

Știa că fiul ei cel mare era prost dispus dimineața, dar era prea nervoasă ca să mai aștepte. Îl găsi pe Larry bîndu-și cafeaua, îmbrăcat într-o cămașă de noapte descheiată la gît, ce lăsa să i se vadă pieptul păros. O ascultă luînd înghițituri mici de cafea, iar la sfîrșit rosti cu nerăbdare :

— Nu mai e un copil, mamă, pentru numele lui Dumnezeu. Orice ar fi făcut, a terminat prea tîrziu ca să mai ajungă acasă. După ce o să se scoale o să se ducă direct la lucru.

— Dar dacă i s-a întîmplat ceva ? Cum vom ști noi ?

— Nu-ți face griji, căută Larry s-o liniștească, copoii își bagă nasul pretutindeni.

Louisa turnă cafea soacră-sii. Pe chipul ei, de obicei lipsit de expresie, se citea grija. Ținea la Vinnie — îl cunoștea mai bine decît oricine altcineva în afara maică-sii, și găsea și ea că absența lui e stranie.

— Te rog, Larry, du-te și caută-l, rosti ea.

Asta era atît de neobișnuit pentru ea încît Larry renunță. O bătu ușurel pe umăr pe maică-sa.

— O să mă duc la biroul lui Vinnie. E bine așa, mamă ? Acum lasă-mă să-mi termin cafeaua.

Lucia Santa trebui să se întoarcă acasă la ea și să se pună pe așteptat.

La ora trei Gino și copiii se-ntoarseră de la școală. Larry nu dăduse, încă, nici un semn de viață. Lucia Santa încercă să-l determine pe Gino să stea lîngă ea, dar el păru că nu pricepe ce i se cere. Se grăbi să plece fără a se obosi să răspundă măcar, oprindu-se numai ca să înșface mingea lui de fotbal. Sal și Lena se apucară să-și facă temele la masa rotundă din bucătărie, iar ea le pregăti cîteva felii de pîine cu ulei de măsline și oțet, pe post de prînz. Într-un tîrziu, pe la ora cinci, își făcu apariția Larry, care o anunță că Vinnie nu era la lucru și că nimeni nu știa nimic de el. Lucia Santa văzu că Larry era și el îngrijorat acum și începu să-și frîngă mîinile și să se roage lui Dumnezeu în italiană.

Louisa veni sus cu copiii ei și încercă să-și calmeze soacra. Datorită agitației, nimeni nu auzi alt zgomot de pași urcînd treptele în spatele ei. Pe neașteptate, în cadrul ușii apăru uniforma neagră a unui polițist feroviar. Alături

de el se vedea chipul cenușiu al brutarului. Ultimul pași în fața polițistului, ca și cum ar fi vrut să o oprească pe Santa Lucia de a-l vedea și a-l auzi, și își ridică, inconștient, ambele mîini în sus, cu palmele către femeie, într-un gest de o asemenea compătimire, încît Lucia Santa fu lovită de dambla. Louisa începu brusc să țipe de groază.

Gino ședea liniștit, alături de prietenii săi, în fața clădirii Hudson Guild, cînd Joey Bianco se apropie de el și îi spuse :

— Ar fi bine să te duci acasă Gino, e agitație cam mare acolo.

Acum Gino se vedea foarte rar cu Joey Bianco. Așa cum li se întîmplă copiilor, terminaseră cu tovărășia lor și acum se simțeau deranjați unul de celălalt. Ca atare, Gino nu încercă să-l oprească pe Joey cînd acesta plecă de lîngă el, și nici să-l întrebe ce se întîmplase. Fu cît pe-aci să nu se obosească nici măcar să se ducă acasă, dar curiozitatea îl împinse să vadă despre ce e vorba.

Traversă parcul Chelsea și alergă cu ușurință de-a lungul Tenth Avenue, pînă ce ajunse la colțul cu Strada 30. Acolo zări o mulțime de oameni în fața imobilului în care locuia și renunță la fugă, începînd să meargă foarte încet.

În mulțime nu se zărea nimeni din familie. Gino urcă scările în fugă și intră în apartament.

Era supraaglomerat de vecini. Într-un colț, lîngă fereastră, Gino îi zări pe Sal și pe Lena stînd însinguratți și țepeni, cu chipurile împietrite de frică. O parte a gloatei se dădu în lături ca să-i facă loc. Își văzu mama așezată pe un scaun. Doctorul Barbato ținea un ac în aer, iar Larry o strîngea cu toată forța ca să-i oprească convulsiile de care fusese cuprinsă.

Lucia Santa arăta oribil, de parcă nici un mușchi al feței nu mai era comandat unitar de creier. Gura i se strîmbase într-un mod straniu, și părea că parcă vrea să

spună ceva. Ochii ei aveau acea privire fixă și directă a orbilor. Partea de jos a corpului tresălta spasmodic pe scaun. În acea clipă brațul doctorului Barbato fulgeră aerul și înfipse acul în mîna ei, după care doctorul se aplecă asupra ei și îi urmări reacțiile.

Încet, trăsăturile Luciei Santa se înseninară. Pleoapele i se închiseră și corpul i se relaxă.

— Băgați-o în pat, rosti doctorul Barbato. O să doarmă o oră. Chemați-mă cînd se scoală.

Ajutat de cîteva femei, Larry o cără pe Lucia Santa în dormitor. În acea clipă Gino observă că stătea lîngă Teresina Coccalitti. Cu voce joasă, adresîndu-i-se pentru prima dată, o întrebă :

— Ce a pățit maica-mea ?

Zia Teresina fu bucuroasă să îi povestească. Era plăcerea ei, în această zi neagră, să pună lucrurile la punct.

— Oh, maică-ta n-a pățit nimic, rosti ea, măsurîndu-și vorbele. E vorba de fratele tău, Vincenzo. A fost găsit în depou, călcat de o locomotivă. Cît o privește pe mama ta, asta pățesc părinții cînd își plîng copiii pierduți. Cred că a sosit timpul să arăți un pic de milă față de ea.

Gino avea să-și amintească întotdeauna expresia de ură de pe chipul ei de vultur, după cum avea să-și amintească de cît de puțină durere simțise față de moartea fratelui său și cît de șocat fusese văzînd că absolut toată lumea părea distrusă de amărăciune.

Cînd Larry ieși din dormitor, îi făcu semn lui Gino să-l urmeze. Coborîră împreună scările și se urcară în mașina lui Larry. Afară începuse să se întunece. Urcară pe Strada 36, apoi o luară de-a lungul Ninth Avenue și se opriră în fața unui imobil din piatră maronie. Atunci Larry vorbi pentru prima dată.

— Urcă pînă la etajul trei și anunță-l pe Lefty Fay să coboare. Vreau să vorbesc cu el.

În acea clipă, însă, zări pe cineva coborînd scările. Își lăsă jos geamul portierei și strigă :

— Hei, Lefty ! Se întoarse spre Gino și zise : Tu du-te în spate și lasă-l pe el în locul tău.

Lefty Fay era un irlandez înalt, cu umeri largi. Gino își aminti că el crescuse alături de Larry — de fapt era singurul din cartier care-l pusese jos pe Larry într-o bătaie cu pumnii. Cei doi tineri își aprinseră cîte o țigară, iar Gino se ghemui mai bine pe bancheta din spate. Mesajul brutal al Ziei Teresina plutea încă în mintea lui, neînțeles pe deplin. Gino nu simțea, încă, că Vinnie era cu adevărat mort.

Vocea lui Larry se auzea calmă, dar încărcată de griji, în întunericul din mașină.

— Isuse, ce zi mizerabilă pentru toată lumea.

— Mda, mormăi Lefty Fay a aprobare. Avea o voce aspră de la natură, iar acum i se putea sesiza ușor o notă de adevărată tristețe în ea. Tocmai mă duceam să beau un pahar. Nu mi-am putut mînca nici măcar cina.

— Cum se face că n-ai știut că era fratele meu după ce l-ai lovit cu locomotiva ?

Deși nu se putea detecta nici un fel de acuzație în vocea lui Larry, Lefty Fay răspunse furios :

— Isuse, Larry, doar nu mă învinovățești ? S-a petrecut la dracu' în praznic, în fundul depoului, lîngă Strada 42.

Văzînd că Larry nu zice nimic, continuă, mai calm :

— Îl știam numai de puști, din vremea cînd tu și cu mine ieșeam împreună în oraș. De atunci s-a schimbat mult. În plus, n-avea nici un act la el.

— Nu te învinovățesc, îl liniști Larry. Avea o voce obosită. Polițistul spune, însă, că ai scris în raportul tău că fratele meu a sărit în fața locomotivei. Cum vine asta ?

Din beznă, Gino așteptă răspunsul lui Fay. Urmă o lungă tăcere. După aceea, vocea aspră rosti :

— Jur pe ce am mai sfînt, Larry, că așa mi s-a părut mie. Dacă aș fi știut că e fratele tău, n-aș fi scris în raport, dar așa mi s-a părut mie.

Gino aproape că îl simți pe Larry forțîndu-se să zică :

— Hei, Lefty, las-o moale. Știi bine că frate-miu Vinnie n-ar fi făcut așa ceva. Îi era frică și de propria umbră, și asta încă de mic. Poate că era beat sau ametit. Știi că poți schimba raportul...

Fay îl întrerupse iute :

— Nu pot, Larry, știi bine că nu pot. Dac-aș face-o, m-ar termina copoii. Mi-aș pierde slujba.

Larry interveni hotărît :

— Îți garantez eu o slujbă.

Nu primi nici un răspuns. Continuă :

— Știu că n-ai dreptate, Lefty. Dacă nu-ți schimbi, însă, raportul, știi ce se va întîmpla cu maică-mea ? O să înnebunească. Cînd eram copii, obișnuiai să mănînci la mine acasă. Vrei să-i faci așa ceva ei ?

Cu voce tremurîndă, Fay răspunse :

— Trebuie să mă gîndesc la nevastă-mea și la copii.

Larry nu-i replică.

— Dacă schimb raportul, s-ar putea ca cei de la calea ferată să fie nevoiți să-i dea maică-tii o compensație. Asta înseamnă că mă vor taxa pe mine, mai mult ca sigur. Pur și simplu nu pot s-o fac, Larry. Nu-mi cere așa ceva.

— Ba îți cer. O să iei jumătate din bani.

Fay izbucni într-un rîs nervos.

— Crezi că dacă lucrezi pentru di Luca îmi poți forța mîna, Larry ?

Era aproape ca o provocare, o amintire a zilelor în care erau copii și Lefty îl bătea pe Larry pe trotuar.

Deodată se auzi o voce pe care Gino n-o recunoscu, dar care îl paraliză de frică. Era o voce saturată de pizmă, cruzime și ură, cea mai cumplită voce pe care o putea scoate un om din adîncurile ființei lui. Era vocea lui Larry.

— O să te crucific.

Era mai mult decît o amenințare. Era o promisiune mortală, total inumană.

Gino se simți rău. Împinse portiera mașinii și ieși la aer curat. Vroia să plece, dar îi era frică să nu-i facă ceva Larry lui Fay. Îl văzu, însă, pe Fay ieșind din mașină și pe Larry întinzîndu-se peste portieră ca să-i dea cîteva hîrtii împăturite. După ce Fay se îndepărtă, Gino ocupă locul din față. Nu se putu uita la frate-său. Pe drumul către casă, Larry zise cu voce obosită :

— Să nu crezi balivernele individului, Gino. De fiecare dată cînd se petrece un accident, toată lumea minte. Nimeni n-are chef să-și asume vina. Polițistul mi-a spus că Vinnie era beat — mirosea a alcool. Bun, a fost vina lui, dar el n-ar fi sărit niciodată în fața unei locomotive.

Făcu o pauză, apoi, ca și cum ar fi trebuit să se explice, continuă :

— Mă tem pentru bătrînă, of, Doamne, ce mă tem pentru bătrînă !

Nici unul dintre ei nu putea vorbi despre Vinnie.

CAPITOLUL 22

Chiar și moartea aduce muncă și trudă : cafea ce trebuie făcută pentru cei care stau de veghe, vin servit, recunoștință și afecțiune arătată rudelor și prietenilor care vin să-și prezinte condoleanțele.

Fără excepție, toată lumea trebuie anunțată oficial de către cea mai apropiată rudă a decedatului. În cazul lui Vinnie, era vorba de nașii care locuiau în New Jersey, de verișorii ce trăiau în castelele lor din Long Island, de vechii prieteni din Tuckahoe ; toți aceștia trebuiau tratați într-o astfel de zi ca niște duci, căci totul se desfășura în văzul lumii și, ca atare, comportamentul trebuia să fie fără cusur.

Apoi, datorită faptului că numai proștii stăteau la căpătîiul mortului în propria casă, exista veghea din capelă, iar acolo trebuia să fie în permanență un membru al familiei care să-i întîmpine pe cei veniți pentru un ultim omagiu. Corpul bietului Vincenzo nu trebuia lăsat singur nici o clipă, atîta vreme cît se mai găsea deasupra pămîntului. Avea acum, mort fiind, mai mulți tovarăși decît avusese vreodată în viață.

În prima seară a veghei, familia Angeluzzi-Corbo se strînse în bucătăria de pe Tenth Avenue. Camera era friguroasă. Soba cu petrol fusese pusă deoparte de vreme ce toată lumea avea să se întoarcă foarte tîrziu.

Lucia Santa stătea la masă, dreaptă, greoaie, îmbrăcată în negru, cu ochii umflați și îngustați. Bea cafea, neuitîndu-se la nimeni, cu chipul de culoarea cerii.

Octavia ședea lîngă ea, pe jumătate întoarsă către ea, gata s-o atingă și gata să-și facă cunoscută prezența pe orice cale. Imobilitatea stranie a mamei o înspăimînta pe fiică.

Lucia Santa privi de jur împrejur prin cameră, de parcă acum i-ar fi văzut pe toți pentru prima dată. Într-un tîrziu, zise :

— Dați-le ceva de mîncat lui Salvatore și Lenei.

— O fac eu, sări imediat Gino.

Era îmbrăcat într-un costum negru, cu o banderolă neagră din mătase pe braț. Stătea în picioare, în spatele maică-sii, în afara razei ei vizuale, sprijinindu-se pe pervazul ferestrei. Se duse iute către răcitorul din hol. Se bucura să iasă, fie și pentru o clipă, din acea încăpere.

Toată ziua stătuse în casă ca s-o ajute pe maică-sa. Servise cafea, spălase vase, întîmpinase vizitatori, avusese grijă de copii. Toată ziua, maică-sa nu-i adresase nici o vorbă. O dată o întrebase dacă vroia să mănînce ceva. Atunci ea îl privise lung și rece și îi întoarse spatele fără a-i spune ceva. De atunci el nu-i mai vorbise și încercase să rămînă în afara razei ei vizuale.

— Mai vrea cineva ceva ? întrebă el acum, nervos.

Maică-sa ridică privirea și se uită drept în ochii lui. Gino parcă fusese fulgerat de două fascicule orbitoare.

— Mai dă-i mamei niște cafea, rosti Octavia.

Vorbea încet, ca o șoaptă, așa cum procedau toți, de altfel.

Gino luă ibricul și-i umplu maică-sii ceașca. În cursul operațiunii îi atinse, fără să vrea, corpul, iar ea se dădu imediat înapoi, privind în sus spre el de o asemenea manieră, încît el îngheță pe loc, ținînd ca un idiot ibricul sus deasupra mesei.

Atunci interveni Larry :

— Ar fi mai bine să pornim.

Arăta uluitor de chipeș în costumul negru, cu cămașă albă ca zăpada și cravata neagră. Banderola de doliu de pe

braț îi atîrna într-o parte. Lucia Santa se întinse să i-o prindă cu un ac.

Octavia întrebă :

— Cum rămîne cu Zia Coccalitti ?

— Vin eu mai tîrziu după ea, promise Larry. După ea, după *panettiere* și după părinții Louisei.

Octavia replică nervoasă :

— Sper că n-o să fie prea mulți copii care să se joace în jurul capelei. Sper că o să aibă toți bunul simț să-și lase pușlimea acasă.

Nu-i răspunse nimeni. O așteptau toți pe Lucia Santa să facă prima mișcare. Gino se sprijini din nou de pervazul ferestrei, într-o rînă, cu capul plecat, neuitîndu-se la nimeni, în afara razei vizuale a maică-sii.

În cele din urmă Octavia nu mai răbdă. Se sculă de pe scaun și își îmbrăcă haina, după care montă banderolele de doliu pe brațele lui Sal și al Lenei. Louisa se ridică și ea și își îmbrăcă haina. Larry porni nerăbdător spre ușă. Lucia Santa continua să rămînă nemișcată. Erau cu toții un pic înspăimîntați de imobilismul ei. Octavia zise :

— Adu haina mamei, Gino.

Gino se duse în dormitor, se îmbrăcă, apoi se întoarse și se postă în spatele scaunului maică-sii. Îi ținu haina larg deschisă astfel încît ea să se poată îmbrăca ușor. Maică-sa păru că nu-l observă.

— Haide, mamă, o invită el moale, cu o voce în care se simțea pentru prima dată milă.

Abia atunci Lucia Santa se răsuci pe scaun și se uită înspre el cu o expresie atît de rece și de dură pe chip, încît Gino făcu un pas înapoi. În cele din urmă, cu destul calm, ea rosti :

— Oh, deci la înmormîntarea asta mergi și tu, nu ?

Pentru o clipă se blocară toți, nevenindu-le să-și creadă urechilor și nepricepînd prea bine cele rostite de ea, și asta pentru că nu le venea să creadă că poate exista atîta cruzime, pînă ce văzură fața lui Gino albindu-se și

împietrindu-se. Băiatul ținu haina între el și maică-sa ca și cum ar fi vrut să se autoprotejeze. Ochii lui căpătară un ciudat magnetism.

Lucia Santa continuă să se uite la el cu o privire complet lipsită de milă. Vorbi din nou, cu același calm :

— De ce ne faci onoarea asta ? Pe taică-tău n-ai vrut să-l vezi în sicriu. Cît timp frate-tău trăia nu l-ai ajutat niciodată, n-ai avut niciodată un pic de timp pe care să-l rupi de lîngă prețioșii tăi prieteni ca să ți-l petreci împreună cu ruda ta de sînge. N-ai avut nici o clipă milă față de el și nu i-ai dăruit niciodată nimic. Făcu o scurtă pauză, după care vocea îi deveni insultătoare și disprețuitoare : Vrei să arăți acum cît de rău îți pare ? Te oferi să torni cafea și să-mi ții haina. E, deci poate că nu ești un animal, la urma urmei. În cazul ăsta chiar și tu ar trebui să știi cît de mult te-a iubit fratele tău și cît de bun a fost el. Așteptă cîteva clipe, ca și cum ar fi trebuit să urmeze o replică, apoi încheie simplu : Pleacă. Nu vreau să-ți mai văd fața.

În subconștientul lui, Gino știuse că ea urma să spună tot ceea ce a spus. Fără să-și dea seama privi de jur împrejurul camerei după ajutor, dar nu observă pe fețele celorlalți decît groaza bolnăvicioasă a unor oameni martori la un accident, soldat cu o victimă groaznic mutilată. În acea clipă, Gino avu senzația că orbește și că nu mai vede nimic. Lăsă haina din brațe să cadă la podea și se dădu înapoi pînă ce atinse pervazul ferestrei.

Habar n-avea dacă-și închisese ochii sau creierul lui refuza să se uite la maică-sa. Oricum, Lucia Santa începu să țipe :

— Nu vreau să mergi și tu. Scoate-ți haina de pe tine. Stai acasă și ascunde-te ca un animal ce ești !

În acea clipă vocea Octaviei se înălță în aer, furioasă și rugătoare în același timp :

— Ai înebunit, mamă ? Taci din gură, pentru numele lui Isus !

Gino o auzi pe Lena începînd să scîncească de groază. Puțin mai încolo se auziră zgomote de oameni părăsind încăperea și coborînd pe scări. La un moment dat Gino recunoscu un rîset ciudat ca fiind al maică-sii, amestecat cu fîșîitul hainelor noi și țepene. Imediat după aceea auzi șoapta Octaviei :

— N-o asculta pe mama. Mai stai un pic pe aici, apoi vino la capelă. Ea vrea, de fapt, ca tu să vii acolo. Făcu o mică pauză, apoi continuă : Te simți bine, Gino ?

El încuviință din cap.

Totul era nemișcat în jur. Începu, încet, să vadă din nou. Avu senzația că becul din plafon răspîndește o lumină galbenă și murdară în încăpere, și i se păru că masa mare și rotundă plutește în cercul luminos așa cum era, cu cești de cafea pe ea și cu mici pete de lichid noroios pătînd fața de masă. De vreme ce trebuia să aștepte înainte de a se duce și el la capelă se apucă să curețe bucătăria și să spele vasele. După aceea își îmbrăcă haina cu banderola de doliu pe braț și ieși din casă. Încuie ușa și puse cheia sub răcitor. Cînd ieși din clădire se izbi de coroana funerară prinsă de ușă. Din pricina nopții florile păreau negre.

Gino porni către centru, către Tenth Avenue, trecu de locul unde fusese podul și se luă după urma lui pînă ce se trezi în fața unei clădiri imense. Brusc văzu un indicator stradal pe care scria „St. John's Park". De jur împrejur, însă, nu se vedea nici un copac. Își aminti că fratele lui, Larry, spunea întotdeauna că pleca călare din St. John's Park. Cînd era puști, Gino credea că era vorba de un adevărat parc, o oază cu copaci, iarbă și flori.

Capela se găsea pe strada Mulberry. Ca atare, trebuia să o ia înspre est. Pe drum se opri la un bar ca să-și cumpere țigări.

Oamenii ce ședeau în fața tejghelei erau toți lucrători de noapte. În aerul plin de fum de țigară se simțea o teri-

bilă singurătate, ca și cum nimeni și nimic nu-i putea uni pe acești indivizi. Gino plecă cît putu de repede de acolo.

Afară, cu excepția zonelor luminate de felinarele de stradă, străzile erau întunecate. Undeva, la distanță, Gino zări o mică cruce de neon. În aceeași clipă simți o ciudată slăbiciune a corpului. Picioarele începură să-i tremure. Trebui să se așeze pe o piatră ca să fumeze o țigară. Înțelesese, în sfîrșit, că urma să privească chipul lipsit de viață al lui Vinnie. Își aminti atunci cum ședeau el și Vinnie pe pervazul ferestrei, în nopțile copilăriei, singuri în casă, numărînd stelele de pe cer.

Își duse palmele la față și fu surprins să constate că plînge. De el se apropie o ceată de copii zgomotoși. Cînd ajunseră în dreptul lui se opriră și se uitară la el rîzînd. N-aveau nici o teamă. Într-un tîrziu Gino se ridică și porni mai departe, grăbit, la drum.

Între capelă și gardul împrejmuitor exista un coridor lung, cu o copertină neagră deasupra, ca protecție pentru cei ce intrau împotriva intemperiilor naturii. Gino străbătu coridorul, deschise ușa capelei și pătrunse într-o mică anticameră, ce se deschidea, printr-o arcadă, către o sobă imensă, ca de catedrală, plină de lume.

Gino avu senzația că toți de acolo îi sînt străini. Îl zări pe *panettiere*, ce părea o bucată imensă de cărbune în vechiul lui costum negru. Alături, fiul lui, Guido, părea sinistru de întunecat. În altă zonă, frizerul, maniacul ăla solitar, ședea tăcut pe un scaun, cu ochii lui scrutători înmuiați de vederea morții.

Femeile de pe Tenth Avenue stăteau aliniate lîngă ziduri, iar colegii lui Vinnie se înghesuiseră laolaltă într-un grup masiv. Mai era acolo Piero Santini din Tuckahoe, alături de fiică-sa, Caterina, femeie măritată acum, gravidă, cu fața roză, cu o privire rece și plină de încredere în sine de pe urma dorințelor cărnii, satisfăcute și bine cunoscute acum. Într-un colț se aflau Louisa și copiii ei.

Nevasta lui Larry avea o expresie de durere întipărită pe frumosul ei chip, și își urmărea soțul cu atenție.

Larry se găsea împreună cu un grup de oameni de la calea ferată. Gino fu șocat să-i vadă comportîndu-se normal, zîmbind și discutînd despre orele suplimentare petrecute la servici sau despre modalitățile de a cumpăra o casă în Long Island. Larry se apucă să le povestească despre o afacere cu o brutărie și zîmbetul lui fermecător îi făcu pe toți să se simtă în largul lor, de parcă și-ar fi băut cafeaua într-un bar.

Larry îl zări pe Gino și-i făcu semn să vină la el. Îl prezentă pa Gino bărbaților din jurul lui, iar aceștia se apucară să-i strîngă mîna cu fermitate solemnă, ca să-și arate respectul și compasiunea. După aceea, Larry îl luă pe Gino deoparte și îi șopti :

— Du-te să-l vezi pe Vinnie și să vorbești cu maică-ta.

Pentru o clipă Gino încremeni cînd auzi îndemnul „du-te să-l vezi pe Vinnie", ca și cum frate-său ar fi fost încă în viață. Larry îl conduse către capătul îndepărtat al încăperii, unde se găsea o altă arcadă, mai mică și ascunsă de un grup de oameni strînși în fața ei.

Pe lîngă Gino trecură în fugă doi băieți și imediat se auzi o șoaptă supărată venind dinspre mama lor. O tînără fată, ce nu avea mai mult de paisprezece ani, alergă după ei, îi prinse și îi trase înapoi către scaunele lor de lîngă perete. Gino reuși, în sfîrșit, să-și croiască drum pe sub această a doua arcadă și pătrunse într-altă încăpere mică. Văzu sicriul odihnindu-se lîngă peretele îndepărtat al camerei.

Vinnie zăcea pe un pat de satin alb. Oasele feței, sprîncenele, nasul lung și subțire i se înălțau ca niște dealuri în jurul ochilor închiși. Chipul de acolo îi era cunoscut, dar nu putea fi fratele său. Pur și simplu Vinnie nu se găsea acolo. Nu mai rămăsese nimic din el — dispăruseră poziția stingherită a corpului, ochii adumbriți ce exprimau durere și conștiința înfrîngerii, amabilitatea blîndă și

vulnerabilă. Gino vedea acum o statuie complet lipsită de suflet, lipsită de orice însemnătate.

Cu toate astea, Gino se simți insultat de femeile aflate acolo. Acestea stăteau cu spatele lipit de perete, în unghiuri drepte față de sicriu, și vorbeau toate deodată, ca un cîrd de gîște, cu voce joasă. Lucia Santa vorbea și ea, mai puțin decît celelalte, dar pe un ton natural. Ca s-o mulțumească, Gino se duse drept spre sicriu și se postă deasupra fratelui său, privind, însă, mai mult giulgiul de satin. Nu simțea nimic, căci cel întins acolo nu era, de fapt, Vinnie, ci numai o dovadă generală a morții.

Se întoarse ca să treacă din nou pe sub arcadă, dar Octavia se ridică de pe scaun, îl înșfăcă de braț și îl conduse către maică-sa. Imediat, Lucia Santa se adresă femeilor de lîngă ea :

— El e fiul meu Gino, cel mai mare după Vincenzo.

Era modul ei de a spune că Gino era copilul celui de al doilea soț al ei.

Una dintre femei cu fața zbîrcită ca o nucă, rosti aproape cu furie :

— *Eh*, *Giovanetto*, vezi bine cum suferă mamele pentru fiii lor. Ai grijă să nu o îndurerezi și tu.

Era o rudă de sînge, și de aceea își permitea să vorbească pe un ton de comandă, cu toate că Octavia își mușcă buza de mînie.

Gino își lăsă capul în jos. Lucia Santa îl întrebă :

— Ai mîncat ceva ?

Gino dădu din cap. Nu putea să vorbească și nu se putea uita la maică-sa. Îi era cumplit de frică ca ea să nu-l plesnească în fața tuturor. Lucia Santa, însă, avea un ton normal. Îl concedie scurt :

— Du-te să-l ajuți pe Lorenzo ca să discute cu oamenii și fă ce-ți spune el.

Peste o clipă numai Gino o auzi, uimit, cum se adresează femeilor din jurul ei, cu o voce încărcată de satisfacție :

— Ah, e atît de multă lume aici... Vincenzo avea atît de mulți prieteni...

Lui Gino îi veni să vomite. Nici unul dintre cei prezenți nu-l cunoscuse pe Vinnie și nici unuia nu-i păsase de el.

Maică-sa văzu expresia de pe chipul lui și o înțelese. Nu era decît acel dispreț imatur și arogant pe care tinerii îl au față de prefăcătorii, și asta fiindcă ei nu știu ce înseamnă cumplita nevoie de protecție împotriva loviturilor sorții. Îi dădu drumul să plece. Avea el să învețe totul, pe pielea lui.

În acea sală întunecată timpul își pierdu semnificația. Gino se apucă să întîmpine noii-veniți și să-i conducă către locul în care erau așteptați, de Lucia Santa pe scaun și de Vinnie în sicriu. Curînd observă că maică-sa absorbea, pur și simplu, consolările acestor oameni care nu însemnau nimic pentru ea sau pentru fratele lui mort. Zia Louche l-ar fi bocit cu adevărat pe finul ei, dar Zia Louche murise și ea. Nici măcar Octavia nu părea atît de îndurerată precum credea el că trebuie să fie ea.

Ca într-un vis, Gino le arăta acestor străini unde să semneze în registrul de condoleanțe și unde să-și pună donațiile bănești. După aceea le dădea drumul ca unor porumbei, iar ei se îndreptau imediat către căminul lor, reprezentat aici de niște rude pe care nu le mai văzuseră de la ultima înmormîntare.

Juca, pentru prima dată în viața lui, rolul unui membru al familiei. Lăsa oamenii să intre, după care îi conducea afară. Discuta cu toți, îi întreba de familiile lor, clătina politicos din cap cînd ei își mărturiseau groaza legată de accidentul care adusese această tragedie, se identifica, da, ca fiind cel mai mare fiu al celui de al doilea soț și le observa mutrele care-l clasificau imediat ca fiind acel *disgrazia* despre care se vorbea. Soții Santini nu-și puteau ascunde ușurarea că nu se înrudiseră cu această familie și cu tragedia ei. Doctorul Barbato se ivi doar pentru cîteva

minute, îl bătu pe umăr pe Gino cu o drăgălășenie neașteptată. Avea și el, în sfîrșit, pe față o expresie care nu era, nici de vinovăție, nici de lăsat de izbeliște.

Fiind mai apropiat de familie, aproape ca unul de-al ei (în definitiv fusese o vreme patronul decedatului), brutarul îi zise lui Gino :

— Eh, deci a fost un accident ? Bietul băiat, era tot timpul atît de trist...

Gino nu-i răspunse.

Zia Teresina Coccalitti, rechinul ăla în haină de om, nu vorbi cu nimeni. Stătea lîngă Lucia Santa, paralizată de frică — ca și cum moartea, atît de apropiată acum de ea, ar fi descoperit, cu gelozie, existența ei și a celor patru fii ai ei, dar și faptul că trișaseră cu toții pe cei de la ajutorul social, precum și casa ei, plină cu saci de zahăr și făină și cu cutii cu grăsime, din care ea era convinsă că va cîștiga o avere într-o bună zi.

Guido, fiul brutarului, era îmbrăcat în uniformă de soldat. Era unul dintre primii tineri recrutați în timp de pace, și venise acasă în prima lui permisie. Părea îndurerat cu adevărat. Cînd se aplecă să o sărute pe Lucia Santa pe obraz, i se zăriră lacrimi în ochi. La un moment dat își făcu apariția și Don Pasquale di Lucca, mai mult din considerație pentru Larry ca să-și exprime condoleanțele și lăsă în urmă, în cutia pentru donații, o bancnotă de o sută de dolari, pe care o introdusese ca un adevărat domn, într-un plic lăsat nescris. Imensa sală era acum plină de lume, iar copiii mai mici adormiseră în scaunele lor de lîngă perete.

Cînd se făcu aproape ora unsprezece, oră la care nu mai venea nimeni, Larry îl luă pe Gino și-i spuse :

— Hai la o cafea. I-am spus lui Guido să preia treaba aici.

Ieșiră afară numai în costume și o luară în josul străzii pînă ce ajunseră la un mic băruleț. La cafea, Larry i se adresă lui Gino cu blîndețe :

— Nu te necăji că a țipat bătrîna la tine. Mîine o să uite totul. Și ascultă bine, puștiule, eu și Octavia o să te ajutăm. Eu o să dau cincizeci pe lună și ea o să dea tot cincizeci.

O clipă Gino habar n-avea la ce dracu' făcea referire Larry. Imediat, însă, pricepu că lumea lui se răsturnase cu fundul în sus. De acum înainte maică-sa și ceilalți doi copii mai mici depindeau de el. În toți anii ăștia fugise cît putuse de tare de această clipă, care, iată, sosise, răbdătoare. Avea să se ducă la lucru, să doarmă, și n-avea să mai existe nici un secret între el și maică-sa. Urma să fie atras în familie și în destinul ei. N-avea să mai fie niciodată capabil să evadeze. Îl surprinse și mai tare, însă, faptul că, odată cu înțelegerea acestor lucruri simțea ceva ca o ușurare. I se părea chiar că primise niște vești bune.

— Trebuie să-mi iau o slujbă, rosti el.

Larry încuviință :

— Ți-am aranjat eu. O să iei locul lui Vinnie la calea ferată. Vrei să mergi în continuare la școală ?

Gino zîmbi.

— Clar.

Larry se întinse și îi atinse brațul.

— Ai fost mereu un băiat bun, Gino. Acum, însă, trebuie să te îndrepți un pic. Înțelegi la ce mă refer, nu ?

Gino înțelesese. De acum trebuia să se gîndească la familie. Era obligat să înceteze de a mai face toate chestiile alea care-i produceau plăcere. Trebuia să-i producă maică-sii o satisfacție mai mare. De acum înainte nu mai era copil. Dădu din cap și cu voce joasă, întrebă :

— Tu chiar crezi că Vinnie s-a aruncat în fața locomotivei ăleia ?

În acea clipă cu Larry se petrecu o schimbare înspăimîntătoare. Chipul i se făcu de culoarea bronzului, iar corpul păru că i se aprinde de o ură veninoasă.

— Asta-i rahat mîncat cu polonicul ! I-am aranjat eu pe mecanic și pe fochist. Dacă ai să auzi vreodată pe cineva,

oricine ar fi el, că face pe deșteptul în legătură cu asta, dă-mi de știre și-l pun eu pe calea cea bună. Se opri o clipă, apoi reluă : Și să nu povestești nimănui ce s-a întîmplat cînd am discutat cu Lefty Pay.

Expresia de ură i se mai estompă și pielea feței deveni mai luminoasă.

— Dacă te întreabă bătrîna ceva, să juri pe cruce că a fost un accident.

Gino încuviință.

Porniră înapoi către capelă. Continuînd să-l țină pe Gino de braț, Larry zise :

— Nu-ți face prea multe griji, puștiule. În cîțiva ani o să întorc banii cu lopata, mai ales cu războiul ăsta și cu toate alea, și atunci o să îmbrac familia în aur și tu o să poți face ce vrei. Zîmbi : Am fost și eu ca tine odată.

O găsiră pe Octavia așteptîndu-i și tremurînd de frig sub copertina neagră din fața capelei. Cînd îi văzu, ea se interesă cu voce ascuțită :

— Unde ați fost ? Mama e teribil de nervoasă — crede că Gino a plecat.

— Of, Doamne, gemu Larry. Vorbesc eu cu mama. Tu du-te în capelă, Gino.

Gino se simți din nou cuprins de frică și își dădu seama că arăta, probabil, teribil de speriat. Larry îl proteja. El era prea uluit de groaza care-l inundase.

Peste cîteva minute Larry se întoarse zîmbind și zise :

— Ca de obicei, Octavia face din țînțar armăsar. Bătrîna nu vrea decît să se asigure că o să fim aici cînd se închide capela.

Oamenii începură să iasă. Se ivi și cioclul care, ca rudă de sînge a mortului, îi ajută pe Larry și pe Gino să-i dea afară mai repede pe cei de acolo, pînă ce, într-un tîrziu, nu rămaseră decît cei mai apropiați de familie. Imediat ce imensa sală se goli, Gino auzi zgomotul scaunelor hîrjîite pe podeaua micii cripte în care se găsea sicriul. Maică-sa și prietenele ei se pregăteau să plece. Veghea se încheiase.

În cealaltă cameră se lăsase o stranie tăcere și Gino se gîndi să plece acasă înaintea celorlalți, ca să o evite pe maică-sa. Se temuse în această zi de ea mai mult decît se temuse de ceva vreodată în viața lui.

Cumplitul urlet îl luă pe Gino complet prin surprindere, înghețîndu-l de groază. Urmă imediat un alt strigăt ce irupse într-un val uriaș de gemete ale maică-sii :

— Vincenzoo, Vincenzoo !!

Era o asemenea durere în acea voce încît Gino vru să zboare pe ușă și să se ascundă undeva unde nu mai putea auzi nimic. Ca și cum i-ar fi citit gîndurile lui Gino, ca și cum ar fi așteptat această clipă, cu mult calm, cioclul îi puse o mînă pe umăr băiatului și strînse.

Brusc, spațiul de sub arcadă se umplu de negru — erau cele patru femei care se răsuceau și se încolăceau una în jurul celeilalte ca niște șerpi. Octavia, Louisa și Zina Teresina încercau s-o tragă pe sub arcadă pe Lucia Santa, care se zvîrcolea ca posedată de diavol.

Încercaseră s-o calmeze cu vorbe și mîngîieri lîngă sicriu, dar fără rezultat. Se apucaseră atunci să-i amintească Luciei Santa de datoria ei de mamă a altor cinci copii, dar ea-și înfipsese unghiile în sicriul fiului ei mort. Acum cele trei femei n-o mai tratau cu milă. N-aveau de gînd s-o lase să rămînă acolo, căci nu-i puteau permite să înnebunească de durere. N-aveau să-i dea voie să întoarcă spatele vieții și datoriilor ei. Se purtau fără milă cu ea. Octavia o ținea de un braț și de un umăr. Louisa trăgea de celălalt braț, dar cu mai puțină forță, astfel încît corpul Luciei Santa atîrna într-o parte. Zia Teresina o apucase strîns de gît și de sîni și contribuia și ea cum putea la cărat.

La un moment dat, însă, ca un animal extrem de încăpățînat, Lucia Santa se lăsă grea și își încordă toți mușchii, astfel încît celelalte femei nu o mai putură căra. Lucia Santa nu protesta și nu mai gemea. Pălăria și voalul negru i se lăsaseră pe o parte a capului. Avea o expresie

de încăpățînare pe chip, dar, în același timp, și de ură bestială, aproape inumană. Cu toate astea, nicicînd nu se comportase mai bine, nu se dovedise mai invincibilă, ca și cum acest univers al morții ar fi trebuit să se fărîme în bucăți, să se facă nevăzut în fața durerii ei maiestuoase.

Cele trei femei se îndepărtară de ea. Louisa izbucni în lacrimi. Octavia își acoperi fața cu palmele, apoi rosti :

— Larry, Gino, ajutați-ne.

Tinerii traversară încăperea și se alăturară femeilor în jurul mamei lor. Gino nu îndrăzni s-o atingă. Lucia Santa își ridică capul și i se adresă lui Gino :

— Să nu-ți lași fratele singur. Nu-l lăsa singur în noaptea asta. El n-a fost niciodată curajos. A fost prea bun ca să fie curajos.

Gino își înclină capul ca să-și arate acordul.

— Tu nu mă asculți niciodată, continuă ea.

Cu voce joasă, Gino răspunse :

— O să stau aici toată noaptea. Îți promit.

Se forță să întindă mîna și să-i îndrepte pălăria, cu un gest rapid. Era prima dată în viața lui cînd făcea așa ceva pentru ea. Maică-sa își ridică mîna, își atinse pălăria și și-o scoase. Se sculă în picioare și porni spre ușă cu pălăria în mînă, ca și cum n-ar fi suportat să-și mai atingă fața, ca și cum acum, cu capul descoperit, putea înfrunta din nou viața și nedreptatea ei perpetuă și era pregătită să suporte inevitabila înfrîngere din partea sorții.

Cioclul se oferi să-i aducă lui Gino un pat pliant, și se scuză că trebuia să închidă poarta de la stradă. Îi arătă lui Gino un clopot aflat în altă cameră din care putea suna dacă vroia să iasă afară. El însuși dormea într-o cameră deasupra capelei. Gino dădu încontinuu din cap, ca să arate că înțelege, pînă ce omul dispăru pe o ușiță interioară.

Rămas singur în capela întunecată și știind că dincolo de mica arcadă se afla corpul neînsuflețit al fratelui său, Gino se simți în siguranță, așa cum nu se mai simțise nici

o clipă de cînd murise Vinnie. Aranjă cîteva scaune de lemn într-un șir, ca pe o canapea improvizată și își rulă haina ca să-și încropească o pernă. Se întinse pe scaune cu o țigară în gură și cu un braț lipit de peretele rece, și încercă să vadă în ce măsură se schimbase lumea lui.

Se gîndi la lucrurile pe care le aflase. Larry ajunsese un adevărat bandit și oamenii se temeau de el. Cît de proști puteau fi ! Larry nu dăduse niciodată în nimeni, nici măcar în frații săi mai mici. Iar Lefty Pay fusese un ticălos cînd declarase că Vinnie se aruncase în fața locomotivei — Vinnie era atît de timid încît ezita să se urce chiar și pe pervazul ferestrei. În minte îi apăru pe urmă maică-sa, țipînd, zvîrcolindu-se și făcînd tot scandalul ăla. Amețit, lăsă să iasă la iveală ceea ce simțea cu adevărat, și anume că durerea ei era excesivă, că regizase un adevărat spectacol al morții. În acea clipă își aminti de lacrimile lui vărsate pe acea piatră, în stradă. Numai că plînsese atunci pentru Vinnie cel de pe vremea cînd era doar un băiețel, cînd se jucau împreună și stăteau noaptea pe pervazul ferestrei. Treptat, avu revelația că durerea manifestată la moartea cuiva conținea prea puțină compasiune pentru cel mort. Doar cîțiva gemeau pentru ceva pierdut, iar moartea era transformată într-o ceremonie menită să ascundă ceea ce știau cu toții prea bine : moartea unei ființe umane înseamnă îngrozitor de puțin.

Bietul Vinnie. Cine-ți ducea dorul ? Ajunsese un tînăr nefericit, gemînd din tot sufletul, cu care nimeni nu vroia să fie împreună. Chiar și maică-sa era uneori nerăbdătoare cu el. Ea plînsese pentru acei micuți Vinncenți care existaseră în fiecare an al copilăriei lui. „Ca și mine", își zise Gino. „Nici mie nu mi-a mai păsat de el din clipa în care s-a făcut mare. Nici lui Larry. Nici chiar Octaviei. Singurei care-i păsase fusese nevasta lui Larry, din cine știe ce motiv. Și bătrîna Zia Louche ar fi plîns". Înainte de a adormi, Gino vru să mai treacă o dată pe sub arcadă ca să privească la fața imobilă a fratelui său, în speranța că-și

va provoca astfel o mai mare durere, dar era prea obosit. Țigara îi căzu pe podea. Pentru o clipă vîrful roșu al acesteia păru un tăciune la gura iadului. Moțăind, Gino se ghemui pe șirul de scaune încercînd să se protejeze de răceala zidului. Căută să se lupte cu somnul și nu-și dădu seama că scosese un țipăt care-l trezise pe bărbatul din camera de deasupra.

Nu era adevărat ! Nu el își ucisese fratele. Ținea haina maică-sii în fața chipului ei, dar își simțea brațele extrem de obosite. Ochii ei acuzatori îi sfredeleau sufletul. Căutînd un soi de milă, el șopti : „Am plîns pe piatra aia în stradă, uită-te la fața mea că e încă udă". Maică-sa, însă, se mulțumi să pufnească și să zică : „Asta e o altă șmecherie de a ta. *Animale — animale — animale* —".

Și îi zîmbea. Amețitorul zîmbet al unei femei tinere. Gino fu cît pe-aci să cadă în capcana care i-ar fi distrus pe amîndoi. Fu cît pe-aci să vorbească de ziua în care stătuse în fața locuinței și așteptase ca ea să-i aducă tatăl acasă. Viclean și parșiv, însă, își lăsă capul în jos. Așa cum ea nu-l acuzase în realitate, nici el n-avea s-o acuze în visul lui. Tremurînd, promise în somn să devină un alt Vinnie, să lucreze la calea ferată, să se însoare, să locuiască în clădirile de pe Avenue, să aștepte troleibuzul în stație cu un copil în brațe, să se lase încătușat în lumea prea bine știută și lipsită de lumină în care se născuse.

CAPITOLUL 23

Bătrînele de pe Tenth Avenue se strînseră laolaltă în noaptea de vară și se apucară să depene necazurile familiei Angeluzzi-Corbo.

La început rostiră toate cu compasiune :

— Ah ce viață cumplită ! Biata Lucia Santa — primul ei soț mort, cel de al doilea distrus pe viață și acum un fiu adult, cu servici, băgat în pămînt. Ce tragedie, ce ghinioane ! Rău mai e și Dumnezeu, ca și lumea Lui și toți sfinții și destinele hotărîte de El.

Capetele tuturor se mișcară în sus și în jos. Cu toate astea, o altă femeie — cunoscătoare a neșansei și respectată pentru viața ei grea — dădu din capul ei încărunțit și zise :

— Așa e, așa e, și totuși are o fată mare, o doamnă, inteligentă și măritată cu un om serios. Pe urmă îi are pe băieți care ar face cinste oricărei mame. Lorenzo, însurat, tată, făcînd avere cu sindicatul brutarilor ; Gino, acum un băiat bun și îndatoritor, un cap de familie care te face să te gîndești la Italia cînd vezi cît de mult muncește la calea ferată și că n-are niciodată probleme cu poliția ; Salvatore, care cîștigă medalii la școală și va ajunge sigur profesor ; Lena, o fiică italiană de școală veche, muncitoare în casă, ascultătoare și îndatoritoare. Uitați-vă cum o respectă cu toții pe Lucia Santa. Cei doi care au familiile lor continuă să dea bani în casă, iar Gino aduce maică-sii de fiecare dată plicul cu salariu intact.

Cinci copii buni. E adevărat, nu există un soț, dar dacă te gîndești la unii dintre soții de pe Tenth Avenue n-ai mai zice că ăsta e un necaz atît de mare. Cel puțin Lucia Santa are grijă acum numai de o mică familie. Nici bietul Vincenzo, mortul, n-a dus niciodată *dizgrazia* familiei sale. I s-a făcut rău și a căzut sub roțile unei locomotive. A fost un accident. În plus, a fost îngropat în pămînt sfințit. Bietul Vincenzo, născut sub o stea nenorocoasă, și-a urmat destinul pregătit pentru el încă de la începutul timpurilor.

Cu asta, compasiunea încetă. Multe femei suferiseră la fel, sau chiar mai mult. Soții le fuseseră omorîți la lucru, li se născuseră prunci morți, le muriseră copii din nevinovate răceli sau mici răni. Nu exista nici măcar o femeie din acel grup care să nu-și fi îngropat măcar un copil.

În plus, Lucia Santa scăpase de o mulțime de alte necazuri. De jur împrejur existau o groază de fete însărcinate, fără soț ; unii fii ajunseseră pușcăriași de cea mai joasă speță sau găsiseră o cale ca să-și odihnească picioarele obraznice pe scaunul electric. Alții erau bețivi, cartofori sau curvari.

Nu, nu. Lucia Santa fusese norocoasă să scape atîta vreme de astfel de amărăciuni. Toți copiii ei erau puternici, sănătoși, frumoși și aveau viața înainte. Curînd avea și ea să culeagă fructele muncii ei. Și ale curajului ei. America nu era Italia. În America puteai evada din ghearele destinului tău. Fiii creșteau înalți, lucrau într-un birou, îmbrăcați cu cămașă cu guler și cravată, feriți de vînt și ploaie. Fiicele învățau să scrie și să citească, erau încălțate cu pantofi și purtau ciorapi de mătase, și nu se mai ocupau cu sîngeroasa măcelărire a porcului și cu căratul lemnelor în spate ca să economisească energia neprețuiților măgari.

Oare nu pătrunsese, odată, ghinionul și în rai ? Cine putea să scape de amărăciune ? Cine putea să treacă prin viață fără să plîngă ? Numai morții nu suferă. Ah, fericiți,

fericiți erau morții. Bătrînele pocniră din palme ca să mulțumească înaintea zilei în care aveau să părăsească acest pămînt, această nefericită vale a lacrimilor. Da, da, cei morți erau fericiți, căci ei nu mai sufereau.

Ochii lor aruncau săgeți de foc, și din corpurile îmbrăcate în negru și deformate radia energia și puterea. În timp ce vorbeau absorbeau fiecare prin toți porii cele petrecute în cartier. Blestemară copiii ce se îndreptau spre dezastru. Sugeau cu lăcomie limonada răcoritoare din pahare de hîrtie și luau hălci mari de pizza aburindă, înfingîndu-și dinții îngălbeniți adînc în lava de sos fierbinte de roșii și în rîurile de brînză ascunse în aluatul gustos. Gata să ucidă pe oricine le-ar fi stat în calea obținerii fie și a unei coji de pîine pentru ele și pentru copiii lor, erau adversare implacabile ale morții. Trăiau. Pietrele orașului, oțelul și sticla, trotuarele, păienjenișul de străzi, toate aveau să se transforme în praf, dar ele aveau să rămînă în viață.

CAPITOLUL 24

Oare se poate transforma un diavol în înger ? Brutarul, frizerul nebun, doctorul Barbato și chiar și vicleana Zia Teresina se minunau cu toții de schimbarea petrecută în Gino Corbo. Era adevărat deci : dezastrele transformă un băiat în bărbat. Gino lucra acum ca un sclav la calea ferată, făcînd chiar și ore suplimentare, și aducea plicul cu salariul nedesfăcut maică-sii.

Lucia Santa era atît de mulțumită încît îi dădea lui Gino de două ori mai mulți bani de buzunar decît îi dăduse lui Vinnie, jurîndu-i Octaviei că făcea asta numai fiindcă Vinnie nu lucrase niciodată ore suplimentare.

— Vezi, îi spunea Lucia Santa Octaviei, cu ocazia vizitelor acesteia din serile de vineri, Gino a fost întotdeauna un băiat bun.

Octavia trebuia să fie de acord, deoarece, în ciuda muncii de noapte și a orelor suplimentare făcute duminica, Gino avea să-și termine în curînd ultimul trimestru de liceu și avea să-și dea examenul de absolvire în ianuarie. Mai mult, pentru prima dată avea să primească premiu. Treaba asta o încînta pe Lucia Santa.

— N-am avut dreptate ?, o întreba ea pe Octavia. Nu munca cinstită, ci joaca pe străzi e cea care obosește creierul unui copil.

Încă zguduită de moartea lui Vinnie, Octavia era nedumerită și uimită de cît de repede părea maică-sa că-și revine. Era mai tăcută acum, mai tolerantă cu Sal și Lena, deși altfel nu se schimbase. O singură dată își trădă

emoțiile. Într-o noapte, cînd discutau despre Vinnie din vremea copilăriei lui, Lucia Santa rosti cu amar autoreproș :

— Dacă l-aș fi lăsat cu Filomena în Jersey, ar fi și acum în viață.

Cu aceasta renunțase la una dintre cele mai glorioase amintiri ale ei și totuși continua să trăiască fiecare zi cu încrederea flămîndă a celui care crede în noroc.

Și de ce nu ? Niciodată lumea nu tratase familia Angeluzzi-Corbo atît de bine. Gino cîștiga o avere la calea ferată. Sal era strălucitor la liceu și avea, cu siguranță să urmeze și colegiul. Lena era la fel de deșteaptă și avea să ajungă profesoară. Amîndoi lucrau acum în panetteria. Vindeau pîine după terminarea cursurilor, cîștigînd bani frumoși, ceea ce o făcea pe Lucia Santa să socotească, împreună cu Octavia, vinerea seara cîți bani se găseau în conturile din bancă. Lucia Santa nu-și putea controla periculosul optimism de care se lăsase cuprinsă decît amintindu-și că numai peste cîteva luni, exact înaintea Crăciunului, fiul brutarului, Guido, avea să-și încheie anul de serviciu în forțele armate și să ia locul lui Sal și al Lenei în brutărie. Ca atare, nu se putea baza pe această curgere de bani pentru totdeauna.

Chiar și soțul Octaviei muncea. Bietul Norman Bergeron se simțea mizerabil scriind pamflete pentru o agenție guvernamentală — dar asta însemna serviciu civil, securitate și bani buni. Octavia știa că era nefericit dar se gîndea că această nefericire a lui era mult prea neînsemnată. În fond va avea destul timp să scrie poezie cînd oamenii din Europa vor înceta să se omoare unii pe alții, mai ales că, după război, avea să urmeze o nouă Depresiune.

Cel mai bun lucru, însă, pentru Lucia Santa era că Gino se transforma într-un bărbat și devenea o parte a lumii reale. Nu trebuia să se mai certe cu el și aproape că îi iertase toate rănile din pricina cărora suferise. Gino devenise, în plus, și mai serios. Oare se apropia de sfîrșit lupta

ei de o viață ? Lucia Santa nu credea asta deocamdată, dar nici nu i-ar fi plăcut dacă s-ar fi spus despre ea că era o îndărătnică, demnă de compătimire, ce refuza să se bucure de norocul care dăduse peste ea.

Lui Gino nu-i venea să creadă nici acum că se ducea în fiecare noapte la lucru. Părea doar începutul unui vis frumos faptul că urca regulat cu ascensorul către biroul de mărfuri, apoi că păşea în zona aceea de lumină în care ţăcăneau maşinile de facturat. Treptat, însă, ajunse să creadă.

Administraţia căilor ferate îl plasase în schimbul de la miezul nopţii la opt dimineaţa. În timpul acestor ore, biroul prăfuit părea un spaţiu fantomă, plin cu mese şi maşini de scris moarte. Cuşca casierului era încercuită de o plasă de sîrmă aproape invizibilă. În această atmosferă, Gino factura toată noaptea. Era foarte bun la locul de muncă, căci statura atletică şi vederea ascuţită îl ajutau din plin. Norma era de trei sute cincizeci de facturi pe noapte, iar el o depăşea cu uşurinţă. Uneori prindea cîte o oră liberă ca să citească în timp ce aştepta să-i sosească noi facturi pe platforma de încărcare.

Nu vorbea niciodată cu oamenii alături de care lucra şi nici nu se amesteca în conversaţia generală. Şeful turei de noapte îi dădea să factureze cele mai grele note, dar el nu protesta niciodată. Nu conta. Ura munca asta atît de mult, încît nu mai conta nimic. Ura clădirea asta şi biroul care mirosea a şoareci. Ura murdara atingere metalică a clapelor maşinii. Ura să treacă prin acea zonă de lumină în care se găseau cei şase funcţionari şi şeful lor.

Era o ură fizică şi pură ; uneori corpul era cuprins de un fior, părul de pe ceafă i se ridica şi îl copleşea o senzaţie de amar în gură. În astfel de momente nu se putea abţine şi se apropia de ferestrele întunecate ale încăperii, ca să se uite în jos înspre străzile vegheate de felinare galbene. Nu trecea mult, însă, şi funcţionarul şef, un tînăr pe nume Charlie Lambert, îl striga :

— Treci la facturat marfă, Gino.

Vocea folosită de individ era tipică de intimidare. Gino nu-i răspundea niciodată și nu se întorcea la mașina lui imediat. Nu-l putu urî pe Charlie Lambert nici măcar după ce află că acesta îi pusese gînd rău. Simțea un asemenea dispreț rece față de acel individ, încît nu se putea gîndi la el ca la o ființă umană și nici măcar reacționa față de el cu emoție.

Nu știuse niciodată pînă atunci ce înseamnă să muncești ca să exiști, să renunți la viața anterioară ca să supraviețuiești. Mai mult ca sigur, însă, că maică-sa, Octavia și taică-său știuseră ce însemna așa ceva. Probabil că Vinnie stătuse în fața acestei ferestre întunecate de nenumărate ori în timp ce el bătea străzile orașului cu prietenii sau dormea în patul lui, lipsit de griji.

Pe măsură, însă, ce lunile treceau, îi veni mai ușor să îndure acest regim de viață. Singurul lucru la care nu se putea gîndi era că un astfel de regim putea avea și un sfîrșit. Înțelese chiar că s-ar putea să n-aibă niciodată un sfîrșit.

Potrivită în rol de mamă a unei familii aflate în circumstanțe atît de bune, Lucia Santa își conducea acum gospodăria ca o adevărată signora. Apartamentul era permanent încălzit, indiferent care era prețul cărbunelui și al gazului. În oală se găseau întotdeauna suficiente spaghetti pentru prietenii și vecinii care se iveau după masă. Copiii se sculau de la masă ghiftuiți, lăsînd în urmă suficiente perișoare și sos pentru încă un festin. La prînzul ceremonios de duminică se foloseau linguri și furculițe noi. În plus, la această masă trebuiau să participe toți membrii familiei, căsătoriți sau nu, și trebuie spus că se supuneau toți cu plăcere acestei directive.

În această primă duminică de decembrie, festinul avea un caracter aparte. Copilul cel mare al lui Larry primea prima lui cuminecare, așa că Lucia Santa pregătea niște *ravioli* pentru masă. Începuse să prepare coca de dimineață, iar acum, ea și Octavia construiau o fortăreață din făină pe planșeta pătrată de făcut aluat. Sparseră o duzină de ouă în mijlocul ei, apoi altă duzină, apoi alta, pînă ce pereții făinoși ai fortăreței se ruinară peste o masă de albușe și gălbenușe de ou. Frămîntară totul împreună sub forma unor mingi de aluat, strălucitoare precum aurul. După aceea, mîrîind de efort, Lucia Santa și Octavia transformară, cu bățul de întins, mingile de aluat în foi subțiri. În același timp, Sal și Lena amestecară, într-un castron adînc, felurite feluri de brînză. Compoziției cremoase formate astfel i se adăugă piper, sare și ouă, apoi totul se amestecă din nou.

Cît timp *ravioli*-ul preferat fierse, alături de o altă oală în care clipocea sosul fierbinte de roșii, Lucia Santa așeză mai multe platouri cu brînză și *prosciutto* pe masă. Veni apoi rîndul platourilor cu rulouri de șuncă umplute cu ouă fierte și ceapă, apoi al celor cu bucăți de friptură de porc — maroniu-închis și atît de fragedă de la fiertul în sos, încît se desprindea de pe os numai prin atingere cu furculița. La cină Octavia bîrfi cu Larry așa cum n-o făcuse decît rareori, rîzînd de glumele și istorioarele lui. Norman își bău încet paharul cu vin și sporovăi cu Gino despre cărți. După ce terminară masa, Sal și Lena curățară masa și începură să spele muntele de vase.

Fiind o frumoasă duminică de decembrie, avuseseră și oaspeți la masă — brutarul și Guido, ieșit, în sfîrșit, din armată după serviciul de un an ; frizerul cel gelos, care, privind prin sticla paharului plin cu vin roșu, examina toate capetele celor de față în căutarea urmelor de foarfeci străine. Cînd se iviră bucățile de *ravioli*, brutarul înșfăcă

iute un platou și-l puse în fața lui ; era prea nebun după această delicatesă, un fel de mîncare pe care nevastă-sa nu i-l pregătea niciodată, prea ocupată cu număratul banilor.

Chiar și Zia Teresina Coccalitti, care își făcuse din viața ei un secret din care să poată obține avantaje, care făcuse avere din ajutorul social, deși avea patru fii în putere și cu servici, chiar și ea se aventură să bea mai mult decît un pahar de vin, să molfăie pîine înmuiată în sos și să sporovăie cu Lucia Santa despre fericitele zile cînd erau fete tinere în Italia și curățau bălegarul din curți. Cu toate că, de obicei, Zia Coccalitti își fereca gura cînd îi punea cineva o întrebare personală, astăzi ea zîmbi cînd brutarul o chestionă cum păcălise pe cei de la asistența socială. Prinzînd curaj și generozitate de la două pahare de vin, ea îi povățui pe toți, gratuit, să ia tot ce le oferă guvernul, fiindcă pe termen lung ajungeau cu toții să plătească blestematului de Stat de zece ori mai mulți bani, indiferent dacă luai ceva de la el sau nu.

Plictisit de discuție, Gino se duse și se așeză pe podea lîngă radioul în formă de catedrală, căruia îi dădu drumul. Vroia să asculte transmisia meciului de fotbal de pe Giants Stadium. Lucia Santa se încruntă față de mitocănia lui, deși radioul era atît de încet, încît nimeni nu-l putea auzi. Imediat, însă, ea nu-i mai acordă nici o atenție.

Primul care observă ceva ciudat la Gino fu Norman Bergeron. Capul tînărului era lipit de radio și, cu toate astea, cu privirea îi cerceta pe toți din încăpere. După asta, Norman văzu că Gino o urmărea pe maică-sa cu luare aminte. Pe chip i se lățea un zîmbet, ce exprima, într-o oarecare măsură, cruzime. Observîndu-și soțul, Octavia își îndreptă și ea atenția către radio.

Nu auzea nimic, dar strălucirea din ochii lui Gino o făcu să-l strige :

— Ce e, Gino ?

Gino îi întoarse spatele, ca să-și ascundă fața.

— Japonezii tocmai au atacat Statele Unite !, anunță el, sec.

Închise radioul. Vestea îi amuți pe toți.

Gino așteptă să treacă Crăciunul. După aceea, într-o dimineață, se duse direct de la lucru la un centru de recrutare a voluntarilor. În acea după-amiază îl sună pe soțul Octaviei, la serviciu, și-l rugă s-o anunțe pe Lucia Santa că se înrolase. Trimis la o tabără de antrenament în California, el trimise regulat bani acasă și le scrise des scrisori tuturor. În prima scrisoare explică că se oferise voluntar ca să-l scutească pe Sal de recrutare mai tîrziu. Ulterior, însă, nu mai menționă nimic despre acest subiect.

CAPITOLUL 25

— *Aiuta mi ! Aiuta mi !*

Urlînd după ajutor împotriva fantomelor celor trei fii morți, Teresina Coccalitti alerga pe lîngă trotuar. Corpul îi tresălta ciudat, iar rochia neagră flutura în briza dimineții. Cînd ajunse la colț, se întoarse și o luă din nou la fugă, strigînd :

— *Aiuto ! Aiuto !*

La primul ei apel, însă, toate ferestrele de pe Tenth Avenue se închiseră cu zgomot.

Femeia se așeză pe bordură, cu picioarele depărtate. Își înălță capul către cer și-i acuză pe toți. Se apucă să vorbească în italiana vulgară deprinsă în satul ei. Chipul ei, mască a vicleniei și a lăcomiei, fusese ros de suferință.

— Oh, vă știu pe toți !, țipă ea către ferestrele închise. Ați vrut să mă futeți, curvelor și fiice de curve ce sînteți ! Ați vrut să mi-o trageți în cur, toate, dar eu am fost mai deșteaptă.

Se apucă să-și zgîrie fața cu unghiile ei ca niște gheare, pînă ce aceasta se transformă într-o masă de dîre sîngerînde. După asta își ridică brațele spre cer și strigă :

— Numai Dumnezeu ! Numai Dumnezeu !

Începu din nou să alerge, cu pălăria de pe cap sărind în sus și în jos, în timp ce, de pe Strada 31, singurul ei fiu rămas în viață veni în goană s-o prindă și s-o ducă acasă.

Scena se repetase de multe ori înainte. La început, Lucia Santa obișnuia să iasă în fugă afară ca să-și ajute prietena, dar acum se mulțumea să privească de la fe-

reastră, precum toată lumea. Cine s-ar fi gîndit că soarta avea să-i dea o asemenea lovitură Teresinei Coccalitti ? Să-i ucidă trei fii într-un singur an de război, ei, o persoană vicleană și abilă, secretoasă și capabilă de orice trădare pentru propriul avantaj. Deci nimic nu putea fi de ajutor, nu ? Nu exista scăpare pentru nimeni ? Păi dacă nici răul nu poate învinge soarta, atunci ce șansă mai are binele ?

CAPITOLUL 26

În timp ce războiul făcea ravagii în lume, italienii de lîngă zidul vestic al orașului, puseseră, în sfîrșit, mîna pe ceea ce se numea Visul American. Banii curgeau șuvoi. Bărbații făceau ore suplimentare și chiar schimburi duble la calea ferată, iar cei ai căror fii muriseră sau fuseseră răniți munceau și mai tare, căci știau că durerea nu durează la fel de mult ca sărăcia.

Pentru clanul Angeluzzi-Corbo sosise vremea. Casa din Long Island fusese cumpărată, cu bani gheață, de la niște oameni ruinați, în chip misterios, de război. Era o casă pentru două familii, astfel încît Larry, Louisa și copiii lor puteau locui într-unul dintre apartamente, sub supravegherea atentă a Luciei Santa. Existau dormitoare separate pentru toată lumea, chiar și pentru Gino, cînd avea să se întoarcă din război.

În ultima zi petrecută în vechea locuință, Lucia Santa nu putu suporta să-și ajute copiii la încărcat imensele cutii de lemn cu obiecte din apartament. Cu o noapte înainte zăcuse pe patul ei, neputînd să doarmă. Vîntul sufla ușor prin ferestrele întredeschise, acoperite de draperii. Zonele mai luminoase ale pereților, unde fuseseră tablouri, licăreau în întuneric. Apartamentul era plin de zgomote stranii, ce veneau din dulapurile și debaralele goale, ca și cum fuseseră eliberate toate fantomele adunate acolo timp de patruzeci de ani.

Privind fix tavanul, Lucia Santa începuse la un moment dat să moțăie. Își îndoise brațul, ca și cum ar fi vrut

să protejeze un copil de răceala peretelui. Adormind, îi ascultase pe Gino și pe Vincenzo ducîndu-se la culcare, și pe Frank Corbo venind pe ușa de la hol. Unde plecase Lorenzo din nou ? „Să nu te temi", o liniștise ea pe micuța Octavia, „cît trăiesc eu nici un copil de-al meu nu va păți nimic". Tremurînd, se văzuse apoi stînd în fața tatălui ei și cerșindu-i încuviințarea să se mărite. După asta începuse să plîngă, iar tatăl ei n-o consola deloc, iar ea rămînea singură pentru totdeauna.

N-avusese niciodată intenția să fie un pelerin, care să treacă dincolo de apele unui ocean plin de pericole.

La un moment dat, în apartament se făcuse frig și Lucia Santa se deșteptase. Se ridicase din pat, se îmbrăcase în negru, apoi își așezase o pernă pe pervazul ferestrei. Aplecîndu-se deasupra Tenth Avenue, așteptase ivirea zorilor și auzise, pentru prima dată în viața ei, locomotivele și vagoanele de marfă zăngănind în depoul de vizavi. Bezna era străbătută de scîntei și se distingea clar scrîșnetul oțelului frecat de oțel. Departe, pe malul rîului nu se vedea nici o lumină, din pricina războiului. Ca felinare ale nopții nu străjuiau decît stelele de pe cer.

De dimineață începuse așteptarea mașinilor de cărat mobila. Lucia Santa întîmpinase toți vecinii care veniseră să ureze noroc familiei. Nici unul dintre vechii prieteni nu se ivise, însă, căci nu mai era niciunul în cartier. Brutarul își vînduse magazinul cînd fiul lui, Guido, se întorsese acasă prea grav rănit ca să mai poată munci. Se mutase departe, în Long Island, zonă care părea, de pe Tenth Avenue, la fel de îndepărtată ca și Babilonul. Frizerul cel nebun, cu casa lui plină de fete, se retrăsese din meserie ; din cauza războiului îi rămăseseră prea puține capete de bărbați pe care să le tundă, așa că se mutase și el în Long Island, într-un orășel numit Massapequa, suficient de aproape de *panettiere* ca să joace cîte o partidă de cărți cu acesta duminica. Mai plecaseră și alții către tot felul de orășele ciudate, visate de atîta amar de ani.

Spre surprinderea tuturor, doctorul Barbato se înrolase voluntar în armată și ajunsese, în Africa, un fel de erou. Îi apăruse poza în reviste și se scrisese o poveste despre faptele lui glorioase, fapte atît de cumplite încît tatăl lui suferise un atac din exasperare față de prostia fiului său. Biata Teresina Coccalitti nu mai ieșea din apartamentul ei; păzea fioroasă nenumăratele cutii de ulei de măsline și grăsime ce aveau să-i plătească, într-o bună zi, răscumpărarea fiilor ei de la moarte. Prietenul din copilărie al lui Gino, Joey Bianco, reușise să scape de serviciul militar, nimeni nu știa cum, se îmbogățise și cumpărase un adevărat palat în New Jersey pentru părinții săi. Acum venise vremea familiei Angeluzzi-Corbo să plece.

Într-un tîrziu, venind din Tuckahoe, își făcu apariția și Piero Santini cu camioanele lui. Războiul îi permitea acum să aibă tot felul de aranjamente, însă în această situație Santini venise ca să facă un favor unui fost consătean de al său din Italia, dar și pentru că, estompate fiind acum erorile trecutului, îi rîdea inima să ajute la fericitul sfîrșit al acestei povești.

Șireată, Lucia Santa lăsase afară un ibric și cîteva cești. Îi oferi cafea lui Santini și-și turnă și ea o porție, apoi băură amîndoi sprijiniți de pervazul ferestrei și privind de sus bulevardul. Octavia, Sal și Lena cărară pachetele mai ușoare către camioane, în timp ce doi italieni musculoși se înhămară, gemînd ca niște cai de povară, la mobilele mari.

După o vreme, în apartament nu rămase decît scaunul de bucătărie fară spătar, socotit prea inutil pentru casa frumoasă din Long Island. Imediat după aceea își făcură apariția Louisa și cei trei copii ai ei. Ca niște drăcușori, micuții se apucară să se joace printre resturile de haine aruncate, rumeguș și ziare. Curînd sosi și momentul final. În fața imobilului apăru limuzina domnului di Luca, acum proprietatea lui Larry. Octavia și Louisa îi mînară pe

copii de la spate către ușă. După aceea, Octavia îi spuse maică-sii :

— Hai, mamă, să plecăm din cocioaba asta.

Spre surprinderea tuturor pe chipul Luciei Santa apăru o expresie de confuzie, ca și cum ea n-ar fi crezut că trebuia să părăsească această casă pentru totdeauna. În loc să pornească spre ușă, se așeză pe scaunul fără spătar și începu să plîngă.

Octavia o ușui pe Louisa și pe copiii ei afară din apartament, după care se întoarse spre maică-sa și o luă la rost cu o voce exasperată :

— Ce dracu' s-a întîmplat, mamă ? Hai, poți să plîngi și în mașină. Te așteaptă toți.

Lucia Santa, însă, își sprjini capul în palme. Nu-și putea opri lacrimile.

În acea clipă interveni Lena, cu voce supărată :

— Las-o în pace !

O completă imediat Sal, cel care nu scotea o vorbă de obicei :

— O aducem noi jos. Tu du-te înainte.

Octavia coborî scările, iar Lucia Santa își înălță capul. Cei doi copii ai ei o păzeau fiecare din cîte o parte. Cînd crescuseră ? Lena era foarte drăguță, negricioasă cu ochii albaștri ai tatălui ei, și cu fața ca a lui Gino. Lucia Santa simți mîna lui Salvatore pe umăr. Băiatul avea ochii unui om incapabil de vreo supărare. În acea clipă, Lucia Santa își aminti cum stăteau Sal și Lena în colțul lor, tăcuți, urmărindu-i și judecîndu-i pe toți. N-avea de unde să știe că, pentru ei, mama lor era o eroină dintr-o piesă înfricoșătoare. O urmăriseră cum suportă loviturile sorții, furiile tatălui lor, bătăliile ei disperate cu Larry și Gino și cumplita-i durere de la moartea lui Vinnie. Întinzîndu-se să le atingă corpurile, Lucia Santa pricepu, însă, că ei o judecaseră și o găsiseră nevinovată.

Atunci de ce plîngea Lucia Santa în mijlocul acestor camere pustii ? Cine era mai bun ca ea ?

Avea să trăiască în casa din Long Island cu nepoții în jurul ei. Salvatore și Lena aveau să devină doctori sau profesori. Fiica ei Octavia era șefă într-un magazin de îmbrăcăminte, iar fiul ei Lorenzo era președintele unui sindicat, oferind slujbe cu grandoarea unui duce italian. Fiul ei Gino trăia, încă, în timp ce alte milioane de oameni mureau. Avea să aibă o bătrînețe liniștită, înconjurată de copii care o iubeau și o respectau și neducînd grija hranei și a banilor. Cine se putea lăuda cu mai mult ?

Cu patruzeci de ani în urmă, în Italia, nu cutezase să-și închipuie o astfel de situație nici măcar în visele cele mai nebunești. Acum, în creier îi roiau milioane de voci, care-i șopteau : „Lucia Santa, Lucia Santa, ți-ai găsit norocul în America".

Plîngînd pe scaunul ei fără spătar, Lucia Santa își înalță capul și le strigă tuturor acestor milioane de voci :

— Am vrut toate astea fără suferință. Am vrut toate astea fără să plîng după doi bărbați și un copil iubit. Am vrut toate astea fără ura fiului meu conceput din iubire adevărată. Am vrut toate astea fără vinovăție, fără amărăciune, fără frica de moarte și de groaza unei zile a Judecății. Le-am vrut pe toate fără păcat.

America, America, vis blestemat. De ce nu putu să dea totul, de vreme ce oferise atît de mult ? Lucia Santa plînse pentru inevitabilele crime pe care le comisese față de cei iubiți. În copilăria ei cel mai nebunesc vis era să scapi de frica de foamete, de boală și forța naturii. Era un vis să supraviețuiești. Nimeni nu cuteza mai departe. În America, însă, erau posibile vise mult mai nebunești, a căror existență ea nu o cunoscuse. Aici, pîinea de toate zilele și un adăpost nu erau suficiente.

Octavia voise să fie profesoară. Oare Vinnie la ce visa ? Oricum, îi era imposibil să mai afle acum. Și Gino — ce vise trebuia să fi avut și el, cu siguranță cele mai nebunești

din toate ! Imaginea lui Gino o făcu să uite de lacrimi și de durere. În suflet îi renăscu ura cînd se gîndi că el își dorise, mai presus de orice, satisfacerea propriilor plăceri. Vroia să trăiască ca fiu de bogătași. În clipa aceea, Lucia Santa își aminti cum îi frînsese ea inima tatălui ei cu implorările și rugămințile de a accepta căsnicia și plecarea ei peste mări și țări.

Știa că Gino n-avea să se mai întoarcă acasă după război. O ura așa cum își urîse și ea tatăl. Avea să devină un pelerin în căutarea unor ciudate Americi ale visurilor lui. Pentru prima dată în viață Lucia Santa imploră acum mila Atotputernicului : *„Lasă-mă să-i aud pașii la ușă și o să retrăiesc toți acești patruzeci de ani de suferință pentru tine. O să-l fac pe tata să plîngă și o să fiu pelerin pe apele oceanului. O să-mi las soțul să moară și o să stau în fața caseiăleia din Jersey blestemînd-o pe Filomena cu Vincenzo în brațele mele și apoi o să plîng lîngă sicriul lui. După asta o să iau totul de la capăt“*.

Era prea mult. Lucia Santa își înălță privirea, și văzu că Salvatore și Lena se uitau la ea cu nerăbdare. Chipurile lor grave o făcură să zîmbească. Vigoarea îi reveni în trup și se minună cît de frumoși erau ultimii ei doi copii. Păreau atît de americani și asta o amuză, căci era ca și cum ei ar fi scăpat de sub autoritatea ei și a restului familiei.

Salvatore îi ținea haina larg deschisă. Lena murmură :

— Imediat ce ajungem acolo o să-i scriu lui Gino care-i noua noastră adresă.

Lucia Santa o privi scrutător, convinsă că nu rostise nici un gînd cu voce tare. Chipul fetei, însă, o aduse pe punctul de a plînge din nou. Privi pentru ultima dată pereții goi, apoi părăsi pentru totdeauna căminul ei de patruzeci de ani.

Afară o așteptau, cu brațele încrucișate, trei femei îmbrăcate în negru. Le cunoștea bine pe toate. Una dintre ele își ridică mîna zbîrcită ca să o salute și zise :

— *Buona fortuna,* Lucia Santa.

Erau cuvinte spuse din inimă, fără răutate, și cu toate astea pe un ton de avertisment ca și cum ar fi vrut să însemne : „Fii atentă, mai ai ani de trăit, viața ta nu s-a sfîrșit încă". Lucia Santa înclină din cap în semn de mulțumire.

La volanul limuzinei, Larry bătea darabana cu degetele de nerăbdare. Se urcară toți în mașină. Larry porni la drum, încet, ca să poată fi urmat de camioane și se îndreptă spre est, către Queensborough Bridge. La început, din cauza lacrimilor mamei, în mașină domni tăcerea. Curînd, însă, cei trei copii mici începură să se agite și să se bată. Ca să-i potolească Louisa strigă la ei și-i plesni. Atmosfera generală se relaxă și începură cu toții să discute despre casă. Larry anunță că drumul avea să dureze o oră. Nerăbdători, copiii se apucară să întrebe, din două în două minute :

— Am ajuns în Long Island ?

De fiecare dată, Sal sau Lena le răspundea :

— Nu, nu încă.

Lucia Santa coborî geamul portierei ca să se bucure de aerul proaspăt. Luă unul dintre nepoți în poala ei. Larry o văzu, zîmbi și spuse :

— O să fie nemaipomenit să locuim împreună, nu mamă ?

Lucia Santa se uită la Lena, dar ființa aceea nevinovată era precum Gino, prea simplă ca să înțeleagă rînjetul maică-sii. Octavia zîmbi. Ele două știuseră întotdeauna să-l descifreze pe Larry. Ele două înțelegeau. Larry era încîntat că Louisa și copiii aveau să aibă companie în timp

ce el, animal cum era, avea să se hîrjonească cu tinere fete înfometate de război.

Începură să urce panta podului Queensborough, apoi străbătură coridorul format de pînza de cabluri suspendate. Copiii se ridicară în picioare ca să vadă oglinda cenușiu argintie a apei de dedesubt, dar numai în cîteva secunde ieșiră de pe pod și se angajară în coborîre pe panta unui bulevard larg, străjuit pe margini de copaci. Copiii începură să țipe și Lucia Santa le spuse :

— Da, acum sîntem în Long Island.

NOROCOSUL PELERIN

Asemenea altor familii de imigranţi italieni sosite din cîmpiile neroditoare ale Italiei în locuinţele sărăcăcioase de la periferia New York-ului, familia Angeluzzi-Corbo se zbate în greutăţile din ţara de adopţie. Condusă cu mînă forte de Lucia Santa, soţie, apoi văduvă şi din nou soţie, dar mai ales mamă, familia Angeluzzi-Corbo izbuteşte să supravieţuiască Marii Crize şi primilor ani de război. Lucia Santa nu poate însă preîntîmpina conflictul dintre valorile italiene şi cele americane, tot aşa cum nu poate preîntîmpina violenţa şi vărsarea de sînge ce vor urma în mod inevitabil.

RAO International Publishing Company

ISBN 973-9164-91-9